

Bruselj, 27. marec 2017
(OR. fr)

14930/3/15
REV 3

OPOMBA

Zadeva: Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije in Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

OBVESTILO BRALCU

Ta objava vsebuje prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter Protokole in priloge, kakor so bili spremenjeni z Lizbonsko pogodbo, podpisano 13. decembra 2007 v Lizboni, in ki je začela veljati 1. decembra 2009. Vsebuje tudi Izjave, priložene Sklepni listini Medvladne konference, ki je sprejela Lizbonsko pogodbo.

Ta objava vsebuje tudi spremembe iz Protokola o spremembi Protokola o prehodni ureditvi, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ter spremembe iz Uredbe (EU, Euratom) št. 741/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. avgusta 2012 o spremembi Protokola o statutu Sodišča Evropske unije in Priloge I k Protokolu, kakor tudi iz sklepov Evropskega sveta 2010/718/EU in 2012/419/EU z dne 29. oktobra 2010 oziroma 12. julija 2012 o spremembi položaja otoka Saint-Barthélemy in Mayotta v razmerju do Evropske unije. Poleg tega ta objava vključuje dodatek odstavka 3 člena 136 PDEU, kakor je določeno v Sklepu Evropskega sveta 2011/199/EU z dne 25. marca 2011 o spremembi člena 136 Pogodbe o delovanju Evropske unije glede mehanizma za stabilnost za države članice, katerih valuta je euro, kar sledi zaključku postopkov za odobritev držav članic. Ta objava vsebuje tudi spremembe nastale zaradi akta o pristopu Republike Hrvaške ter vključuje Protokol o pomislekih irskega naroda o Lizbonski pogodbi, katerega so ratificirale vse države članice. Ta objava vsebuje tudi spremembe iz Uredbe (EU/Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola o statutu Sodišča Evropske unije.

Ta objava prav tako vsebuje uradne popravke, ki so bili odobreni do marca 2016.

Ta objava vključuje tudi besedilo Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki so jo Evropski parlament, Svet in Komisija razglasili v Strasbourgu 12. decembra 2007 (UL C 303, 14.12.2007, str. 1). To besedilo prevzame besedilo Listine, razglašene 7. decembra 2000, ga prilagodi ter nadomesti od 1. decembra 2009 dalje, ko je začela veljati Lizbonska pogodba. V smislu prvega pododstavka člena 6(1) Pogodbe o Evropski uniji ima Listina, razglašena leta 2007, enako pravno veljavo kot Pogodbi.

Ta objava je dokumentacijsko sredstvo, ki ne vzpostavlja odgovornosti institucij Evropske unije.

PREČIŠČENI RAZLIČICI

POGODBE O EVROPSKI UNIJI

IN

POGODBE O DELOVANJU

EVROPSKE UNIJE

LISTINA EVROPSKE UNIJE

O TEMELJNIH PRAVICAH

Vsebinsko kazalo

PREČIŠČENA RAZLIČICA POGODBE O EVROPSKI UNIJI.....	18
PREAMBULA	19
NASLOV I SKUPNE DOLOČBE	21
NASLOV II DOLOČBE O DEMOKRATIČNIH NAČELIH	26
NASLOV III DOLOČBE O INSTITUCIJAH.....	29
NASLOV IV DOLOČBE O OKREPLJENEM SODELOVANJU	37
NASLOV V SPLOŠNE DOLOČBE O ZUNANJEM DELOVANJU UNIJE IN POSEBNE DOLOČBE O SKUPNI ZUNANJI IN VARNOSTNI POLITIKI	38
Poglavje 1 Splošne določbe o zunanjem delovanju Unije	38
Poglavje 2 Posebne določbe o skupni zunanji in varnostni politiki.....	41
Oddelek 1 Skupne določbe.....	41
Oddelek 2 Določbe o skupni varnostni in obrambni politiki	52
NASLOV VI KONČNE DOLOČBE.....	57

PREČIŠČENA RAZLIČICA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE.....	62
PREAMBULA.....	63
PRVI DEL NAČELA.....	65
NASLOV I VRSTE IN PODROČJA PRISTOJNOSTI UNIJE.....	65
NASLOV II SPLOŠNE DOLOČBE.....	69
DRUGI DEL NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE.....	73
TRETJI DEL NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI UNIJE.....	77
NASLOV I NOTRANJI TRG	77
NASLOV II PROSTI PRETOK BLAGA.....	78
Poglavje 1 Carinska unija	78
Poglavje 2 Carinsko sodelovanje.....	79
Poglavje 3 Prepoved količinskih omejitev med državami članicami	80
NASLOV III KMETIJSTVO IN RIBIŠTVO	81
NASLOV IV PROSTI PRETOK OSEB, STORITEV IN KAPITALA.....	86
Poglavje 1 Delavci.....	86
Poglavje 2 Pravica do ustanavljanja	88
Poglavje 3 Storitve.....	92
Poglavje 4 Kapital in plačila.....	94

NASLOV V	OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE	96
Poglavje 1	Splošne določbe	96
Poglavje 2	Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja	100
Poglavje 3	Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	103
Poglavje 4	Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	105
Poglavje 5	Policijsko sodelovanje	110
NASLOV VI	PREVOZ	112
NASLOV VII	SKUPNA PRAVILA O KONKURENCI, OBDAVČITVI IN PRIBLIŽEVANJU ZAKONODAJE	117
Poglavje 1	Pravila o konkurenci	117
Oddelek 1	Pravila za podjetja	117
Oddelek 2	Državne pomoči	121
Poglavje 2	Davčne določbe	124
Poglavje 3	Približevanje zakonodaje	125
NASLOV VIII	EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA	128
Poglavje 1	Ekonomska politika	129
Poglavje 2	Monetarna politika	135
Poglavje 3	Institucionalne določbe	139
Poglavje 4	Določbe za države članice, katerih valuta je euro	140
Poglavje 5	Prehodne določbe	142
NASLOV IX	ZAPOSLOVANJE	147
NASLOV X	SOCIALNA POLITIKA	150

NASLOV XI	EVROPSKI SOCIALNI SKLAD	157
NASLOV XII	IZOBRAŽEVANJE, POKLICNO USPOSABLJANJE, MLADINA IN ŠPORT	158
NASLOV XIII	KULTURA.....	160
NASLOV XIV	JAVNO ZDRAVJE	161
NASLOV XV	VARSTVO POTROŠNIKOV	163
NASLOV XVI	VSEEVROPSKA OMREŽJA.....	164
NASLOV XVII	INDUSTRIJA.....	166
NASLOV XVIII	EKONOMSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA KOHEZIJA	167
NASLOV XIX	RAZISKAVE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ IN VESOLJE	169
NASLOV XX	OKOLJE.....	174
NASLOV XXI	ENERGETIKA	177
NASLOV XXII	TURIZEM.....	178
NASLOV XXIII	CIVILNA ZAŠČITA	178
NASLOV XXIV	UPRAVNO SODELOVANJE	179
ČETRTE DEL	PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ	180
PETI DEL	ZUNANJE DELOVANJE UNIJE.....	183
NASLOV 1	SPLOŠNE DOLOČBE O ZUNANJEM DELOVANJU UNIJE	183
NASLOV II	SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA	183

NASLOV III	SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ.....	185
Poglavje 1	Razvojno sodelovanje.....	185
Poglavje 2	Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami	187
Poglavje 3	Humanitarna pomoč.....	188
NASLOV IV	OMEJEVALNI UKREPI.....	189
NASLOV V	MEDNARODNI SPORAZUMI	190
NASLOV VI	ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DRŽAVAMI TER DELEGACIJE UNIJE.....	193
NASLOV VII	SOLIDARNOSTNA KLAVZULA	194
ŠESTI DEL	DOLOČBE O INSTITUCIJAH IN FINANČNE DOLOČBE	196
NASLOV I	DOLOČBE O INSTITUCIJAH	196
Poglavje 1	Institucije	196
Oddelek 1	Evropski parlament	196
Oddelek 2	Evropski svet.....	201
Oddelek 3	Svet.....	202
Oddelek 4	Komisija	204
Oddelek 5	Sodišče Evropske unije	207
Oddelek 6	Evropska centralna banka.....	219
Oddelek 7	Računsko sodišče	221

Poglavje 2	Pravni akti Unije, postopki za sprejetje in druge določbe	225
Oddelek 1	Pravni akti Unije.....	225
Oddelek 2	Postopki za sprejetje aktov in druge določbe	228
Poglavje 3	Posvetovalni organi Unije.....	233
Oddelek 1	Ekonomsko-socialni odbor.....	233
Oddelek 2	Odbor regij	235
Poglavje 4	Evropska investicijska banka.....	236
NASLOV II	FINANČNE DOLOČBE.....	238
Poglavje 1	Lastna sredstva Unije.....	239
Poglavje 2	Večletni finančni okvir	239
Poglavje 3	Letni proračun Unije.....	240
Poglavje 4	Izvrševanje proračuna in razrešnica.....	244
Poglavje 5	Skupne določbe.....	245
Poglavje 6	Boj proti goljufijam	247
NASLOV III	OKREPLJENO SODELOVANJE	248
SEDMI DEL	SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE.....	252

PROTOKOLI.....	262
PROTOKOL (št. 1)	O VLOGI NACIONALNIH PARLAMENTOV V EVROPSKI UNIJI 263
PROTOKOL (št. 2)	O UPORABI NAČEL SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI..... 267
PROTOKOL (št. 3)	O STATUTU SODIŠČA EVROPSKE UNIJE 271
PROTOKOL (št. 4)	O STATUTU EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK IN EVROPSKE CENTRALNE BANKE..... 300
PROTOKOL (št. 5)	O STATUTU EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE..... 327
PROTOKOL (št. 6)	O DOLOČITVI SEDEŽEV INSTITUCIJ TER NEKATERIH ORGANOV, URADOV, AGENCIJ IN SLUŽB EVROPSKE UNIJE 345
PROTOKOL (št. 7)	O PRIVILEGIJAH IN IMUNITETAH EVROPSKE UNIJE..... 347
PROTOKOL (št. 8)	O ČLENU 6(2) POGODBE O EVROPSKI UNIJI O PRISTOPU UNIJE K EVROPSKI KONVENCIJI O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN 356
PROTOKOL (št. 9)	O SKLEPU SVETA O IZVAJANJU ČLENA 16(4) POGODBE O EVROPSKI UNIJI IN ČLENA 238(2) POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE MED 1. NOVEMBROM 2014 IN 31. MARCEM 2017 TER OD 1. APRILA 2017 NAPREJ..... 357

PROTOKOL (št. 10)	O STALNEM STRUKTURNEM SODELOVANJU, VZPOSTAVLJENEM NA PODLAGI ČLENA 42 POGODBE O EVROPSKI UNIJI.....	358
PROTOKOL (št. 11)	O ČLENU 42 POGODBE O EVROPSKI UNIJI.....	361
PROTOKOL (št. 12)	O POSTOPKU V ZVEZI S ČEZMERNIM PRIMANJKLJAJEM	362
PROTOKOL (št. 13)	O KONVERGENČNIH MERILIH.....	364
PROTOKOL (št. 14)	O EUROSUPINI.....	366
PROTOKOL (št. 15)	O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO NA ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA.....	367
PROTOKOL (št. 16)	O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO NA DANSKO...	370
PROTOKOL (št. 17)	O DANSKI	371
PROTOKOL (št. 18)	O FRANCIJI.....	372
PROTOKOL (št. 19)	O SCHENGENSKEM PRAVNEM REDU, VKLJUČENEM V OKVIR EVROPSKE UNIJE.....	373
PROTOKOL (št. 20)	O UPORABI NEKATERIH VIDIKOV ČLENA 26 POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE ZA ZDRUŽENO KRALJESTVO IN IRSKO.....	377
PROTOKOL (št. 21)	O STALIŠČU ZDRUŽENEGA KRALJESTVA IN IRSKE GLEDE OBMOČJA SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE	379
PROTOKOL (št. 22)	O STALIŠČU DANSKE.....	384
PROTOKOL (št. 23)	O ZUNANJIH ODNOSIH DRŽAV ČLANIC GLEDE PREHODA ZUNANJIH MEJA.....	391

PROTOKOL (št. 24)	O AZILU ZA DRŽAVLJANE DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE	392
PROTOKOL (št. 25)	O IZVAJANJU DELJENIH PRISTOJNOSTI.....	394
PROTOKOL (št. 26)	O STORITVAH SPLOŠNEGA POMENA.....	395
PROTOKOL (št. 27)	O NOTRANJEM TRGU IN KONKURENCI	396
PROTOKOL (št. 28)	O EKONOMSKI, SOCIALNI IN TERITORIALNI KOHEZIJI.....	397
PROTOKOL (št. 29)	O SISTEMU JAVNE RADIOTELEVIZIJE V DRŽAVAH ČLANICAH	399
PROTOKOL (št. 30)	O UPORABI LISTINE EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH NA POLJSKEM IN V ZDRUŽENEM KRALJESTVU.....	400
PROTOKOL (št. 31)	O UVOZU NAFTNIH PROIZVODOV, RAFINIRANIH NA NIZOZEMSKIH ANTILIH, V EVROPSKO UNIJO	402
PROTOKOL (št. 32)	O PRIDOBITVI NEPREMIČNIN NA DANSKEM.....	406
PROTOKOL (št. 33)	O ČLENU 157 POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE.....	407
PROTOKOL (ŠT. 34)	O POSEBNI UREDITVI ZA GRENLANDIJO.....	408
PROTOKOL (št. 35)	O ČLENU 40.3.3 IRSKE USTAVE.....	409
PROTOKOL (št. 36)	O PREHODNI UREDITVI	410
PROTOKOL (št. 37)	O FINANČNIH POSLEDICAH IZTEKA POGODBE O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI ZA PREMOG IN JEKLO TER O RAZISKOVALNEM SKLADU ZA PREMOG IN JEKLO	421
PROTOKOL (št. 38)	O POMISLEKIH IRSKEGA NARODA O LIZBONSKI POGODB.....	423

PRILOGE K POGODBI O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE	423
PRILOGA I SEZNAM IZ ČLENA 38 POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE	429
PRILOGA II ČEZMORSKE DRŽAVE IN OZEMLJA, ZA KATERE SE UPORABLJAJO DOLOČBE ČETRTEGA DELA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE.....	433
IZJAVE, PRILOŽENE SKLEPNI LISTINI MEDVLADNE KONFERENCE, KI JE SPREJELA LIZBONSKO POGODBO, <i>PODPISANO 13. DECEMBRA 2007</i>	434
A. IZJAVE V ZVEZI Z DOLOČBAMI POGODB	435
1. Izjava v zvezi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah	435
2. Izjava o členu 6(2) Pogodbe o Evropski uniji.....	435
3. Izjava o členu 8 Pogodbe o Evropski uniji	435
4. Izjava o sestavi Evropskega parlamenta	435
5. Izjava o političnem soglasju Evropskega sveta glede osnutka sklepa o sestavi Evropskega parlamenta	436
6. Izjava o členih 15(5) in (6), 17(6) in (7) ter 18 Pogodbe o Evropski uniji	436
7. Izjava o členu 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in členu 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.....	436

8.	Izjava o praktičnih ukrepih, ki jih je treba v zvezi s predsedovanjem v Evropskem svetu in Svetu za zunanje zadeve sprejeti ob začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe	439
9.	Izjava o členu 16(9) Pogodbe o Evropski uniji o Sklepu Evropskega sveta o predsedovanju v Svetu	439
10.	Izjava o členu 17 Pogodbe o Evropski uniji	441
11.	Izjava o členu 17(6) in (7) Pogodbe o Evropski uniji	441
12.	Izjava o členu 18 Pogodbe o Evropski uniji	442
13.	Izjava o skupni zunanji in varnostni politiki	442
14.	Izjava o skupni zunanji in varnostni politiki	443
15.	Izjava o členu 27 Pogodbe o Evropski uniji	443
16.	Izjava o členu 55(2) Pogodbe o Evropski uniji	443
17.	Izjava o primarnosti	444
18.	Izjava o razmejitvi pristojnosti	444
19.	Izjava o členu 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije	445
20.	Izjava o členu 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije	445
21.	Izjava o varstvu osebnih podatkov na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah in policijskega sodelovanja	446
22.	Izjava o členih 48 in 79 Pogodbe o delovanju Evropske unije	446

23.	Izjava o drugem odstavku člena 48 Pogodbe o delovanju Evropske unije	446
24.	Izjava o pravni osebnosti Evropske unije	446
25.	Izjava o členih 75 in 215 Pogodbe o delovanju Evropske unije	447
26.	Izjava o nesodelovanju države članice pri ukrepu iz naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije	447
27.	Izjava o drugem pododstavku člena 85(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije	447
28.	Izjava o členu 98 Pogodbe o delovanju Evropske unije	448
29.	Izjava o členu 107(2)(c) Pogodbe o delovanju Evropske unije	448
30.	Izjava o členu 126 Pogodbe o delovanju Evropske unije	448
31.	Izjava o členu 156 Pogodbe o delovanju Evropske unije	449
32.	Izjava o členu 168(4)(c) Pogodbe o delovanju Evropske unije	450
33.	Izjava o členu 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije	450
34.	Izjava o členu 179 Pogodbe o delovanju Evropske unije	450
35.	Izjava o členu 194 Pogodbe o delovanju Evropske unije	450

36.	Izjava o členu 218 Pogodbe o delovanju Evropske unije o pogajanjih in sklepanju mednarodnih sporazumov držav članic v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice	451
37.	Izjava o členu 222 Pogodbe o delovanju Evropske unije	451
38.	Izjava o členu 252 Pogodbe o delovanju Evropske unije o številu generalnih pravobranilcev Sodišča	451
39.	Izjava o členu 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije	452
40.	Izjava o členu 329 Pogodbe o delovanju Evropske unije	452
41.	Izjava o členu 352 Pogodbe o delovanju Evropske unije	452
42.	Izjava o členu 352 Pogodbe o delovanju Evropske unije	453
43.	Izjava o členu 355(6) Pogodbe o delovanju Evropske unije.....	453
B.	IZJAVE O PROTOKOLIH, PRILOŽENIH POGODBAMA	453
44.	Izjava o členu 5 Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije.....	453
45.	Izjava o členu 5(2) Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije.....	454
46.	Izjava o členu 5(3) Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije.....	454

47.	Izjava o členu 5(3), (4) in (5) Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije.....	454
48.	Izjava v zvezi s Protokolom o stališču Danske	454
49.	Izjava o Italiji	455
50.	Izjava o členu 10 Protokola o prehodni ureditvi	456
C.	IZJAVE DRŽAV ČLANIC	456
51.	Izjava Kraljevine Belgije o nacionalnih parlamentih.....	456
52.	Izjava Kraljevine Belgije, Republike Bolgarije, Zvezne republike Nemčije, Helenske republike, Kraljevine Španije, Italijanske republike, Republike Ciper, Republike Litve, Velikega vojvodstva Luksemburg, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Avstrije, Romunije, Republike Slovenije in Slovaške republike o simbolih Evropske unije.....	457
53.	Izjava Češke republike o Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.....	457
54.	Izjava Zvezne republike Nemčije, Irske, Republike Madžarske, Republike Avstrije in Kraljevine Švedske.....	458
55.	Izjava Kraljevine Španije in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska.....	458
56.	Izjava Irske o členu 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice.....	458
57.	Izjava Italijanske republike o sestavi Evropskega parlamenta.....	459

58.	Izjava Republike Latvije, Republike Madžarske in Republike Malte o črkovanju imena enotne valute v Pogodbah	459
59.	Izjava Kraljevine Nizozemske o členu 312 Pogodbe o delovanju Evropske unije.....	460
60.	Izjava Kraljevine Nizozemske o členu 355 Pogodbe o delovanju Evropske unije.....	460
61.	Izjava Poljske v zvezi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.....	460
62.	Izjava Poljske v zvezi s Protokolom o uporabi Listine Evropske unije o temeljnih pravicah za Poljsko in Združeno kraljestvo	460
63.	Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska o opredelitvi izraza "državljeni"	461
64.	Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska o volilni pravici za volitve v Evropski parlament	461
65.	Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska o členu 75 Pogodbe o delovanju Evropske unije.....	461

PREGLEDNICA PREŠTEVILČENJA 462

Pogodba o Evropski uniji..... 462

Pogodba o delovanju Evropske unije..... 467

LISTINA EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH	487
PREAMBULA	488
NASLOV I DOSTOJANSTVO	490
NASLOV II SVOBOŠČINE	492
NASLOV III ENAKOST	499
NASLOV IV SOLIDARNOST	502
NASLOV V PRAVICE DRŽAVLJANOV	507
NASLOV VI SODNO VARSTVO	511
NASLOV VII SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE	513

**PREČIŠČENA RAZLIČICA
POGODBE O EVROPSKI UNIJI**

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJCEV, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE, PREDSEDNIK ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE, PREDSEDNIK IRSKE, PREDSEDNIK HELENSKE REPUBLIKE, NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANIJE, PREDSEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE, NJEGOVA KRALJEVA VISOKOST VELIKI VOJVODA LUKSEMBURŠKI, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE, PREDSEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA¹,

TRDNO ODLOČENI, da zaznamujejo novo fazo v procesu evropskega povezovanja, ki se je začel z ustanovitvijo Evropskih skupnosti,

OB ZAJEMANJU navdiha iz kulturne, verske in humanistične dediščine Evrope, iz katere so se razvile univerzalne vrednote nedotakljivosti in neodtujljivosti človekovih pravic, svobode, demokracije, enakosti in pravne države,

OB SKLICEVANJU na zgodovinski pomen konca razdeljenosti evropske celine in na potrebo po oblikovanju trdnih temeljev za graditev prihodnje Evrope,

POTRJUJOČ svojo zavezanost načelom svobode, demokracije in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države,

POTRJUJOČ svojo zavezanost temeljnim socialnim pravicam, določenim v Evropski socialni listini, ki je bila podpisana 18. oktobra 1961 v Torinu, in v Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989,

Z ŽELJO poglobiti solidarnost med svojimi narodi ob spoštovanju njihove zgodovine, kulture in tradicij,

¹ Od takrat so postale članice Evropske unije Republika Bolgarija, Češka republika, Republika Estonija, Republika Hrvaška, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Republika Malta, Republika Avstrija, Republika Poljska, Romunija, Republika Slovenija, Slovaška republika, Republika Finska in Kraljevina Švedska.

Z ŽELJO okrepiti demokratično in učinkovito delovanje institucij, da bi lahko znotraj enotnega institucionalnega okvira bolje opravljale naloge, ki so jim zaupane,

TRDNO ODLOČENI, da okrepijo in uskladijo svoja gospodarstva ter ustanovijo ekonomsko in monetarno unijo, ki bo v skladu z določbami te pogodbe in Pogodbe o delovanju Evropske unije vključevala tudi enotno in trdno valuto,

ODLOČENI, da spodbujajo gospodarski in socialni razvoj svojih narodov ob upoštevanju načela trajnostnega razvoja in v okviru izoblikovanja notranjega trga, večje kohezije in varstva okolja ter da izvajajo politike, ki bodo zagotavljale, da bo napredek pri gospodarskem povezovanju spremljal tudi ustrezen napredek na drugih področjih,

TRDNO ODLOČENI, da uvedejo skupno državljanstvo za državljane svojih držav,

TRDNO ODLOČENI, da izvajajo skupno zunanjo in varnostno politiko, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike, ki bi lahko privedla do skupne obrambe skladno z določbami člena 42, in tako krepijo evropsko identiteto in neodvisnost, zato da bi pospeševali mir, varnost in napredek v Evropi in po svetu,

TRDNO ODLOČENI, da olajšajo prosto gibanje oseb in hkrati zagotovijo varnost svojih narodov z vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice v skladu z določbami te pogodbe in Pogodbe o delovanju Evropske unije,

TRDNO ODLOČENI, da nadaljujejo postopek oblikovanja vse tesnejše zveze med narodi Evrope, v kateri se odločitve sprejemajo po načelu subsidiarnosti v kar najtesnejši povezavi z državljani,

OB UPOŠTEVANJU nadaljnjih korakov, nujnih za napredek evropskega povezovanja,

SO SKLENILI ustanoviti Evropsko unijo in so v ta namen imenovali svoje pooblaščenice:

(seznam pooblaščenec ni ponovno natisnjen)

KI so se po izmenjavi pooblastil v pravilni in predpisani obliki dogovorili o naslednjem:

NASLOV I

SKUPNE DOLOČBE

Člen 1 (prejšnji člen 1 PEU)¹

S to pogodbo VISOKE POGODBENICE med seboj ustanavljajo EVROPSKO UNIJO, v nadaljnjem besedilu "Unija", na katero države članice prenašajo pristojnosti za uresničevanje svojih skupnih ciljev.

Ta pogodba označuje novo stopnjo v procesu oblikovanja vse tesnejše zveze med narodi Evrope, v kateri se odločitve sprejemajo čim bolj javno in v kar najtesnejši povezavi z državljani.

Unija temelji na tej pogodbi in na Pogodbi o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu "Pogodbi"). Ti pogodbi imata enako pravno veljavnost. Unija nadomesti Evropsko skupnost in je njena naslednica.

Člen 2

Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.

¹ Sklicevanje je indikativnega pomena. Za več informacij, glej preglednice preštevilčenja za staro in novo številčenje členov Pogodb.

Člen 3
(prejšnji člen 2 PEU)

1. Cilj Unije je krepitev miru, njenih vrednot in blaginje njenih narodov.
 2. Unija nudi svojim državljanom območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja, na katerem je v povezavi z ustreznimi ukrepi glede kontrole na zunanjih mejah, azila, priseljevanja ter glede preprečevanja kriminala in boja proti njemu zagotovljeno prosto gibanje oseb.
 3. Unija vzpostavi notranji trg. Prizadeva si za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoveženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja. Spodbuja znanstveni in tehnološki napredek.
- Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok.
- Spodbuja ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo ter solidarnost med državami članicami.
- Spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine.
4. Unija vzpostavi ekonomsko in monetarno unijo, katere valuta je euro.
 5. V odnosih s preostalim svetom Unija podpira in spodbuja svoje vrednote in interese ter prispeva k zaščiti svojih državljanov. Prispeva k miru, varnosti, trajnostnemu razvoju Zemlje, solidarnosti in medsebojnemu spoštovanju med narodi, prosti in pravični trgovini, odpravi revščine in varstvu človekovih pravic, predvsem pravic otrok, kakor tudi k doslednemu spoštovanju in razvoju mednarodnega prava, zlasti k spoštovanju načel Ustanovne listine Združenih narodov.

6. Unija svoje cilje uresničuje z ustreznimi sredstvi na podlagi pristojnosti, ki so ji dodeljene s Pogodbama.

Člen 4

1. Države članice v skladu s členom 5 ohranijo vse pristojnosti, ki niso s Pogodbama dodeljene Uniji.

2. Unija spoštuje enakost držav članic pred Pogodbama kot tudi njihovo nacionalno identiteto, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi političnimi in ustavnimi strukturami, vključno z regionalno in lokalno samoupravo. Spoštuje njihove temeljne državne funkcije, zlasti zagotavljanje ozemeljske celovitosti, vzdrževanje javnega reda in varovanje nacionalne varnosti. Zlasti nacionalna varnost ostaja v izključni pristojnosti vsake države članice.

3. Unija in države članice se na podlagi načela lojalnega sodelovanja medsebojno spoštujejo in si pomagajo pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Pogodb.

Države članice sprejemajo vse splošne ali posebne ukrepe, potrebne za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb ali aktov institucij Unije.

Države članice podpirajo Unijo pri izpolnjevanju njenih nalog in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije.

Člen 5 (prejšnji člen 5 PES)

1. Za razmejitev pristojnosti Unije velja načelo prenosa pristojnosti. Za izvajanje pristojnosti Unije veljata načeli subsidiarnosti in sorazmernosti.

2. V skladu z načelom prenosa pristojnosti Unija deluje le v mejah pristojnosti, ki so jih s Pogodbama nanjo prenesle države članice za uresničevanje ciljev, določenih v Pogodbah. Države članice ohranijo vse pristojnosti, ki niso s Pogodbama dodeljene Uniji.

3. V skladu z načelom subsidiarnosti Unija deluje na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, le če in kolikor države članice ciljev predlaganih ukrepov ne morejo zadovoljivo doseči na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, temveč se zaradi obsega ali učinkov predlaganih ukrepov lažje dosežejo na ravni Unije.

Institucije Unije uporabljajo načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti. Nacionalni parlamenti zagotavljajo spoštovanje načela subsidiarnosti v skladu s postopkom, določenim v tem protokolu.

4. V skladu z načelom sorazmernosti ukrepi Unije vsebinsko in formalno ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Pogodb.

Institucije Unije uporabljajo načelo sorazmernosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

Člen 6 (prejšnji člen 6 PEU)

1. Unija priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah z dne 7. decembra 2000, prilagojene 12. decembra 2007 v Strasbourgu, ki ima enako pravno veljavnost kot Pogodbi.

Z določbami Listine se na nikakršen način ne širijo pristojnosti Unije, opredeljene v Pogodbah.

Pravice, svoboščine in načela Listine se razlagajo v skladu s splošnimi določbami naslova VII Listine o njeni razlagi in uporabi ter ob ustreznem upoštevanju pojasnil iz Listine, ki navajajo vire teh določb.

2. Unija pristopi k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ta pristop ne spreminja pristojnosti Unije, opredeljene v Pogodbah.
3. Temeljne pravice, kakor jih zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kakor izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega državam članicam, so kot splošna načela del prava Unije.

Člen 7
(prejšnji člen 7 PEU)

1. Na podlagi obrazloženega predloga ene tretjine držav članic, Evropskega parlamenta ali Evropske komisije lahko Svet po odobritvi Evropskega parlamenta z večino štirih petin svojih članov ugotovi obstoj očitnega tveganja, da bi država članica lahko huje kršila vrednote iz člena 2. Pred takšno ugotovitvijo Svet zasliši zadevno državo članico, in lahko po istem postopku nanjo naslovi priporočila.

Svet redno preverja, ali so razlogi, na podlagi katerih je bila sprejeta takšna ugotovitev, še naprej podani.

2. Evropski svet lahko na predlog ene tretjine držav članic ali Evropske komisije in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno ugotovi, da ena od držav članic huje in vztrajno krši vrednote iz člena 2, potem ko je pozval zadevno državo članico, naj predloži svoje pripombe.
3. Ob sprejetju ugotovitve po odstavku 2 lahko Svet s kvalificirano večino sklene, da nekatere pravice, ki izhajajo iz uporabe teh pogodb za zadevno državo članico, mirujejo, vključno z glasovalnimi pravicami predstavnika vlade te države članice v Svetu. Pri tem Svet upošteva morebitne posledice takšnega mirovanja na pravice in obveznosti fizičnih in pravnih oseb.

Obveznosti zadevne države članice po teh pogodbah so zanjo v vsakem primeru še naprej zavezujoče.

4. Svet lahko s kvalificirano večino naknadno sklene, da se ukrepi, sprejeti v skladu z odstavkom 3, spremenijo ali prekličejo, kot odgovor na spremembe okoliščin, zaradi katerih so bili uvedeni.

5. Podrobnosti glasovanja, ki se za namene tega člena uporabljajo za Evropski parlament, Evropski svet in Svet, so določene v členu 354 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 8

1. Unija razvija posebne odnose z državami v svojem sosedstvu, da ustvari območje blaginje in dobrega sosedstva, ki temelji na vrednotah Unije in za katero so značilni tesni in miroljubni odnosi na podlagi sodelovanja.

2. Za namene odstavka 1 lahko Unija s temi državami sklepa posebne sporazume. Ti sporazumi lahko vsebujejo vzajemne pravice in obveznosti kakor tudi možnost skupnega delovanja. O izvajanju teh sporazumov potekajo redna posvetovanja.

NASLOV II

DOLOČBE O DEMOKRATIČNIH NAČELIH

Člen 9

Unija pri vseh svojih dejavnostih spoštuje načelo enakosti svojih državljanov, ki so deležni enake obravnave s strani njenih institucij, organov, uradov in agencij. Vsi državljani držav članic so državljani Unije. Državljanstvo Unije se doda nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomesti.

Člen 10

1. Delovanje Unije temelji na predstavniški demokraciji.
2. Državljeni so na ravni Unije neposredno zastopani v Evropskem parlamentu.

Države članice v Evropskem svetu predstavljajo voditelji držav ali vlad in v Svetu njihove vlade, ki so demokratično odgovorni bodisi svojemu nacionalnemu parlamentu bodisi svojim državljanom.

3. Vsak državljan ima pravico sodelovati v demokratičnem življenju Unije. Odločitve se sprejemajo kar najbolj odprto in v kar najtesnejši povezavi z državljani.
4. Politične stranke na evropski ravni prispevajo k oblikovanju evropske politične zavesti in k izražanju volje državljanov Unije.

Člen 11

1. Institucije dajejo državljanom in predstavniškim združenjem na ustrezen način možnost izražanja in javne izmenjave mnenj glede vseh področij delovanja Unije.
2. Institucije vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo.
3. Evropska komisija izvaja obsežna posvetovanja z udeleženi stranmi, da se zagotovi usklajenost in preglednost delovanja Unije.
4. Najmanj milijon državljanov Unije iz večjega števila držav članic lahko s svojo pobudo Evropsko komisijo pozove, da v okviru svojih pristojnosti predloži ustrezen predlog v zadevah, za katere državljani menijo, da je za izvajanje Pogodb treba sprejeti pravni akt Unije.

Postopki in pogoji, potrebni za predložitev take pobude, se določijo v skladu s prvim pododstavkom člena 24 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 12

Nacionalni parlamenti dejavno prispevajo k dobremu delovanju Unije, tako da:

- (a) jih institucije Unije obveščajo in jim predložijo osnutke zakonodajnih aktov Unije v skladu s Protokolom o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji;
- (b) skrbijo za spoštovanje načela subsidiarnosti v skladu s postopki iz Protokola o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti;
- (c) v okviru območja svobode, varnosti in pravice sodelujejo v mehanizmi ocenjevanja izvajanja politik Unije na tem področju v skladu s členom 70 Pogodbe o delovanju Evropske unije ter so vključeni v politični nadzor Europolu in ocenjevanje dejavnosti Eurojusta v skladu s členoma 88 in 85 navedene pogodbe;
- (d) sodelujejo v postopkih za spremembo Pogodb v skladu s členom 48 te pogodbe;
- (e) so obveščeni o prošnjah za pristop k Uniji v skladu s členom 49 te pogodbe;
- (f) so udeleženi pri medparlamentarnem sodelovanju med nacionalnimi parlamenti in z Evropskim parlamentom v skladu s Protokolom o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji.

NASLOV III
DOLOČBE O INSTITUCIJAH

Člen 13

1. Unija ima institucionalni okvir, katerega namen je uveljavljati njene vrednote, uresničevati njene cilje, služiti njenim interesom, interesom njenih državljanov in interesom držav članic ter zagotoviti doslednost, učinkovitost in kontinuiteto njenih politik in ukrepov.

Institucije Unije so:

- Evropski parlament,
- Evropski svet,
- Svet,
- Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu "Komisija"),
- Sodišče Evropske unije,
- Evropska centralna banka,
- Računsko sodišče.

2. Vsaka institucija deluje v mejah pristojnosti, ki so ji dodeljene s Pogodbama, in v skladu s postopki, pogoji in cilji, ki jih določata Pogodbi. Institucije med seboj lojalno sodelujejo.

3. Določbe o Evropski centralni banki in Računskem sodišču ter podrobne določbe o drugih institucijah so vključene v Pogodbo o delovanju Evropske unije.

4. Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji pomagata Ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, ki opravljata svetovalno funkcijo.

Člen 14

1. Evropski parlament skupaj s Svetom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo političnega nadzora in posvetovanja v skladu s Pogodbama. Izvoli predsednika Komisije.

2. Evropski parlament je sestavljen iz predstavnikov državljanov Unije. Njihovo število ne sme preseči sedemsto petdeset, poleg predsednika. Državljeni so v Evropskem parlamentu zastopani proporcionalno upadajoče, z najnižjim pragom šestih članov na državo članico. Nobena država članica nima več kot šestindevetdeset sedežev.

Evropski svet na pobudo Evropskega parlamenta in z njegovo odobritvijo soglasno sprejme Sklep o sestavi Evropskega parlamenta ob upoštevanju načel iz prvega pododstavka.

3. Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem za dobo petih let.

4. Evropski parlament izvoli svojega predsednika in svoje predsedstvo med svojimi člani.

Člen 15

1. Evropski svet daje Uniji potrebne spodbude za njen razvoj in zanj opredeljuje splošne politične usmeritve in prednostne cilje. Ne opravlja zakonodajne funkcije.

2. Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Komisije. Pri njegovem delu sodeluje visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

3. Evropski svet se sestane dvakrat v vsakem polletju na sklic svojega predsednika. Glede na dnevni red lahko člani Evropskega sveta sklenejo, da vsakemu od njih pri delu pomaga minister, predsedniku Komisije pa član Komisije. Če razmere tako zahtevajo, predsednik skliče izredno zasedanje Evropskega sveta.

4. Evropski svet odloča soglasno, razen če Pogodbi ne določata drugače.

5. Evropski svet izvoli svojega predsednika s kvalificirano večino za dobo dveh let in pol, z možnostjo enkratne ponovne izvolitve. V primeru njegove zadržanosti ali hude kršitve ga Evropski svet po istem postopku razreši.

6. Predsednik Evropskega sveta:

- (a) predseduje Evropskemu svetu in vodi njegovo delo;
- (b) skrbi za pripravo in kontinuiteto dela Evropskega sveta v sodelovanju s predsednikom Komisije in na podlagi dela Sveta za splošne zadeve;
- (c) si prizadeva za krepitev povezanosti in soglasja v Evropskem svetu;
- (d) po vsakem zasedanju Evropskega sveta Evropskemu parlamentu predloži poročilo.

V zadevah, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko, predsednik Evropskega sveta na svoji ravni in v tej vlogi predstavlja Unijo navzven, ne da bi to posegalo v pooblastila visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

Predsednik Evropskega sveta ne sme imeti nacionalnega mandata.

Člen 16

1. Svet skupaj z Evropskim parlamentom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo oblikovanja politike in usklajevanja v skladu s Pogodbama.
2. Svet sestavlja po en predstavnik vsake države članice na ministrski ravni, pooblaščen za prevzemanje obveznosti v imenu vlade države članice, ki jo predstavlja, in za izvrševanje glasovalne pravice.
3. Svet odloča s kvalificirano večino, če Pogodbi ne določata drugače.
4. Od 1. novembra 2014 je kvalificirana večina najmanj 55 % članov Sveta, ki jo tvori najmanj petnajst članov in ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva Unije.

Za manjšino, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, so potrebni najmanj štirje člani Sveta, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Druge podrobnosti glasovanja s kvalificirano večino so določene v členu 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

5. Prehodne določbe o opredelitvi kvalificirane večine, ki se uporabljajo do 31. oktobra 2014, in prehodne določbe, ki se bodo uporabljale med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017, so vključene v Protokol o prehodni ureditvi.

6. Svet zaseda v različnih sestavah, katerih seznam se sprejme v skladu s členom 236 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Svet za splošne zadeve skrbi za doslednost dela različnih sestav Sveta. Skupaj s predsednikom Evropskega sveta in Komisijo skrbi za pripravo zasedanj Evropskega sveta in nadaljnje ukrepanje.

Svet za zunanje zadeve v skladu s strateškimi smernicami Evropskega sveta oblikuje zunanje delovanje Unije in zagotavlja doslednost ukrepanja Unije.

7. Za pripravo dela Sveta je odgovoren Odbor stalnih predstavnikov vlad držav članic.

8. Svet zaseda javno, ko se posvetuje in glasuje o osnutku zakonodajnega akta. V ta namen ima vsako zasedanje Sveta dva dela, del namenjen posvetovanju o zakonodajnih aktih Unije in del namenjen dejavnostim, ki niso zakonodajne.

9. Sestavam Sveta, razen Svetu za zunanje zadeve, predsedujejo predstavniki držav članic v Svetu po načelu enakopravne rotacije pod pogoji, določenimi v skladu s členom 236 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 17

1. Komisija spodbuja splošni interes Unije in v ta namen sprejema ustrezne pobude. Skrbi za uporabo Pogodb in ukrepov, ki jih institucije sprejmejo na njuni podlagi. Skrbi za uporabo prava Unije pod nadzorom Sodišča Evropske unije. Izvršuje proračun in upravlja programe. V skladu s Pogodbama opravlja usklajevalno, izvršilno in upravno funkcijo. Razen pri skupni zunanji in varnostni politiki in v drugih primerih, predvidenih v Pogodbah, zagotavlja zastopanje Unije navzven. Daje pobude za letno in večletno načrtovanje Unije z namenom doseči med-institucionalne sporazume.

2. Če Pogodbi ne določata drugače, se lahko zakonodajni akti Unije sprejemajo le na predlog Komisije. Drugi akti se sprejemajo na predlog Komisije, če je to predvideno v Pogodbah.

3. Mandat Komisije je pet let.

Člani Komisije so izbrani na podlagi svoje splošne usposobljenosti in zavzetosti za Evropo, med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna.

Komisija je pri izvrševanju svojih obveznosti popolnoma neodvisna. Brez poseganja v člen 18(2) člani Komisije ne smejo zahtevati niti sprejemati navodil od posameznih vlad, institucij, organov, uradov ali agencij. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovo funkcijo ali opravljanjem njihovih nalog.

4. Komisijo, imenovano med dnem začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe in 31. oktobrom 2014, sestavlja po en državljani vsake države članice, vključno z njenim predsednikom in visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki je eden od njenih podpredsednikov.

5. Od 1. novembra 2014 število članov Komisije skupaj z njenim predsednikom in visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ustreza dvema tretjinama števila držav članic, razen če Evropski svet soglasno ne odloči o spremembi tega števila.

Člani Komisije so izbrani med državljani držav članic po sistemu popolnoma enakopravne rotacije med državami članicami, s čimer se izrazi demografski in geografski razpon celote držav članic. Ta sistem soglasno vzpostavi Evropski svet v skladu s členom 244 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

6. Predsednik Komisije:

- (a) določa smernice, po katerih Komisija opravlja svoje naloge,
- (b) odloča o notranji organizaciji Komisije, s čimer zagotavlja, da deluje usklajeno, učinkovito in kot kolegij,
- (c) imenuje podpredsednike med člani Komisije, razen visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

Član Komisije odstopi na zahtevo predsednika. Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko na zahtevo predsednika odstopi v skladu s postopkom iz člena 18(1).

7. Ob upoštevanju volitev v Evropski parlament in po opravljenih ustreznih posvetovanjih Evropski svet s kvalificirano večino Evropskemu parlamentu predlaga kandidata za predsednika Komisije. Evropski parlament izvoli tega kandidata z večino svojih članov. Če ta kandidat ne dobi zahtevane večine, Evropski svet v enem mesecu s kvalificirano večino predlaga novega kandidata, ki ga Evropski parlament izvoli po istem postopku.

Svet v medsebojnem soglasju z izvoljenim predsednikom sprejme seznam drugih oseb, ki jih predlaga v imenovanje za člane Komisije. Osebe so izbrane na podlagi predlogov držav članic v skladu z merili iz drugega pododstavka odstavka 3 in drugega pododstavka odstavka 5.

Predsednika, visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in druge člane Komisije kot kolegij z glasovanjem potrdi Evropski parlament. Na podlagi te potrditve Evropski svet s kvalificirano večino imenuje Komisijo.

8. Komisija je kot kolegij odgovorna Evropskemu parlamentu. Evropski parlament lahko v skladu s členom 234 Pogodbe o delovanju Evropske unije glasuje o predlogu nezaupnice Komisiji. Če je nezaupnica izglasovana, člani Komisije kolektivno odstopijo, visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v Komisiji.

Člen 18

1. Evropski svet imenuje visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko s kvalificirano večino in s soglasjem predsednika Komisije. Evropski svet lahko zaključi njegov mandat po enakem postopku.

2. Visoki predstavnik vodi skupno zunanjo in varnostno politiko Unije. S svojimi predlogi prispeva k oblikovanju te politike in jo izvaja po pooblastilu Sveta. Enako velja za skupno varnostno in obrambno politiko.

3. Visoki predstavnik predseduje Svetu za zunanje zadeve.
4. Visoki predstavnik je eden od podpredsednikov Komisije. Skrbi za doslednost zunanjega delovanja Unije. V Komisiji je odgovoren za njene obveznosti na področju zunanjih odnosov in za usklajevanje drugih vidikov zunanjega delovanja Unije. Pri izvajanju teh obveznosti v Komisiji, in izključno glede teh obveznosti, visoki predstavnik upošteva postopke, ki urejajo delovanje Komisije, kolikor je to združljivo z odstavkoma 2 in 3.

Člen 19

1. Sodišče Evropske unije sestavljajo Sodišče, Splošno sodišče in specializirana sodišča. Zagotavlja upoštevanje prava pri razlagi in uporabi Pogodb.

Države članice vzpostavijo pravna sredstva potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije.

2. Sodišče sestavlja po en sodnik iz vsake države članice. Sodišču pomagajo generalni pravobranilci.

Splošno sodišče ima najmanj po enega sodnika iz vsake države članice.

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča ter sodniki Splošnega sodišča se izberejo med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje iz členov 253 in 254 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo za dobo šestih let. Sodniki in generalni pravobranilci, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

3. Sodišče Evropske unije v skladu z določbami Pogodb:

- (a) odloča o tožbah, ki jih vloži država članica, institucija, fizična ali pravna oseba;

- (b) na predlog nacionalnih sodišč predhodno odloča o vprašanjih glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov, ki so jih sprejele institucije;
- (c) odloča o drugih zadevah, predvidenih v Pogodbah.

NASLOV IV

DOLOČBE O OKREPLJENEM SODELOVANJU

Člen 20

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

1. Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na področjih, ki niso v izključni pristojnosti Unije, lahko v mejah in v skladu s postopki ter pod pogoji, določenimi v tem členu in v členih 326 do 334 Pogodbe o delovanju Evropske unije, uporabijo njene institucije in izvajajo te pristojnosti ob uporabi ustreznih določb Pogodb.

Okrepljeno sodelovanje je namenjeno uresničevanju ciljev Unije, zaščiti njenih interesov in krepitvi njenih integracijskih procesov. V skladu s členom 328 Pogodbe o delovanju Evropske unije se lahko vsaka država članica kadar koli vključi v to sodelovanje.

2. Svet sprejme sklep, s katerim odobri okrepljeno sodelovanje kot zadnje sredstvo, če ugotovi, da Unija kot celota ne more doseči ciljev takega sodelovanja v razumnem roku, in če se sodelovanja udeleži najmanj devet držav članic. Svet odloča v skladu s postopkom, določenim v členu 329 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

3. Vsi člani Sveta lahko sodelujejo pri njegovih razpravah, glasujejo pa samo tisti člani Sveta, ki predstavljajo države članice, udeležene pri okrepljenem sodelovanju. Podrobnosti glasovanja so določene v členu 330 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

4. Akti, sprejeti v okviru okrepljenega sodelovanja, so zavezujoči samo za udeležene države članice. Niso del pravnega reda, ki ga morajo sprejeti države kandidatke za pristop k Uniji.

NASLOV V

SPLOŠNE DOLOČBE O ZUNANJEM DELOVANJU UNIJE IN POSEBNE DOLOČBE O SKUPNI ZUNANJI IN VARNOSTNI POLITIKI

Poglavje 1

Splošne določbe o zunanjem delovanju Unije

Člen 21

1. Unijo pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodijo načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi spodbujati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakost in solidarnost ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava.

Unija si prizadeva razvijati odnose in graditi partnerstvo s tretjimi državami in regionalnimi ali svetovnimi mednarodnimi organizacijami, ki z njo delijo načela iz prvega pododstavka. Zavzema se za večstranske rešitve skupnih problemov, zlasti v okviru Združenih narodov.

2. Unija določi in izvaja skupne politike in ukrepe ter si prizadeva za visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih mednarodnih odnosov za:

- (a) zaščito svojih vrednot, temeljnih interesov, varnosti, neodvisnosti in celovitosti;
- (b) utrjevanje in podporo demokracije, pravne države, človekovih pravic in načel mednarodnega prava;
- (c) ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu s cilji in načeli Ustanovne listine Združenih narodov, z načeli Helsinške sklepne listine ter cilji Pariške listine, tudi s tistimi, ki se nanašajo na zunanje meje;
- (d) pospeševanje trajnostnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja držav v razvoju s prednostnim ciljem izkoreninjenja revščine;
- (e) spodbujanje vključitve vseh držav v svetovno gospodarstvo, skupaj s postopno odpravo omejitev v mednarodni trgovini;
- (f) pomoč pri oblikovanju mednarodnih ukrepov za ohranitev in izboljšanje kakovosti okolja in trajnostnega gospodarjenja s svetovnimi naravnimi viri, da se zagotovi trajnostni razvoj;

- (g) pomoč prebivalstvu, državam in regijam, ki se spopadajo z naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih je povzročil človek, in
- (h) podpiranje mednarodne ureditve, ki temelji na okrepljenem večstranskem sodelovanju in odgovorni svetovni politiki.

3. Unija pri oblikovanju in izvajanju svojih zunanjih dejavnosti na različnih področjih iz tega naslova in iz petega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zunanjih vidikov svojih drugih politik spoštuje načela in uresničuje cilje iz odstavkov 1 in 2.

Unija skrbi za usklajenost različnih področij svojega zunanjega delovanja in usklajenost teh s svojimi drugimi politikami. Svet in Komisija, ki jima pomaga visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, zagotavljata to usklajenost in v ta namen sodelujeta.

Člen 22

1. Evropski svet določa strateške interese in cilje Unije na podlagi načel in ciljev iz člena 21.

Sklepi Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko ter na druga področja zunanjega delovanja Unije. Zadevajo lahko odnose Unije s posamezno državo ali regijo, lahko pa so tudi tematsko usmerjeni. V njih se določijo njihovo trajanje in sredstva, ki jih dajo na razpolago Unija in države članice.

Evropski svet odloča soglasno na priporočilo Sveta, ki ga ta sprejme v skladu z ureditvijo za vsako področje. Sklepi Evropskega sveta se izvajajo v skladu s postopki iz Pogodb.

2. Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in Komisija lahko Svetu predložita skupne predloge, prvi s področja skupne zunanje in varnostne politike, druga pa s preostalih področij zunanjega delovanja.

Poglavje 2

Posebne določbe o skupni zunanji in varnostni politiki

Oddelek 1

Skupne določbe

Člen 23

Delovanje Unije na mednarodni ravni v smislu tega poglavja temelji na načelih in uresničuje cilje ter je v skladu s splošnimi določbami iz poglavja 1.

Člen 24 (prejšnji člen 11 PEU)

1. Pristojnost Unije na področju skupne zunanje in varnostne politike zajema vsa področja zunanje politike in vsa vprašanja, ki so povezana z varnostjo Unije, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike, ki lahko vodi do skupne obrambe.

Za skupno zunanjo in varnostno politiko veljajo posebna pravila in postopki. Če v Pogodbah ni določeno drugače, jo opredeljujeta in izvajata Evropski svet in Svet, ki odločata soglasno. Sprejemanje zakonodajnih aktov je izključeno. Skupno zunanjo in varnostno politiko izvajajo visoki predstavniki Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter države članice v skladu s Pogodbama. Posebna vloga Evropskega parlamenta in Komisije na tem področju je opredeljena v Pogodbah. Sodišče Evropske unije ni pristojno za te določbe, razen za nadzor skladnosti s členom 40 te pogodbe ter za nadzor zakonitosti nekaterih sklepov iz drugega odstavka člena 275 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

2. Unija v okviru načel in ciljev svojega zunanjega delovanja vodi, določa in izvaja skupno zunanjo in varnostno politiko, ki temelji na razvoju medsebojne politične solidarnosti držav članic, opredelitvi vprašanj splošnega pomena in doseganju vse bolj skladnega ukrepanja držav članic.

3. Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo zunanjo in varnostno politiko Unije v duhu lojalnosti in medsebojne solidarnosti ter upoštevajo delovanje Unije na tem področju.

Države članice si skupaj prizadevajo za krepitev in razvoj medsebojne politične solidarnosti. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjševalo njeno učinkovitost v vlogi povezovalne sile v mednarodnih odnosih.

Svet in visoki predstavnik skrbita za spoštovanje teh načel.

Člen 25
(prejšnji člen 12 PEU)

Unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko z:

- (a) določitvijo splošnih smernic;
- (b) sprejemanjem sklepov o določitvi:
 - (i) ukrepov, ki naj jih izvaja Unija;
 - (ii) stališč, ki naj jih sprejme Unija;
 - (iii) podrobnosti izvajanja sklepov iz točk i) in ii);in
- (c) krepitevijo rednega sodelovanja med državami članicami pri vodenju njihove politike.

Člen 26
(prejšnji člen 13 PEU)

1. Evropski svet opredeli strateške interese Unije ter določi cilje in splošne smernice skupne zunanje in varnostne politike, tudi pri vprašanjih, ki zadevajo obrambo. Sprejema potrebne sklepe.

Če tako zahteva mednarodni razvoj dogodkov, predsednik Evropskega sveta skliče izredno zasedanje Evropskega sveta za določitev strateških usmeritev politike Unije glede tega razvoja.

2. Svet oblikuje skupno zunanjo in varnostno politiko in sprejema sklepe, potrebne za določitev in izvajanje te politike na podlagi splošnih smernic in strateških usmeritev, ki jih določi Evropski svet.

Svet in visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko skrbita za enotnost, doslednost in učinkovitost delovanja Unije.

3. Visoki predstavnik in države članice izvajajo skupno zunanjo in varnostno politiko z uporabo nacionalnih sredstev in sredstev Unije.

Člen 27

1. Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki predseduje Svetu za zunanje zadeve, s svojimi predlogi prispeva k oblikovanju skupne zunanje in varnostne politike in zagotavlja izvajanje sklepov, ki sta jih sprejela Evropski svet in Svet.

2. Visoki predstavnik zastopa Unijo v zadevah, povezanih s skupno zunanjo in varnostno politiko. V imenu Unije vodi politični dialog s tretjimi stranmi in izraža stališča Unije v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah.

3. Visokemu predstavniku pri izpolnjevanju njegovih nalog pomaga Evropska služba za zunanje delovanje. Ta služba opravlja svoje delo v sodelovanju z diplomatskimi službami držav članic in jo sestavljajo uradniki iz ustreznih oddelkov generalnega sekretariata Sveta in Komisije ter napoteno osebje iz nacionalnih diplomatskih služb. Sklep Sveta določa organizacijo in delovanje Evropske službe za zunanje delovanje. Svet odloča na predlog visokega predstavnika po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po odobritvi Komisije.

Člen 28
(prejšnji člen 14 PEU)

1. Kadar mednarodni položaj zahteva operativno ukrepanje Unije, Svet sprejme potrebne sklepe. V teh sklepih so določeni njihovi cilji, obseg in sredstva, ki morajo biti dana na razpolago Uniji, ter pogoji za njihovo izvajanje, po potrebi pa tudi njihovo trajanje.

Če se spremenijo okoliščine z bistvenim vplivom na vprašanje, ki je predmet sklepa, Svet ponovno preuči načela in cilje tega sklepa ter sprejme potrebne sklepe.

2. Sklepi iz odstavka 1 obvezujejo države članice pri stališčih, ki jih sprejemajo, in pri njihovem delovanju.

3. Če se načrtuje sprejetje nacionalnega stališča ali izvajanje nacionalnih ukrepov skladno s sklepom iz odstavka 1, zadevna država članica to sporoči dovolj zgodaj, da se omogoči predhodno posvetovanje v Svetu, če je to potrebno. Obveznost predhodnega obveščanja ne velja za ukrepe, ki pomenijo le prenos sklepov Sveta na nacionalni ravni.

4. V nujnih primerih, nastalih zaradi spremembe razmer, in če Svet ni revidiral sklepa iz odstavka 1, lahko države članice po hitrem postopku sprejmejo potrebne ukrepe ob upoštevanju splošnih ciljev tega sklepa. Zadevna država članica nemudoma obvesti Svet o vseh takih ukrepih.

5. Če pri izvajanju sklepa iz tega člena nastanejo večje težave, država članica z njimi seznaní Svet, ki o njih razpravlja in poišče ustrezne rešitve. Te ne smejo nasprotovati ciljem sklepa iz odstavka 1 niti zmanjševati njegove učinkovitosti.

Člen 29
(prejšnji člen 15 PEU)

Svet sprejema sklepe, ki opredeljujejo pristop Unije do posamezne geografske ali vsebinske zadeve. Države članice zagotavljajo skladnost svoje nacionalne politike s stališči Unije.

Člen 30
(prejšnji člen 22 PEU)

1. Države članice, visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ali visoki predstavnik s podporo Komisije lahko na Svet naslovijo vprašanja skupne zunanje in varnostne politike ter mu ustrezno predložijo svoje pobude oziroma predloge.
2. Kadar je potrebna hitra odločitev, visoki predstavnik na lastno pobudo ali na zahtevo države članice skliče izredno sejo Sveta v osemindesetih urah, v najnujnejših primerih pa v krajšem roku.

Člen 31
(prejšnji člen 23 PEU)

1. Sklepe iz tega poglavja sprejemata Evropski svet in Svet soglasno, razen če to poglavje ne določa drugače. Sprejemanje zakonodajnih aktov je izključeno.

Vsak član Sveta, ki se vzdrži glasovanja, lahko obrazloži svojo vzdržanost s formalno izjavo skladno s tem pododstavkom. V tem primeru član Sveta ni zavezan izvajati sklepa, vendar soglaša, da je sklep zavezujoč za Unijo. V duhu vzajemne solidarnosti se zadevna država članica vzdrži vseh dejanj, ki bi lahko nasprotovala ali ovirala delovanje Unije na podlagi tega sklepa, druge države članice pa spoštujejo njeno stališče. Če člani Sveta, ki so se tako vzdržali, predstavljajo najmanj tretjino držav članic, ki imajo skupaj najmanj tretjino prebivalstva Unije, sklep ni sprejet.

2. Z odstopanjem od določb odstavka 1 odloča Svet s kvalificirano večino:

- pri sprejemanju sklepa o določitvi ukrepov ali stališč Unije na podlagi sklepa Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije iz člena 22(1),
- pri sprejemanju sklepa o določitvi ukrepov ali stališč Unije na predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki ga je predložil na posebno zahtevo, ki mu jo je Evropski svet dal na lastno pobudo ali pobudo visokega predstavnika,
- pri sprejemanju vseh sklepov o izvajanju sklepa o določitvi ukrepov ali stališč Unije,
- pri imenovanju posebnega predstavnika v skladu s členom 33.

Če član Sveta izjavi, da namerava iz bistvenih in utemeljenih razlogov nacionalne politike nasprotovati sprejetju odločitve, ki se mora sprejeti s kvalificirano večino, se ne glasuje. Visoki predstavnik v tesnem posvetovanju z zadevno državo članico poišče zanjo sprejemljivo rešitev. Če mu to ne uspe, lahko Svet s kvalificirano večino zahteva predložitev zadeve Evropskemu svetu, da ta o njej soglasno sprejme sklep.

3. Evropski svet lahko soglasno sprejme sklep, ki določa, da Svet odloča s kvalificirano večino v primerih, ki niso navedeni v odstavku 2.
4. Odstavka 2 in 3 se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške in obrambne zadeve.
5. Pri postopkovnih vprašanjih Svet odloča z večino svojih članov.

Člen 32
(prejšnji člen 16 PEU)

V okviru Evropskega sveta in Sveta se države članice posvetujejo o vseh zadevah zunanje in varnostne politike splošnega pomena, da bi določile skupen pristop. Pred ukrepanjem na mednarodni ravni ali prevzemom obveznosti, ki bi lahko vplivala na interese Unije, se države članice med seboj posvetujejo v okviru Evropskega sveta ali Sveta. Države članice z uskladitvijo ukrepanja omogočajo, da lahko Unija uveljavi svoje interese in vrednote na mednarodni ravni. Države članice so medsebojno solidarne.

Kadar Evropski svet ali Svet določi skupni pristop Unije v smislu prvega pododstavka, visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in ministri za zunanje zadeve držav članic usklajujejo svoje dejavnosti v okviru Sveta.

Diplomatska predstavništva držav članic in delegacije Unije v tretjih državah in pri mednarodnih organizacijah sodelujejo in prispevajo k oblikovanju in izvajanju skupnega pristopa.

Člen 33
(prejšnji člen 18 PEU)

Svet lahko, na predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko imenuje posebnega predstavnika za določena politična vprašanja. Posebni predstavnik opravlja svoje naloge pod vodstvom visokega predstavnika.

Člen 34
(prejšnji člen 19 PEU)

1. Države članice usklajujejo svoje delovanje v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Na takih forumih podpirajo stališča Unije. Tako usklajevanje organizira visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

V mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah, na katerih ne sodelujejo vse države članice, sodelujoče podpirajo stališča Unije.

2. V skladu s členom 24(3) države članice, ki so zastopane v mednarodnih organizacijah ali na mednarodnih konferencah, kjer ne sodelujejo vse države članice, slednje in visokega predstavnika obveščajo o vseh zadevah skupnega interesa.

Države članice, ki so tudi članice Varnostnega sveta Združenih narodov, se bodo medsebojno usklajevale in izčrpno obveščale druge države članice in visokega predstavnika. Države članice, ki so članice Varnostnega sveta, pri opravljanju svojih dolžnosti zagovarjajo stališča in interese Unije, ne da bi to vplivalo na njihove odgovornosti po določbah Ustanovne listine Združenih narodov.

Kadar Unija sprejme stališče do zadeve, ki je na dnevnem redu Varnostnega sveta Združenih narodov, države članice, ki so v Varnostnem svetu, zahtevajo, da se visoki predstavnik zaprosi, naj predstavi stališče Unije.

Člen 35
(prejšnji člen 20 PEU)

Diplomatska in konzularna predstavništva držav članic ter delegacije Unije v tretjih državah in na mednarodnih konferencah ter njihova predstavništva pri mednarodnih organizacijah sodelujejo pri zagotavljanju tega, da se upoštevajo in izvajajo sklepi o določitvi stališč in ukrepov Unije, sprejeti na podlagi tega poglavja.

Sodelovanje krepijo z izmenjavo informacij in s pripravo skupnih ocen.

Prispevajo k uresničevanju pravic državljanov Unije do zaščite na ozemlju tretjih držav iz člena 20(2)(c) Pogodbe o delovanju Evropske unije in ukrepov, sprejetih v skladu s členom 23 navedene pogodbe.

Člen 36
(prejšnji člen 21 PEU)

Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko se redno posvetuje z Evropskim parlamentom o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike ter skupne varnostne in obrambne politike in ga obvešča o razvoju teh politik. Skrbi, da se mnenja Evropskega parlamenta ustrezno upoštevajo. Pri obveščanju Evropskega parlamenta lahko sodelujejo posebni predstavniki.

Evropski parlament lahko Svetu in visokemu predstavniku zastavlja vprašanja ali daje priporočila. Dvakrat na leto razpravlja o napredku pri izvajanju skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko.

Člen 37
(prejšnji člen 24 PEU)

Unija lahko z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume na področjih iz tega poglavja.

Člen 38
(prejšnji člen 25 PEU)

Politični in varnostni odbor brez poseganja v člen 240 Pogodbe o delovanju Evropske unije spremlja mednarodni položaj na področjih, ki jih zadeva skupna zunanja in varnostna politika, ter prispeva k opredeljevanju politik s tem, da Svetu na zahtevo visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ali na lastno pobudo daje mnenja. Prav tako spremlja izvajanje dogovorjenih politik, ne da bi to posegalo v pristojnosti visokega predstavnika.

Politični in varnostni odbor na področju uporabe tega poglavja v okviru odgovornosti Sveta in visokega predstavnika izvaja politični nadzor in strateško vodi operacije za krizno upravljanje iz člena 43.

Svet lahko za namen in za čas trajanja operacije za krizno upravljanje, kakor ju določi Svet, pooblasti odbor, da sprejme ustrezne odločitve glede političnega nadzora in strateškega vodenja operacije.

Člen 39

V skladu s členom 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije in z odstopanjem od odstavka 2 navedenega člena Svet sprejme sklep o določitvi pravil o varstvu fizičnih oseb, ko države članice obdelujejo osebne podatke pri opravljanju dejavnosti s področja uporabe tega poglavja, in o prostem pretoku takih podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzirajo neodvisni organi.

Člen 40 (prejšnji člen 47 PEU)

Izvajanje skupne zunanje in varnostne politike ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določata Pogodbi za izvajanje pristojnosti Unije iz členov 3 do 6 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Prav tako izvajanje politik iz navedenih členov ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določata Pogodbi za izvajanje pristojnosti Unije iz tega poglavja.

Člen 41 (prejšnji člen 28 PEU)

1. Odhodki, ki nastanejo za poslovanje institucij na podlagi izvajanja tega poglavja, bremenijo proračun Unije.

2. Odhodki pri poslovanju, ki nastanejo zaradi izvajanja tega poglavja, prav tako bremenijo proračun Unije, kar pa ne velja za odhodke, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov in v primerih, ko Svet soglasno odloči drugače.

Kadar odhodki ne bremenijo proračuna Unije, bremenijo države članice po ključu bruto nacionalnega proizvoda, razen če Svet soglasno ne odloči drugače. Pri odhodkih, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov, države članice, katerih predstavniki so v Svetu dali formalno izjavo skladno z drugim pododstavkom člena 31(1), niso zavezane prispevati k njihovemu financiranju.

3. Svet sprejme sklep o določitvi posebnih postopkov za zagotovitev hitrega dostopa do odobrenih sredstev iz proračuna Unije za nujno financiranje pobud v okviru skupne zunanje in varnostne politike, predvsem za pripravljalne dejavnosti za misijo iz člena 42(1) in iz člena 43. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Pripravljalne dejavnosti za misijo iz člena 42(1) in iz člena 43, ki se ne krijejo iz proračuna Unije, se financirajo iz zagonskega sklada, v katerem so prispevki držav članic.

Svet s kvalificirano večino na predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko sprejme sklepe o določitvi:

- (a) postopkov za ustanovitev in financiranje zagonskega sklada, zlasti zneskov, ki se prispevajo v sklad;
- (b) postopkov za upravljanje zagonskega sklada;
- (c) postopkov finančnega nadzora.

Kadar misija, načrtovana po členu 42(1) in členu 43, ne more biti financirana iz proračuna Unije, Svet visokega predstavnika pooblasti za uporabo sredstev iz sklada. Visoki predstavnik Svetu poroča o izvajanju tega pooblastila.

Oddelek 2

Določbe o skupni varnostni in obrambni politiki

Člen 42 (prejšnji člen 17 PEU)

1. Skupna varnostna in obrambna politika je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike. Uniji zagotavlja operativno sposobnost, oprto na civilna in vojaška sredstva. Unija jih lahko uporablja pri misijah zunaj svojih meja za ohranjanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov. Za izvajanje teh misij se uporabijo zmogljivosti, ki jih zagotovijo države članice.

2. Skupna varnostna in obrambna politika vključuje postopno oblikovanje skupne obrambne politike Unije. Ta vodi do skupne obrambe, če Evropski svet soglasno tako odloči. V tem primeru državam članicam priporoči sprejetje takšne odločitve v skladu z njihovimi ustavnimi pravili.

Politika Unije v skladu s tem oddelkom ne posega v posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic in spoštuje obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Severnoatlantski zvezi (NATO), ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru.

3. Države članice dajo Uniji na razpolago civilne in vojaške zmogljivosti za izvajanje skupne varnostne in obrambne politike za uresničevanje ciljev, ki jih opredeli Svet. Države članice, ki med seboj ustanovijo večnacionalne sile, lahko te sile dajo na razpolago tudi za skupno varnostno in obrambno politiko.

Države članice si prizadevajo za postopno izboljšanje svojih vojaških zmogljivosti. Agencija za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oborožitve (v nadaljnjem besedilu "Evropska obrambna agencija") ugotavlja operativne potrebe, spodbuja ukrepe za njihovo izpolnjevanje, prispeva k določanju in po potrebi izvajanju vseh ukrepov, ki so potrebni za krepitev industrijskih in tehnoloških temeljev obrambnega sektorja, sodeluje pri določanju evropske politike na področju zmogljivosti in oboroževanja ter pomaga Svetu pri ocenjevanju izboljšanja vojaških zmogljivosti.

4. Sklepe o skupni varnostni in obrambni politiki, vključno s tistimi o uvedbi misije po tem členu, sprejme Svet soglasno na predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ali na pobudo države članice. Visoki predstavnik lahko predlaga uporabo nacionalnih sredstev kakor tudi instrumentov Unije, po potrebi skupaj s Komisijo.

5. Svet lahko za ohranitev vrednot Unije in v korist njenih interesov izvedbo misije v okviru Unije zaupa skupini držav članic. Izvajanje take misije ureja člen 44.

6. Države članice, ki glede vojaških zmogljivosti izpolnjujejo višja merila in so sprejele večje medsebojne obveznosti na tem področju v zvezi z najzahtevnejšimi misijami, vzpostavijo stalno strukturno sodelovanje v okviru Unije. Takšno sodelovanje ureja člen 46. To sodelovanje ne vpliva na določbe člena 43.

7. V primeru oboroženega napada na ozemlje države članice, ji morajo druge države članice v skladu z 51. členom Ustanovne listine Združenih narodov zagotoviti pomoč in podporo z vsemi razpoložljivimi sredstvi. To ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

Obveznosti in sodelovanje na tem področju so skladni z obveznostmi v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ki za njene države članice ostaja temelj njihove kolektivne obrambe in okvir za njeno izvajanje.

Člen 43

1. Misije iz člena 42(1), pri katerih lahko Unija uporabi civilna in vojaška sredstva, vključujejo skupne operacije razoroževanja, humanitarne in reševalne misije, vojaško svetovanje in pomoč, misije za preprečevanje sporov in ohranjanje miru, bojne operacije za krizno upravljanje, vključno z vzpostavljanjem miru in pokonfliktno stabilizacijo. Vse te misije lahko prispevajo k boju proti terorizmu, skupaj s pomočjo tretjim državam v boju proti terorizmu na njihovih ozemljih.
2. Svet sprejme sklepe v zvezi z misijami iz odstavka 1, s katerimi določi njihove cilje in obseg ter splošne pogoje za njihovo izvajanje. Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko pod nadzorom Sveta ter v tesnem sodelovanju in stalnem stiku s Političnim in varnostnim odborom skrbi za usklajevanje med civilnimi in vojaškimi vidiki takšnih ukrepov.

Člen 44

1. V okviru sklepov, sprejetih v skladu s členom 43, lahko Svet izvedbo misije zaupa skupini držav članic, ki to želijo in imajo ustrezne zmogljivosti za takšno misijo. Te države članice se, v sodelovanju z visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, med seboj dogovorijo glede vodenja misije.
2. Države članice, ki sodelujejo pri izvajanju misije, na lastno pobudo ali na zahtevo druge države članice o njenem poteku redno obveščajo Svet. Če ima izvajanje misije večje posledice ali zahteva spremembo cilja, obsega in pogojev misije, določenih v sklepih iz odstavka 1, te države nemudoma obvestijo Svet. V takih primerih Svet sprejme potrebne sklepe.

Člen 45

1. Naloge Evropske obrambne agencije iz člena 42(3), ki je podrejena Svetu, so:
 - (a) sodelovati pri ugotavljanju ciljev držav članic glede njihovih vojaških zmogljivosti in pri oceni izpolnjevanja obveznosti, ki so jih države članice prevzele v zvezi s temi zmogljivostmi;
 - (b) spodbujati harmonizacijo operativnih potreb in sprejetje učinkovitih in združljivih postopkov naročanja;
 - (c) predlagati večstranske projekte za izpolnjevanje ciljev glede vojaških zmogljivosti, zagotavljati usklajevanje programov, ki jih izvajajo države članice, in upravljanje posebnih programov sodelovanja;
 - (d) podpirati raziskave na področju obrambne tehnologije ter usklajevati in načrtovati skupne raziskovalne dejavnosti in preučevati tehnične rešitve za prihodnje operativne potrebe;
 - (e) prispevati k določanju, in po potrebi k izvajanju, vsakršnih koristnih ukrepov za krepitev industrijskih in tehnoloških temeljev obrambnega sektorja ter izboljšanju učinkovitosti vojaških odhodkov.
2. V Evropski obrambni agenciji lahko sodelujejo vse države članice, ki to želijo. Svet s kvalificirano večino sprejme sklep o določitvi statuta, sedeža in načina delovanja Agencije. Sklep upošteva raven dejanskega sodelovanja pri dejavnostih Agencije. Znotraj Agencije se oblikujejo posebne skupine, v katerih sodelujejo države članice, ki izvajajo skupne projekte. Agencija izvaja svoje naloge po potrebi v povezavi s Komisijo.

Člen 46

1. Države članice, ki se želijo vključiti v stalno strukturno sodelovanje iz člena 42(6), izpolnjujejo merila in so sprejele obveznosti o vojaških zmogljivostih iz Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, o svoji nameri uradno obvestijo Svet in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

2. V treh mesecih po uradnem obvestilu iz odstavka 1 Svet sprejme sklep o stalnem strukturnem sodelovanju in sestavi seznam vključenih držav članic. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z visokim predstavnikom.

3. Država članica, ki se želi pozneje vključiti v stalno strukturno sodelovanje, o svoji nameri uradno obvesti Svet in visokega predstavnika.

Svet sprejme sklep o potrditvi sodelovanja države članice, ki izpolnjuje merila in prevzema obveznosti iz členov 1 in 2 Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z visokim predstavnikom. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo vključene države članice.

Kvalificirana večina se določi v skladu s členom 238(3)(a) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

4. Če vključena država članica meril ne izpolnjuje več ali ni več sposobna izpolnjevati sprejetih obveznosti iz členov 1 in 2 Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, lahko Svet sprejme sklep o mirovanju sodelovanja zadevne države članice.

Svet odloča s kvalificirano večino. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo vključene države članice, z izjemo zadevne države članice.

Kvalificirana večina se določi v skladu s členom 238(3)(a) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

5. Vključena država članica, ki želi izstopiti iz stalnega strukturnega sodelovanja, o svoji odločitvi uradno obvesti Svet, ki se seznani s tem, da zadevna država članica vanj ni več vključena.

6. Sklepi in priporočila Sveta, sprejeti v okviru stalnega strukturnega sodelovanja, razen tistih iz odstavkov 2 do 5, se sprejmejo soglasno. Za namene tega odstavka soglasje pomeni samo glasove predstavnikov vključenih držav članic.

NASLOV VI

KONČNE DOLOČBE

Člen 47

Unija je pravna oseba.

Člen 48 (prejšnji člen 48 PEU)

1. Pogodbi se lahko spremenita po rednem postopku za spremembo Pogodb. Spremenita se lahko tudi po poenostavljenih postopkih za spremembo Pogodb.

Redni postopek za spremembo Pogodb

2. Vlada vsake države članice, Evropski parlament ali Komisija lahko Svetu predlagajo spremembo Pogodb. Namen teh predlogov je lahko med drugim povečati ali zmanjšati pristojnosti, ki so na Unijo prenesene s Pogodbama. Te predloge Svet predloži Evropskemu svetu in o njih uradno obvesti nacionalne parlamente.

3. Če Evropski svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo z navadno večino sprejme sklep o preučitvi predlaganih sprememb, predsednik Evropskega sveta skliče Konvencijo predstavnikov nacionalnih parlamentov, voditeljev držav ali vlad držav članic, Evropskega parlamenta in Komisije. Pri institucionalnih spremembah na monetarnem področju se posvetuje tudi z Evropsko centralno banko. Konvencija preuči osnutke sprememb in s soglasjem sprejme priporočilo za konferenco predstavnikov vlad držav članic, kakor je predvidena v odstavku 4.

Evropski svet lahko po odobritvi Evropskega parlamenta z navadno večino odloči, da ne skliče Konvencije, če obseg predlaganih sprememb tega ne upravičuje. V tem primeru Evropski svet določi mandat konference predstavnikov vlad držav članic.

4. Konferenco predstavnikov vlad držav članic skliče predsednik Sveta, da se v medsebojnem soglasju sporazumejo o spremembah teh Pogodb.

Spremembe začnejo veljati, ko jih ratificirajo vse države članice v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

5. Če v dveh letih po podpisu Pogodbe, ki spreminja Pogodbi, štiri petine držav članic to pogodbo ratificira, ena ali več držav članic pa ima težave v postopku ratifikacije, zadevo obravnava Evropski svet.

Poenostavljeni postopki za spremembo Pogodb

6. Vlada vsake države članice, Evropski parlament ali Komisija lahko Evropskemu svetu predloži spremembo vseh ali nekaterih določb tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije o notranjih politikah in ukrepih Unije.

Evropski svet lahko sprejme sklep o spremembi vseh ali nekaterih določb tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije. Evropski svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo, pri institucionalnih spremembah na monetarnem področju pa z Evropsko centralno banko. Ta sklep začne veljati šele, ko ga države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

S sklepom iz drugega pododstavka se ne smejo povečati pristojnosti, ki so na Unijo prenesene s Pogodbama.

7. Kadar Svet v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije ali naslovom V te pogodbe na določenem področju ali v določenem primeru odloča soglasno, lahko Evropski svet sprejme sklep, s katerim Svet pooblašča, da na tem področju ali v tem primeru lahko odloča s kvalificirano večino. Ta pododstavek se ne uporablja za sklepe o vojaških ali obrambnih zadevah.

Kadar Svet v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije sprejme zakonodajne akte po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Evropski svet sprejme sklep, po katerem se ti zakonodajni akti lahko sprejmejo po rednem zakonodajnem postopku.

Vsaka pobuda Evropskega sveta na podlagi prvega ali drugega pododstavka, se posreduje nacionalnim parlamentom. Če nacionalni parlament v šestih mesecih od dne takega posredovanja pobude izjavi, da temu nasprotuje, se sklep iz prvega ali drugega pododstavka ne sprejme. Če nasprotovanja ni, Evropski svet sklep lahko sprejme.

Za sprejetje sklepa iz prvega ali drugega pododstavka Evropski svet odloča soglasno po odobritvi Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov.

Člen 49 (prejšnji člen 49 PEU)

Vsaka evropska država, ki spoštuje vrednote iz člena 2 in si prizadeva za njihovo spodbujanje, lahko zaprosi za članstvo v Uniji. O tej prošnji se obvestijo Evropski parlament in nacionalni parlamenti. Država prosilka naslovi prošnjo na Svet, ki o tem odloča soglasno po posvetovanju s Komisijo in po odobritvi Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov. Upoštevajo se merila za pristop, o katerih se je dogovoril Evropski svet.

Pogoji sprejema in prilagoditve temeljnih pogodb Unije, ki so potrebne zaradi sprejema, so predmet sporazuma med državami članicami in državo prosilko. Ta sporazum se predloži v ratifikacijo vsem državam pogodbenicam v skladu z njihovimi ustavnimi pravili.

Člen 50

1. Vsaka država članica se lahko v skladu s svojimi ustavnimi pravili odloči za izstop iz Unije.
2. Država članica, ki se odloči izstopiti, o svoji nameri uradno obvesti Evropski svet. Na podlagi smernic, ki jih določi Evropski svet, se Unija pogaja in sklene s to državo sporazum o podrobnostih izstopa, ki upošteva okvir njenih prihodnjih odnosov z Unijo. Pogajanja o tem sporazumu potekajo v skladu s členom 218(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Svet s kvalificirano večino po odobritvi Evropskega parlamenta sklene sporazum v imenu Unije.

3. Pogodbi se za zadevno državo prenehata uporabljati z dnem začetka veljavnosti sporazuma o izstopu, sicer pa dve leti po uradnem obvestilu iz odstavka 2, razen če Evropski svet po dogovoru z zadevno državo članico soglasno ne sklene, da se to obdobje podaljša.

4. Za namene odstavkov 2 in 3 član Evropskega sveta in Sveta, ki predstavlja državo članico, ki izstopa, v Svetu in v Evropskem svetu ne sodeluje niti v razpravah niti pri sprejemanju sklepov v tej zadevi.

Kvalificirana večina se določi v skladu s členom 238(3)(b) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

5. Če država, ki je izstopila iz Unije, zaprosi za ponoven pristop, prošnjo vloži po postopku iz člena 49.

Člen 51

Protokoli in priloge so sestavni del Pogodb.

Člen 52

1. Pogodbi se uporabljata za Kraljevino Belgijo, Republiko Bolgarijo, Češko republiko, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Irsko, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Republiko Hrvaško, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Republiko Poljsko, Portugalsko republiko, Romunijo, Republiko Slovenijo, Slovaško republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko ter Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska.

2. Ozemeljska veljavnost Pogodb je določena v členu 355 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 53
(prejšnji člen 51 PEU)

Ta pogodba se sklene za nedoločen čas.

Člen 54
(prejšnji člen 52 PEU)

1. To pogodbo visoke pogodbenice ratificirajo v skladu s svojimi ustavnimi pravili. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.
2. Ta pogodba začne veljati 1. januarja 1993, če so bile deponirane vse listine o ratifikaciji, sicer pa prvega dne tistega meseca, ki sledi deponiranju zadnje listine o ratifikaciji.

Člen 55
(prejšnji člen 53 PEU)

1. Ta pogodba, sestavljena v enem izvirniku v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, hrvaškem, irskem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, švedskem in španskem jeziku, pri čemer so besedila v vseh teh jezikih enako verodostojna, se deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vladam drugih držav podpisnic.
2. Ta pogodba se lahko prevede v druge jezike, ki jih določijo države članice, če ti v skladu z njihovim ustavnim redom uživajo status uradnega jezika na njihovem celotnem ozemlju ali delu tega ozemlja. Zadevne države članice zagotovijo overjeno kopijo takih prevodov in jo deponirajo v arhivu Sveta.

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenци podpisali to pogodbo.

V Maastrichtu, sedmega februarja tisoč devetsto dvaindevetdeset.

(seznam pooblaščenцев ni ponovno natisnjen)

**PREČIŠČENA RAZLIČICA
POGODBE O DELOVANJU
EVROPSKE UNIJE**

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJCEV, PREDSEDNIK ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE, PREDSEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE, NJENA KRALJEVA VISOKOST VELIKA VOJVODINJA LUKSEMBURŠKA, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE¹,

ODLOČENI, da položijo temelje vse tesnejši zvezi med narodi Evrope,

TRDNO ODLOČENI, da s skupnim delovanjem odstranijo pregrade, ki razdvajajo Evropo, in tako zagotovijo svojim državam gospodarski in socialni napredek,

POTRJUJEJO, da je temeljni cilj njihovega prizadevanja nenehno izboljševanje življenjskih razmer in delovnih pogojev njihovih narodov,

V SPOZNANJU, da je za odstranjevanje sedanjih ovir nujno usklajeno delovanje, ki bo zagotovilo stalen napredek, uravnoteženo trgovino in pošteno konkurenco,

V ŽELJI okrepiti enotnost svojih gospodarstev in zagotoviti njihov usklajeni razvoj ob zmanjševanju sedanjih razlik med posameznimi regijami in zaostalosti regij z omejenimi možnostmi,

Z ŽELJO, da bi s skupno trgovinsko politiko pripomogli k postopnemu odpravljanju omejitev v mednarodni trgovini,

Z NAMENOM potrditi solidarnost, ki povezuje Evropo s čezmorskimi državami, in z željo zagotoviti dvig njihove blaginje v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov,

¹ Od takrat so postale članice Evropske unije Republika Bolgarija, Češka republika, Kraljevina Danska, Republika Estonija, Irska, Helenska republika, Kraljevina Španija, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Republika Malta, Republika Avstrija, Republika Poljska, Portugalska republika, Romunija, Republika Slovenija, Slovaška republika, Republika Finska, Kraljevina Švedska ter Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska.

TRDNO ODLOČENI, da z združitvijo svojih virov ohranijo in utrdijo mir in svobodo, pozivajo druge narode Evrope z enakimi ideali, da se jim v teh prizadevanjih pridružijo,

ODLOČENI ustvarjati možnosti za pridobivanje čim višje ravni znanja svojih narodov s širokim dostopom do izobraževanja in z njegovim stalnim posodabljanjem,

SO v ta namen IMENOVALI:

(seznam pooblaščenecv ni ponovno natisnjen)

KI so se po izmenjavi pooblastil v pravilni in predpisani obliki dogovorili o naslednjem:

PRVI DEL

NAČELA

Člen 1

1. Ta pogodba ureja delovanje Unije in določa področja, razmejitev in način izvajanja njenih pristojnosti.
2. Ta pogodba in Pogodba o Evropski uniji sta temeljni Pogodbi Unije. Za ti pogodbi, ki imata enako pravno veljavnost, se uporablja poimenovanje "Pogodbi".

NASLOV I

VRSTE IN PODROČJA PRISTOJNOSTI UNIJE

Člen 2

1. Če ima Unija po Pogodbah na določenem področju izključno pristojnost, lahko samo Unija izdaja zakonodajne in sprejema pravno zavezujoče akte; države članice lahko tako ukrepajo same le, če jih Unija za to pooblasti, ali za izvajanje aktov Unije.
2. Če ima Unija po Pogodbah na določenem področju deljeno pristojnost z državami članicami, lahko Unija in države članice na tem področju izdajajo zakonodajne in sprejemajo pravno zavezujoče akte. Države članice izvajajo svojo pristojnost, kolikor Unija svoje pristojnosti ne izvaja. Države članice ponovno izvajajo svojo pristojnost, kolikor se je Unija odločila, da bo svojo pristojnost prenehala izvajati.
3. Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike in politike zaposlovanja v okviru ureditev iz te pogodbe, za opredelitev katerih je pristojna Unija.

4. Unija je v skladu z določbami Pogodbe o Evropski uniji pristojna za opredelitev in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike.

5. Unija je na nekaterih področjih in pod pogoji, določenimi s Pogodbama, pristojna za izvajanje ukrepov za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic, ne da bi s tem nadomestila pristojnost držav članic na teh področjih.

Pravno zavezujoči akti Unije, sprejeti na podlagi določb iz Pogodb, ki se nanašajo na ta področja, ne smejo vključevati harmonizacije zakonov in drugih predpisov držav članic.

6. Obseg in načini izvajanja pristojnosti Unije so določeni z ustreznimi določbami za vsako področje iz Pogodb.

Člen 3

1. Unija ima izključno pristojnost na naslednjih področjih:

- (a) carinska unija,
- (b) določitev pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga,
- (c) monetarna politika držav članic, katerih valuta je euro,
- (d) ohranjanje morskih bioloških virov v okviru skupne ribiške politike,
- (e) skupna trgovinska politika.

2. Unija ima tudi izključno pristojnost za sklenitev mednarodnega sporazuma, kadar je ta sklenitev predvidena v zakonodajnem aktu Unije ali je potrebna, da se Uniji omogoči izvajanje njene notranje pristojnosti, ali kolikor lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihovo področje uporabe.

Člen 4

1. Unija si deli pristojnost z državami članicami, če ji Pogodbi dodeljujeta pristojnost, ki se ne nanaša na področja iz členov 3 in 6.
2. Deljena pristojnost med Unijo in državami članicami velja za naslednja glavna področja:
 - (a) notranji trg,
 - (b) socialno politiko glede vidikov, opredeljenih v tej pogodbi,
 - (c) ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo,
 - (d) kmetijstvo in ribištvo, razen ohranjanja morskih bioloških virov,
 - e) okolje,
 - (f) varstvo potrošnikov,
 - (g) promet,
 - (h) vseevropska omrežja,
 - (i) energijo,
 - (j) območje svobode, varnosti in pravice,
 - (k) skupno skrb za varnost na področju javnega zdravja glede vidikov, opredeljenih v tej pogodbi.
3. Na področjih raziskav, tehnološkega razvoja in vesolja ima Unija pristojnost ukrepanja, zlasti za opredelitev in izvajanje programov, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

4. Na področjih razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ima Unija pristojnost ukrepanja in vodenja skupne politike, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

Člen 5

1. Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike znotraj Unije. V ta namen Svet sprejema ukrepe, zlasti širše smernice za te politike.

Za države članice, katerih valuta je euro, se uporabljajo posebne določbe.

2. Unija sprejme ukrepe za zagotovitev usklajevanja politik zaposlovanja držav članic, zlasti z opredelitvijo smernic za te politike.

3. Unija lahko daje pobude za zagotovitev usklajevanja socialnih politik držav članic.

Člen 6

Unija je pristojna za izvajanje ukrepov za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic.

Takšni ukrepi na evropski ravni se nanašajo na naslednja področja:

- (a) varovanje in izboljšanje človekovega zdravja,
- (b) industrijo,
- (c) kulturo,
- (d) turizem,
- (e) izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladino in šport,
- (f) civilno zaščito,
- (g) upravno sodelovanje.

NASLOV II

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 7

Unija skrbi za notranjo usklajenost svojih politik in dejavnosti ob upoštevanju vseh svojih ciljev in v skladu z načelom prenosa pristojnosti.

Člen 8 (prejšnji člen 3(2) PES)¹

V vseh svojih dejavnostih si Unija prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med moškimi in ženskami.

Člen 9

Pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti Unija upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja.

Člen 10

Pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti si Unija prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

Člen 11 (prejšnji člen 6 PES)

Zahteve varstva okolja je treba vključevati v opredelitve in izvajanje politik in dejavnosti Unije, zlasti zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja.

¹ Sklicevanje je indikativnega pomena. Za več informacij, glej preglednice preštevilčenja za staro in novo številčenje členov Pogodb.

Člen 12
(prejšnji člen 153(2) PES)

Pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti Unije se upoštevajo zahteve varstva potrošnikov.

Člen 13

Pri oblikovanju in izvajanju politik Unije na področju kmetijstva, ribištva, prometa, notranjega trga, raziskav in tehnološkega razvoja ter vesolja Unija in države članice v celoti upoštevajo zahteve po dobrobiti živali kot čutečih bitij, pri čemer spoštujejo zakonodajne ali upravne določbe in ustaljene običaje držav članic zlasti glede verskih obredov, kulturnih tradicij in regionalne dediščine.

Člen 14
(prejšnji člen 16 PES)

Brez poseganja v člen 4 Pogodbe o Evropski uniji in člene 93, 106 in 107 te pogodbe ter ob upoštevanju položaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega pomena v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne kohezije, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Pogodb za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita ta načela in pogoje brez poseganja v pristojnosti držav članic, da v skladu s Pogodbama zagotavljajo in financirajo take službe ter naročajo njihove storitve.

Člen 15
(prejšnji člen 255 PES)

1. Institucije, organi, uradi in agencije Unije zaradi spodbujanja dobrega upravljanja in zagotovitve sodelovanja civilne družbe pri svojem delu kar najbolj upoštevajo načelo javnosti delovanja.
2. Evropski parlament zaseda javno, prav tako tudi Svet, ko razpravlja in glasuje o osnutku zakonodajnega akta.
3. Vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic imajo pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije, ne glede na nosilec dokumenta ob upoštevanju načel in pogojev, ki naj se določijo v skladu s tem odstavkom.

Splošna načela in omejitve iz razlogov javnega ali zasebnega interesa, ki veljajo za to pravico dostopa do dokumentov, določita Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku z uredbami.

Vsaka institucija, organ, urad ali agencija zagotavlja preglednost svojega dela in v svojem poslovniku predpiše posebne določbe glede dostopa do njenih dokumentov v skladu z uredbami iz drugega pododstavka.

Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka in Evropska investicijska banka upoštevajo ta odstavek le pri izvajanju svojih upravnih nalog.

Evropski parlament in Svet zagotovita javni dostop do dokumentov, ki se nanašajo na zakonodajne postopke v skladu s pogoji, določenimi v uredbah iz drugega pododstavka.

Člen 16
(prejšnji člen 286 PES)

1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.

2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določata pravila o varstvu fizičnih oseb pri obdelavi osebnih podatkov s strani institucij, organov, uradov in agencij Unije ter držav članic v okviru dejavnosti s področja uporabe prava Unije, in o prostem pretoku takih podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzirajo neodvisni organi.

Pravila, sprejeta na podlagi tega člena, ne posegajo v posebna pravila iz člena 39 Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 17

1. Unija spoštuje status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po nacionalnem pravu, in ne posega vanj.

2. Enako Unija spoštuje status svetovnonazorskih in nekonfesionalnih organizacij po nacionalnem pravu.

3. Unija tem cerkvam in organizacijam priznava njihovo identiteto in poseben prispevek ter z njimi vzdržuje odprt, pregleden in reden dialog.

DRUGI DEL

NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE

Člen 18 (prejšnji člen 12 PES)

Kjer se uporabljata Pogodbi in brez poseganja v njune posebne določbe, je prepovedana vsakršna diskriminacija glede na državljanstvo.

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta predpise, s katerimi prepovevata takšno diskriminacijo.

Člen 19 (prejšnji člen 13 PES)

1. Brez poseganja v druge določbe Pogodb in v mejah pristojnosti Unije po Pogodbah lahko Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

2. Z odstopanjem od odstavka 1, Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta temeljna načela za spodbujevalne ukrepe Unije, ki so namenjeni podpori delovanja držav članic, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic, zato da bi prispevali k doseganju ciljev iz odstavka 1.

Člen 20 (prejšnji člen 17 PES)

1. S Pogodbama se uvede državljanstvo Unije. Državljanji Unije so vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Državljanstvo Unije se doda nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomesti.

2. Državljeni Unije imajo pravice in dolžnosti, določene v Pogodbah. Med drugim imajo:
- (a) pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;
 - (b) pravico voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament in na občinskih volitvah v državi članici, kjer prebivajo, pod enakimi pogoji kot državljani te države;
 - (c) pravico na ozemlju tretje države, kjer država članica, katere državljani so, nima predstavništva, do zaščite diplomatskih in konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države;
 - (d) pravico naslavljati peticije na Evropski parlament in obrniti se na evropskega varuha človekovih pravic kot tudi na institucije in posvetovalne organe Unije v katerem koli jeziku Pogodb in prejeti odgovor v istem jeziku.

Te pravice se uresničujejo v skladu s pogoji in omejitvami, opredeljenimi s Pogodbama in ukrepi, sprejetimi za njuno izvajanje.

Člen 21
(prejšnji člen 18 PES)

1. Vsak državljan Unije ima pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s Pogodbama in ukrepi, ki so bili sprejeti za njuno uveljavitev.
2. Če bi se izkazalo, da je zaradi doseganja tega cilja potrebno ukrepanje Unije, Pogodbi pa ne predvidevata potrebnih pooblastil, lahko Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta določbe za olajšanje uresničevanja pravic iz odstavka 1.

3. Za namene, enake tistim iz odstavka 1, in če v Pogodbah niso predvidena potrebna pooblastila, lahko Svet po posebnem zakonodajnem postopku sprejme ukrepe v zvezi s socialnim varstvom ali socialno zaščito. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen 22
(prejšnji člen 19 PES)

1. Vsak državljan Unije, ki prebiva v državi članici, nima pa njenega državljanstva, ima pravico, da v tej državi voli in je voljen na občinskih volitvah pod enakimi pogoji kakor državljani te države. Ta pravica se uresničuje v skladu s podrobno ureditvijo, ki jo Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme; ta ureditev lahko predvideva odstopanja, kadar so utemeljena s težavami, značilnimi za neko državo članico.

2. Brez poseganja v člen 223(1) in določbe, sprejete za njegovo izvajanje, ima vsak državljan Unije, ki prebiva v neki državi članici, nima pa njenega državljanstva, pravico, da v tej državi voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament pod enakimi pogoji kakor državljani te države. Ta pravica se uresničuje v skladu s podrobno ureditvijo, ki jo Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme; ta ureditev lahko predvideva odstopanja, kadar so utemeljena s težavami, značilnimi za neko državo članico.

Člen 23
(prejšnji člen 20 PES)

Vsak državljan Unije ima na ozemlju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima predstavništva, pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane tiste države. Države članice sprejmejo potrebne predpise in začnejo mednarodna pogajanja, nujna za zagotovitev te zaščite.

Svet lahko po posebnem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Evropskim parlamentom sprejme direktive o določitvi ukrepov za usklajevanje in sodelovanje, potrebnih za lažje zagotavljanje te zaščite.

Člen 24
(prejšnji člen 21 PES)

Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita postopke in pogoje za vložitev državljske pobude v smislu člena 11 Pogodbe o Evropski uniji, vključno z najmanjšim številom držav članic, iz katerih so ti državljani.

Vsak državljan Unije ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament v skladu s členom 227.

Vsak državljan Unije se ima pravico pritožiti pri varuhu človekovih pravic, imenovanem v skladu s členom 228.

Vsak državljan Unije ima pravico pisati kateri koli instituciji ali organu iz tega člena ali člena 13 Pogodbe o Evropski uniji v enem od jezikov, omenjenih v členu 55(1) navedene pogodbe, in prejeti odgovor v istem jeziku.

Člen 25
(prejšnji člen 22 PES)

Komisija poroča o uporabi določb tega dela Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru vsaka tri leta. V tem poročilu mora biti upoštevan razvoj Unije.

Na tej podlagi in brez poseganja v druge določbe Pogodb lahko Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno sprejme določbe za dopolnitev pravic iz člena 20(2). Te določbe začnejo veljati, ko jih države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

TRETJI DEL

NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI UNIJE

NASLOV I

NOTRANJI TRG

Člen 26
(prejšnji člen 14 PES)

1. Unija sprejme ukrepe za vzpostavitev ali zagotavljanje delovanja notranjega trga v skladu z ustreznimi določbami Pogodb.
2. Notranji trg zajema območje brez notranjih meja, na katerem je v skladu z določbami Pogodb zagotovljen prost pretok blaga, oseb, storitev in kapitala.
3. Svet na predlog Komisije določi smernice in pogoje, potrebne za zagotavljanje uravnoteženega napredka na vseh zadevnih področjih.

Člen 27
(prejšnji člen 15 PES)

Komisija pri oblikovanju predlogov za doseganje ciljev iz člena 26 upošteva obseg prizadevanj, ki jih bodo morala nekatera gospodarstva zaradi razlik v razvoju ohranjati za vzpostavitev notranjega trga, in lahko predlaga sprejetje ustreznih določb.

Če so te določbe oblikovane kot odstopanja, morajo biti po svoji naravi začasne in smejo povzročiti najmanjše možne motnje v delovanju notranjega trga.

NASLOV II

PROSTI PRETOK BLAGA

Člen 28 (prejšnji člen 23 PES)

1. Unija vključuje carinsko unijo, ki zajema vso blagovno menjavo in med državami članicami prepoveduje carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom, poleg tega pa uvaja skupno carinsko tarifo v odnosih s tretjimi državami.
2. Določbe člena 30 in poglavja 3 tega naslova se uporabljajo za izdelke s poreklom iz držav članic in za izdelke, ki prihajajo iz tretjih držav in so v državah članicah v prostem prometu.

Člen 29 (prejšnji člen 24 PES)

Za izdelke iz tretjih držav velja, da so v prostem prometu v neki državi članici, če so bile v tej državi zanje opravljene uvozne formalnosti in plačane vse predpisane carine ali dajatve z enakim učinkom in če te carine ali dajatve niso bile v celoti ali delno povrnjene.

Poglavje 1

Carinska unija

Člen 30 (prejšnji člen 25 PES)

Carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom so med državami članicami prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za carine fiskalne narave.

Člen 31
(prejšnji člen 26 PES)

Carine skupne carinske tarife določi Svet na predlog Komisije.

Člen 32
(prejšnji člen 27 PES)

Komisija pri izvajanju nalog, ki so ji zaupane v tem poglavju, upošteva:

- (a) potrebo po pospeševanju trgovine med državami članicami in tretjimi državami;
- (b) razvoj pogojev konkurence znotraj Unije, če omogočajo izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij;
- (c) potrebe Unije glede preskrbe s surovinami in polizdelki; pri tem Komisija skrbi, da med državami članicami ni izkrivljanja pogojev konkurence za končne izdelke;
- (d) potrebo po tem, da se izogne resnim motnjam v gospodarstvih držav članic ter da se zagotovi racionalen razvoj proizvodnje in razmah potrošnje znotraj Unije .

Poglavje 2

Carinsko sodelovanje

Člen 33
(prejšnji člen 135 PES)

V okviru področja uporabe Pogodb sprejmeta Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku ukrepe za okrepitev carinskega sodelovanja med državami članicami ter med njimi in Komisijo.

Poglavje 3

Prepoved količinskih omejitev med državami članicami

Člen 34 (prejšnji člen 28 PES)

Med državami članicami so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in vsi ukrepi z enakim učinkom.

Člen 35 (prejšnji člen 29 PES)

Količinske omejitve pri izvozu in vsi ukrepi z enakim učinkom so med državami članicami prepovedani.

Člen 36 (prejšnji člen 30 PES)

Določbe členov 34 in 35 ne izključujejo prepovedi ali omejitev pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu, če so utemeljene z javno moralo, javnim redom ali javno varnostjo, varovanjem zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvom nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali z varstvom industrijske in poslovne lastnine. Vendar te prepovedi ali omejitve ne smejo biti sredstvo za samovoljno diskriminacijo ali prikrito omejevanje trgovine med državami članicami.

Člen 37 (prejšnji člen 31 PES)

1. Države članice prilagodijo vse državne monopole tržne narave, s čimer zagotovijo, da je odpravljena vsakršna diskriminacija glede pogojev nabave in trženja blaga med državljani držav članic.

Določbe tega člena se uporabljajo za vse organe, s katerimi država članica pravno ali dejansko, neposredno ali posredno nadzoruje, določa ali občutno vpliva na uvoz ali izvoz med državami članicami. Te določbe se uporabljajo tudi za monopole, ki jih država prenese na druge.

2. Države članice ne uvajajo novih ukrepov, ki so v nasprotju z načeli iz odstavka 1 ali ki omejujejo področje uporabe členov o prepovedi carin in količinskih omejitev med državami članicami.
3. Če državni monopol tržne narave vsebuje pravila, ki naj olajšajo prodajo kmetijskih proizvodov ali pridobitve kar najboljšega izkupička zanje, je treba pri uporabi pravil iz tega člena storiti vse potrebno za zagotovitev enakovrednih zaščitnih ukrepov glede zaposlovanja in življenjske ravni posameznih proizvajalcev.

NASLOV III

KMETIJSTVO IN RIBIŠTVO

Člen 38 (prejšnji člen 32 PES)

1. Unija opredeli in izvaja skupno kmetijsko in ribiško politiko.

Notranji trg se razširi na kmetijstvo, ribištvo in trgovino s kmetijskimi proizvodi. "Kmetijski proizvodi" pomenijo rastlinske, živalorejske in ribiške proizvode ter proizvode prve stopnje predelave teh proizvodov. Sklicevanje na skupno kmetijsko politiko ali na kmetijstvo ter uporaba izraza "kmetijski" pomeni tudi sklicevanje na ribištvo, ob upoštevanju posebnosti tega sektorja.

2. Razen če ni v členih 39 do 44 določeno drugače, se za kmetijske proizvode uporabljajo predpisi, ki se nanašajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga.
3. Proizvodi, ki so predmet določb členov 39 do 44, so naštet v Prilogi I k Pogodbama.

4. Delovanje in razvoj notranjega trga kmetijskih proizvodov mora spremljati oblikovanje skupne kmetijske politike.

Člen 39
(prejšnji člen 33 PES)

1. Cilji skupne kmetijske politike so:

- (a) povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
- (b) s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
- (c) stabilizirati trge;
- (d) zagotoviti redno preskrbo;
- (e) zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.

2. Pri oblikovanju skupne kmetijske politike in posebnih metod za njeno izvajanje se upošteva:

- (a) posebna narava kmetijske dejavnosti, ki je posledica socialne strukture kmetijstva ter strukturnih in naravnih neskladij med različnimi kmetijskimi regijami;
- (b) potreba, da se ustrezne prilagoditve izvedejo postopno;
- (c) dejstvo, da je kmetijstvo v državah članicah sektor, ki je tesno povezan s celotnim gospodarstvom.

Člen 40
(prejšnji člen 34 PES)

1. Za doseganje ciljev iz člena 39 se vzpostavi skupna ureditev kmetijskih trgov.

Ta ureditev je glede na zadevni proizvod v eni od naslednjih oblik:

- (a) skupna pravila konkurence;
- (b) obvezujoča uskladitev različnih nacionalnih tržnih ureditev;
- (c) evropska tržna ureditev.

2. Skupna ureditev, vzpostavljena v skladu z odstavkom 1, lahko vključuje vse ukrepe, nujne za doseganje ciljev iz člena 39, zlasti uravnavanje cen, pomoči pri proizvodnji in trženju raznih proizvodov, ukrepe za skladiščenje in prenos zalog ter skupne mehanizme za stabiliziranje uvoza ali izvoza.

Skupna ureditev je omejena na doseganje ciljev, določenih v členu 39, in izključuje vsakršno diskriminacijo med proizvajalci in potrošniki v Uniji.

Vsaka skupna cenovna politika temelji na skupnih merilih in enotnih metodah izračunavanja.

3. Za doseganje zastavljenih ciljev skupne ureditve iz odstavka 1 se lahko ustanovi enega ali več kmetijskih usmerjevalnih in jamstvenih skladov.

Člen 41
(prejšnji člen 35 PES)

Da bi omogočili doseganje ciljev iz člena 39, se lahko v okviru skupne kmetijske politike predvidijo naslednji ukrepi:

- (a) učinkovito usklajevanje prizadevanj na področju poklicnega usposabljanja, raziskav in razširjanja znanja na področju kmetijstva; to lahko vključuje skupno financiranje projektov ali institucij;

- (b) skupni ukrepi za pospeševanje porabe nekaterih proizvodov.

Člen 42
(prejšnji člen 36 PES)

Določbe iz poglavja o pravilih konkurence se uporabljajo za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino s kmetijskimi proizvodi le v obsegu, ki ga določita Evropski parlament in Svet v okviru člena 43(2), in v skladu s postopkom, določenim v istem odstavku, ob upoštevanju ciljev iz člena 39.

Svet lahko na predlog Komisije odobri dodelitev pomoči:

- (a) za zaščito podjetij, ki so zaradi strukturnih ali naravnih razmer v slabšem položaju;
- (b) v okviru programov gospodarskega razvoja.

Člen 43
(prejšnji člen 37 PES)

1. Komisija da predloge za oblikovanje in uresničevanje skupne kmetijske politike, vključno z nadomestitvijo nacionalnih ureditev z eno od oblik skupne ureditve, predvidene v členu 40(1), ter za izvajanje ukrepov, podrobno opredeljenih v tem naslovu.

Ti predlogi upoštevajo soodvisnost kmetijskih vprašanj, obravnavanih v tem naslovu.

2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom določita skupne ureditve kmetijskih trgov iz člena 40(1) in druge določbe, potrebne za doseganje ciljev skupne kmetijske in ribiške politike.

3. Svet na predlog Komisije sprejme ukrepe o določitvi cen, prelevmanov, pomoči in količinskih omejitvah ter o določitvi in dodelitvi ribolovnih možnosti.

4. V skladu z odstavkom 2 se nacionalne tržne ureditve nadomestijo s skupno ureditvijo iz člena 40(1), če:

- (a) skupna ureditev državam članicam, ki nasprotujejo temu ukrepu in imajo lastno ureditev za neko proizvodnjo, ponuja enakovredne zaščitne ukrepe glede zaposlovanja in življenjske ravni zadevnih proizvajalcev, ob upoštevanju sčasoma možnih prilagoditev in potrebne specializacije;
- (b) taka ureditev v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

5. Če se skupna ureditev za nekatere surovine vzpostavi pred obstojem skupne ureditve za ustrezne predelane proizvode, se lahko surovine, ki se uporabljajo za predelane proizvode, namenjene izvozu v tretje države, uvozijo iz držav zunaj Unije.

Člen 44
(prejšnji člen 38 PES)

Kadar je proizvod v državi članici predmet nacionalne tržne ureditve ali notranjih predpisov z enakim učinkom, ki vplivajo na konkurenčni položaj podobne proizvodnje v drugi državi članici, države članice uvedejo izravnalno dajatev na uvoz tega proizvoda iz države članice, v kateri obstaja taka ureditev ali taki predpisi, razen če ta država ne uvede izravnalne dajatve na izvoz.

Komisija določi višino teh dajatev na ravni, ki je potrebna za ponovno vzpostavitev ravnotežja; odobri lahko tudi druge ukrepe, za katere določi pogoje in podrobnosti.

NASLOV IV

PROSTI PRETOK OSEB,
STORITEV IN KAPITALA

Poglavje 1

Delavci

Člen 45
(prejšnji člen 39 PES)

1. V Uniji se zagotovi prosto gibanje delavcev.
2. Prosto gibanje vključuje odpravo vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.
3. Ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem, zajema pravico:
 - (a) sprejeti ponujeno delovno mesto;
 - (b) se v ta namen na območju držav članic prosto gibati;
 - (c) bivati v državi članici zaradi zaposlitve skladno z določbami zakonov ali drugih predpisov, ki urejajo zaposlovanje državljanov te države;
 - (d) ostati na ozemlju države članice po prenehanju zaposlitve v tej državi pod pogoji, zajetimi v predpisih, ki jih pripravi Komisija.
4. Določbe tega člena se ne uporabljajo pri zaposlovanju v državni upravi.

Člen 46
(prejšnji člen 40 PES)

Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom izdajata direktive ali uredbe, v katerih so navedeni potrebni ukrepi za vzpostavitev prostega gibanja delavcev iz člena 45, zlasti:

- (a) zagotovitev tesnega sodelovanja med posameznimi nacionalnimi zavodi za zaposlovanje;
- (b) odpravljanje tistih upravnih postopkov in praks ter predpisanih rokov za dostop do prostih delovnih mest, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami in katerih ohranitev bi ovirala liberalizacijo gibanja delavcev;
- (c) odpravljanje vseh predpisanih rokov in drugih omejitev, predvidenih z nacionalno zakonodajo ali predhodno sklenjenimi sporazumi med državami članicami, ki glede svobodne izbire zaposlitve za delavce iz drugih držav članic določajo drugačne pogoje od tistih, ki veljajo za domače delavce;
- (d) vzpostavitev ustreznih mehanizmov, ki povezujejo ponudbe s prošnjami za zaposlitev in olajšajo doseganje ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile tako, da nista ogrožena življenjska raven in raven zaposlenosti v posameznih regijah in industrijskih vejah.

Člen 47
(prejšnji člen 41 PES)

V okviru skupnega programa države članice spodbujajo izmenjavo mladih delavcev.

Člen 48
(prejšnji člen 42 PES)

Evropski parlament in Svet sprejmeta po rednem zakonodajnem postopku takšne ukrepe na področju socialne varnosti, kakršni so potrebni za zagotovitev prostega gibanja delavcev; v ta namen vzpostavita ureditev, ki zaposlenim in samozaposlenim delavcem migrantom in njihovim vzdrževancem zagotavlja:

- (a) seštevanje vseh dob, ki se upoštevajo po zakonodajah posameznih držav, za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun višine dajatev;
- (b) izplačevanje dajatev osebam s prebivališčem na ozemlju držav članic.

Kadar član Sveta izjavi, da bi osnutek zakonodajnega akta iz prvega odstavka posegal na bistvene vidike njegovega sistema socialne varnosti, vključno z njegovim obsegom, stroški ali finančno strukturo, ali da bi vplival na finančno uravnoteženost sistema, lahko zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se redni zakonodajni postopek začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od tečasne prekinitve bodisi:

- (a) vrne osnutek Svetu, s čimer se časna prekinitve rednega zakonodajnega postopka konča, ali
- (b) ne ukrepa ali od Komisije zahteva, da predloži nov predlog; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

Poglavje 2

Pravica do ustanavljanja

Člen 49 (prejšnji člen 43 PES)

V okviru določb, navedenih v nadaljevanju, se omejitve glede pravice do ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice prepovejo. Ta prepoved se uporablja tudi za omejitve pri ustanavljanju agencij, podružnic ali hčerinskih družb državljanov katere koli države članice s sedežem na ozemlju katere koli države članice.

Pravica do ustanavljanja zajema pravico začeti in opravljati dejavnost kot samozaposlena oseba ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij, zlasti družb ali podjetij iz drugega odstavka člena 54, pod pogoji, ki jih ob upoštevanju določb poglavja o kapitalu za svoje državljane določa zakonodaja države, v kateri se taka ustanovitev izvede.

Člen 50
(prejšnji člen 44 PES)

1. Za uresničevanje svobode ustanavljanja v zvezi s posamezno dejavnostjo, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom ukrepata z direktivami.
2. Evropski parlament, Svet in Komisija izvajajo naloge, ki jim jih nalagajo prejšnje določbe, zlasti tako da:
 - (a) praviloma prednostno obravnavajo dejavnosti, pri katerih svoboda ustanavljanja pomembno prispeva k razvoju proizvodnje in trgovine;
 - (b) zagotavljajo tesno sodelovanje med pristojnimi organi v državah članicah, da se seznanijo s stanjem raznih dejavnosti v Uniji;
 - (c) odpravljajo tiste upravne postopke in prakse, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali iz predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami, katerih ohranitev bi ovirala svobodo ustanavljanja;
 - (d) zagotavljajo, da delavci ene države članice, zaposleni na ozemlju druge države članice, lahko ostanejo na tem ozemlju, zato da tam začnejo dejavnosti kot samozaposlene osebe, kadar izpolnjujejo pogoje, ki bi jih morali izpolnjevati, če bi v to državo vstopili ob nameravanem začetku te dejavnosti;
 - (e) omogočajo državljanom ene države članice, da pridobijo in uporabljajo nepremičnine na ozemlju druge države članice, kolikor to ni v nasprotju z načeli iz člena 39(2),

- (f) postopno odpravljajo omejitve glede svobode ustanavljanja v vseh zadevnih panogah, tako glede pogojev za ustanavljanje agencij, podružnic ali hčerinskih družb na ozemlju države članice in tudi glede pogojev za dostop osebja matičnega podjetja do vodilnih ali nadzornih delovnih mest v teh agencijah, podružnicah ali hčerinskih družbah;
- (g) usklajujejo, kolikor je to potrebno, zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka člena 54 za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Uniji;
- (h) zagotavljajo, da pomoči, ki jih dodeljujejo države članice, ne izkrivljajo pogojev za ustanavljanje.

Člen 51
(prejšnji člen 45 PES)

Določbe tega poglavja se v posamezni državi članici ne uporabljajo za tiste dejavnosti, ki so v tej državi povezane, četudi občasno, z izvajanjem javne oblasti.

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku odločita, da se določbe tega poglavja za nekatere dejavnosti ne uporabljajo.

Člen 52
(prejšnji člen 46 PES)

1. Določbe tega poglavja in ukrepi, sprejeti v skladu z njimi, ne vplivajo na uporabo določb zakonov ali drugih predpisov, ki predvidevajo posebno obravnavo tujih državljanov zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.
2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta direktive za uskladitev zgoraj omenjenih določb.

Člen 53
(prejšnji člen 47 PES)

1. Da bi samozaposlenim osebam olajšali začetek in opravljanje njihove dejavnosti, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta direktive za vzajemno priznavanje diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah ter za uskladitev določb zakonov ali drugih predpisov v državah članicah, ki se nanašajo na začetek opravljanja in opravljanje dejavnosti samozaposlenih oseb.
2. Pri zdravstvenih delavcih, zdravstvenih sodelavcih in farmacevtih je postopno odpravljanje omejitev odvisno od uskladitve pogojev za njihovo opravljanje v posameznih državah članicah.

Člen 54
(prejšnji člen 48 PES)

Družbe ali podjetja, ustanovljena v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji, se v tem poglavju obravnavajo enako kakor fizične osebe, ki so državljani držav članic.

"Družbe ali podjetja" pomeni družbe ali podjetja, ustanovljena po civilnem ali gospodarskem pravu, vključno z zadrugami, in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava z izjemo neprofitnih.

Člen 55
(prejšnji člen 294 PES)

Brez poseganja v uporabo drugih določb Pogodb priznajo države članice državljanom drugih držav članic enako obravnavanje glede udeležbe v kapitalu družb ali podjetij iz člena 54.

Poglavje 3

Storitve

Člen 56 (prejšnji člen 49 PES)

V okviru določb, navedenih v nadaljevanju, se omejitve svobode opravljanja storitev v Uniji prepovejo za državljane držav članic, ki imajo sedež v eni od držav članic, vendar ne v državi osebe, ki so ji storitve namenjene.

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku odločita, da se določbe tega poglavja uporabljajo tudi za državljane tretje države, ki opravljajo storitve in imajo sedež v Uniji.

Člen 57 (prejšnji člen 50 PES)

V Pogodbah so storitve "storitve" takrat, kadar se praviloma opravljajo za plačilo in kolikor jih ne urejajo določbe, ki se nanašajo na prosti pretok blaga, kapitala in oseb.

K "storitvam" se štejejo zlasti:

- (a) dejavnosti industrijskega značaja;
- (b) dejavnosti trgovinskega značaja;
- (c) obrtne dejavnosti;
- (d) dejavnosti samostojnih poklicev.

Brez poseganja v določbe poglavja o pravici do ustanavljanja lahko ponudnik, zato da zagotovi storitev, začasno izvaja svojo dejavnost v državi članici, v kateri se ta storitev opravlja, pod enakimi pogoji, kakršne ta država predpisuje svojim državljanom.

Člen 58
(prejšnji člen 51 PES)

1. Svobodno opravljanje prevoznih storitev urejajo določbe naslova o prevozu.
2. Liberalizacija bančnih in zavarovalniških storitev, povezanih s pretokom kapitala, se izvaja skladno z liberalizacijo pretoka kapitala.

Člen 59
(prejšnji člen 52 PES)

1. Za doseganje liberalizacije posameznih storitev Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom izdajata direktive.
2. Pri direktivah iz odstavka 1 imajo praviloma prednost tiste storitve, ki neposredno vplivajo na proizvodne stroške ali katerih liberalizacija pospešuje blagovno menjavo.

Člen 60
(prejšnji člen 53 PES)

Države članice si prizadevajo liberalizirati storitve v večjem obsegu, kakor zahtevajo direktive, izdane v skladu s členom 59(1), če to dopuščajo njihove gospodarske razmere in stanje zadevnega gospodarskega sektorja.

V ta namen Komisija pripravi priporočila za zadevne države članice.

Člen 61
(prejšnji člen 54 PES)

Dokler omejitve svobode opravljanja storitev niso odpravljene, uporablja vsaka država članica te omejitve brez diskriminacije glede na državljanstvo ali prebivališče za vse osebe, ki opravljajo storitve iz prvega odstavka člena 56.

Člen 62
(prejšnji člen 55 PES)

Določbe členov 51 do 54 se uporabljajo za zadeve, ki jih obravnava to poglavje.

Poglavje 4
Kapital in plačila

Člen 63
(prejšnji člen 56 PES)

1. V okviru določb tega poglavja so prepovedane vse omejitve pretoka kapitala med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami.
2. V okviru določb tega poglavja so prepovedane vse omejitve plačil med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami.

Člen 64
(prejšnji člen 57 PES)

1. Določbe člena 63 ne posegajo v uporabo tistih omejitev za tretje države, ki veljajo po notranjem pravu ali pravu Unije na dan 31. decembra 1993 in so bile sprejete glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, nanašajo pa se na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala. Glede omejitev, ki veljajo v nacionalnem pravu v Bolgariji, Estoniji in na Madžarskem, je ustrezní datum 31. december 1999. Glede omejitev, ki veljajo v nacionalnem pravu na Hrvaškem, je ustrezní datum 31. december 2002.

2. Ob prizadevanju v kar največjem obsegu doseči cilj prostega pretoka kapitala med državami članicami in tretjimi državami ter brez poseganja v druga poglavja Pogodb Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe glede pretoka kapitala v tretje države in iz njih, ki se nanašajo na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala.

3. Z odstopanjem od odstavka 2 lahko le Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme ukrepe, ki pomenijo v pravu Unije nazadovanje glede liberalizacije pretoka kapitala v tretje države ali iz njih.

Člen 65
(prejšnji člen 58 PES)

1. Določbe člena 63 ne posegajo v pravice držav članic, da:

- (a) uporabljajo ustrezne predpise svojega davčnega prava, v katerih so različno obravnavani davčni zavezanci, ki niso v enakem položaju glede na prebivališče ali kraj, v katerem je naložen njihov kapital;
- (b) sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev nacionalnih zakonov in drugih predpisov, zlasti na področju obdavčitve in bonitetnega nadzora finančnih institucij, ali določijo postopke za prijavo pretoka kapitala za namene upravnih ali statističnih informacij ali sprejmejo ukrepe, ki so upravičeni zaradi javnega reda ali javne varnosti.

2. Določbe tega poglavja ne posegajo v veljavnost tistih omejitev pravice do ustanavljanja, ki so združljive s Pogodbama.

3. Ukrepi in postopki iz odstavkov 1 in 2 ne smejo biti sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja prostega pretoka kapitala in plačil iz člena 63.

4. Če ni ukrepov v skladu s členom 64(3), lahko Komisija ali, če v treh mesecih od zahteve zadevne države članice Komisija ni sprejela sklepa, Svet, sprejme sklep, s katerim potrdi, da se omejevalni davčni ukrepi, ki jih sprejme država članica glede ene ali več tretjih držav, štejejo za združljive s Pogodbama, kolikor so utemeljeni z enim od ciljev Unije in so združljivi s pravilnim delovanjem notranjega trga. Na prošnjo države članice Svet odloča soglasno.

Člen 66
(prejšnji člen 59 PES)

Kadar v izjemnih okoliščinah pretok kapitala v tretje države ali iz njih povzroča ali grozi, da bo povzročil resne težave pri delovanju ekonomske in monetarne unije, lahko Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko sprejme zaščitne ukrepe glede tretjih držav za obdobje največ šestih mesecev, če so taki ukrepi izrecno potrebni.

NASLOV V
OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE

Poglavje 1
Splošne določbe

Člen 67
(prejšnji člen 61 PES in prejšnji člen 29 PEU)

1. Unija vzpostavi območje svobode, varnosti in pravice ob spoštovanju temeljnih pravic in različnih pravnih sistemov in izročil držav članic.

2. Unija zagotovi, da se pri prehajanju notranjih meja ne izvaja kontrola oseb, in oblikuje skupno politiko o azilu, priseljevanju in nadzoru zunanjih meja na podlagi solidarnosti med državami članicami, ki je pravična do državljanov tretjih držav. Za namene tega naslova se osebe brez državljanstva obravnavajo enako kakor državljani tretjih držav.

3. Unija si prizadeva zagotoviti visoko raven varnosti z ukrepi za preprečevanje kriminala, rasizma in ksenofobije in za boj proti njim ter z ukrepi za usklajitev in sodelovanje med policijskimi in pravosodnimi ter drugimi pristojnimi organi, kakor tudi z vzajemnim priznavanjem sodnih odločb v kazenskih zadevah in, po potrebi, približevanjem kazenskih zakonodaj.

4. Unija olajšuje dostop do sodnega varstva, zlasti z načelom vzajemnega priznavanja sodnih in izvensodnih odločb v civilnih zadevah.

Člen 68

Evropski svet določi strateške smernice za zakonodajno in operativno načrtovanje na območju svobode, varnosti in pravice.

Člen 69

Nacionalni parlamenti skrbijo za to, da se v zakonodajnih predlogih in pobudah, predloženih v skladu s poglavjema 4 in 5, upošteva načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

Člen 70

Brez poseganja v člene 258, 259 in 260 lahko Svet na predlog Komisije sprejme ukrepe, ki določajo podrobnosti, po katerih države članice v sodelovanju s Komisijo objektivno in nepristransko ocenjujejo, kako organi držav članic izvajajo politike Unije iz tega naslova, zlasti zaradi spodbujanja popolne uporabe načela vzajemnega priznavanja. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni o vsebini in rezultatih ocenjevanja.

Člen 71
(prejšnji člen 36 PEU)

V okviru Sveta se ustanovi stalni odbor, da znotraj Unije zagotovi pospeševanje in krepitev operativnega sodelovanja na področju notranje varnosti. Brez poseganja v člen 240 olajša usklajevanje ukrepov pristojnih organov držav članic. Pri delu tega odbora lahko sodelujejo predstavniki zadevnih organov, uradov in agencij Unije. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni o tem delu.

Člen 72
(prejšnji člen 64(1) PES in prejšnji člen 33 PEU)

Ta naslov ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo države članice glede vzdrževanja javnega reda in miru ter zagotavljanja notranje varnosti.

Člen 73

Državam članicam je prepuščeno, da med seboj in v okviru lastne odgovornosti organizirajo takšne oblike sodelovanja in usklajevanja med pristojnimi službami svojih uprav, odgovornimi za zagotavljanje nacionalne varnosti, kakor se jim zdijo ustrezne.

Člen 74
(prejšnji člen 66 PES)

Svet sprejme ukrepe, s katerimi zagotovi upravno sodelovanje med pristojnimi službami držav članic na področjih, ki so zajeta v tem naslovu, kakor tudi med temi službami in Komisijo. Odloča na predlog Komisije ob upoštevanju člena 76 in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen 75
(prejšnji člen 60 PES)

Če je to potrebno za doseganje ciljev iz člena 67, zlasti kar zadeva preprečevanje terorizma in z njim povezanih dejavnosti ter boj proti njim, Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita okvir upravnih ukrepov glede pretoka kapitala in plačil, kot so zamrznitev sredstev, finančnega premoženja ali ekonomskih dobičkov, ki pripadajo fizičnim ali pravnim osebam, skupinam ali nedržavnim subjektom ali so v njihovi posesti ali imetništvu.

Svet na predlog Komisije sprejme ukrepe za izvajanje okvira iz prvega pododstavka.

Akti iz tega člena vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

Člen 76

Akti iz poglavij 4 in 5 ter ukrepi iz člena 74, ki zagotavljajo upravno sodelovanje na področjih iz navedenih poglavij, se sprejmejo:

- (a) na predlog Komisije, ali
- (b) na pobudo četrtine držav članic.

Poglavje 2

Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja

Člen 77 (prejšnji člen 62 PES)

1. Unija oblikuje politiko, da bi:
 - (a) zagotovila, da se ne izvaja kontrola oseb pri prehajanju notranjih meja, ne glede na državljanstvo;
 - (b) se izvajala kontrola oseb in učinkovit nadzor pri prehajanju zunanjih meja;
 - (c) se postopno uvedel integriran sistem upravljanja zunanjih meja.
2. Za namene iz odstavka 1 Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe glede:
 - (a) skupne politike vizumov in drugih dovoljenj za kratkotrajno prebivanje;
 - (b) kontrolo oseb pri prehodu zunanjih meja;
 - (c) pogojev, pod katerimi se lahko državljani tretjih držav za krajše obdobje prosto gibajo znotraj Unije;
 - (d) vseh ukrepov, potrebnih za postopno uvedbo integriranega sistema upravljanja zunanjih meja;
 - (e) odprave kontrole oseb pri prehajanju notranjih meja ne glede na državljanstvo.

3. Če je ukrepanje Unije potrebno za lažje uresničevanje pravice iz člena 20(2)(a) in če v Pogodbah niso predvidena potrebna pooblastila za tako ukrepanje, lahko Svet po posebnem zakonodajnem postopku sprejme določbe o potnih listinah, osebnih izkaznicah, dovoljenjih za prebivanje ali drugih takih listinah. Svet odloča s soglasjem po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

4. Ta člen ne vpliva na pristojnost držav članic glede geografske razmejitve njihovih meja v skladu z mednarodnim pravom.

Člen 78

(prejšnji člen 63, točki 1 in 2 ter 64(2) PES)

1. Unija oblikuje skupno politiko o azilu, subsidiarni zaščiti in začasni zaščiti z namenom ponuditi ustrezen status vsem državljanom tretjih držav, ki potrebujejo mednarodno zaščito, in zagotoviti skladnost z načelom nevračanja. Ta politika mora biti v skladu z Ženevsko konvencijo z dne 28. julija 1951 in Protokolom z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev ter drugimi ustreznimi Pogodbami.

2. Za namene odstavka 1 Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe za skupni evropski azilni sistem, ki zajema:

- (a) enoten status azila za državljane tretjih držav, ki velja v celotni Uniji;
- (b) enoten status subsidiarne zaščite za državljane tretjih držav, ki bi brez pridobitve evropskega azila potrebovali mednarodno zaščito;
- (c) skupen sistem začasne zaščite razseljenih oseb v primeru množičnega prihoda;
- (d) skupne postopke za dodelitev ali odvzem enotnega statusa azila ali subsidiarne zaščite;
- (e) merila in mehanizme za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošenj za azil ali subsidiarno zaščito;

- (f) standarde glede pogojev za sprejem prosilcev za azil ali subsidiarno zaščito;
 - (g) partnerstvo in sodelovanje s tretjimi državami za obvladovanje prihoda oseb, ki prosijo za azil ali subsidiarno ali začasno zaščito.
3. V primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega prihoda državljanov iz tretjih držav lahko Svet na predlog Komisije sprejme začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen 79
(prejšnji člen 63, točki 3 in 4 PES)

1. Unija oblikuje skupno politiko priseljevanja, s katero v vseh fazah zagotovi učinkovito upravljanje migracijskih tokov, pravično obravnavo državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državah članicah, in preprečevanje nezakonitega priseljevanja in trgovine z ljudmi ter okrepljene ukrepe za boj proti temu.
2. Za namene iz odstavka 1, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe na naslednjih področjih:
- (a) pogoji vstopa in prebivanja ter standardi glede postopkov držav članic za izdajo vizumov in dovoljenj za prebivanje za daljši čas, tudi tistih zaradi združitve družine;
 - (b) opredelitev pravic državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, in pogojev, ki urejajo svobodo gibanja in prebivanja v drugih državah članicah;
 - (c) nezakonito priseljevanje in nedovoljeno prebivanje, tudi odstranitev in vračanje oseb, ki prebivajo brez dovoljenja;
 - (d) boj proti trgovini z ljudmi, zlasti z ženskami in otroci.

3. Unija lahko s tretjimi državami sklene sporazume o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop, prisotnost ali bivanje na ozemlju ene od držav članic, v njihovo državo izvora ali porekla.

4. Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, s katerimi se spodbujajo in podpirajo dejavnosti držav članic za pospeševanje vključevanja državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovem ozemlju, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

5. Ta člen ne vpliva na pravice držav članic, da določijo število državljanov tretjih držav, ki lahko iz tretjih držav prihajajo na njeno ozemlje, da bi si poiskali delo, bodisi kot zaposleni ali samozaposleni.

Člen 80

Za politike Unije iz tega poglavja in njihovo izvajanje velja načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami, tudi na finančnem področju. Kadar koli je to potrebno, vsebujejo akti Unije, sprejeti v skladu s tem poglavjem, ustrezne ukrepe za uveljavitev tega načela.

Poglavje 3

Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah

Člen 81 (prejšnji člen 65 PES)

1. Unija razvija pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodnih odločb in odločb v izvensodnih zadevah. Takšno sodelovanje lahko vključuje sprejetje ukrepov za približevanje zakonov in drugih predpisov držav članic.

2. Za namene iz odstavka 1 Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe, zlasti kadar so ti potrebni za pravilno delovanje notranjega trga, katerih cilj je zagotoviti:

- (a) vzajemno priznavanje in izvrševanje sodnih odločb in odločb v izvensodnih zadevah med državami članicami;
- (b) čezmejno vročanje sodnih in izvensodnih listin;
- (c) združljivost predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti;
- (d) sodelovanje pri pridobivanju dokazov;
- (e) učinkovit dostop do sodnega varstva;
- (f) odpravo ovir za nemoten potek civilnih postopkov, po potrebi s spodbujanjem združljivosti predpisov o civilnih postopkih, ki veljajo v državah članicah;
- (g) oblikovanje alternativnih načinov reševanja sporov;
- (h) pomoč pri usposabljanju sodnikov in sodnega osebja.

3. Z odstopanjem od odstavka 2 Svet po posebnem zakonodajnem postopku določi ukrepe, ki zadevajo družinsko pravo s čezmejnimi posledicami. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme sklep za opredelitev tistih vidikov družinskega prava s čezmejnimi posledicami, ki so lahko predmet aktov, sprejetih po rednem zakonodajnem postopku. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Predlog iz drugega pododstavka se posreduje nacionalnim parlamentom. Če nacionalni parlament v šestih mesecih od dne takega uradnega obvestila temu nasprotuje, se sklep ne sprejme. Če nasprotovanja ni, Svet sklep lahko sprejme.

Poglavje 4

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah

Člen 82 (prejšnji člen 31 PEU)

1. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb in vključuje približevanje zakonov in drugih predpisov držav članic na področjih, navedenih v odstavku 2 in v členu 83.

Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejmeta ukrepe za:

- (a) določitev pravil in postopkov za zagotovitev priznavanja vseh oblik sodb in sodnih odločb v celotni Uniji;
- (b) preprečevanje in reševanje sporov o pristojnosti med državami članicami;
- (c) spodbujanje usposabljanja sodnikov in sodnega osebja;
- (d) lažje sodelovanje med sodnimi ali drugimi enakovrednimi organi držav članic pri kazenskih postopkih in izvrševanju odločb.

2. Evropski parlament in Svet lahko z direktivami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita minimalna pravila, potrebna za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. V teh pravilih se upoštevajo razlike med pravnimi sistemi in izročili držav članic.

Pravila se nanašajo na:

- (a) vzajemno dopustnost dokazov med državami članicami;

- (b) pravice posameznikov v kazenskem postopku;
- (c) pravice žrtev kaznivih dejanj;
- (d) druge posebne vidike kazenskega postopka, ki jih je Svet predhodno opredelil v sklepu; za sprejetje tega sklepa Svet odloča soglasno po odobritvi Evropskega parlamenta.

Sprejetje minimalnih pravil iz tega odstavka državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali uvedejo višjo raven zaščite posameznikov.

3. Kadar član Sveta meni, da bi osnutek direktive iz odstavka 2 lahko kršil temeljna načela njegovega kazenskega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek direktive predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se redni zakonodajni postopek začasno prekine. Po razpravi in v primeru soglasja Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve vrne osnutek Svetu, s čimer se začasna prekinitev rednega zakonodajnega postopka konča.

V primeru nesoglasja, in če želi najmanj devet držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka direktive, te o tem v enakem roku uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo. V takem primeru se šteje, da je pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja iz člena 20(2) Pogodbe o Evropski uniji in iz člena 329(1) te pogodbe dano, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

Člen 83 (prejšnji člen 31 PEU)

1. Evropski parlament in Svet lahko z direktivami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij na področju posebno hudih oblik kriminala s čezmejnimi posledicami zaradi narave ali učinkov teh dejanj ali zaradi posebne potrebe po skupnem boju proti njim.

Ta področja kriminala so: terorizem, trgovina z ljudmi in spolna zloraba žensk in otrok, nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in orožjem, pranje denarja, korupcija, ponarejanje plačilnih sredstev, računalniški kriminal in organizirani kriminal.

Glede na razvoj kriminala lahko Svet sprejme sklep, s katerim opredeli druga področja kriminala, ki ustrezajo merilom iz tega odstavka. Odloča s soglasjem po odobritvi Evropskega parlamenta.

2. Če se izkaže, da je približevanje določb kazenske zakonodaje in drugih predpisov držav članic nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katero veljajo harmonizacijski ukrepi, se lahko z direktivami določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij na zadevnem področju. Takšne direktive se sprejmejo po enakem rednem ali posebnem zakonodajnem postopku, po katerem so bili sprejeti zadevni harmonizacijski ukrepi, brez poseganja v člen 76.

3. Kadar član Sveta meni, da bi osnutek direktive iz odstavka 1 ali 2 lahko vplival na temeljna načela njegovega kazenskega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek direktive predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se redni zakonodajni postopek začasno prekine. Po razpravi in v primeru soglasja Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve vrne osnutek Svetu, s čimer se začasna prekinitev rednega zakonodajnega postopka konča.

V primeru nesoglasja, in če želi najmanj devet držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka direktive, te o tem v enakem roku uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo. V takem primeru se šteje, da je uvedba okrepljenega sodelovanja iz člena 20(2) Pogodbe o Evropski uniji in iz člena 329(1) te pogodbe odobrena, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

Člen 84

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe za spodbujanje in podpiranje dejanj držav članic na področju preprečevanja kriminala, ne da bi to vključevalo harmonizacijo zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen 85
(prejšnji člen 31 PEU)

1. Naloga Eurojusta je podpirati in krepiti koordinacijo in sodelovanje nacionalnih organov, pristojnih za preiskave in pregon hudih oblik kriminala, ki se nanašajo na dve ali več držav članic ali zahtevajo skupni pregon, na podlagi postopkov, ki jih izvajajo, in informacij, ki jih pošljejo organi držav članic in Europol.

V tej zvezi Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita strukturo, delovanje, področje ukrepanja in naloge Eurojusta. Te naloge lahko zajemajo:

- (a) uvedbo kazenskih preiskav, kakor tudi predlog uvedbe pregona, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, zlasti v primeru kršitev finančnih interesov Unije;
- (b) koordinacijo preiskav in pregona iz točke (a);
- (c) krepitev pravosodnega sodelovanja, skupaj z reševanjem sporov o pristojnosti in s tesnim sodelovanjem z Evropsko pravosodno mrežo.

S temi uredbami se določijo tudi podrobnosti glede sodelovanja Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov držav članic pri ocenjevanju dejavnosti Eurojusta.

2. V primeru pregona iz odstavka 1 in brez poseganja v člen 86 pristojni nacionalni uradniki izvajajo uradna dejanja pravosodnega postopka.

Člen 86

1. Zaradi boja proti kršitvam, ki vplivajo na finančne interese Unije, lahko Svet z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, iz Eurojusta ustanovi Evropsko javno tožilstvo. Svet odloča s soglasjem po odobritvi Evropskega parlamenta.

Če ni soglasja, lahko skupina najmanj devetih držav članic zahteva, da se osnutek uredbe predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek v Svetu začasno prekine. Po razpravi in v primeru soglasja Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve vrne osnutek Svetu v sprejetje.

V primeru nesoglasja in če želi najmanj devet držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka uredbe, te o tem v enakem roku uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo. V takem primeru se šteje, da je uvedba okrepljenega sodelovanja iz člena 20(2) Pogodbe o Evropski uniji in iz člena 329(1) te pogodbe odobrena, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

2. Evropsko javno tožilstvo je pristojno, po potrebi v povezavi z Europolom, za preiskavo, pregon in obtožbo storilcev in sotorilcev kršitev, ki vplivajo na finančne interese Unije, kakor jih določa uredba iz odstavka 1. Opravlja dolžnosti tožilca na pristojnih sodiščih držav članic v zvezi s temi kršitvami.

3. Z uredbo iz odstavka 1 se določijo statut Evropskega javnega tožilstva, pogoji za opravljanje njegovih nalog, poslovnik, ki ureja njegovo delovanje, ter pravila o dopustnosti dokazov in pravila, ki se uporabljajo za sodni nadzor postopkovnih dejanj, izvršenih pri opravljanju njegovih nalog.

4. Evropski svet lahko sočasno ali naknadno sprejme sklep o spremembi odstavka 1, s katerim Evropskemu javnemu tožilstvu dodeli pristojnosti tudi za boj proti hudim oblikam kriminala s čezmejnimi posledicami, in o ustrezni spremembi odstavka 2 o storilcih in sotorilcih hudih kaznivih dejanj, ki vplivajo na več kot eno državo članico. Evropski svet odloča soglasno po odobritvi Evropskega parlamenta in po posvetovanju s Komisijo.

Poglavje 5

Policijsko sodelovanje

Člen 87 (prejšnji člen 30 PEU)

1. Unija vzpostavi policijsko sodelovanje, ki vključuje vse pristojne organe držav članic, vključno s policijskimi, carinskimi in drugimi službami kazenskega pregona, specializiranimi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj .

2. Za namene iz odstavka 1 lahko Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe glede:

- (a) zbiranja, hrambe, obdelave, analize in izmenjave ustreznih informacij;
- (b) pomoči pri usposabljanju osebja in sodelovanja pri izmenjavi osebja, opreme in pri kriminalističnih raziskavah;
- (c) skupnih preiskovalnih tehnik pri odkrivanju hudih oblik organiziranega kriminala.

3. Svet lahko po posebnem zakonodajnem postopku določi ukrepe o operativnem sodelovanju med organi iz tega člena. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Če ni soglasja, lahko skupina najmanj devetih držav članic zahteva, da se osnutek ukrepov predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek v Svetu začasno prekine. Po razpravi in v primeru soglasja Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve vrne osnutek Svetu v sprejetje.

V primeru nesoglasja in če želi najmanj devet držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka ukrepov, te o tem v enakem roku uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo. V takem primeru se šteje, da je uvedba okrepljenega sodelovanja iz člena 20(2) Pogodbe o Evropski uniji in iz člena 329(1) te pogodbe odobrena, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

Posebni postopek iz drugega in tretjega pododstavka se ne uporablja za akte, ki pomenijo nadgradnjo schengenskega pravnega reda.

Člen 88
(prejšnji člen 30 PEU)

1. Naloga Europol je podpirati in krepiti dejavnosti policijskih organov in drugih služb kazenskega pregona držav članic ter njihovo medsebojno sodelovanje pri preprečevanju hudih oblik kriminala, ki vplivajo na dve ali več držav članic, terorizma in oblik kriminala, ki vplivajo na skupni interes politike Unije, ter boju proti njim.
2. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita strukturo, delovanje, področje ukrepanja in naloge Europol. Te naloge lahko zajemajo:
 - (a) zbiranje, hrambo, obdelavo, analizo in izmenjavo informacij, ki so jih posredovali predvsem organi držav članic ali tretjih držav oziroma služb;
 - (b) usklajevanje, organizacijo in izvajanje preiskovalnih in operativnih dejanj, ki se izvajajo skupaj s pristojnimi organi držav članic ali v okviru skupnih preiskovalnih ekip, po potrebi v povezavi z Eurojustom.

S temi uredbami se določijo tudi postopki za nadzor dejavnosti Europol, ki ga opravlja Evropski parlament skupaj z nacionalnimi parlamenti.

3. Europol mora vsa svoja operativna dejanja izvajati v povezavi in v dogovoru z organi držav članic, katerih ozemlje to zadeva. Uporaba prisilnih ukrepov je v izključni pristojnosti pristojnih nacionalnih organov.

Člen 89
(prejšnji člen 32 PEU)

Svet po posebnem zakonodajnem postopku določi pogoje, pod katerimi lahko pristojni organi držav članic iz členov 82 in 87 v povezavi in v dogovoru z organi druge države članice delujejo na ozemlju te države članice, in omejitve tega delovanja. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

NASLOV VI

PREVOZ

Člen 90
(prejšnji člen 70 PES)

Cilji Pogodb se na področju, ki ga ureja ta naslov, uresničujejo v okviru skupne prometne politike.

Člen 91
(prejšnji člen 71 PES)

1. Za izvajanje člena 90 in ob upoštevanju posebnosti prometa Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij določita:

- (a) skupna pravila, ki se uporabljajo za mednarodni prevoz na ozemlje ali z ozemlja države članice ali za prevoz prek ozemlja ene ali več držav članic;

- (b) pogoje, pod katerimi lahko prevozniki opravljajo prevoz v državi članici, v kateri nimajo sedeža;
- (c) ukrepe za izboljšanje varnosti prometa;
- (d) vse druge ustrezne predpise.

2. Kadar se sprejmejo ukrepi iz odstavka 1, se upoštevajo primeri, ko bi njihova uporaba lahko resno vplivala na življenjsko raven in stopnjo zaposlenosti v nekaterih regijah ter na izkoriščanje prometne infrastrukture.

Člen 92
(prejšnji člen 72 PES)

Nobena država članica ne sme pred sprejetjem predpisov iz člena 91(1) spreminjati tistih predpisov, ki urejajo ta vprašanja 1. januarja 1958 ali za države, ki pristopajo, na dan njihovega pristopa, tako da bi po svojem neposrednem ali posrednem učinku postali manj ugodni za prevoznike drugih držav članic kakor za prevoznike, ki so državljani te države, razen če Svet soglasno ne sprejme ukrepa, s katerim dovoljuje izjeme.

Člen 93
(prejšnji člen 73 PES)

Pomoči so združljive s Pogodbama, če so potrebne za usklajevanje prometa ali če so nadomestilo za opravljanje določenih storitev, ki so del javne službe.

Člen 94
(prejšnji člen 74 PES)

Pri vseh ukrepih, sprejetih v okviru Pogodb, ki se nanašajo na prevozne tarife in pogoje, se upošteva ekonomski položaj prevoznikov.

Člen 95
(prejšnji člen 75 PES)

1. Pri prevozu znotraj Unije se prepove diskriminacija, ki je v tem, da prevozniki zaračunavajo različne prevoznine in nalagajo različne pogoje za prevoz enakega blaga na istih prometnih povezavah glede na državo porekla tega blaga ali namembno državo.
 2. Odstavek 1 Evropskemu parlamentu in Svetu ne preprečuje sprejetja drugih ukrepov v skladu s členom 91(1).
 3. Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom sprejme predpise za izvajanje določb odstavka 1.
- Svet lahko zlasti sprejme potrebne predpise, ki omogočajo institucijam Unije, da zagotovijo upoštevanje pravila iz odstavka 1, uporabnikom pa, da lahko to pravilo v celoti izkoristijo.
4. Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči vse primere diskriminacije iz odstavka 1 ter po posvetovanju z zadevnimi državami članicami sprejme potrebne sklepe v okviru predpisov, sprejetih v skladu z določbami odstavka 3.

Člen 96
(prejšnji člen 76 PES)

1. Pri prevozih na območju Unije je državam članicam prepovedano predpisovanje prevoznin in pogojev, ki vključujejo elemente podpore ali zaščite v korist enega ali več posameznih podjetij ali gospodarskih panog, razen če jim tega ne dovoli Komisija.

2. Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči prevoznine in pogoje iz odstavka 1, upošteva zlasti zahteve primerne regionalne ekonomske politike, potrebe nerazvitih območij in probleme območij, ki so zaradi političnih razmer resno prizadeta, pa tudi učinke teh prevoznin in pogojev na konkurenco med vrstami prevoza.

Po posvetovanju z vsako zadevno državo članico Komisija sprejme potrebne sklepe.

3. Prepoved iz odstavka 1 se ne uporablja za tarife, določene zaradi konkurenčnosti.

Člen 97
(prejšnji člen 77 PES)

Dajatve ali pristojbine, ki jih prevozniki zaračunajo poleg prevoznin pri prehodu meje, ne smejo presegati razumne meje, potem ko so bili upoštevani dejanski stroški, nastali ob prehodu meje.

Države članice si prizadevajo za postopno zmanjšanje teh stroškov.

Komisija lahko naslovi na države članice priporočila za uporabo tega člena.

Člen 98
(prejšnji člen 78 PES)

Določbe tega naslova ne izključujejo uporabe ukrepov, sprejetih v Zvezni republiki Nemčiji, če so ti ukrepi potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve. Pet let po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe, lahko Svet na predlog Komisije sprejme sklep o razveljavitvi tega člena.

Člen 99
(prejšnji člen 79 PES)

Pri Komisiji se oblikuje svetovalni odbor, sestavljen iz strokovnjakov, ki jih imenujejo vlade držav članic. Če je to potrebno, se Komisija z njim posvetuje o vprašanjih prometa.

Člen 100
(prejšnji člen 80 PES)

1. Določbe tega naslova se uporabljajo za promet v železniškem in cestnem prometu ter po celinskih plovnih poteh.
2. Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku določita ustrezne predpise za pomorski in zračni promet. Odločata po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij.

NASLOV VII

SKUPNA PRAVILA O KONKURENCI, OBDAVČITVI IN PRIBLIŽEVANJU ZAKONODAJE

Poglavje 1

Pravila o konkurenci

Oddelek 1

Pravila za podjetja

Člen 101 (prejšnji člen 81 PES)

1. Kot nezdružljivi z notranjim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, zlasti tisti, ki:

- (a) neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja;
- (b) omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, trge, tehnični razvoj ali naložbe;
- (c) določajo razdelitev trgov in virov nabave;
- (d) uvajajo neenake pogoje za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji in jih tako postavljajo v podrejen konkurenčni položaj;
- (e) pogojujejo sklepanje pogodb s tem, da sopogodbeniki sprejmejo dodatne obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

2. Vsi sporazumi ali sklepi, ki jih ta člen prepoveduje, so nični.
3. V naslednjih primerih se lahko določi, da se določbe odstavka 1 ne uporabljajo za:
 - sporazume ali skupine sporazumov med podjetji,
 - sklepe ali skupine sklepov podjetniških združenj, in
 - usklajeno ravnanje ali skupine usklajenih ravnanj,

ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi, in ki:

- (a) zadevnim podjetjem ne določajo omejitev, ki za doseganje teh ciljev niso nujne;
- (b) takšnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih izdelkov ne dajejo možnosti izključitve konkurence.

Člen 102
(prejšnji člen 82 PES)

Kot nezdružljiva z notranjim trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Takšna zloraba je zlasti:

- (a) neposredno ali posredno določanje nepoštenih nakupnih ali prodajnih cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;
- (b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja na škodo potrošnikov;

- (c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovskimi partnerji, ki slednje postavlja v podrejen konkurenčni položaj;
- (d) sklepanje pogodb, ki sopogodbnikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

Člen 103
(prejšnji člen 83 PES)

1. Ustrezne uredbe ali direktive za uveljavitev načel iz členov 101 in 102 sprejme Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.
2. Uredbe ali direktive iz odstavka 1 se sprejmejo zlasti za:
 - (a) zagotovitev upoštevanja prepovedi iz členov 101(1) in 102 z določitvijo glob in periodičnih denarnih kazni;
 - (b) določitev podrobnosti uporabe člena 101(3) ob upoštevanju potrebe po zagotovitvi učinkovitega nadzora, pa tudi po čim večji poenostavitvi upravljanja;
 - (c) opredelitev področja uporabe določb členov 101 in 102 v različnih gospodarskih panogah, če je to potrebno;
 - (d) opredelitev nalog Komisije in Sodišča Evropske unije pri uporabi predpisov iz tega odstavka;
 - (e) določitev razmerja med nacionalnimi zakonodajami in določbami, ki jih vsebuje ta oddelek ali ki so bile sprejete v skladu s tem členom.

Člen 104
(prejšnji člen 84 PES)

Do začetka veljavnosti predpisov, sprejetih v skladu s členom 103, se organi držav članic odločajo glede dopustnosti sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj ter zlorabe prevladujočega položaja na notranjem trgu v skladu z lastno zakonodajo in z določbami člena 101, zlasti odstavka 3, in člena 102.

Člen 105
(prejšnji člen 85 PES)

1. Brez poseganja v člen 104 Komisija zagotovi uporabo načel iz členov 101 in 102. Komisija razišče primere domnevne kršitve teh načel na predlog države članice ali na lastno pobudo in v sodelovanju s pristojnimi organi v državah članicah, ki ji pomagajo. Če ugotovi kršitev, predlaga ustrezne ukrepe za njeno odpravo.
2. Če se kršitev načel ne odpravi, jo Komisija navede v obrazloženem sklepu. Svoj sklep lahko objavi in državam članicam dovoli sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja, za katere določi pogoje in podrobnosti.
3. Komisija lahko sprejme uredbe glede skupine sporazumov, v zvezi s katerimi je Svet sprejel uredbo ali direktivo v skladu s členom 103(2)(b).

Člen 106
(prejšnji člen 86 PES)

1. Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi ukrepov, ki so v nasprotju s pravili iz Pogodb, zlasti iz člena 18 in členov 101 do 109.

2. Podjetja, pooblaščenca za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz Pogodb, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.
3. Komisija zagotovi uporabo določb tega člena in po potrebi na države članice naslovi ustrezne direktive ali sklepe.

Oddelek 2

Državne pomoči

Člen 107 (prejšnji člen 87 PES)

1. Razen če Pogodbi ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.
2. Z notranjim trgov je združljivo naslednje:
- (a) pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;
 - (b) pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
 - (c) pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila. Pet let po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe, lahko Svet na predlog Komisije sprejme sklep o razveljavitvi te točke.

3. Kot združljivo z notranjim trgov se lahko šteje naslednje:
- (a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika, in v regijah iz člena 349 glede na njihov strukturni, gospodarski in socialni položaj;
 - (b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
 - (c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;
 - (d) pomoč za pospeševanje kulture in ohranjanja kulturne dediščine, kadar takšna pomoč ne škoduje trgovinskim pogojem in konkurenci v Uniji v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;
 - (e) druge vrste pomoči, kakršne lahko Svet določi v sklepu, ki ga sprejme na predlog Komisije.

Člen 108
(prejšnji člen 88 PES)

1. Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse sisteme pomoči, ki obstajajo v teh državah. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje notranjega trga.
2. Če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva z notranjim trgov glede na člen 107, ali če se takšna pomoč zlorablja, odloči, da mora zadevna država takšno pomoč odpraviti ali spremeniti v roku, ki ji ga določi.

Če zadevna država ne upošteva tega sklepa v predpisanem roku, lahko Komisija ali katera koli zainteresirana država, z odstopanjem od določb členov 258 in 259, zadevo predloži neposredno Sodišču Evropske unije.

Na predlog države članice lahko Svet soglasno sklene, da se državna pomoč, ki jo ta država dodeli ali jo ima namen dodeliti, šteje kot združljiva z notranjim trgov, z odstopanjem od določb člena 107 ali uredb po členu 109, če takšen sklep upravičujejo izjemne okoliščine. Če je Komisija glede takšne pomoči že sprožila postopek iz prvega pododstavka tega odstavka, je posledica vložitve predloga zadevne države pri Svetu začasna prekinitev postopka do razglasitve stališča Sveta.

Če v treh mesecih po vložitvi omenjenega predloga Svet svojega stališča ne razglasi, odloča o primeru Komisija.

3. Komisija mora biti obveščena o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na člen 107 ni združljiv z notranjim trgov, nemudoma sproži postopek iz odstavka 2. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejet dokončen sklep.

4. Komisija lahko sprejme uredbe o skupinah državnih pomoči, za katere je Svet v skladu s členom 109 odločil, da so lahko izvzete iz postopka iz odstavka 3 tega člena.

Člen 109
(prejšnji člen 89 PES)

Svet lahko na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom sprejme vse ustrezne uredbe za uporabo členov 107 in 108, zlasti pa lahko določi pogoje, pod katerimi se uporablja člen 108(3), in vrste pomoči, ki so izvzete iz tega postopka.

Poglavje 2

Davčne določbe

Člen 110 (prejšnji člen 90 PES)

Nobena država članica ne uvaja, neposredno ali posredno, kakršnih koli notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, ki bi bili višji od davkov, uvedenih neposredno ali posredno na enakovrstne domače izdelke.

Prav tako nobena država članica ne uvaja takšnih notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, s katerimi bi posredno zaščitila druge izdelke.

Člen 111 (prejšnji člen 91 PES)

Kadar se izdelki izvažajo na ozemlje katere koli države članice, povračilo notranjih davkov ne sme preseči notranjih davkov na omenjene izdelke, ki so bili uvedeni bodisi neposredno ali posredno.

Člen 112 (prejšnji člen 92 PES)

Pri izvozu v druge države članice se ne smejo odobriti odpustitve in povračila drugih dajatev, razen prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, niti ni dovoljeno uvajati izravnalnih dajatev ob uvozu iz držav članic, razen če ni Svet na predlog Komisije predhodno odobril predvidenih ukrepov za omejeno obdobje.

Člen 113
(prejšnji člen 93 PES)

Svet po posebnem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom soglasno sprejme določbe za harmonizacijo zakonodaje glede prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja v obsegu, v kakršnem je takšna harmonizacija potrebna za vzpostavitev in delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence.

Poglavje 3

Približevanje zakonodaje

Člen 114
(prejšnji člen 95 PES)

1. Kadar Pogodbi ne določata drugače, se za doseganje ciljev iz člena 26 uporabljajo v nadaljevanju navedene določbe. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta ukrepe za približevanje določb zakonov in drugih predpisov v državah članicah, katerih predmet je vzpostavitev in delovanje notranjega trga.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za davčne določbe, določbe o prostem gibanju oseb niti za tiste, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih.
3. Komisija ima v svojih predlogih iz odstavka 1, ki zadevajo zdravje, varnost, varstvo okolja in varstvo potrošnikov, za izhodišče visoko raven varstva, pri čemer zlasti upošteva nova dognanja na podlagi znanstvenih dejstev. V okviru svojih pristojnosti si tudi Evropski parlament in Svet prizadevata za doseganje tega cilja.

4. Če po tem, ko Evropski parlament in Svet, Svet ali Komisija sprejmejo harmonizacijski ukrep, država članica meni, da mora ohraniti nacionalne določbe zaradi pomembnih potreb iz člena 36 ali določbe, ki zadevajo varstvo okolja ali delovnega okolja, o teh določbah pa tudi o razlogih za njihovo ohranitev uradno obvesti Komisijo.

5. Brez poseganja v odstavek 4 pa država članica, če po tem, ko Evropski parlament in Svet, Svet ali Komisija sprejme harmonizacijski ukrep meni, da mora na podlagi novih znanstvenih spoznanj o varstvu okolja ali delovnega okolja uvesti nacionalne določbe zaradi problema, ki je specifičen zanj in je posledica sprejetja harmonizacijskega ukrepa, o načrtovanih določbah pa tudi o razlogih za njihovo uvedbo uradno obvesti Komisijo.

6. Komisija v šestih mesecih po uradnih obvestilih iz odstavkov 4 in 5 odobri ali zavrne nacionalne določbe, potem ko preveri, ali so morda sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikrita omejitev trgovine med državami članicami in ali ovirajo delovanje notranjega trga.

Če Komisija v tem roku ne sprejme nobenega sklepa, se šteje, da so nacionalne določbe iz odstavkov 4 in 5 odobrene.

Če to upravičuje zahtevnost zadeve in če ni nevarnosti za zdravje ljudi, lahko Komisija zadevno državo članico uradno obvesti, da se rok iz tega odstavka lahko podaljša za nadaljnje obdobje največ šestih mesecev.

7. Če se v skladu z odstavkom 6 državi članici dovoli ohranitev ali uvedba nacionalnih določb, ki odstopajo od harmonizacijskega ukrepa, Komisija nemudoma preveri, ali naj predlaga prilagoditev temu ukrepu.

8. Če država članica izpostavi specifičen problem glede javnega zdravja na področju, ki so ga urejali prejšnji harmonizacijski ukrepi, na to opozori Komisijo, ki nemudoma preveri, ali naj Svetu predlaga ustrezne ukrepe.

9. Z odstopanjem od postopka, določenega v členih 258 in 259, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču Evropske unije, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz tega člena.

10. Zgornji harmonizacijski ukrepi v ustreznih primerih vključujejo zaščitno klavzulo, ki dovoljuje državam članicam, da zaradi enega ali več neekonomskih razlogov iz člena 36 sprejmejočasne ukrepe, ki so predmet nadzornega postopka Unije.

Člen 115
(prejšnji člen 94 PES)

Brez poseganja v člen 114, Svet po posebnem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom soglasno izda direktive za približevanje tistih zakonov in drugih predpisov držav članic, ki neposredno vplivajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga.

Člen 116
(prejšnji člen 96 PES)

Kadar Komisija ugotovi, da razlika med določbami zakonov ali drugih predpisov v državah članicah izkrivlja pogoje konkurence na notranjem trgu in da je nastalo izkrivljanje treba odpraviti, se posvetuje z zadevnimi državami članicami.

Če na podlagi posvetovanja ne pride do dogovora, s katerim bi to izkrivljanje odpravili, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku na predlog Komisije izdata potrebne direktive. Sprejmejo se lahko tudi drugi ustrezni ukrepi, predvideni v Pogodbah.

Člen 117
(prejšnji člen 97 PES)

1. Kadar obstaja razlog za bojazen, da bi lahko sprejetje ali sprememba neke določbe zakona ali drugega predpisa povzročila izkrivljanje v smislu člena 116, se država članica, ki želi nadaljevati postopek za sprejemanje ali spremembo te določbe, posvetuje s Komisijo. Po posvetovanju z državami članicami Komisija priporoči zadevnim državam ustrezne ukrepe, s katerimi bi se izognili omenjenemu izkrivljanju.

2. Če država članica, ki želi uvesti ali spremeniti svoje predpise, ne upošteva priporočila, ki ga je naslovila nanjo Komisija, drugim državam članicam ni treba spreminjati svojih notranjih predpisov v skladu s členom 116, s katerimi bi odpravile takšno izkrivljanje. Če država članica, ki priporočila Komisije ni upoštevala, povzroči izkrivljanje samo v lastno škodo, se določbe člena 116 ne uporabijo.

Člen 118

Pri vzpostavitvi ali delovanju notranjega trga Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe za uvedbo evropskih pravic intelektualne lastnine, da se zagotovi enotno varstvo pravic intelektualne lastnine v vsej Uniji in vzpostavi centralizirana ureditev na ravni Unije na področju potrjevanja, usklajevanja in nadzorovanja.

Svet po posebnem zakonodajnem postopku z uredbami določi jezikovno ureditev za evropske pravice intelektualne lastnine. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

NASLOV VIII

EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA

Člen 119

(prejšnji člen 4 PES)

1. Za namene iz člena 3 Pogodbe o Evropski uniji dejavnosti držav članic in Unije v skladu s pogoji Pogodb vključujejo sprejetje ekonomske politike, ki temelji na tesnem usklajevanju ekonomskih politik držav članic, notranjem trgu in opredelitvi skupnih ciljev in ki se izvaja v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.

2. Hkrati z zgoraj navedenim ter v skladu s Pogodbama in v njiju opredeljenimi postopki te dejavnosti vključujejo enotno valuto, euro, ter opredelitev in izvajanje enotne monetarne politike in politike deviznega tečaja, katere glavni cilj je ohranjati stabilnost cen in brez poseganja v ta cilj podpirati splošne ekonomske politike v Uniji v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.
3. Pri teh dejavnostih države članice in Unija upoštevajo naslednja vodilna načela: stabilne cene, zdrave javne finance in monetarne pogoje ter uravnoteženo plačilno bilanco.

Poglavje 1

Ekonomska politika

Člen 120 (prejšnji člen 98 PES)

Države članice vodijo svoje ekonomske politike tako, da bi prispevale k doseganju ciljev Unije, kakor so opredeljeni v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji, in v okviru širših smernic, navedenih v členu 121(2). Države članice in Unija delujejo v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer dajejo prednost učinkovitemu razporejanju virov, in se ravna po načelih člena 119.

Člen 121 (prejšnji člen 99 PES)

1. Države članice obravnavajo svoje ekonomske politike kot zadevo skupnega pomena in jih usklajujejo v okviru Sveta skladno z določbami člena 120.
2. Svet na priporočilo Komisije oblikuje osnutek širših smernic ekonomskih politik držav članic in Unije ter poroča o svojih ugotovitvah Evropskemu svetu.

Evropski svet na podlagi poročila Sveta obravnava sklep o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije.

Na podlagi tega sklepa Svet sprejme priporočilo, ki opredeljuje omenjene širše smernice. Svet o svojem priporočilu obvesti Evropski parlament.

3. Za zagotavljanje tesnejše uskladitve ekonomskih politik in trajnostne konvergence ekonomskih učinkov držav članic Svet na podlagi poročil, ki mu jih predloži Komisija, spremlja gospodarski razvoj v vsaki od držav članic in v Uniji ter skladnost ekonomskih politik s širšimi smernicami iz odstavka 2, redno pa pripravlja tudi celovito oceno.

Zaradi tega večstranskega nadzora pošiljajo države članice Komisiji podatke o pomembnih ukrepih, ki so jih sprejele na področju svoje ekonomske politike, in vse druge podatke, za katere menijo, da so potrebni.

4. Kadar se v okviru postopka iz odstavka 3 ugotovi, da ekonomske politike neke države članice niso skladne s širšimi smernicami iz odstavka 2 ali da bi lahko ogrozile pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije, lahko Komisija to državo članico opozori. Svet lahko na priporočilo Komisije naslovi potrebna priporočila na to državo članico. Svet lahko na predlog Komisije sklene, da svoja priporočila objavi.

V okviru tega odstavka Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina ostalih članov Sveta se določi v skladu s členom 238(3)(a).

5. Predsednik Sveta in Komisija poročata Evropskemu parlamentu o rezultatih večstranskega nadzora. Če je Svet svoja priporočila objavil, je njegov predsednik lahko povabljen pred pristojni odbor Evropskega parlamenta.

6. Evropski parlament in Svet lahko z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita podrobna pravila za postopek večstranskega nadzora iz odstavkov 3 in 4.

Člen 122
(prejšnji člen 100 PES)

1. Brez poseganja v druge postopke, predvidene v Pogodbah, lahko Svet na predlog Komisije, v duhu solidarnosti med državami članicami odloči o ukrepih, ki ustrezajo gospodarskim razmeram, zlasti ob hudih težavah pri oskrbi z nekaterimi izdelki, zlasti na področju energetike.
2. Kadar je država članica v težavah ali ji zaradi naravnih nesreč ali izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nikakršnega nadzora, resno grozijo hude težave, ji lahko Svet pod določenimi pogoji na predlog Komisije odobri finančno pomoč Unije. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetem sklepu.

Člen 123
(prejšnji člen 101 PES)

1. Prepovedane so prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri Evropski centralni banki ali pri centralnih bankah držav članic (v nadaljnjem besedilu "nacionalne centralne banke") v korist institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic, prav tako je prepovedano, da bi Evropska centralna banka ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in Evropska centralna banka pri zagotavljanju rezerv s strani centralnih bank obravnavajo enako kakor zasebne kreditne institucije.

Člen 124
(prejšnji člen 102 PES)

Prepovedani so vsi ukrepi, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja in ki vzpostavljajo privilegiran dostop institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij držav članic do finančnih institucij.

Člen 125
(prejšnji člen 103 PES)

1. Unija ne jamči za obveznosti niti ne prevzema institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države in drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij katere koli države članice, kar pa ne posega v vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta. Država članica ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države in drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij druge države članice, kar pa ne posega v vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta.
2. Po potrebi lahko Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom opredeli pojme v zvezi z uporabo prepovedi iz členov 123 in 124 ter iz tega člena.

Člen 126
(prejšnji člen 104 PES)

1. Države članice se izogibajo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.
2. Komisija spremlja gibanje proračunskega stanja in višine javnega dolga v državah članicah zato, da bi ugotovila večje napake. Zlasti preverja upoštevanje proračunske discipline na podlagi naslednjih dveh meril:
 - (a) ali razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen
 - če se ni to razmerje znatno in stalno zmanjševalo ter doseglo ravni blizu referenčne vrednosti,
 - oziroma če ni preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno, razmerje pa ostaja blizu referenčne vrednosti;

- (b) ali razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen če se razmerje ne znižuje zadosti in ne približuje dovolj hitro referenčni vrednosti.

Referenčne vrednosti so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki je priloga k Pogodbama.

3. Če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril, Komisija o tem pripravi poročilo. To poročilo upošteva tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice.

Komisija lahko pripravi poročilo tudi, če ne glede na izpolnjevanje zahtev navedenih meril meni, da v državi članici obstaja tveganje čezmernega primanjkljaja.

4. Ekonomsko-finančni odbor pripravi mnenje o poročilu Komisije.

5. Če Komisija meni, da v neki državi članici obstaja čezmerni primanjkljaj ali da bi do njega lahko prišlo, na zadevno državo članico naslovi svoje mnenje in o tem obvesti Svet.

6. Svet na predlog Komisije in ob upoštevanju morebitnih pripomb zadevne države članice ter po opravljeni celoviti oceni odloči, ali čezmeren primanjkljaj obstaja.

7. Kadar Svet v skladu z odstavkom 6 odloči, da čezmerni primanjkljaj obstaja, Svet na priporočilo Komisije brez nepotrebnega odlašanja sprejme priporočila, ki jih naslovi na zadevno državo članico z namenom, da se to stanje v danem roku odpravi. Ob upoštevanju določb odstavka 8 se ta priporočila ne objavijo.

8. Kadar Svet ugotovi, da na podlagi njegovih priporočil niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi v predpisanem roku, lahko priporočila objavi.

9. Če država članica vztraja pri neuresničevanju priporočil Sveta, se lahko Svet odloči za poziv državi članici, naj v določenem roku sprejme ukrepe za zmanjšanje primanjkljaja, ki so po njegovem mnenju potrebni za izboljšanje stanja.

V takem primeru lahko Svet od zadevne države članice zahteva, da mu po natančno določenem časovnem razporedu predloži poročila in tako omogoči preverjanje njenih prizadevanj pri prilagajanju.

10. V okviru odstavkov 1 do 9 tega člena se ne more uveljavljati pravica do tožbe, predvidena v členih 258 in 259.

11. Dokler država članica ne upošteva sklepa, sprejetega v skladu z odstavkom 9, se lahko Svet odloči za uvedbo ali, glede na okoliščine, okrepitev enega ali več od naslednjih ukrepov:

- od zadevne države članice zahteva, naj še pred izdajo obveznic in drugih vrednostnih papirjev objavi dodatne informacije, ki jih podrobneje določi Svet;
- Evropsko investicijsko banko pozove, naj ponovno pretehta svojo posojilno politiko do zadevne države članice;
- od zadevne države članice zahteva, naj pri Uniji položi brezobrestni depozit v primerni vrednosti, dokler se čezmerni primanjkljaj, po mnenju Sveta, ustrezno ne zmanjša;
- naloži primerno visoko globo.

Predsednik Sveta o sprejetih odločitvah obvesti Evropski parlament.

12. Svet razveljavi nekatere ali vse svoje odločitve ali priporočila, navedene v odstavkih 6 do 9 in v odstavku 11, če se je čezmerni primanjkljaj v zadevni državi članici po njegovem mnenju ustrezno zmanjšal. Če je Svet svoja priporočila predhodno objavil, takoj po razveljavitvi odločitve iz odstavka 8 javno izjavi, da čezmernega primanjkljaja v tej državi članici ni več.

13. Pri sprejemanju odločitev ali priporočil iz odstavkov 8, 9, 11 in 12 Svet odloča na priporočilo Komisije.

Pri sprejemanju ukrepov iz odstavkov 6 do 9, 11 in 12 Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina preostalih članov Sveta se določi v skladu s členom 238(3)(a).

14. Nadaljnje določbe za izvajanje postopka, opisanega v tem členu, so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki je priloga k Pogodbama.

Svet po posebnem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko soglasno sprejme ustrezne določbe, ki nato nadomestijo navedeni protokol.

Ob upoštevanju drugih določb tega odstavka Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom določi podrobna pravila in opredeli pojme v zvezi z uporabo določb navedenega protokola.

Poglavje 2

Monetarna politika

Člen 127 (prejšnji člen 105 PES)

1. Poglavitni cilj Evropskega sistema centralnih bank, v nadaljnjem besedilu "ESCB", je ohranjanje stabilnosti cen. ESCB podpira splošne ekonomske politike v Uniji, če to ni v nasprotju s ciljem stabilnosti cen, z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, opredeljenih v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji. ESCB ravna po načelu odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov, in v skladu z načeli iz člena 119.

2. Temeljne naloge ESCB so:

- opredeliti in izvajati monetarno politiko Unije;

- opravljati devizne posle v skladu z določbami člena 219;
 - imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
 - podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.
3. Tretja alineja odstavka 2 ne posega v to, da imajo vlade držav članic operativna devizna sredstva in da jih upravljajo.
4. Evropska centralna banka se zaprosi, da svetuje:
- glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih iz njene pristojnosti;
 - nacionalnim organom glede vseh osnutkov pravnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet določi v skladu s postopkom iz člena 129(4).

Evropska centralna banka lahko ustreznim institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij iz njene pristojnosti.

5. ESCB prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih oblasti glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.
6. Svet lahko z uredbami, sprejetimi soglasno po posebnem zakonodajnem postopku, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko, na Evropsko centralno banko prenese posebne naloge, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih in drugih finančnih institucij, razen zavarovalnic.

Člen 128 (prejšnji člen 106 PES)

1. Evropska centralna banka ima izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

2. Države članice lahko izdajajo eurokovance pod pogojem, da jim Evropska centralna banka odobri obseg emisije. Svet lahko na predlog Komisije ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko sprejme potrebne ukrepe za harmonizacijo apoenov in tehničnih specifikacij vseh kovancev, namenjenih obtoku, da bi tako omogočil njihovo neovirano kroženje v Uniji.

Člen 129
(prejšnji člen 107 PES)

1. ESCB upravljata organa odločanja Evropske centralne banke; to sta Svet Evropske centralne banke in Izvršilni odbor.
2. Statut Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, v nadaljnjem besedilu "statut ESCB in ECB", je določen v protokolu, ki je priloga k Pogodbama.
3. Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku spremenita člene 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1(a) in 36 statuta ESCB in ECB. Odločata bodisi na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko.
4. Svet na predlog Komisije ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko ali na priporočilo Evropske centralne banke ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo sprejme predpise iz členov 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 in 34.3 statuta ESCB in ECB.

Člen 130
(prejšnji člen 108 PES)

Pri izvajanju svojih pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po Pogodbah in statutu ESCB in ECB ne smejo niti Evropska centralna banka niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov, uradov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi, uradi ali agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja Evropske centralne banke ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

Člen 131
(prejšnji člen 109 PES)

Vsaka država članica zagotovi združljivost svoje nacionalne zakonodaje, tudi statuta nacionalne centralne banke, s Pogodbama in statutom ESCB in ECB.

Člen 132
(prejšnji člen 110 PES)

1. Za izvajanje nalog, zaupanih ESCB, Evropska centralna banka v skladu z določbami Pogodb in pod pogoji, določenimi s statutom ESCB in ECB:

- sprejema uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, opredeljenih v prvi alineji člena 3.1, v členih 19.1, 22 in 25.2 statuta ESCB in ECB, in v primerih, ki se določijo v aktih Sveta iz člena 129(4);
- sprejema sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih ESCB v skladu s Pogodbama in statutom ESCB in ECB;
- daje priporočila in mnenja.

2. Evropska centralna banka lahko sklene, da svoje sklepe, priporočila in mnenja objavi.

3. V mejah in pod pogoji, ki jih sprejme Svet po postopku iz člena 129(4), ima Evropska centralna banka pravico naložiti globe ali periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih uredb in sklepov.

Člen 133

Brez poseganja v dodeljene pristojnosti Evropske centralne banke Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, potrebne za uporabo eura kot enotne valute. Ti ukrepi se sprejmejo po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

Poglavje 3

Institucionalne določbe

Člen 134

(prejšnji člen 114 PES)

1. Za čim bolj učinkovito usklajevanje politik držav članic, ki je nujno za delovanje notranjega trga, se ustanovi Ekonomsko-finančni odbor.
2. Ekonomsko-finančni odbor ima naslednje naloge:
 - na zahtevo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo pripravlja mnenja za navedeni instituciji;
 - spremlja gospodarsko in finančno stanje držav članic in Unije ter o tem redno poroča Svetu in Komisiji, zlasti o finančnih odnosih s tretjimi državami in mednarodnimi institucijami;
 - brez poseganja v člen 240 sodeluje pri pripravljanju dejavnosti Sveta, navedenih v členih 66, 75, 121(2), (3), (4) in (6), 122, 124, 125, 126, 127(6), 128(2), 129(3) in (4), 138, 140 (2) in (3), 143, 144 (2) in (3) ter 219, ter opravlja druge svetovalne in pripravljalne naloge, ki mu jih dodeli Svet;
 - najmanj enkrat na leto preveri stanje glede pretoka kapitala in prostega pretoka plačil, kakor izhajata iz uporabe Pogodb in ukrepov, ki jih je sprejel Svet; preverjanje se nanaša na vse ukrepe glede pretoka kapitala in plačil; odbor poroča o izidu tega preverjanja Komisiji in Svetu.

Države članice, Komisija in Evropska centralna banka imenujejo največ po dva člana odbora.

3. Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko in odborom iz tega člena podrobno določi sestavo Ekonomsko-finančnega odbora. Predsednik Sveta o tem obvesti Evropski parlament.

4. Če in dokler obstajajo države članice, za katere velja odstopanje, navedeno v členu 139, ima odbor poleg nalog iz odstavka 2 tudi nalogo, da spremlja monetarno in finančno stanje in splošni plačilni sistem teh držav ter o tem redno poroča Svetu in Komisiji.

Člen 135
(prejšnji člen 115 PES)

Glede zadev, ki jih urejajo členi 121(4), 126 razen odstavka 14, 138, 140(1), prvi pododstavek člena 140(2), člen 140(3) in 219, lahko Svet ali država članica zaprosi Komisijo bodisi za priporočilo ali za predlog. Komisija to prošnjo preuči in svoje sklepe nemudoma predloži Svetu.

Poglavje 4

Določbe za države članice,
katerih valuta je euro

Člen 136

1. Za zagotovitev pravilnega delovanja ekonomske in monetarne unije Svet v skladu z ustreznimi določbami Pogodb in po enem od ustreznih postopkov iz členov 121 in 126, razen postopka iz člena 126(14), sprejme ukrepe za tiste države članice, katerih valuta je euro:

(a) za večjo uskladitev in nadzorovanje njihove proračunske discipline;

(b) za določitev smernic njihove ekonomske politike ob zagotavljanju združljivosti s smernicami, sprejetimi za celotno Unijo, in njihovega nadzora.

2. V zvezi z ukrepi iz odstavka 1 lahko pri glasovanju sodelujejo samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina teh članov se določi v skladu s členom 238(3)(a).

3. Države članice, katerih valuta je euro, lahko vzpostavijo mehanizem za stabilnost, ki se sproži, kadar je to nujno potrebno za zaščito stabilnosti euroobmočja kot celote. Za odobritev potrebne finančne pomoči v okviru mehanizma bodo veljali strogi pogoji.

Člen 137

Podrobnosti o sestankih ministrov držav članic, katerih valuta je euro, so določene s Protokolom o Euroskupini.

Člen 138

(prejšnji člen 111(4) PES)

1. Za zagotovitev položaja eura v mednarodnem monetarnem sistemu Svet na predlog Komisije sprejme sklep, s katerim določi skupna stališča o zadevah posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

2. Svet lahko na predlog Komisije sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev enotnega zastopanja v mednarodnih finančnih institucijah in na konferencah. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

3. V zvezi z ukrepi iz odstavkov 1 in 2 lahko pri glasovanju sodelujejo samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina teh članov se določi v skladu s členom 238(3)(a).

Poglavje 5

Prehodne določbe

Člen 139

1. Države članice, glede katerih Svet ni odločil, da izpolnjujejo potrebne pogoje za uvedbo eura, se v nadaljnjem besedilu imenujejo "države članice z odstopanjem".
2. Za države članice z odstopanjem se ne uporabljajo naslednje določbe Pogodb:
 - (a) sprejetje delov širših smernic ekonomskih politik, ki se na splošno nanašajo na euroobmočje (člen 121(2));
 - (b) prisilna sredstva za odpravo čezmernih primanjkljajev (člen 126(9) in (11));
 - (c) cilji in naloge ESCB (člen 127(1), (2), (3) in (5));
 - (d) izdajanje eura (člen 128);
 - (e) akti Evropske centralne banke (člen 132);
 - (f) ukrepi, ki se nanašajo na uporabo eura (člen 133);
 - (g) monetarni sporazumi in drugi ukrepi v zvezi s politiko deviznega tečaja (člen 219);
 - (h) imenovanje članov Izvršilnega odbora Evropske centralne banke (člen 283(2));
 - (i) sklepi, s katerimi se določijo skupna stališča o vprašanjih posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc (člen 138(1));

- (j) ukrepi za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc (člen 138(2)).

Zaradi tega v členih, navedenih v točkah (a) do (j), "države članice" pomenijo države članice, katerih valuta je euro.

3. V skladu s poglavjem IX statuta ESCB in ECB so države članice z odstopanjem in njihove nacionalne centralne banke izvzete iz pravic in obveznosti v okviru ESCB.

4. Glasovalne pravice članov Sveta, ki predstavljajo države članice z odstopanjem, mirujejo, kadar Svet sprejema ukrepe iz členov, navedenih v odstavku 2, in v naslednjih primerih:

- (a) priporočila državam članicam, katerih valuta je euro, v okviru večstranskega nadzora, vključno s programi stabilnosti in opozorili (člen 121(4));
- (b) ukrepe glede čezmernega primanjkljaja držav članic, katerih valuta je euro (člen 126(6), (7), (8), (12) in (13)).

Kvalificirana večina preostalih članov Sveta se določi v skladu s členom 238(3)(a).

Člen 140

(prejšnji členi 121(1), 122(2), drugi stavek
in 123(5) PES)

1. Najmanj vsaki dve leti ali na zahtevo države članice z odstopanjem Komisija in Evropska centralna banka poročata Svetu o napredku, ki so ga države članice z odstopanjem dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije. Ta poročila vključujejo preverjanje združljivosti nacionalne zakonodaje posamezne države članice, skupaj s statuti njihovih nacionalnih centralnih bank, s členoma 130 in 131 Pogodb in statutom ESCB in ECB. V poročilih se tudi preveri, ali je bila dosežena visoka stopnja trajnostne konvergence, pri čemer se upošteva, kako države članice izpolnjujejo naslednja merila:

- doseganje visoke stopnje stabilnosti cen; to je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen;
- vzdržnost stanja javnih financ; izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s členom 126(6);
- upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na euro;
- trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice z odstopanjem v mehanizmu deviznih tečajev, kar se kaže v ravni dolgoročnih obrestnih mer.

Štiri merila, omenjena v tem odstavku, in ustrezna obdobja, v katerih se morajo ta merila spoštovati, so natančneje določena v protokolu, ki je priloga k Pogodbama . Poročila Komisije in Evropske centralne banke upoštevajo tudi rezultate združevanja trgov, stanje in razvoj tekočega računa plačilne bilance ter preverjanje gibanja stroškov dela na enoto in drugih cenovnih kazalcev.

2. Po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po razpravi v Evropskem svetu, Svet na predlog Komisije odloči katera od držav članic z odstopanjem izpolnjuje potrebne pogoje na podlagi meril iz odstavka 1, in odpravi odstopanja zadevnih držav članic.

Svet odloča na priporočilo kvalificirane večine tistih svojih članov, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro. Ti člani odločijo v šestih mesecih po tem, ko Svet prejme predlog Komisije.

Kvalificirana večina teh članov iz drugega pododstavka se določi v skladu s členom 238(3)(a).

3. Če je v skladu s postopkom iz odstavka 2 odločeno, da se odstopanje odpravi, Svet s soglasjem držav članic katerih valuta je euro in zadevne članice ter na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko, nepreklicno določi tečaj, po katerem euro nadomesti valuto zadevne države članice, pa tudi druge ukrepe, ki so potrebni za uvajanje eura kot enotne valute v zadevni državi članici.

Člen 141
(prejšnji člen 123(3), in 117(2),
prvih pet alinej PES)

1. Če in dokler obstajajo države članice z odstopanjem, se brez poseganja v člen 129(1) kot tretji organ odločanja Evropske centralne banke ustanovi Razširjeni svet Evropske centralne banke, naveden v členu 44 statuta ESCB in ECB.
2. Če in dokler obstajajo države članice z odstopanjem, je naloga Evropske centralne banke v zvezi s temi državami članicami:
 - krepiti sodelovanje med nacionalnimi centralnimi bankami;
 - krepiti usklajevanje monetarnih politik držav članic zaradi zagotavljanja stabilnosti cen;
 - spremljati delovanje mehanizma deviznih tečajev;
 - posvetovati se o vprašanjih za katera so pristojne nacionalne centralne banke in ki vplivajo na stabilnost finančnih institucij in trgov;
 - izvajati naloge, ki jih je prej opravljal Evropski sklad za monetarno sodelovanje in pozneje prevzel Evropski monetarni inštitut.

Člen 142
(prejšnji člen 124(1) PES)

Vsaka država članica z odstopanjem obravnava svojo politiko deviznega tečaja kot zadevo skupnega interesa. Pri tem države članice upoštevajo izkušnje, ki so jih pridobile pri sodelovanju v okviru mehanizma deviznih tečajev.

Člen 143
(prejšnji člen 119 PES)

1. Kadar ima država članica z odstopanjem plačilnobilančne težave ali obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla, bodisi zaradi splošne neuravnoteženosti plačilne bilance ali vrste valute, s katero razpolaga, in kadar bi te težave lahko predvsem ogrozile delovanje notranjega trga ali uresničevanje skupne trgovinske politike, Komisija nemudoma preuči stanje te države in ukrepe, ki jih je ta ob uporabi vseh razpoložljivih sredstev sprejela ali jih lahko sprejme v skladu z določbami Pogodb. Komisija navede ukrepe, ki jih priporoča tej državi članici v sprejetje.

Če se izkaže, da ukrepi, ki jih je sprejela država članica z odstopanjem, in ukrepi, ki jih je predlagala Komisija, ne zadoščajo za premagovanje nastalih ali grozečih težav, Komisija po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom priporoči Svetu odobritev medsebojne pomoči in ustreznih metod za njeno izvajanje.

Komisija redno obvešča Svet o stanju in njegovih spremembah.

2. Svet odobri omenjeno medsebojno pomoč; sprejme direktive ali sklepe, s katerimi določi pogoje in podrobnosti te pomoči, katere oblike so lahko naslednje:

- (a) usklajeno delovanje v razmerju do ali v okviru drugih mednarodnih organizacij, na katere se lahko države članice z odstopanjem obrnejo;
- (b) ukrepi, potrebni za preprečevanje preusmeritve trgovinskih tokov, kadar država članica z odstopanjem, ki je v težavah, ohrani ali ponovno uvede količinske omejitve do tretjih držav;
- (c) odobritev kreditov v omejenem obsegu drugih držav članic, za kar je potrebno njihovo soglasje.

3. Če Svet medsebojne pomoči, ki jo je priporočila Komisija, ne odobri ali če odobrena medsebojna pomoč in sprejeti ukrepi ne zadoščajo, Komisija dovoli državi članici z odstopanjem, ki je v težavah, da sprejme zaščitne ukrepe, za katere določi pogoje in podrobnosti.

Svet lahko takšno dovoljenje prekliče ter spremeni omenjene pogoje in podrobnosti.

Člen 144
(prejšnji člen 120 PES)

1. Kadar nastopi nenadna plačilnobilančna kriza in odločitev v smislu člena 143(2) ni takoj sprejeta, lahko država članica z odstopanjem preventivno sprejme potrebne zaščitne ukrepe. Ti ukrepi smejo povzročati kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.
2. Komisija in druge države članice se o takšnih zaščitnih ukrepih obvestijo najpozneje ob začetku njihove veljavnosti. Komisija lahko Svetu priporoči odobritev medsebojne pomoči v skladu s členom 143.
3. Po pridobljenem priporočilu Komisije in opravljenem posvetu z Ekonomsko-finančnim odborom lahko Svet odloči, da zadevna država članica spremeni, odloži ali odpravi zgoraj omenjene zaščitne ukrepe.

NASLOV IX
ZAPOSLOVANJE

Člen 145
(prejšnji člen 125 PES)

Države članice in Unija si v skladu s tem naslovom prizadevajo za razvoj usklajene strategije zaposlovanja in zlasti za spodbujanje kvalificiranih, usposobljenih in prilagodljivih delavcev in trgov dela, hitro prilagodljivih gospodarskim spremembam, da bi dosegle cilje, opredeljene v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 146
(prejšnji člen 126)

1. Države članice s svojimi politikami zaposlovanja prispevajo k doseganju ciljev iz člena 145 na način, ki je skladen s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, sprejetih v skladu s členom 121(2).
2. Države članice ob upoštevanju svoje nacionalne prakse glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot zadevo skupnega pomena in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta skladno z določbami člena 148.

Člen 147
(prejšnji člen 127 PES)

1. Unija prispeva k visoki stopnji zaposlenosti s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami in s podpiranjem, po potrebi tudi dopolnjevanjem, njihovega delovanja. Pri tem se spoštujejo pristojnosti držav članic.
2. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije se upošteva cilj doseganja visoke stopnje zaposlenosti.

Člen 148
(prejšnji člen 128 PES)

1. Evropski svet vsako leto preuči stanje na področju zaposlovanja v Uniji in sprejme sklepe o tem na podlagi skupnega letnega poročila Sveta in Komisije.
2. Na podlagi sklepov Evropskega sveta Svet vsako leto na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Ekonomsko-socialnim odborom, Odborom regij in Odborom za zaposlovanje iz člena 150 pripravi smernice, ki jih države članice upoštevajo v svojih politikah zaposlovanja. Te smernice so skladne s širšimi smernicami, sprejetimi v skladu s členom 121(2).

3. Vsaka država članica pošlje Svetu in Komisiji letno poročilo o najpomembnejših ukrepih, sprejetih za izvajanje njene politike zaposlovanja glede na smernice za zaposlovanje iz odstavka 2.
4. Svet na podlagi poročil iz odstavka 3 in po prejemu stališč Odbora za zaposlovanje vsako leto preveri izvajanje politik zaposlovanja držav članic glede na smernice za zaposlovanje. Če Svet meni, da je glede na to preverjanje tako primerno, lahko na priporočilo Komisije sprejme priporočila za države članice.
5. Na podlagi rezultatov tega preverjanja Svet in Komisija pripravita skupno letno poročilo za Evropski svet o stanju na področju zaposlovanja v Uniji in o izvajanju smernic za zaposlovanje.

Člen 149
(prejšnji člen 129 PES)

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij sprejmeta spodbujevalne ukrepe, ki so namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami in podpori njihovega delovanja na področju zaposlovanja s pobudami, katerih cilj je razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, zagotavljanje primerjalnih analiz in izvedenskih mnenj, pa tudi pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, zlasti z uporabo pilotnih projektov.

Ti ukrepi ne vključujejo harmonizacije zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen 150
(prejšnji člen 130 PES)

Svet z navadno večino po posvetovanju z Evropskim parlamentom ustanovi Odbor za zaposlovanje s svetovalnim statusom za pospeševanje usklajevanja med državami članicami glede politik zaposlovanja in trga dela. Naloge odbora so:

- spremljati stanje na področju zaposlovanja in politik zaposlovanja v državah članicah in v Uniji;
- brez poseganja v člen 240 oblikovati mnenja na prošnjo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo, in prispevati k pripravi postopkov Sveta iz člena 148.

Odbor se pri izpolnjevanju svoje naloge posvetuje s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

NASLOV X

SOCIALNA POLITIKA

Člen 151

(prejšnji člen 136 PES)

Unija in države članice si ob upoštevanju temeljnih socialnih pravic, kakor so določene v Evropski socialni listini, podpisani v Torinu 18. oktobra 1961, in v Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989, prizadevajo za naslednje cilje: spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev, tako da se ob ohranitvi izboljšav omogoči njihova harmonizacija, ustrezno socialno zaščito, dialog med socialnimi partnerji, razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti.

V ta namen Unija in države članice izvajajo ukrepe, ki upoštevajo različnost prakse posameznih držav članic, zlasti na področju pogodbenih odnosov, ter potrebo po ohranitvi konkurenčnosti gospodarstva Unije.

Države članice menijo, da takšen razvoj ne bo nastal le na podlagi delovanja notranjega trga, ki bo dajal prednost harmonizaciji socialnih sistemov, marveč tudi na podlagi postopkov, predvidenih v Pogodbah, in približevanja določb zakonov ali drugih predpisov.

Člen 152

Unija priznava in spodbuja vlogo socialnih partnerjev na ravni Unije ob upoštevanju različnosti nacionalnih sistemov. Pospešuje dialog med socialnimi partnerji ob upoštevanju njihove avtonomije.

Tristranski socialni vrh za rast in zaposlovanje prispeva k socialnemu dialogu.

Člen 153

(prejšnji člen 137 PES)

1. Z namenom doseči cilje iz člena 151 Unija podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na naslednjih področjih:

- (a) izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev;
- (b) delovni pogoji;
- (c) socialna varnost in socialna zaščita delavcev;
- (d) varstvo delavcev v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi;
- (e) obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi;
- (f) zastopanje in kolektivna obramba interesov delavcev in delodajalcev, vključno s soodločanjem, ob upoštevanju odstavka 5;
- (g) pogoji za zaposlitev državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju Unije;
- (h) vključevanje oseb, ki so izključene s trga dela, brez poseganja v člen 166;
- (i) enakost moških in žensk glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu;

- (j) boj proti socialni izključenosti;
- (k) posodobitev sistemov socialne zaščite, brez poseganja v točko (c).

2. V ta namen lahko Evropski parlament in Svet:

- (a) sprejmeta ukrepe, ki so namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami s pobudami, katerih cilj je izboljšanje znanja, razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic;
- (b) na področjih iz odstavka 1(a) do (i) sprejmeta v obliki direktiv minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer upošteva pogoje in tehnične predpise, ki veljajo v posameznih državah članicah. Te direktive se izogibajo uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.

Evropski parlament in Svet odločata po rednem zakonodajnem postopku po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij.

Na področjih iz odstavka 1(c), (d), (f) in (g) Svet soglasno odloča po posebnem zakonodajnem postopku po posvetovanju z Evropskim parlamentom in navedenima odboroma.

Svet lahko na predlog Komisije po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno odloči, da se redni zakonodajni postopek uporablja za odstavke 1(d), (f) in (g) .

3. Država članica lahko socialnim partnerjem na njihovo skupno zahtevo poveri izvajanje direktiv, sprejetih v skladu z odstavkom 2, ali, kadar je primerno, izvajanje sklepa Sveta, sprejetega v skladu s členom 155.

V tem primeru zagotovi, da socialni partnerji najpozneje do datuma, ko je treba prenesti ali izvesti direktivo ali sklep, z dogovorom uvedejo potrebne ukrepe, pri tem pa mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da bi bila ob vsakem času sposobna jamčiti za rezultate, ki jih nalaga ta direktiva ali ta sklep.

4. Določbe, sprejete v skladu s tem členom:

- ne vplivajo na pravico držav članic, da določijo temeljna načela svojih sistemov socialne varnosti, in ne smejo bistveno poslabšati finančne uravnoteženosti teh sistemov;
- ne preprečujejo državam članicam ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, ki so združljivi s Pogodbama.

5. Določbe tega člena se ne uporabljajo za plače, pravico združevanja, pravico do stavke ali pravico do izprtja.

Člen 154
(prejšnji člen 138 PES)

1. Naloga Komisije je spodbujati posvetovanja med socialnimi partnerji na ravni Unije in zato sprejme vse ustrezne ukrepe za olajšanje njihovega dialoga, pri čemer partnerjem zagotovi uravnoteženo podporo.

2. V ta namen se Komisija pred predložitvijo predlogov na področju socialne politike posvetuje s socialnimi partnerji o možni usmeritvi ukrepov Unije.

3. Če po teh posvetovanjih Komisija oceni, da so ukrepi Unije priporočljivi, se s socialnimi partnerji posvetuje o vsebini predvidenega predloga. Socialni partnerji predložijo Komisiji mnenje ali, kadar je to primerno, priporočilo.

4. Pri posvetovanjih iz odstavkov 2 in 3 lahko socialni partnerji obvestijo Komisijo, da želijo začeti postopek, predviden v členu 155. Postopek ne sme trajati več kakor devet mesecev, razen če se zadevni socialni partnerji in Komisija skupaj ne odločijo za podaljšanje.

Člen 155
(prejšnji člen 139 PES)

1. Če socialni partnerji tako želijo, lahko dialog med njimi na ravni Unije privede do pogodbenih razmerij, tudi sporazumov.
2. Sporazumi, sklenjeni na ravni Unije, se izvajajo bodisi v skladu s postopki in prakso socialnih partnerjev in držav članic ali v zadevah iz člena 153 na skupno zahtevo podpisnic s sklepom Sveta, sprejetim na predlog Komisije. Obvesti se Evropski parlament.

Svet odloča soglasno, kadar zadevni sporazum vsebuje eno ali več določb, ki se nanašajo na eno od področij, pri katerih je za sprejetje potrebno soglasje v skladu s členom 153(2).

Člen 156
(prejšnji člen 140 PES)

Za doseganje ciljev iz člena 151 in brez poseganja v druge določbe Pogodb Komisija spodbuja sodelovanje med državami članicami in olajšuje usklajevanje njihovih ukrepov na vseh področjih socialne politike iz tega poglavja, zlasti na naslednjih področjih:

- zaposlovanje;
- delovno pravo in delovni pogoji;
- osnovno in nadaljnje poklicno usposabljanje;
- socialna varnost;
- preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih;
- higiena dela;
- pravica združevanja ter kolektivna pogajanja med delodajalci in delavci.

V ta namen Komisija tesno sodeluje z državami članicami z izdelavo študij, dajanjem mnenj in s pripravo posvetovanj glede težav, ki se pojavljajo na nacionalni ravni, pa tudi glede tistih, ki zadevajo mednarodne organizacije, zlasti s pobudami, namenjenimi oblikovanju smernic in kazalnikov, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za redno spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament se o tem izčrpno obvesti.

Preden Komisija da mnenje iz tega člena, se posvetuje z Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen 157
(prejšnji člen 141 PES)

1. Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske.

2. V tem členu "plačilo" pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

Enako plačilo brez diskriminacije glede na spol pomeni:

(a) da se plačilo za enako delo po akordnih postavkah izračuna na podlagi enakih merskih enot;

(b) da je plačilo za delo po urnih postavkah enako za enako delovno mesto.

3. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta ukrepe za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk glede zaposlovanja in poklica, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti.

4. Da bi zagotovili dejansko polno enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri.

Člen 158
(prejšnji člen 142 PES)

Države članice si prizadevajo ohraniti obstoječo enakovrednost sistemov plačanih dopustov.

Člen 159
(prejšnji člen 143 PES)

Komisija vsako leto sestavi poročilo o napredku pri doseganju ciljev iz člena 151, skupaj z demografskim stanjem v Uniji. Poročilo pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru.

Člen 160
(prejšnji člen 144 PES)

Svet z navadno večino po posvetovanju z Evropskim parlamentom ustanovi Odbor za socialno zaščito, ki ima svetovalni status, za pospeševanje sodelovanja med državami članicami in s Komisijo na področju politik socialne zaščite. Naloge odbora so:

- spremljati socialne razmere in razvoj politik socialne zaščite v državah članicah in v Uniji;
- pospeševati izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks med državami članicami in s Komisijo;
- brez poseganja v člen 240 pripravljati poročila, oblikovati mnenja ali opravljati druga dela na področjih iz njegove pristojnosti, na zahtevo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo.

Odbor pri izpolnjevanju svojih nalog vzpostavi ustrezne stike s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

Člen 161
(prejšnji člen 145 PES)

Komisija v svojem letnem poročilu za Evropski parlament nameni posebno poglavje razvoju socialnih razmer v Uniji.

Evropski parlament lahko pozove Komisijo, naj pripravi poročila o posebnih problemih, ki se nanašajo na socialne razmere.

NASLOV XI
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

Člen 162
(prejšnji člen 146 PES)

Da bi izboljšali zaposlitvene priložnosti delavcev na notranjem trgu in tako prispevali k dvigu življenjske ravni, se v skladu s spodaj navedenimi določbami ustanovi Evropski socialni sklad; njegov cilj je omogočiti lažje zaposlovanje delavcev ter povečati njihovo geografsko in poklicno mobilnost v Uniji, pa tudi olajšati njihovo prilagajanje spremembam v industriji in proizvodnih sistemih, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem.

Člen 163
(prejšnji člen 147 PES)

Sklad upravlja Komisija.

Pri tej nalogi Komisiji pomaga odbor, ki mu predseduje član Komisije, sestavljen pa je iz predstavnikov vlad, sindikatov in organizacij delodajalcev.

Člen 164
(prejšnji člen 148 PES)

Evropski parlament in Svet sprejmeta po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij izvedbene uredbe, ki se nanašajo na Evropski socialni sklad.

NASLOV XII

IZOBRAŽEVANJE, POKLICNO USPOSABLJANJE, MLADINA IN ŠPORT

Člen 165
(prejšnji člen 149 PES)

1. Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti, pri čemer v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino poučevanja in organizacijo izobraževalnih sistemov, pa tudi njihovo kulturno in jezikovno raznolikost.

Unija prispeva k spodbujanju evropske razsežnosti v športu ob upoštevanju njegove posebne narave, na prostovoljstvu temelječih struktur in njegove družbene in vzgojne vloge.

2. Cilji dejavnosti Unije so:

- razvijanje evropske razsežnosti v izobraževanju, zlasti s poučevanjem in razširjanjem jezikov držav članic;
- spodbujanje mobilnosti študentov in profesorjev, med drugim s spodbujanjem akademskega priznavanja diplom in študijskih obdobj;
- pospeševanje sodelovanja med izobraževalnimi zavodi;
- razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna izobraževalnim sistemom držav članic;

- spodbujanje razvoja izmenjave mladih ter izmenjave pedagoških in drugih strokovnih delavcev ter spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi;
 - spodbujanje razvoja izobraževanja na daljavo;
 - razvijanje evropske razsežnosti v športu s spodbujanjem pravičnosti in odprtosti pri športnih tekmovanjih in sodelovanja med organi, odgovornimi za šport, ter z varovanjem telesne in moralne integritete športnikov, zlasti najmlajših.
3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju izobraževanja in športa, zlasti s Svetom Evrope.
4. Kot prispevek k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- Evropski parlament in Svet sprejmeta spodbujevalne ukrepe po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic;
 - Svet sprejme priporočila na predlog Komisije.

Člen 166
(prejšnji člen 150 PES)

1. Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.
2. Cilji dejavnosti Unije so:
- olajševanje prilagajanja spremembam v industriji, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem;
 - izboljševanje začetnega in nadaljevalnega poklicnega usposabljanja zaradi lažje vključitve in ponovne vključitve v trg dela;

- olajševanje dostopa do poklicnega usposabljanja ter spodbujanje mobilnosti izobraževalcev in udeležencev usposabljanja, zlasti mladih;
 - spodbujanje sodelovanja v zvezi z usposabljanjem med izobraževalnimi zavodi ali zavodi za usposabljanje in podjetji;
 - razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna sistemom usposabljanja držav članic.
3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju poklicnega usposabljanja.
4. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij sprejmeta ukrepe, ki prispevajo k uresničevanju ciljev iz tega člena, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic. Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

NASLOV XIII

KULTURA

Člen 167 (prejšnji člen 151 PES)

1. Unija prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.
2. Dejavnost Unije je namenjena spodbujanju sodelovanja med državami članicami in, če je to potrebno, podpiranju in dopolnjevanju njihove dejavnosti na naslednjih področjih:
- izboljševanje poznavanja in razširjanja kulture in zgodovine evropskih narodov;

- ohranjanje in varstvo kulturne dediščine evropskega pomena;
 - nekomercialna kulturna izmenjava;
 - umetniško in književno ustvarjanje, tudi na avdio-vizualnem področju.
3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na kulturnem področju, zlasti s Svetom Evrope.
4. Unija pri svoji dejavnosti na podlagi drugih določb Pogodb upošteva kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.
5. Kot prispevek k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- Evropski parlament in Svet sprejmeta spodbujevalne ukrepe po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Odborom regij, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in predpisov držav članic;
 - Svet sprejme priporočila na predlog Komisije.

NASLOV XIV

JAVNO ZDRAVJE

Člen 168 (prejšnji člen 152 PES)

1. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

Dejavnost Unije, ki dopolnjuje nacionalne politike, je usmerjena k izboljševanju javnega zdravja, preprečevanju telesnih in duševnih obolenj in bolezni ter odpravljanju vzrokov, ki ogrožajo zdravje ljudi. Ta dejavnost zajema obvladovanje močno razširjenih težkih bolezni s spodbujanjem raziskovanja njihovih vzrokov, prenosa in preprečevanja, pa tudi obveščanja o zdravju in zdravstvene vzgoje, hkrati zajema tudi nadzor nad veliko čezmejno ogroženostjo zdravja, zgodnje obveščanje o taki ogroženosti in boj proti njej.

Unija dopolnjuje ukrepe držav članic za zmanjševanje škode za zdravje zaradi uživanja drog, vključno z obveščanjem in preprečevanjem.

2. Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami na področjih iz tega člena in, če je potrebno, podpira njihove ukrepe. Zlasti spodbuja sodelovanje med državami članicami za izboljšanje komplementarnosti njihovih zdravstvenih storitev na obmejnih območjih.

Države članice v povezavi s Komisijo medsebojno usklajujejo svoje politike in programe na področjih iz odstavka 1. Komisija lahko v tesni povezavi z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za redno spremljanje in presojo. Evropski parlament se o tem izčrpno obvesti.

3. Unija in države članice pospešujejo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju javnega zdravja.

4. Z odstopanjem od člena 2(5) in člena 6(a) ter v skladu s členom 4(2)(k) Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij prispevata k doseganju ciljev iz tega člena s sprejetjem, zaradi zagotavljanja skupnih potreb po varnosti:

- (a) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti organov in snovi človeškega izvora, krvi in krvnih derivatov; ti ukrepi državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov;
- (b) ukrepov na veterinarskem in fitosanitarnem področju, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja;

(c) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti zdravil in medicinskih pripomočkov.

5. Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta tudi spodbujevalne ukrepe za varovanje in izboljšanje zdravja ljudi in zlasti za boj proti hudim čezmejnimi grožnjami za zdravje, ukrepe v zvezi z nadzorom nad veliko čezmejno ogroženostjo zdravja, zgodnjim obveščanjem o taki ogroženosti in bojem proti njej, kakor tudi ukrepe, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja glede tobaka in zlorabe alkohola, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

6. Svet lahko na predlog Komisije sprejme tudi priporočila za namene iz tega člena.

7. Pri dejavnosti Unije se upošteva odgovornost držav članic za opredelitev njihove zdravstvene politike ter za organizacijo in zagotavljanje zdravstvenih storitev in zdravstvene oskrbe. Odgovornosti držav članic vključujejo upravljanje sistema zdravstvenih storitev in zdravstvene oskrbe in razporejanje dodeljenih virov. Ukrepi iz odstavka 4(a) ne vplivajo na nacionalne določbe o darovanju organov in krvi ali njihovi uporabi za namene zdravljenja.

NASLOV XV

VARSTVO POTROŠNIKOV

Člen 169 (prejšnji člen 153 PES)

1. Zato da bi podprli interese potrošnikov in zagotovili visoko raven varstva potrošnikov, Unija prispeva k varovanju zdravja, varnosti in ekonomskih interesov potrošnikov, pa tudi k spodbujanju njihovih pravic do obveščenosti, izobraževanja in samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov.

2. Unija prispeva k doseganju ciljev iz odstavka 1 z:
 - (a) ukrepi, sprejetimi v skladu s členom 114 v okviru uresničevanja notranjega trga;
 - (b) ukrepi za podporo, dopolnitev in nadzor politike držav članic.
3. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta ukrepe iz odstavka 2(b).
4. Ukrepi, sprejeti v skladu z odstavkom 3, državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi s Pogodbama. O njih se uradno obvesti Komisija.

NASLOV XVI

VSEEVROPSKA OMREŽJA

Člen 170 (prejšnji člen 154 PES)

1. Da bi Unija pripomogla k doseganju ciljev iz členov 26 in 174 in da bi državljanom Unije, gospodarskim subjektom ter regionalnim in lokalnim skupnostim omogočila v celoti izkoristiti ugodnosti vzpostavitve območja brez notranjih meja, prispeva k vzpostavitvi in razvoju vseevropskih omrežij na področju prometne, telekomunikacijske in energetske infrastrukture.
2. V okviru sistema odprtih in konkurenčnih trgov so ukrepi Unije namenjeni pospeševanju medsebojnega povezovanja in medobratovalnosti nacionalnih omrežij, pa tudi dostopa do teh omrežij. Pri tem je zlasti upoštevana potreba po povezavi otoških, neobalnih in obrobnihih regij z osrednjimi regijami Unije.

Člen 171
(prejšnji člen 155 PES)

1. Da bi dosegli cilje iz člena 170, Unija:
 - pripravi vrsto smernic, ki zajemajo cilje, prednostne naloge in splošno zasnovo ukrepov, predvidenih na področju vseevropskih omrežij; v teh smernicah se opredelijo projekti skupnega interesa;
 - izvaja ukrepe, za katere se izkaže, da so potrebni za zagotovitev medobratovalnosti omrežij, zlasti na področju usklajevanja tehničnih standardov;
 - lahko podpira projekte skupnega interesa, ki jih podpirajo države članice in ki so opredeljeni v okviru smernic iz prve alineje, zlasti s študijami izvedljivosti, kreditnimi garancijami ali subvencioniranjem obrestnih mer; Unija lahko prek Kohezijskega sklada, ustanovljenega v skladu s členom 177, pomaga financirati tudi posebne projekte v državah članicah na področju prometne infrastrukture.

Unija pri svojih dejavnostih upošteva potencialno ekonomsko upravičenost projektov.

2. Države članice v povezavi s Komisijo med seboj usklajujejo svoje nacionalne politike, ki lahko pomembno vplivajo na doseganje ciljev iz člena 170. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja.

3. Unija se lahko odloči za sodelovanje s tretjimi državami, da bi podprla projekte skupnega interesa in zagotovila medobratovalnost omrežij.

Člen 172
(prejšnji člen 156 PES)

Evropski parlament in Svet sprejmeta smernice in druge ukrepe, navedene v členu 171(1), po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij.

Smernice in projekte skupnega interesa, ki se nanašajo na ozemlje ene od držav članic, mora odobriti ta država članica.

NASLOV XVII

INDUSTRIJA

Člen 173

(prejšnji člen 157 PES)

1. Unija in države članice skrbijo za zagotovitev pogojev, ki so potrebni za konkurenčnost industrije Unije.

Zato je njihovo ukrepanje v skladu s sistemom odprtih in konkurenčnih trgov namenjeno:

- pospeševanju prilagajanja industrije strukturnim spremembam;
- spodbujanju okolja, ki je naklonjeno pobudam in razvoju podjetij v celotni Uniji, zlasti malih in srednjih podjetij;
- spodbujanju okolja, ki je naklonjeno sodelovanju med podjetji;
- podpiranju boljšega izkoriščanja industrijskega potenciala politike inovacij, raziskav in tehnološkega razvoja.

2. Države članice se med seboj posvetujejo v povezavi s Komisijo in po potrebi uskladijo svoje ukrepanje. Komisija lahko da kakršno koli koristno pobudo za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za redno spremljanje in presojo. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

3. Unija prispeva k doseganju ciljev iz odstavka 1 s politikami in dejavnostmi, ki jih uresničuje v skladu z drugimi določbami Pogodb. Evropski parlament in Svet se lahko po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom odločita o posebnih ukrepih v podporo ukrepanju držav članic za doseganje ciljev iz odstavka 1, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

Ta naslov ne daje podlage za uvedbo kakršnih koli ukrepov Unije, ki bi lahko povzročili izkrivljanje konkurence ali vsebovali davčne določbe ali določbe, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih.

NASLOV XVIII

EKONOMSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA KOHEZIJA

Člen 174 (prejšnji člen 158 PES)

Da bi Unija pospešila svoj vesplošni skladni razvoj, razvija in izvaja tiste svoje dejavnosti, ki vodijo h krepitvi njene ekonomske, socialne in teritorialne kohezije.

Unija si še posebno prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij z najbolj omejenimi možnostmi.

Med zadevnimi regijami se posebna pozornost namenja podeželju, območjem, ki jih je prizadela industrijska tranzicija, in regijam, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoškim, čezmejnimi in gorskimi regijam.

Člen 175 (prejšnji člen 159 PES)

Države članice vodijo in usklajujejo svojo gospodarsko politiko tako, da dosegajo tudi cilje, navedene v členu 174. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije ter vzpostavljanju notranjega trga upoštevajo cilje iz člena 174, s čimer prispevajo k njihovemu uresničevanju. Unija podpira uresničevanje teh ciljev tudi z delovanjem v okviru strukturnih skladov (Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek; Evropski socialni sklad; Evropski sklad za regionalni razvoj), Evropske investicijske banke in drugih obstoječih finančnih instrumentov.

Komisija vsaka tri leta predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij poročilo o napredku, doseženem pri uresničevanju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, in o tem, kako so k temu pripomogla v tem členu predvidena sredstva. Po potrebi se temu poročilu priložijo ustrezni predlogi.

Če se izkaže, da so potrebne posebne dejavnosti zunaj skladov, in ne da bi posegali v ukrepe, sprejete v okviru drugih politik Unije, lahko Evropski parlament in Svet o teh dejavnostih odločata po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij.

Člen 176
(prejšnji člen 160 PES)

Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Unije, tako da sodeluje pri razvoju in strukturnem prilagajanju razvojno zaostalih regij in pri preobrazbi nazadujočih industrijskih regij.

Člen 177
(prejšnji člen 161 PES)

Brez poseganja v člen 178 Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij opredelita naloge, prednostne cilje in organizacijo strukturnih skladov, kar lahko vključuje tudi združevanje skladov. Po enakem postopku se opredelijo tudi splošna pravila, ki se uporabljajo za sklade, in določbe, potrebne za zagotavljanje uspešnosti ter usklajevanje skladov med seboj in z drugimi obstoječimi finančnimi instrumenti.

Kohezijski sklad, ustanovljen po enakem postopku, zagotavlja finančne prispevke za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v okviru prometne infrastrukture.

Člen 178
(prejšnji člen 162 PES)

Izvedbene uredbe, ki se nanašajo na Evropski sklad za regionalni razvoj, sprejmeta Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij.

Za Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek in za Evropski socialni sklad se še naprej uporablja člen 43 oziroma 164.

NASLOV XIX

RAZISKAVE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ IN VESOLJE

Člen 179
(prejšnji člen 163 PES)

1. Cilj Unije je okrepiti njene znanstvene in tehnološke temelje z oblikovanjem Evropskega raziskovalnega območja, v katerem raziskovalci, znanost in tehnologija prosto krožijo, spodbujati njeno večjo konkurenčnost, vključno z industrijo, in pospeševati vse raziskovalne dejavnosti, ki so potrebne zaradi drugih poglavij Pogodb.
2. Zato Unija na vsem svojem območju spodbuja podjetja, tudi mala in srednja, raziskovalne centre in univerze pri njihovih visokokakovostnih raziskovalnih in tehnološkorazvojnih dejavnostih; podpira njihovo prizadevanje za medsebojno sodelovanje, pri čemer je njen glavni cilj omogočiti raziskovalcem, da neovirano sodelujejo prek meja, in podjetjem, da v celoti izkoristijo možnosti notranjega trga, zlasti z odpiranjem nacionalnih trgov javnih naročil, z opredelitvijo skupnih standardov ter odpravljanjem pravnih in davčnih ovir za tako sodelovanje.
3. Vse dejavnosti Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja iz Pogodb, tudi demonstracijski projekti, se določajo in izvajajo v skladu z določbami tega naslova.

Člen 180
(prejšnji člen 164 PES)

Pri uresničevanju teh ciljev Unija v dopolnilo dejavnostim, ki potekajo v državah članicah, izvaja naslednje dejavnosti:

- (a) izvajanje raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih programov s spodbujanjem sodelovanja s in med podjetji, raziskovalnimi centri in univerzami;
- (b) spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami in z mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkorazvojnem in demonstracijskem področju Unije;
- (c) razširjanje in optimalizacija rezultatov raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih dejavnosti Unije;
- (d) spodbujanje usposabljanja in mobilnosti raziskovalcev v Uniji.

Člen 181
(prejšnji člen 165 PES)

1. Unija in države članice usklajujejo svoje raziskovalne in tehnološkorazvojne dejavnosti, da bi zagotovile skladnost med nacionalnimi politikami in politiko Unije.
2. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz odstavka 1, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za redno spremljanje in presojo. Evropski parlament se o tem izčrpno obvesti.

Člen 182
(prejšnji člen 166 PES)

1. Večletni okvirni program, v katerem so opredeljene vse dejavnosti Unije, sprejmeta Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

V okvirnem programu se:

- opredelijo znanstveni in tehnološki cilji, ki naj bi jih dosegli z dejavnostmi iz člena 180, in določijo ustrezne prednostne naloge;
 - navede splošna zasnova teh dejavnosti;
 - določijo najvišji skupni znesek in podrobna pravila finančne udeležbe Unije pri okvirnem programu ter ustrezni deleži za vsako od predvidenih dejavnosti.
2. Okvirni program se prilagodi ali dopolni glede na spremenjene okoliščine.
3. Okvirni program se izvaja s posebnimi programi, pripravljenimi znotraj posamezne dejavnosti. V vsakem posebnem programu so opredeljena podrobna pravila njegovega izvajanja, določeno je njegovo trajanje in predvidena potrebna sredstva. Vsota vseh potrebnih sredstev, določenih v posebnih programih, ne sme preseči najvišjega skupnega zneska, ki je določen za okvirni program in vsako dejavnost.
4. Svet po posebnem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom sprejme posebne programe.
5. Kot dopolnitev dejavnostim, načrtovanim v večletnem okvirnem programu, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju Ekonomsko-socialnim odborom določita potrebne ukrepe za vzpostavitev Evropskega raziskovalnega območja.

Člen 183
(prejšnji člen 167 PES)

Za izvajanje večletnega okvirnega programa Unija določi:

- pravila glede sodelovanja podjetij, raziskovalnih centrov in univerz;
- pravila glede razširjanja rezultatov raziskav.

Člen 184
(prejšnji člen 168 PES)

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko sprejmejo dopolnilni programi, pri katerih sodelujejo samo nekatere države članice, ki te programe ob morebitni udeležbi Unije tudi financirajo.

Unija sprejme pravila, ki veljajo za dopolnilne programe, zlasti glede razširjanja znanja in dostopa drugih držav članic.

Člen 185
(prejšnji člen 169 PES)

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko Unija v dogovoru z zadevnimi državami članicami predvidi sodelovanje pri raziskovalnih in razvojnih programih več držav članic, tudi sodelovanje v strukturah, vzpostavljenih za izvajanje teh programov.

Člen 186
(prejšnji člen 170 PES)

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko Unija predvidi sodelovanje s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkorazvojnem in demonstracijskem področju Unije.

Podrobna ureditev takega sodelovanja je lahko predmet sporazumov med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami.

Člen 187
(prejšnji člen 171 PES)

Unija lahko ustanovi skupna podjetja ali kakršno koli drugo strukturo, potrebno za učinkovito izvajanje raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih programov Unije.

Člen 188
(prejšnji člen 172 PES)

Svet na predlog Komisije ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom sprejme določbe iz člena 187.

Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta določbe iz členov 183, 184 in 185. Za sprejetje dopolnilnih programov je potrebno soglasje zadevnih držav članic.

Člen 189

1. Za pospeševanje znanstvenega in tehničnega napredka, industrijske konkurenčnosti in izvajanje svojih politik Unija oblikuje evropsko politiko o vesolju. V ta namen lahko spodbuja skupne pobude, podpira raziskave in tehnološki razvoj ter usklajuje prizadevanja, potrebna za raziskovanje in izkoriščanje vesolja.

2. Kot prispevek k doseganju ciljev iz odstavka 1, Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita potrebne ukrepe, ki so lahko v obliki evropskega programa o vesolju, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

3. Unija vzpostavi ustrezne odnose z Evropsko vesoljsko agencijo.

4. Ta člen ne posega v druge določbe tega naslova.

Člen 190
(prejšnji člen 173 PES)

Komisija na začetku vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo. Poročilo zajema informacije o raziskovalnih in tehnološko-razvojnih dejavnostih ter o razširjanju njihovih rezultatov v predhodnem letu, pa tudi delovni program za tekoče leto.

NASLOV XX

OKOLJE

Člen 191 (prejšnji člen 174 PES)

1. Okoljska politika Unije prispeva k uresničevanju naslednjih ciljev:
 - ohranjanju, varstvu in izboljšanju kakovosti okolja;
 - varovanju človekovega zdravja;
 - skrbni in preudarni rabi naravnih virov;
 - spodbujanju ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali globalnih okoljskih problemov, zlasti v boju proti podnebnim spremembam.
2. Cilj okoljske politike Unije je doseči visoko raven varstva, pri čemer se upošteva raznolikost razmer v posameznih regijah Unije. Politika temelji na previdnostnem načelu in na načelih, da je treba delovati preventivno, da je treba okoljsko škodo prednostno odpravljati pri viru in da mora plačati povzročitelj obremenitve.

V tej zvezi harmonizacijski ukrepi, ki ustrezajo zahtevam varstva okolja, vključujejo, kadar je to primerno, zaščitno klavzulo, ki državam članicam dovoljuje, da iz negospodarskih okoljskih razlogov sprejmejo začasne ukrepe, za katere velja nadzorni postopek Unije.
3. Pri oblikovanju svoje okoljske politike Unija upošteva:
 - razpoložljive znanstvene in tehnične podatke;

- okoljske razmere v različnih regijah Unije;
- možne koristi in stroške ukrepanja ali neukrepanja;
- gospodarski in socialni razvoj Unije kot celote in uravnotežen razvoj njenih regij.

4. V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. Podrobnosti sodelovanja Unije so lahko predmet sporazumov med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami.

Prejšnji pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

Člen 192 (prejšnji člen 175 PES)

1. Evropski parlament in Svet se po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij odločita, katere ukrepe naj Unija sprejme za doseganje ciljev iz člena 191.

2. Z odstopanjem od postopka odločanja iz odstavka 1 in brez poseganja v člen 114 Svet po posebnem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij soglasno sprejme:

- (a) določbe, ki so zlasti davčne narave;
- (b) ukrepe, ki vplivajo na:
 - prostorsko načrtovanje;
 - upravljanje s količinami vodnih virov ali ki vplivajo, neposredno ali posredno, na razpoložljivost teh virov;
 - rabo zemljišč, razen ravnanja z odpadki;
- (c) ukrepe, ki pomembno vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo.

Svet lahko na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij soglasno odloči o uporabi rednega zakonodajnega postopka za področja iz prvega pododstavka.

3. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku ter po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom regij sprejmeta splošne delovne programe, ki določajo prednostne cilje.

Ukrepi, ki so potrebni za izvajanje teh programov, se glede na primer sprejmejo v skladu s pogoji iz odstavka 1 ali odstavka 2.

4. Države članice financirajo in izvajajo okoljsko politiko, ne da bi pri tem posegale v nekatere ukrepe, ki jih je sprejela Unija.

5. Brez poseganja v načelo, da plača povzročitelj obremenitve, in če je ukrep, ki je bil sprejet na podlagi določb iz odstavka 1, povezan z nesorazmerno visokimi stroški za organe oblasti države članice, se s takšnim ukrepom predvidijo ustrezne določbe v obliki:

- začasnih odstopanj in/ali
- finančne podpore iz Kohezijskega sklada, ustanovljenega v skladu s členom 177.

Člen 193
(prejšnji člen 176 PES)

Varstveni ukrepi, sprejeti v skladu s členom 192, nobeni od držav članic ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih varstvenih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi s Pogodbama. O njih se uradno obvesti Komisija.

Člen 194

1. Pri vzpostavitvi in delovanju notranjega trga in ob upoštevanju potrebe po ohranitvi in izboljšanju okolja so cilji energetske politike Unije v duhu solidarnosti med državami članicami:

- (a) zagotoviti delovanje energetskega trga;
- (b) zagotoviti zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji;
- (c) spodbujati energetske učinkovitost in varčevanje z energijo ter razvijanje novih in obnovljivih virov energije; in
- (d) spodbujati medsebojno povezovanje energetskih omrežij.

2. Brez poseganja v uporabo drugih določb Pogodb Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, potrebne za doseganje ciljev iz odstavka 1. Takšni ukrepi se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in z Odborom regij.

Ukrepi ne vplivajo na pravico držav članic, da določijo pogoje za izkoriščanje svojih energetskih virov, na izbiro med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo, ne glede na člen 192(2)(c).

3. Kadar so ukrepi iz odstavka 2 predvsem davčnega značaja, jih Svet z odstopanjem od navedenega odstavka določi po posebnem zakonodajnem postopku soglasno in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

NASLOV XXII

TURIZEM

Člen 195

1. Unija dopolnjuje dejavnost držav članic na področju turizma, zlasti s spodbujanjem konkurenčnosti podjetij Unije na tem področju.

V ta namen so cilji dejavnosti Unije:

- (a) spodbujanje ustvarjanja okolja, ki je naklonjeno razvoju podjetij na tem področju;
- (b) spodbujanje sodelovanja med državami članicami, zlasti z izmenjavo dobre prakse.

2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita posebne ukrepe v dopolnitev ukrepov držav članic za doseganje ciljev iz tega člena, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

NASLOV XXIII

CIVILNA ZAŠČITA

Člen 196

1. Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami, da bi izboljšala učinkovitost sistemov preprečevanja naravnih nesreč ali nesreč, ki jih povzroči človek, in varstva pred njimi.

Cilji dejavnosti Unije so:

- (a) podpiranje in dopolnjevanje dejavnosti držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri preprečevanju tveganja, pripravljenosti osebja na področju civilne zaščite in odzivanju na naravne nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek, znotraj Unije;
 - (b) spodbujanje hitrega in učinkovitega operativnega sodelovanja v Uniji med nacionalnimi službami civilne zaščite;
 - (c) izboljšanje doslednosti ukrepov civilne zaščite na mednarodni ravni.
2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, potrebne za doseganje ciljev iz odstavka 1, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

NASLOV XXIV

UPRAVNO SODELOVANJE

Člen 197

1. Učinkovito izvajanje prava Unije v državah članicah, kar je bistveno za pravilno delovanje Unije, se šteje za zadevo skupnega interesa.
2. Unija lahko podpira prizadevanja držav članic za izboljšanje zmogljivosti njihovih uprav za izvajanje prava Unije. Ta dejavnost lahko vključuje olajševanje izmenjave informacij in javnih uslužbencev, kakor tudi podporo izobraževalnih programov. Nobena država članica ni zavezana zaprositi za takšno podporo. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, v ta namen določita ukrepe, potrebne za doseganje ciljev, pri čemer je izključena kakršna koli harmonizacija zakonov in drugih predpisov držav članic.

3. Ta člen ne posega v obveznosti držav članic, da izvajajo pravo Unije, niti v pristojnosti in dolžnosti Komisije. Prav tako ne posega v druge določbe Pogodb, ki urejajo upravno sodelovanje med državami članicami ter med njimi in Unijo.

ČETRTI DEL

PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ

Člen 198 (prejšnji člen 182 PES)

Države članice soglašajo, da Uniji pridružijo neevropske države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Dansko, Francijo, Nizozemsko in Združenim kraljestvom. Te države in ozemlja (v nadaljnjem besedilu "države in ozemlja") so navedene v Prilogi II .

Namen pridruževanja je spodbujati gospodarski in socialni razvoj držav in ozemelj ter vzpostavljati tesne ekonomske odnose med njimi in Unijo kot celoto.

V skladu z načeli, navedenimi v preambuli te pogodbe, je glavni namen pridruževanja podpirati interese in blaginjo prebivalcev držav in ozemelj, da bi jim omogočili gospodarsko, socialno in kulturno razvitost, za katero si prizadevajo.

Člen 199 (prejšnji člen 183 PES)

Cilji pridruževanja so naslednji:

- (1) Države članice obravnavajo trgovino z državami in ozemlji enako kakor medsebojno trgovino v skladu s Pogodbama.

- (2) Vsaka država ali ozemlje obravnava trgovino z državami članicami ter z drugimi državami in ozemlji enako kakor trgovino s tisto evropsko državo, s katero ima posebne odnose.
- (3) Države članice so udeležene pri naložbah, potrebnih za postopen razvoj teh držav in ozemelj.
- (4) Pri naložbah, ki jih financira Unija, lahko v razpisih in dobavah pod enakimi pogoji sodelujejo vse fizične in pravne osebe, ki so državljani države članice ali ene od držav in ozemelj.
- (5) V odnosih med državami članicami ter državami in ozemlji se pravica državljanov in družb ali podjetij do ustanavljanja ureja v skladu z določbami in postopki iz poglavja o pravici do ustanavljanja in na podlagi nediskriminacije, pri čemer se upoštevajo vse posebne določbe, sprejete v skladu s členom 203.

Člen 200
(prejšnji člen 184 PES)

1. Pri uvozu blaga s poreklom iz držav in z ozemelj v države članice se carine prepovejo skladno s prepovedjo carin med državami članicami v skladu z določbami Pogodb.
2. Carine pri uvozu blaga v države ali na ozemlja iz držav članic ali drugih držav ali ozemelj se prepovejo v skladu z določbami člena 30.
3. Vendar pa lahko države in ozemlja uvedejo carine, ki so potrebne za njihov razvoj in industrializacijo ali financiranje njihovega proračuna.

Carine iz prejšnjega pododstavka ne smejo prekoračiti ravni carin, ki veljajo za uvoz izdelkov iz tiste države članice, s katero ima posamezna država ali ozemlje posebne odnose.

4. Odstavek 2 se ne uporablja za države in ozemlja, ki zaradi posebnih mednarodnih obveznosti že uporabljajo nediskriminacijsko carinsko tarifo.
5. Uvedba ali sprememba carin za blago, uvoženo v države in na ozemlja, ne sme ne pravno ne dejansko povzročati neposredne ali posredne diskriminacije med uvozom iz posameznih držav članic.

Člen 201
(prejšnji člen 185 PES)

Če obstaja možnost, da bi ob uporabi določb člena 200(1) raven carin za blago, uvoženo iz tretje države v državo ali na ozemlje, povzročila preusmeritev trgovinskih tokov na škodo katere koli države članice, lahko ta od Komisije zahteva, da drugim državam članicam predlaga ukrepe, potrebne za izboljšanje stanja.

Člen 202
(prejšnji člen 186 PES)

Ob upoštevanju določb o javnem zdravju, javni varnosti ali javnem redu je prosto gibanje delavcev iz držav in z ozemelj v državah članicah ter delavcev iz držav članic v državah in na ozemljih urejeno z akti, sprejetimi v skladu s členom 203.

Člen 203
(prejšnji člen 187 PES)

Svet na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru pridruževanja držav in ozemelj k Uniji in na podlagi načel iz Pogodb, na predlog Komisije soglasno predpiše določbe glede podrobnih pravil in postopka pridruževanja držav in ozemelj k Uniji. Kadar Svet te določbe sprejema po posebnem zakonodajnem postopku, odloča soglasno na predlog Komisije po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen 204
(prejšnji člen 188 PES)

Določbe členov 198 do 203 se uporabljajo za Grenlandijo ob upoštevanju specifičnih določb iz Protokola o posebni ureditvi za Grenlandijo, ki je priloga k Pogodbama.

PETI DEL

ZUNANJE DELOVANJE UNIJE

NASLOV 1

SPLOŠNE DOLOČBE
O ZUNANJEM DELOVANJU UNIJE

Člen 205

Delovanje Unije na mednarodni ravni, v okviru tega dela, temelji na načelih in uresničuje cilje iz poglavja 1 naslova V Pogodbe o Evropski uniji ter je v skladu s splošnimi določbami iz navedenega poglavja.

NASLOV II

SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

Člen 206
(prejšnji člen 131 PES)

Z vzpostavitvijo carinske unije v skladu s členi 28 do 32 Unija v skupnem interesu prispeva k usklajenemu razvoju svetovne trgovine, postopnemu odpravljanju omejitev v mednarodni trgovini in pri tujih neposrednih naložbah ter k zmanjšanju carinskih in drugih ovir.

Člen 207
(prejšnji člen 133 PES)

1. Skupna trgovinska politika temelji na enotnih načelih, zlasti glede sprememb carinskih stopenj, sklenitve sporazumov o carinskih tarifah in trgovini, ki se nanašajo na trgovino z blagom in storitvami, trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine, tuje neposredne naložbe, doseganje enotnosti pri ukrepih liberalizacije, izvozno politiko in ukrepe trgovinske zaščite, na primer pri dampingu ali subvencijah. Skupna trgovinska politika se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjega delovanja Unije.

2. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita ukrepe, s katerimi se opredeli okvir za izvajanje skupne trgovinske politike.

3. Če se je treba z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami pogajati in skleniti sporazum, se ob upoštevanju posebnih določb tega člena uporablja člen 218.

Komisija predloži Svetu priporočila, ta pa jo pooblasti za začetek potrebnih pogajanj. Svet in Komisija zagotavljata, da so sporazumi, doseženi s pogajanjem, skladni z notranjo politiko in pravili Unije.

Komisija vodi pogajanja ob posvetovanju s posebnim odborom, ki ga Svet imenuje za pomoč Komisiji pri izvajanju te naloge, in v okviru smernic, ki jih Svet lahko naslovi nanjo. Komisija o napredku pri pogajanjih redno poroča posebnemu odboru in Evropskemu parlamentu.

4. O pogajanjih in sklenitvi sporazumov iz odstavka 3 Svet odloča s kvalificirano večino.

Kadar sporazum o trgovini s storitvami, trgovinskih vidikov pravic intelektualne lastnine ali tujih neposrednih naložbah vsebuje določbe, pri katerih je za sprejetje notranjih pravil potrebno soglasje, Svet o pogajanjih in sklenitvi takega sporazuma odloča soglasno.

Svet prav tako odloča soglasno o pogajanjih in sklenitvi sporazumov:

- (a) na področju trgovine s kulturnimi in avdio-vizualnimi storitvami, kadar bi ti sporazumi lahko škodovali kulturni in jezikovni raznolikosti Unije;
 - (b) na področju trgovine s socialnimi, izobraževalnimi in zdravstvenimi storitvami, kadar obstaja nevarnost, da bi ti sporazumi resno ovirali nacionalno ureditev teh storitev in posegli v pristojnost držav članic za njihovo zagotavljanje.
5. Pogajanja in sklepanje mednarodnih sporazumov na področju prevoza so v skladu z določbami naslova VI tretjega dela in člena 218.
6. Izvajanje dodeljenih pristojnosti iz tega člena na področju trgovinske politike ne vpliva na razmejitve pristojnosti med Unijo in državami članicami in ne povzroči harmonizacije zakonov ali drugih predpisov držav članic, če Pogodbi takšno harmonizacijo izključujeta.

NASLOV III

SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ

Poglavje 1

Razvojno sodelovanje

Člen 208 (prejšnji člen 177 PES)

1. Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjega delovanja Unije. Politika razvojnega sodelovanja Unije in politike razvojnega sodelovanja držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

Glavni cilj politike Unije na tem področju je zmanjšanje in dolgoročno izkoreninjenje revščine. Unija upošteva cilje razvojnega sodelovanja pri politikah, ki jih izvaja in ki lahko vplivajo na države v razvoju.

2. Unija in države članice izpolnjujejo svoje obveznosti in upoštevajo cilje, ki so se jim zavezale v okviru OZN in drugih pristojnih mednarodnih organizacij.

Člen 209
(prejšnji člen 179 PES)

1. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejemata potrebne ukrepe za izvajanje politike razvojnega sodelovanja, ki so lahko povezani s programi večletnega sodelovanja z državami v razvoju ali vsebinsko zasnovanimi programi.

2. Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz člena 21 Pogodbe o Evropski uniji in člena 208 te pogodbe.

Prvi pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in sklepanja sporazumov.

3. Evropska investicijska banka prispeva k izvajanju ukrepov iz odstavka 1 v skladu s pogoji iz svojega statuta.

Člen 210
(prejšnji člen 180 PES)

1. Zaradi spodbujanja dopolnjevanja in učinkovitosti njihovega delovanja Unija in države članice usklajujejo svoje politike razvojnega sodelovanja in se med seboj posvetujejo o programih pomoči, tudi v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Sprejemajo lahko skupne ukrepe. Države članice po potrebi prispevajo k izvajanju programov pomoči Unije.

2. Komisija lahko daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz odstavka 1.

Člen 211
(prejšnji člen 181 PES)

V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami.

Poglavje 2

Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje
s tretjimi državami

Člen 212
(prejšnji člen 181a PES)

1. Brez poseganja v druge določbe Pogodb, zlasti tiste iz členov 208 do 211, Unija izvaja ukrepe gospodarskega, finančnega in tehničnega sodelovanja, skupaj s pomočjo predvsem na finančnem področju, s tretjimi državami, ki niso države v razvoju. Takšni ukrepi so skladni z razvojno politiko Unije in se izvajajo v okviru načel in ciljev njenega zunanjega delovanja. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.
2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejemata ukrepe, potrebne za izvajanje odstavka 1.
3. Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. Podrobnosti sodelovanja Unije so lahko predmet sporazumov med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami.

Prvi pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

Člen 213

Kadar razmere v tretji državi zahtevajo nujno finančno pomoč Unije, Svet na predlog Komisije sprejme potrebne sklepe.

Poglavje 3

Humanitarna pomoč

Člen 214

1. Dejavnosti Unije na področju humanitarne pomoči potekajo v okviru načel in ciljev zunanjega delovanja Unije. Namenjene so zagotavljanju takojšnje pomoči, podpore in zaščite ljudem v tretjih državah in žrtvam naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, kot odziv na humanitarne potrebe, ki izhajajo iz teh različnih razmer. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.
2. Dejavnosti humanitarne pomoči se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega prava in z načeli nepristranskosti, nevtralnosti in nediskriminacije.
3. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, s katerimi opredelita okvir za izvajanje dejavnosti humanitarne pomoči Unije.
4. Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz odstavka 1 in člena 21 Pogodbe o Evropski uniji.

Prvi pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in sklepanja sporazumov.

5. Zaradi vzpostavitve okvira za prispevek mladih Evropejcev k humanitarnim dejavnostim Unije se ustanovi Evropska prostovoljska enota za humanitarno pomoč. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita njen statut in način delovanja.
6. Komisija lahko daje koristne pobude za uskladitev dejavnosti Unije in držav članic za večjo učinkovitost in dopolnjevanje ukrepov humanitarne pomoči Unije in držav članic.
7. Unija skrbi za usklajenost in doslednost svojih humanitarnih dejavnosti z dejavnostmi mednarodnih organizacij in organov, zlasti s tistimi v okviru sistema Združenih narodov.

NASLOV IV

OMEJEVALNI UKREPI

Člen 215 (prejšnji člen 301 PES)

1. Kadar sklep, sprejet v skladu s poglavjem 2 naslova V Pogodbe o Evropski uniji, predvideva delno ali popolno prekinitev ali omejitev gospodarskih in finančnih odnosov z eno ali več tretjimi državami, Svet s kvalificirano večino na skupni predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in Komisije sprejme potrebne ukrepe. O tem obvesti Evropski parlament.
2. Kadar sklep, sprejet v skladu s poglavjem 2 naslova V Pogodbe o Evropski uniji, tako predvideva, lahko Svet po postopku iz odstavka 1 sprejme omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, skupinam ali nedržavnim subjektom.
3. Akti iz tega člena vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

NASLOV V

MEDNARODNI SPORAZUMI

Člen 216

1. Unija lahko sklene sporazum z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami, kadar je tako določeno v Pogodbah ali kadar je v okviru politik Unije sklenitev sporazuma potrebna bodisi za doseganje enega od ciljev iz Pogodb, bodisi kadar je tako določeno v pravno zavezujočem aktu Unije, bodisi kadar sporazum lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihovo področje uporabe.
2. Sporazumi, ki jih sklene Unija, so zavezujoči za njene institucije in države članice.

Člen 217
(prejšnji člen 310 PES)

Unija lahko z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume o pridružitvi, ki vključujejo vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

Člen 218
(prejšnji člen 300 PES)

1. Brez poseganja v posebne določbe člena 207 potekajo pogajanja o sporazumih med Unijo in tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami ter njihovo sklepanje po spodaj opisanem postopku.
2. Svet odobri začetek pogajanj, določi pogajalske smernice, odobri podpis in sklene sporazum.
3. Komisija, kadar se predvideni sporazum izključno ali v pretežnem delu nanaša na skupno zunanjo in varnostno politiko pa visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, predloži priporočila Svetu, ki sprejme sklep o odobritvi začetka pogajanj in imenovanju pogajalca ali vodje pogajalske skupine Unije glede na predmet predvidenega sporazuma.

4. Svet lahko pogajalcu da smernice in določi posebni odbor, v posvetovanju s katerim se vodijo pogajanja.
5. Svet na predlog pogajalca sprejme sklep o odobritvi podpisa sporazuma in po potrebi o njegovi začasni uporabi pred začetkom veljavnosti.
6. Svet na predlog pogajalca sprejme sklep o sklenitvi sporazuma.

Razen pri sporazumih, ki zadevajo izključno skupno zunanjo in varnostno politiko, Svet sprejme sklep o sklenitvi sporazuma:

- (a) po odobritvi Evropskega parlamenta pri:
 - (i) pridružitvenih sporazumih;
 - (ii) sporazumu o pristopu Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
 - (iii) sporazumih, ki z uvedbo postopkov sodelovanja vzpostavljajo poseben institucionalni okvir;
 - (iv) sporazumih, ki imajo znatne proračunske posledice za Unijo;
 - (v) sporazumih na področjih, za katera velja redni zakonodajni postopek ali posebni zakonodajni postopek, kadar je potrebna odobritev Evropskega parlamenta.

Evropski parlament in Svet se lahko v nujnem primeru dogovorita o roku za odobritev;

- (b) po posvetovanju z Evropskim parlamentom v drugih primerih. Evropski parlament da svoje mnenje v roku, ki ga glede na nujnost zadeve lahko določi Svet. Če mnenje v tem roku ni dano, Svet lahko odloči.

7. Pri sklepanju sporazuma lahko Svet z odstopanjem od odstavkov 5, 6 in 9 pooblasti pogajalca, da v imenu Unije odobri spremembe sporazuma, kadar ta predvideva, da se lahko sprejmejo po poenostavljenem postopku ali da jih sprejme organ, ustanovljen s sporazumom. Svet lahko v takšno pooblastilo vključi posebne pogoje.

8. Svet v celotnem postopku odloča s kvalificirano večino.

S soglasjem odloča, takrat kadar sporazum zadeva področje, za katero je pri sprejemanju akta Unije potrebno soglasje, kot tudi pri pridružitvenih sporazumih in sporazumih iz člena 212 z državami kandidatkami za pristop. Svet prav tako odloča s soglasjem o sporazumu o pristopu Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin; sklep o sklenitvi tega sporazuma začne veljati, ko ga države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

9. Svet na predlog Komisije ali visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko sprejme sklep o začasni prekinitvi uporabe sporazuma in določitvi stališč, ki naj se v imenu Unije zastopajo v organu, ustanovljenem s sporazumom, kadar ta organ sprejema akte s pravnim učinkom, razen aktov o spremembah ali dopolnitvah institucionalnega okvira sporazuma.

10. Evropski parlament se v vseh fazah postopka nemudoma in izčrpno obvesti.

11. Država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede združljivosti predvidenega sporazuma s Pogodbama. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati le, če se spremeni ali če se spremenita Pogodbi.

Člen 219

(prejšnji člen 111, odstavki 1 do 3 in 5 PES)

1. Z odstopanjem od člena 218 lahko Svet v prizadevanju doseči soglasje, združljivo s ciljem stabilnosti cen, bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko, sklene formalne sporazume o sistemu deviznih tečajev za euro glede na valute tretjih držav. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu s postopkom iz odstavka 3.

V prizadevanju doseči soglasje, združljivo s ciljem stabilnosti cen, bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko lahko sprejme, prilagodi ali opusti osrednje tečaje eura v okviru sistema deviznih tečajev. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetju, prilagoditvi ali opustitvi osrednjih tečajev eura.

2. Če sistem deviznih tečajev za eno ali več valut tretjih držav iz odstavka 1 ne obstaja, lahko Svet na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko ali na priporočilo Evropske centralne banke oblikuje splošne usmeritve za politiko deviznega tečaja glede omenjenih valut. Te splošne usmeritve ne posegajo v poglavitni cilj ESCB glede ohranjanja stabilnosti cen.

3. Z odstopanjem od člena 218 Svet, kadar se pojavi potreba po pogajanjih med Unijo in eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami o sporazumih glede vprašanj monetarnega ali deviznega režima, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko določi modalitete pogajanj in sklepanja takšnih sporazumov. Te modalitete zagotavljajo, da Unija zastopa enotno stališče. Komisija je v celoti vključena v pogajanja.

4. Brez poseganja v pristojnost Unije in njene sporazume glede ekonomske in monetarne unije se lahko države članice pogajajo v mednarodnih organih in sklepajo mednarodne sporazume.

NASLOV VI

ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DRŽAVAMI TER DELEGACIJE UNIJE

Člen 220

(prejšnji členi 302 do 304 PES)

1. Unija v ustrezni obliki sodeluje z organi Združenih narodov in njihovimi specializiranimi agencijami, Svetom Evrope, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj.

Unija vzdržuje tudi ustrezne odnose z drugimi mednarodnimi organizacijami.

2. Za izvajanje tega člena sta zadolžena Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in Komisija.

Člen 221

1. V tretjih državah in v mednarodnih organizacijah Unijo zastopajo delegacije Unije.
2. Delegacije Unije delujejo pod vodstvom visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko. Pri svojem delu tesno sodelujejo z diplomatskimi predstavništvi in konzulati držav članic.

NASLOV VII

SOLIDARNOSTNA KLAVZULA

Člen 222

1. Če je država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, Unija in njene države članice delujejo skupaj v duhu solidarnosti. Unija uporabi vsa razpoložljiva sredstva, vključno z vojaškimi sredstvi, ki ji jih države članice dajo na razpolago, da se:
 - (a) – na ozemlju držav članic prepreči teroristična grožnja;
 - demokratične institucije in civilno prebivalstvo zavarujejo pred morebitnim terorističnim napadom;
 - v primeru terorističnega napada državi članici na zaprosilo njenih političnih organov pomaga na njenem ozemlju;
 - (b) v primeru naravne nesreče ali nesreče, ki jo povzroči človek, državi članici na zaprosilo njenih političnih organov pomaga na njenem ozemlju.

2. Če je država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, ji druge države članice pomagajo na zaprosilo njenih političnih organov. V ta namen se države članice usklajujejo v Svetu.

3. Način izvajanja te solidarnostne klavzule se opredeli v sklepu, ki ga sprejme Svet na skupni predlog Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko. Svet odloča v skladu s členom 31(1) Pogodbe o Evropski uniji, če ta sklep zadeva obrambne zadeve. Obvesti se Evropski parlament.

Za namene tega odstavka in brez poseganja v člen 240 Svetu pomagata Politični in varnostni odbor ob pomoči struktur, oblikovanih v okviru skupne varnostne in obrambne politike, ter odbor iz člena 71, ki po potrebi dajeta skupna mnenja.

4. Evropski svet redno ocenjuje nevarnosti, s katerimi se sooča Unija, da bi Uniji in njenim državam članicam omogočil učinkovito ukrepanje.

ŠESTI DEL

DOLOČBE O INSTITUCIJAH IN FINANČNE DOLOČBE

NASLOV I

DOLOČBE O INSTITUCIJAH

Poglavje 1

Institucije

Oddelek 1

Evropski parlament

Člen 223

(prejšnji člen 190 (4) in (5) PES)

1. Evropski parlament pripravi predlog določb, potrebnih za volitve svojih članov s splošnim in neposrednim glasovanjem po enotnem postopku v vseh državah članicah ali v skladu z načeli, ki so skupna vsem državam članicam.

Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov, soglasno sprejme potrebne določbe. Te določbe začnejo veljati, ko jih države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

2. Evropski parlament na lastno pobudo z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, po pridobitvi mnenja Komisije in z odobritvijo Sveta, določi pravila in splošne pogoje za opravljanje nalog svojih članov. Za sprejetje vseh pravil ali pogojev, ki se nanašajo na obdavčitev članov ali nekdanjih članov, je potrebna soglasna odločitev Sveta.

Člen 224
(prejšnji člen 191, drugi odstavek PES)

Z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, Evropski parlament in Svet pripravita predpise o političnih strankah na evropski ravni iz člena 10(4) Pogodbe o Evropski uniji in zlasti pravila, ki se nanašajo na njihovo financiranje.

Člen 225
(prejšnji člen 192, drugi odstavek PES)

Evropski parlament lahko z večino svojih članov od Komisije zahteva predložitev ustreznih predlogov glede vprašanj, o katerih meni, da je za izvajanje Pogodb treba sprejeti akt Unije. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Evropski parlament.

Člen 226
(prejšnji člen 193 PES)

Brez poseganja v pristojnosti, dodeljene s Pogodbama drugim institucijam, organom, uradom ali agencijam, lahko Evropski parlament pri izpolnjevanju svojih nalog na zahtevo četrtnine svojih članov ustanovi začasni preiskovalni odbor zaradi preverjanja domnevnih kršitev ali nepravilnosti pri izvajanju zakonodaje Unije, razen tedaj ko domnevna dejanja preiskuje sodišče in dokler je primer še v sodnem postopku.

Začasni preiskovalni odbor ob predložitvi svojega poročila preneha obstajati.

Podrobne določbe o uresničevanju pravice do preiskave določi Evropski parlament na lastno pobudo z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, in po odobritvi Sveta in Komisije.

Člen 227
(prejšnji člen 194 PES)

Vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic imajo pravico, da samostojno ali skupaj z drugimi državljani ali osebami naslovijo na Evropski parlament peticijo glede vprašanj, ki sodijo na področje delovanja Unije in ki jih neposredno zadevajo.

Člen 228
(prejšnji člen 195 PES)

1. Evropski parlament izvoli evropskega varuha človekovih pravic, ki je pooblaščen za sprejemanje pritožb državljanov Unije ali fizičnih ali pravnih oseb s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov, uradov ali agencij Unije razen Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije. Te pritožbe preuči in o njih pripravi poročilo.

V skladu s svojimi nalogami varuh človekovih pravic opravlja na lastno pobudo ali na podlagi pritožb, predloženih neposredno ali prek člana Evropskega parlamenta, poizvedbe, ki so po njegovem mnenju utemeljene, kar pa ne velja za domnevna dejanja, ki so ali so bila predmet sodnega postopka. Kadar varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, predloži zadevo zadevni instituciji, organu, uradu ali agenciji, ki ima na voljo tri mesece, da ga obvesti o svojem stališču. Varuh človekovih pravic nato pošlje poročilo Evropskemu parlamentu in zadevni instituciji, organu, uradu ali agenciji. Oseba, ki je vložila pritožbo, se obvesti o izidu poizvedb.

Varuh človekovih pravic predloži Evropskemu parlamentu letno poročilo o izidu svojih poizvedb.

2. Varuh človekovih pravic je izvoljen po vsakih volitvah v Evropski parlament za mandatno dobo parlamenta. Lahko je ponovno imenovan.

Varuha človekovih pravic lahko na zahtevo Evropskega parlamenta razreši Sodišče, če ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih nalog ali če je zagrešil hujšo kršitev.

3. Varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen. Med opravljanjem teh nalog ne sme zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil katere koli vlade, institucije, organa, urada ali agencije. Varuh človekovih pravic med svojim mandatom ne sme opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne.

4. Evropski parlament na lastno pobudo z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, po pridobitvi mnenja Komisije in odobritve Sveta, določi pravila in splošne pogoje za opravljanje nalog varuha človekovih pravic.

Člen 229
(prejšnji člen 196 PES)

Evropski parlament ima letna zasedanja. Sestane se brez posebnega sklica drugi torek v marcu.

Evropski parlament se lahko na zahtevo večine svojih članov ali na zahtevo Sveta oziroma Komisije sestane na izrednem zasedanju.

Člen 230
(prejšnji člen 197, drugi, tretji in četrti odstavek PES)

Komisija se lahko udeležuje vseh sej in lahko zahteva besedo.

Komisija ustno ali pisno odgovarja na vprašanja, ki ji jih postavi Evropski parlament ali njegovi člani.

Evropski svet in Svet dobita besedo v Evropskem parlamentu pod pogoji, določenimi v poslovnikih Evropskega sveta in Sveta.

Člen 231
(prejšnji člen 198 PES)

Razen če Pogodbi ne določata drugače, Evropski parlament odloča z večino oddanih glasov.

Sklepčnost se določi s poslovnikom.

Člen 232
(prejšnji člen 199 PES)

Evropski parlament sprejme svoj poslovnik z večino svojih članov.

Zapisniki razprav Evropskega parlamenta se objavijo v skladu s Pogodbama in s tem poslovnikom.

Člen 233
(prejšnji člen 200 PES)

Evropski parlament na javni seji razpravlja o letnem splošnem poročilu, ki mu ga predloži Komisija.

Člen 234
(prejšnji člen 201 PES)

Če je vložen predlog nezaupnice o delu Komisije, sme Evropski parlament o njem glasovati šele po izteku treh dni po vložitvi, glasovanje pa mora biti javno.

Če je predlog nezaupnice sprejet z dvotretjinsko večino oddanih glasov, kar predstavlja večino članov Evropskega parlamenta, člani Komisije kolektivno odstopijo, visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v okviru Komisije. Do zamenjave v skladu s členom 17 Pogodbe o Evropski uniji ohranijo položaj in opravljajo tekoče posle. V tem primeru mandat članov Komisije, ki so imenovani kot zamenjava, poteče z datumom, s katerim bi potekel mandat članom Komisije, ki so kolektivno odstopili.

Oddelek 2

Evropski svet

Člen 235

1. Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Evropskega sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.

Člen 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in člen 238(2) te pogodbe se uporabljata za Evropski svet, kadar odloča s kvalificirano večino. Kadar Evropski svet odloča z glasovanjem, njegov predsednik in predsednik Komisije ne glasujeta.

Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja aktov, za katere se zahteva soglasje.

2. Predsednik Evropskega parlamenta je lahko povabljen k besedi pred Evropskim svetom.
3. Evropski svet z navadno večino odloča o postopkovnih vprašanjih in sprejetju poslovnika.
4. Evropskemu svetu pomaga generalni sekretariat Sveta.

Člen 236

Evropski svet s kvalificirano večino sprejme:

- (a) Sklep o določitvi seznama sestav Sveta, razen Sveta za splošne zadeve in Sveta za zunanje zadeve iz člena 16(6) Pogodbe o Evropski uniji;
- (b) Sklep o predsedovanju sestavam Sveta, razen Svetu za zunanje zadeve iz člena 16(9) Pogodbe o Evropski uniji.

Oddelek 3

Svet

Člen 237 (prejšnji člen 204 PES)

Svet se sestane, ko ga skliče predsednik na lastno pobudo ali na zahtevo enega od njegovih članov ali Komisije.

Člen 238 (prejšnji člen 205(1) in (2) PES)

1. Kadar Svet odloča z navadno večino, odloča z večino svojih članov.
2. Z odstopanjem od člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji je od 1. novembra 2014 in ob upoštevanju določb iz Protokola o prehodni ureditvi, kadar Svet ne odloča na predlog Komisije ali visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva Unije.
3. Od 1. novembra 2014 in ob upoštevanju določb iz Protokola o prehodni ureditvi se v primerih, ko v skladu z uporabo Pogodb ne glasujejo vsi člani Sveta, kvalificirana večina opredeli na naslednji način:
 - (a) kvalificirana večina je najmanj 55 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35 % prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena;

- (b) z odstopanjem od točke (a), ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72 % članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva teh držav.
4. Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Svetu ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

Člen 239
(prejšnji člen 206 PES)

Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Sveta prenese glasovalna pravica največ enega od drugih članov.

Člen 240
(prejšnji člen 207 PES)

1. Za pripravo dela Sveta in za izvajanje nalog, ki mu jih dodeli Svet je odgovoren odbor, ki ga sestavljajo stalni predstavniki vlad držav članic. Odbor lahko v primerih, predvidenih v poslovniku Sveta, sprejema postopkovne sklepe.
2. Svetu pomaga generalni sekretariat pod vodstvom generalnega sekretarja, ki ga imenuje Svet. Svet z navadno večino odloča o organizaciji generalnega sekretariata.
3. Svet z navadno večino odloča o postopkovnih vprašanjih in sprejetju poslovnika.

Člen 241
(prejšnji člen 208 PES)

Svet z navadno večino lahko od Komisije zahteva, da zanj pripravi vse študije, ki so po njegovem mnenju potrebne za doseganje skupnih ciljev, in da mu predloži ustrezne predloge. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih za to obvesti Svet.

Člen 242
(prejšnji člen 209 PES)

Svet z navadno večino po posvetovanju s Komisijo določi pravila, ki urejajo delovanje odborov, predvidenih v Pogodbah.

Člen 243
(prejšnji člen 210 PES)

Svet določi plače, nadomestila in pokojnine predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije, visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, članov Komisije, predsednikov, članov in sodnih tajnikov Sodišča Evropske unije ter generalnega sekretarja Sveta. Prav tako določi druga izplačila, ki se nakazujejo kot osebni prejemki.

Oddelek 4

Komisija

Člen 244

Člani Komisije so v skladu s členom 17(5) Pogodbe o Evropski uniji izbrani po sistemu rotacije, ki ga soglasno vzpostavi Svet in temelji na naslednjih načelih:

- (a) države članice so pri določanju vrstnega reda in trajanja mandatov njihovih državljanov kot članov Komisije obravnavane popolnoma enakopravno; posledično razlika med skupnim številom mandatov, ki jih imajo državljani dveh poljubnih držav članic, nikoli ne sme biti več kot eden;
- (b) ob upoštevanju točke (a) je vsaka zaporedna Komisija sestavljena tako, da se zadovoljivo izrazi demografski in geografski razpon celote držav članic.

Člen 245
(prejšnji člen 213 PES)

Člani Komisije se vzdržijo vseh dejanj, ki so nezdružljiva z naravo njihove funkcije. Države članice spoštujejo njihovo neodvisnost in ne poskušajo vplivati nanje pri opravljanju njihovih nalog.

Člani Komisije med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Ob prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno. Ob kršitvi teh obveznosti lahko Sodišče na predlog Sveta z navadno večino ali Komisije zadevnega člana glede na okoliščine razreši v skladu s členom 247 ali mu odvzame pravico do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti.

Člen 246
(prejšnji člen 215 PES)

Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Komisije prenehajo z njegovim odstopom ali razrešitvijo.

Mesto, ki se izprazni zaradi odstopa, razrešitve ali smrti člana, se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom z istim državljanstvom, ki ga imenuje Svet v medsebojnem soglasju s predsednikom Komisije, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu z merili iz drugega pododstavka člena 17(3) Pogodbe o Evropski uniji.

Svet lahko na predlog predsednika Komisije soglasno odloči, da takšnega mesta ni treba zapolniti, zlasti če je preostanek mandata člana kratek.

Predsednik je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata. Pri tem se uporabi postopek iz člena 17(7) Pogodbe o Evropski uniji.

Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko se ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomesti za preostanek svojega mandata v skladu s členom 18(1) Pogodbe o Evropski uniji.

Pri prostovoljnem odstopu vseh članov Komisije ti do zamenjave ohranijo položaj in opravljajo tekoče posle v preostanku svojega mandata v skladu s členom 17 Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 247
(prejšnji člen 216 PES)

Če katerikoli član Komisije ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zagrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta z navadno večino ali Komisije razreši.

Člen 248
(prejšnji člen 217(2) PES)

Predsednik Komisije v skladu s členom 18(4) Pogodbe o Evropski uniji in brez poseganja v člen 17(6) navedene pogodbe razporedi obveznosti Komisije in jih dodeli članom. Predsednik lahko te obveznosti med mandatom Komisije prerazporedi. Člani Komisije izvajajo naloge, ki jim jih je dodelil predsednik, pod njegovim vodstvom.

Člen 249
(prejšnji člen 218(2) in 212 PES)

1. Komisija sprejme svoj poslovnik, da bi zagotovila skladnost svojega delovanja in delovanja svojih služb. Zagotovi objavo tega poslovnika.
2. Komisija vsako leto najpozneje en mesec pred začetkom zasedanja Evropskega parlamenta objavi splošno poročilo o dejavnostih Unije.

Člen 250
(prejšnji člen 219 PES)

Komisija odloča z večino svojih članov.

Sklepčnost se določi s poslovnikom.

Oddelek 5

Sodišče Evropske unije

Člen 251
(prejšnji člen 221 PES)

Sodišče zaseda v senatih ali v velikem senatu, v skladu s pravili, ki so v ta namen določena v statutu Sodišča Evropske unije.

Če statut tako predvideva, lahko Sodišče zaseda tudi na občni seji.

Člen 252
(prejšnji člen 222 PES)

Sodišču pomaga osem generalnih pravobranilcev. Svet lahko na zahtevo Sodišča soglasno poveča število generalnih pravobranilcev.

Dolžnost generalnega pravobranilca je, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s statutom Sodišča Evropske unije zahtevano njegovo sodelovanje.

Člen 253
(prejšnji člen 223 PES)

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki so ustrezno usposobljene za imenovanje na najvišje sodniške položaje v svojih državah ali ki so priznani pravniki; vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo za dobo šestih let po posvetovanju z odborom iz člena 255.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov in generalnih pravobranilcev v skladu s pogoji, določenimi v statutu Sodišča Evropske unije.

Sodniki izmed sebe izvolijo predsednika Sodišča za dobo treh let. Lahko je ponovno izvoljen.

Sodniki in generalni pravobranilci, ki jim poteče mandat, so lahko ponovno imenovani.

Sodišče imenuje svojega sodnega tajnika in določi pravila, ki urejajo njegov položaj.

Sodišče sprejme svoj poslovnik. Ta poslovnik mora odobriti Svet.

Člen 254
(prejšnji člen 224 PES)

Število sodnikov Splošnega sodišča določa statut Sodišča Evropske unije. V statutu je lahko predvideno, da Splošnemu sodišču pomagajo generalni pravobranilci.

Člani Splošnega sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na visoke sodniške položaje. Vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo za dobo šestih let po posvetovanju z odborom iz člena 255. Članstvo se delno obnavlja vsaka tri leta. Člani, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

Sodniki izmed sebe izvolijo predsednika Splošnega sodišča za mandat treh let. Lahko je ponovno izvoljen.

Splošno sodišče imenuje svojega sodnega tajnika in določi pravila, ki urejajo njegov položaj.

Splošno sodišče sprejme svoj poslovnik v soglasju s Sodiščem. Ta poslovnik mora odobriti Svet.

Če statut Sodišča Evropske unije ne določa drugače, se za Splošno sodišče uporabljajo določbe Pogodb, ki se nanašajo na Sodišče.

Člen 255

Preden vlade držav članic imenujejo kandidate v skladu s členoma 253 in 254, se oblikuje odbor, ki da mnenje o ustreznosti kandidatov za opravljanje nalog sodnika in generalnega pravobranilca Sodišča in Splošnega sodišča.

Odbor sestavlja sedem oseb, izbranih med nekdanjimi člani Sodišča in Splošnega sodišča, člani najvišjih nacionalnih sodišč in priznanimi pravniki, od katerih enega predlaga Evropski parlament. Svet sprejme sklep, s katerim določi pravila delovanja odbora, in sklep o imenovanju njegovih članov. Odloča na pobudo predsednika Sodišča.

Člen 256

(prejšnji člen 225 PES)

1. Splošno sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o tožbah ali postopkih iz členov 263, 265, 268, 270 in 272, razen o tistih, ki so dodeljeni specializiranemu sodišču, ustanovljenemu po členu 257, in tistih, ki so v statutu pridržani za Sodišče. Statut lahko predvidi, da ima Splošno sodišče pristojnost za druge vrste tožb ali postopkov.

Zoper odločitev Splošnega sodišča iz tega odstavka se lahko vloži pritožba na Sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ter v skladu s pogoji in v mejah, določenih v statutu.

2. Splošno sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbah ali postopkih, sproženih proti odločitvam specializiranih sodišč.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločitve Splošnega sodišča, sprejete po tem odstavku, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu, če obstaja resno tveganje, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

3. Splošno sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje v skladu s členom 267, na posebnih področjih, določenih s statutom.

Če Splošno sodišče meni, da je glede neke zadeve potrebna načelna odločitev, ki bi lahko prizadela enotnost ali doslednost prava Unije, lahko zadevo preda v odločanje Sodišču.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločitve Splošnega sodišča glede vprašanj, predloženih v predhodno odločanje, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu, če obstaja resno tveganje, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

Člen 257
(prejšnji člen 225a PES)

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku ustanovita specializirana sodišča, dodana Splošnemu sodišču, pristojna za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o nekaterih vrstah tožb na posebnih področjih. Evropski parlament in Svet odločata z uredbami, sprejetimi bodisi na predlog Komisije po posvetovanju s Sodiščem ali na zahtevo Sodišča po posvetovanju s Komisijo.

Uredba o ustanovitvi specializiranega sodišča določa pravila o sestavi tega sodišča in obsegu nanj prenesene pristojnosti.

Zoper odločitev specializiranih sodišč se lahko vloži pritožba na Splošno sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ali, če je to predvideno v uredbi o ustanovitvi specializiranega sodišča, tudi glede vprašanj dejanskega stanja.

Člani specializiranih sodišč so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na sodniške položaje. Svet jih imenuje soglasno.

Specializirana sodišča sprejmejo svoj poslovnik v soglasju s Sodiščem. Ta poslovnik mora odobriti Svet.

Če uredba o ustanovitvi specializiranega sodišča ne določa drugače, se za specializirana sodišča uporabljajo določbe Pogodb, ki se nanašajo na Sodišče Evropske unije, in določbe statuta Sodišča Evropske unije. Naslov I in člen 64 statuta se v vsakem primeru uporabljata za specializirana sodišča.

Člen 258
(prejšnji člen 226 PES)

Če Komisija meni, da katera od držav članic ni izpolnila neke obveznosti iz Pogodb, poda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje pripombe.

Če zadevna država ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi Komisija, lahko slednja zadevo predloži Sodišču Evropske unije.

Člen 259
(prejšnji člen 227 PES)

Država članica, ki meni, da druga država članica ni izpolnila neke obveznosti iz Pogodb, lahko zadevo predloži Sodišču Evropske unije.

Preden država članica vloži tožbo proti drugi državi članici zaradi domnevne kršitve obveznosti iz Pogodb, mora zadevo predložiti Komisiji.

Komisija poda obrazloženo mnenje, potem ko je bila obema državam dana možnost, da se v kontradiktornem postopku ustno in pisno izrečeta.

Če Komisija v treh mesecih po datumu vložitve zadeve ne da svojega mnenja, to ni ovira, da zadeva ne bi bila predložena Sodišču.

Člen 260
(prejšnji člen 228 PES)

1. Če Sodišče Evropske unije ugotovi, da katera od držav članic ni izpolnila neke obveznosti iz Pogodb, mora ta država sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča.
2. Če Komisija meni, da zadevna država članica ni sprejela potrebnih ukrepov za izvršitev sodbe Sodišča, lahko pred Sodiščem vloži tožbo, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje pripombe. Pri tem določi višino pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki naj jo plača zadevna država članica in ki je po njenem mnenju primerna glede na okoliščine zadeve.

Če Sodišče ugotovi, da zadevna država članica ni izvršila njegove sodbe, ji lahko naloži plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni.

Ta postopek ne posega v člen 259.

3. Če Komisija pred Sodiščem vloži tožbo v skladu s členom 258, ker zadevna država članica ni izpolnila obveznosti o obvestilu glede ukrepov o prenosu direktive, sprejete v skladu z zakonodajnim postopkom, lahko Komisija, kadar meni, da je ustrezno, določi višino pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki jo šteje za ustrezno v danih okoliščinah in katero naj zadevna država članica plača.

Če Sodišče ugotovi kršitev lahko naloži zadevni državi članici plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki ne presega zneska, ki ga je določila Komisija. Obveznost plačila učinkuje od dneva, ki ga Sodišče določi v svoji sodbi.

Člen 261
(prejšnji člen 229 PES)

Z uredbami, ki jih v skladu z določbami Pogodb sprejemata Evropski parlament in Svet skupaj in ki jih sprejema Svet sam, se lahko Sodišču Evropske unije dodeli neomejena pristojnost glede kazni, predvidenih v teh uredbah.

Člen 262
(prejšnji člen 229a PES)

Svet lahko brez poseganja v druge določbe Pogodb, v obsegu, ki ga bo določil, po posebnem zakonodajnem postopku po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme določbe za dodelitev pristojnosti Sodišču Evropske unije v sporih, ki se nanašajo na uporabo aktov, sprejetih na podlagi Pogodb, ki uvajajo evropske pravice intelektualne lastnine. Te določbe začnejo veljati, ko jih države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

Člen 263
(prejšnji člen 230 PES)

Sodišče Evropske unije nadzira zakonitost zakonodajnih aktov, ter aktov Sveta, Komisije in Evropske centralne banke razen priporočil in mnenj, pa tudi zakonitost aktov Evropskega parlamenta in Evropskega sveta s pravnim učinkom za tretje osebe . Nadzira tudi zakonitost aktov organov, uradov ali agencij Unije s pravnim učinkom za tretje osebe.

V ta namen je Sodišče pristojno za odločanje o tožbah, ki jih vloži država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija zaradi nepristojnosti, bistvene kršitve postopka, kršitve Pogodb ali katerega koli pravnega pravila, ki se nanaša na njuno uporabo, ali zaradi zlorabe pooblastil.

Sodišče je pod enakimi pogoji pristojno za tožbe, ki jih zaradi varovanja svojih prerogativ vložijo Računsko sodišče, Evropska centralna banka in Odbor regij.

Fizične ali pravne osebe lahko pod pogoji iz prvega in drugega odstavka vložijo tožbe zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in zoper predpise, ki se nanje neposredno nanašajo, a ne potrebujejo izvedbenih ukrepov.

V aktih o ustanovitvi organov, uradov in agencij Unije se lahko določijo posebni pogoji in podrobnosti glede tožb fizičnih ali pravnih oseb zoper akte teh organov, uradov ali agencij, ki imajo zanje pravni učinek.

Postopki iz tega člena se glede na posamezni primer sprožijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel.

Člen 264
(prejšnji člen 231 PES)

Če je tožba utemeljena, Sodišče Evropske unije razglasi zadevni akt za ničnega.

Vendar če Sodišče razglasi akt za ničnega, določi, če meni, da je to potrebno, tiste njegove učinke, ki jih je treba šteti za dokončne.

Člen 265
(prejšnji člen 232 PES)

Če Evropski parlament, Evropski svet, Svet, Komisija ali Evropska centralna banka z opustitvijo ukrepanja krši Pogodbi, lahko države članice in druge institucije Unije vložijo pri Sodišču Evropske unije tožbo za ugotovitev kršitve. Ta člen se pod enakimi pogoji uporablja tudi za organe, urade in agencije Unije zaradi opustitve ukrepanja.

Tožba je dopustna le, če je bila zadevna institucija, organ, urad ali agencija predhodno pozvana k ukrepanju. Če v dveh mesecih po tem pozivu zadevna institucija, organ, urad ali agencija ne oblikuje svojega stališča, se lahko tožba vloži v nadaljnjih dveh mesecih.

Fizične ali pravne osebe se lahko pod pogoji, določenimi v prejšnjih odstavkih, pritožijo pri Sodišču glede tega, da neka institucija, organ, urad ali agencija Unije nanje ni naslovila nobenega drugega akta razen priporočila ali mnenja.

Člen 266
(prejšnji člen 233 PES)

Institucija, organ, urad ali agencija, katere akt je bil razglašen za ničnega ali ki je z opustitvijo ukrepanja kršila Pogodbi, mora sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča Evropske unije.

Ta obveznost ne vpliva na obveznosti, ki lahko izhajajo iz uporabe drugega odstavka člena 340.

Člen 267
(prejšnji člen 234 PES)

Sodišče Evropske unije je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

- (a) razlage Pogodb;
- (b) veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice glede osebe, ki ji je odvzeta prostost, Sodišče odloča v najkrajšem možnem roku.

Člen 268
(prejšnji člen 235 PES)

Sodišče Evropske unije je pristojno v sporih glede nadomestila škode, ki ga predvidevata drugi in tretji odstavek člena 340.

Člen 269

Sodišče je pristojno za odločanje o zakonitosti aktov, ki jih sprejmeta Evropski svet ali Svet na podlagi člena 7 Pogodbe o Evropski uniji, samo na predlog države članice, ki jo zadeva ugotovitev Evropskega sveta ali Sveta, in samo v zvezi s postopkovnimi določbami navedenega člena.

Takšen predlog mora biti vložen v enem mesecu od dneva take ugotovitve. Sodišče odloči v enem mesecu od datuma tega predloga.

Člen 270

(prejšnji člen 236 PES)

Sodišče Evropske unije je v mejah in pod pogoji, ki so določeni v kadrovskih predpisih za uradnike ali v pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije, pristojno za vse spore med Unijo in njenimi uslužbenci.

Člen 271

(prejšnji člen 237 PES)

Sodišče Evropske unije je v mejah, določenih v nadaljevanju Pogodb, pristojno v sporih glede:

- (a) izpolnjevanja obveznosti držav članic v skladu s statutom Evropske investicijske banke. V tej zvezi ima svet direktorjev banke pooblastila, dodeljena Komisiji v skladu s členom 258;
- (b) ukrepov, ki jih je sprejel svet guvernerjev Evropske investicijske banke. V tej zvezi lahko vsaka država članica, Komisija ali svet direktorjev banke sproži postopek v skladu s pogoji iz člena 263;
- (c) ukrepov, ki jih je sprejel svet direktorjev Evropske investicijske banke. Postopke zoper takšne ukrepe lahko sprožijo samo države članice ali Komisija pod pogoji iz člena 263 in le zaradi neupoštevanja postopka, predvidenega v členu 19(2), (5), (6) in (7) statuta banke;

- (d) izpolnjevanja obveznosti nacionalnih centralnih bank v skladu s Pogodbama in statutom ESCB in ECB. V tej zvezi so pooblastila Sveta guvernerja Evropske centralne banke nasproti nacionalnim centralnim bankam enaka pooblastilom, ki so bila dodeljena Komisiji nasproti državam članicam v skladu s členom 258. Če Sodišče ugotovi, da neka nacionalna centralna banka ni izpolnila ene od obveznosti iz Pogodb, mora ta banka sprejeti potrebne ukrepe za izvršitev sodbe Sodišča.

Člen 272
(prejšnji člen 238 PES)

Sodišče Evropske unije je pristojno za izrekanje sodb na podlagi arbitražne klavzule v pogodbah, ki jih sklene Unija ali ki so sklenjene v njenem imenu, ne glede na to, ali jih ureja javno ali zasebno pravo.

Člen 273
(prejšnji člen 239 PES)

Sodišče je pristojno v vseh sporih med državami članicami, ki se nanašajo na predmet Pogodb, če je bil spor predložen Sodišču v skladu s posebnim sporazumom med strankami.

Člen 274
(prejšnji člen 240 PES)

Spori, v katerih je ena od strank Unija, niso izvzeti iz pristojnosti sodišč držav članic, razen kjer je bila pristojnost s Pogodbama dodeljena Sodišču Evropske unije.

Člen 275

Sodišče Evropske unije ni pristojno za določbe v zvezi s skupno zunanjo in varnostno politiko in akte, sprejete na njihovi podlagi.

Vendar je Sodišče pristojno za nadzor spoštovanja člena 40 Pogodbe o Evropski uniji in za odločanje o tožbah, vloženih v skladu s pogoji četrtega pododstavka člena 263 te pogodbe, v katerih se nadzira zakonitost sklepov, ki predvidevajo omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, ki jih je Svet sprejel na podlagi poglavja 2 naslova V Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 276

Pri izvajanju pristojnosti glede določb poglavij 4 in 5 poglavja V tretjega dela glede območja svobode, varnosti in pravice Sodišče Evropske unije ni pristojno za preverjanje veljavnosti ali sorazmernosti ukrepov policije ali drugih organov kazenskega pregona države članice ali za odločanje o izpolnjevanju obveznosti držav članic glede vzdrževanja javnega reda in varovanja notranje varnosti.

Člen 277

(prejšnji člen 241 PES)

Ne glede na iztek roka iz šestega odstavka člena 263 lahko vsaka stranka v sporu, v katerem gre za pravni akt, ki se splošno uporablja in ga je sprejela institucija, organ, urad ali agencija Unije, pred Sodiščem Evropske unije uveljavlja, da se ta akt iz razlogov, navedenih v drugem odstavku člena 263, ne uporablja.

Člen 278

(prejšnji člen 242 PES)

Tožbe, vložene pri Sodišču Evropske unije, nimajo odločilnega učinka. Vendar pa lahko Sodišče, če meni, da okoliščine to zahtevajo, odloži izvršitev izpodbijanega akta.

Člen 279
(prejšnji člen 243 PES)

Sodišče Evropske unije lahko v vseh pri njem vloženih zadevah sprejme potrebnečasne odredbe.

Člen 280
(prejšnji člen 244 PES)

Sodbe Sodišča Evropske unije so izvršljive v skladu s pogoji iz člena 299.

Člen 281
(prejšnji člen 245 PES)

Statut Sodišča Evropske unije se določi v posebnem protokolu.

Evropski parlament in Svet lahko po rednem zakonodajnem postopku spremenita določbe statuta, razen naslova I in člena 64 statuta. Evropski parlament in Svet odločata bodisi na zahtevo Sodišča in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem.

Oddelek 6

Evropska centralna banka

Člen 282

1. Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke sestavljajo Evropski sistem centralnih bank (ESCB). Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro in sestavljajo Eurosistem, vodijo monetarno politiko Unije.

2. ESCB vodijo organi odločanja Evropske centralne banke. Glavni cilj ESCB je vzdrževanje stabilnosti cen. Brez poseganja v ta cilj podpira splošne ekonomske politike v Uniji, da bi prispeval k doseganju njenih ciljev.
3. Evropska centralna banka je pravna oseba. Je edina pooblaščenca za odobritev izdajanja eura. Pri izvajanju svojih pooblastil in upravljanju svojih financ je neodvisna. Institucije, organi, uradi in agencije Unije ter vlade držav članic spoštujejo to neodvisnost.
4. Evropska centralna banka sprejme potrebne ukrepe za izvajanje svojih nalog v skladu s členi 127 do 133 in 138 ter s pogoji, določenimi v statutu ESCB in ECB. V skladu z navedenimi členi države članice, katerih valuta ni euro, in njihove centralne banke ohranijo svoje pristojnosti na monetarnem področju.
5. Z Evropsko centralno banko se je na področjih njenih pristojnosti treba posvetovati o vseh osnutkih aktov Unije in o vseh predlogih predpisov na nacionalni ravni, Evropska centralna banka pa lahko da svoje mnenje.

Člen 283
(prejšnji člen 112 PES)

1. Svet Evropske centralne banke sestavljajo člani Izvršilnega odbora Evropske centralne banke in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro.
2. Izvršilni odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.

Predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora imenuje Evropski svet s kvalificirano večino, na priporočilo Sveta, po predhodnem posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske centralne banke med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na monetarnem ali bančnem področju.

Njihov mandat traja osem let, ne morejo pa biti ponovno imenovani.

Člani Izvršilnega odbora so lahko le državljani držav članic.

Člen 284
(prejšnji člen 113 PES)

1. Predsednik Sveta in član Komisije lahko sodelujeta na sejah Sveta Evropske centralne banke, vendar nimata pravice glasovanja.

Predsednik Sveta lahko Svetu Evropske centralne banke predloži predlog za posvetovanje.

2. Predsednik Evropske centralne banke je vabljen na seje Sveta, kadar ta razpravlja o zadevah v zvezi s cilji in nalogami ESCB.

3. Evropska centralna banka naslovi letno poročilo o dejavnostih ESCB in monetarni politiki v preteklem in tekočem letu na Evropski parlament, Svet in Komisijo, pa tudi na Evropski svet. Predsednik Evropske centralne banke predstavi to poročilo Svetu in Evropskemu parlamentu, ki imata lahko na tej podlagi splošno razpravo.

Predsednika Evropske centralne banke in druge člane Izvršilnega odbora lahko na zahtevo Evropskega parlamenta ali na njihovo lastno pobudo zaslišijo pristojni odbori Evropskega parlamenta.

Oddelek 7

Računsko sodišče

Člen 285
(prejšnji člen 246 PES)

Računsko sodišče opravlja revizije v Uniji.

Sestavlja ga po en državljani vsake države članice. Člani opravljajo svoje naloge popolnoma neodvisno in v splošnem interesu Unije.

Člen 286
(prejšnji člen 247 PES)

1. Člani Računskega sodišča so izbrani med osebami, ki v svojih državah pripadajo ali so pripadale zunanjim revizijskim organom ali ki so posebej usposobljene za to službo. Njihova neodvisnost mora biti nedvomna.

2. Člani Računskega sodišča so imenovani za mandat šestih let. Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom sprejme seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Člani Računskega sodišča so lahko ponovno imenovani.

Predsednika Računskega sodišča izvolijo med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

3. Pri opravljanju teh nalog člani Računskega sodišča ne smejo zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovimi nalogami.

4. Člani Računskega sodišča med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

5. Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Računskega sodišča prenehajo z njegovim odstopom ali če ga razreši Sodišče v skladu z odstavkom 6.

Tako izpraznjeno mesto se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom.

Razen ob razrešitvi ostanejo člani Računskega sodišča na svojem položaju do zamenjave.

6. Član Računskega sodišča je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, kadar Sodišče na predlog Računskega sodišča ugotovi, da član ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja.

7. Svet določi pogoje za zaposlitev predsednika in članov Računskega sodišča, zlasti njihove plače, nadomestila in pokojnine. Prav tako z enako večino določi druga izplačila, ki se nakazujejo kot osebni prejemki.

8. Določbe Protokola o privilegijih in imunitetah Unije, ki se uporabljajo za sodnike Sodišča Evropske unije, veljajo tudi za člane Računskega sodišča.

Člen 287
(prejšnji člen 248 PES)

1. Računsko sodišče izvaja revizije vseh prihodkov in odhodkov Unije. Prav tako izvaja revizije prihodkov in odhodkov vseh organov, uradov ali agencij, ki jih je ustanovila Unija, če ustrezni ustanovni akt takšne revizije ne izključuje.

Računsko sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu izjavo o zanesljivosti poslovnih knjig ter zakonitosti in pravilnosti poslovnih dogodkov, ki se objavi v *Uradnem listu Evropske unije*. Ta izjava je lahko dopolnjena s posebnimi ocenami za vsako večje področje dejavnosti Unije.

2. Računsko sodišče preveri zakonitost in pravilnost vseh prihodkov in odhodkov ter, ali je bilo finančno poslovanje dobro. Pri tem poroča zlasti o vseh primerih nepravilnosti.

Revizija prihodkov se opravi na podlagi zapadlih zneskov in zneskov, ki so bili Uniji dejansko plačani.

Revizija odhodkov se opravi na podlagi prevzetih obveznosti in izvršenih izplačil.

Navedeni reviziji se lahko opravita pred zaključkom poslovnih knjig za ustrezno proračunsko leto.

3. Revizija se opravi na podlagi računovodske dokumentacije in, če je to potrebno, na kraju samem v drugih institucijah Unije, v prostorih katerega koli organa, urada ali agencije, ki vodi računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, ter v državah članicah, tudi v prostorih katere koli fizične ali pravne osebe, ki prejema plačila iz proračuna. V državah članicah se revizija opravi v povezavi z nacionalnimi revizijskimi organi, uradi ali agencijami ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – s pristojnimi nacionalnimi službami. Računsko sodišče in revizijski organi, uradi ali agencije držav članic sodelujejo v duhu zaupanja, pri čemer ohranjajo svojo neodvisnost. Ti organi, uradi ali agencije ali službe obvestijo Računsko sodišče, ali nameravajo sodelovati pri reviziji.

Druge institucije Unije, vsi organi, ki vodijo računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, vse fizične ali pravne osebe, ki prejemajo plačila iz proračuna, ter nacionalni revizijski organi, uradi ali agencije ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – pristojne nacionalne službe pošljejo Računskemu sodišču na njegovo zahtevo vso dokumentacijo ali vse podatke, ki so potrebni za izvršitev njegove naloge.

Glede dejavnosti Evropske investicijske banke pri vodenju računovodskih evidenc odhodkov in prihodkov Unije ureja pravice sodišča do dostopa do podatkov te banke sporazum med sodiščem, banko in Komisijo. Če sporazum ni bil sklenjen, ima sodišče navzlic temu dostop do podatkov, potrebnih za revizijo odhodkov in prihodkov Unije, ki jih vodi banka.

4. Računsko sodišče pripravi letno poročilo po koncu vsakega proračunskega leta. To poročilo se predloži drugim institucijam Unije in se skupaj z odgovori teh institucij na ugotovitve Računskega sodišča objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Prav tako lahko Računsko sodišče kadar koli predloži svoje ugotovitve glede specifičnih vprašanj, zlasti v obliki posebnih poročil, in da mnenje na predlog ene od drugih institucij Unije.

Letna poročila, posebna poročila ali mnenja sprejme z večino svojih članov. Lahko pa ustanovi notranje senate za sprejemanje nekaterih vrst poročil ali mnenj pod pogoji, ki so določeni v njegovem poslovniku.

Evropskemu parlamentu in Svetu pomaga pri nadzoru nad izvrševanjem proračuna.

Računsko sodišče pripravi svoj poslovnik. Ta poslovnik mora odobriti Svet.

Poglavje 2

Pravni akti Unije, postopki za sprejetje in druge določbe

Oddelek 1

Pravni akti Unije

Člen 288 (prejšnji člen 249 PES)

Za izvajanje pristojnosti Unije institucije sprejemajo uredbe, direktive, sklepe, priporočila in mnenja.

Uredba se splošno uporablja. Zavezujoča je v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

Direktiva je za vsako državo članico, na katero je naslovljena, zavezujoča glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom izbiro oblike in metod.

Sklep je v celoti zavezujoč. Če določa tiste, na katere je naslovljen, je zavezujoč samo zanje.

Priporočila in mnenja niso zavezujoča.

Člen 289

1. Po rednem zakonodajnem postopku Evropski parlament in Svet skupaj sprejemata uredbe, direktive ali sklepe na podlagi predloga Komisije. Ta postopek je določen v členu 294.
2. V posebnih primerih, predvidenih v Pogodbah, Evropski parlament s sodelovanjem Sveta ali pa Svet s sodelovanjem Evropskega parlamenta po posebnem zakonodajnem postopku sprejemata uredbe, direktive ali sklepe.
3. Pravni akti, sprejeti po zakonodajnem postopku, so zakonodajni akti.
4. V posebnih primerih, predvidenih v Pogodbah, se lahko zakonodajni akti sprejemajo na pobudo skupine držav članic ali Evropskega parlamenta, na priporočilo Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča ali Evropske investicijske banke.

Člen 290

1. V zakonodajnem aktu se lahko na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje nezakonodajnih aktov, ki se splošno uporabljajo in dopolnjujejo ali spreminjajo nekatere nebistvene elemente zakonodajnega akta.

V zakonodajnih aktih se izrecno opredelijo cilji, vsebina, področje uporabe in trajanje pooblastila. Bistveni elementi posameznega področja so predmet zakonodajnega akta in torej ne morejo biti predmet prenosa pooblastila.

2. V zakonodajnih aktih se izrecno opredelijo pogoji, ki veljajo za pooblastilo, in so naslednji:
 - (a) Evropski parlament ali Svet lahko sklene, da bo preklical pooblastilo;
 - (b) delegirani akt lahko začne veljati samo, če Evropski parlament ali Svet v roku, določenem v zakonodajnem aktu, temu ne nasprotuje.

Za namene iz točk (a) in (b) odloča Evropski parlament z večino svojih članov, Svet pa s kvalificirano večino.

3. V naslovu delegiranih aktov se vstavi pridevnik "delegirani" v ustreznem spolu.

Člen 291

1. Države članice sprejmejo vse ukrepe notranjega prava, ki so potrebni za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije.

2. Če so potrebni enotni pogoji za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije, se s temi akti na Komisijo, ali v ustrezno utemeljenih posebnih primerih in v primerih iz členov 24 in 26 Pogodbe o Evropski uniji, na Svet, prenesejo izvedbena pooblastila.

3. Za namene odstavka 2 Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, vnaprej določita splošna pravila in načela, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije.

4. V naslovu izvedbenih aktov se vstavi pridevnik "izvedbeni" v ustreznem spolu.

Člen 292

Svet sprejema priporočila. Na predlog Komisije odloča v vseh primerih, za katere Pogodbi določata, da akte sprejema na predlog Komisije. Na področjih, kjer se za sprejetje akta Unije zahteva soglasje, odloča s soglasjem. Komisija, v posebnih s Pogodbama predvidenih primerih, pa tudi Evropska centralna banka, sprejemata priporočila.

Oddelek 2

Postopki za sprejetje aktov in druge določbe

Člen 293

(prejšnji člen 250 PES)

1. Kadar Svet v skladu s Pogodbama odloča na predlog Komisije, lahko ta predlog spremeni le soglasno, razen v primerih iz členov 294 (10) in (13), 310, 312, 314 in iz drugega odstavka člena 315.
2. Dokler Svet ne ukrepa, lahko Komisija svoj predlog spremeni kadar koli med postopkom za sprejetje akta Unije.

Člen 294

(prejšnji člen 251 PES)

1. Kadar se Pogodbi glede sprejetja akta sklicujeta na redni zakonodajni postopek, se uporablja v nadaljevanju navedeni postopek.
2. Komisija poda predlog Evropskemu parlamentu in Svetu.

Prva obravnava

3. Evropski parlament sprejme stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Svetu.
4. Če Svet odobri stališče Evropskega parlamenta, je akt sprejet v besedilu, ki ustreza temu stališču.
5. Če Svet ne odobri stališča Evropskega parlamenta, sprejme svoje stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Evropskemu parlamentu.
6. Svet izčrpno obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje svojega stališča v prvi obravnavi. Komisija izčrpno obvesti Evropski parlament o svojem stališču.

Druga obravnava

7. Če Evropski parlament v treh mesecih po takem obvestilu:
- (a) odobri stališče Sveta v prvi obravnavi ali se ne izreče, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza stališču Sveta;
 - (b) z večino svojih članov zavrne stališče Sveta v prvi obravnavi, se šteje, da predlagani akt ni sprejet;
 - (c) z večino svojih članov predlaga spremembe stališča Sveta v prvi obravnavi, se tako spremenjeno besedilo pošlje Svetu in Komisiji, ki o teh spremembah da svoje mnenje.
8. Če Svet v treh mesecih po prejemu sprememb Evropskega parlamenta s kvalificirano večino:
- (a) odobri vse spremembe, se šteje, da je akt sprejet;
 - (b) ne odobri vseh sprememb, predsednik Sveta v dogovoru s predsednikom Evropskega parlamenta v šestih tednih skliče sestanek spravnega odbora.
9. Svet o spremembah, o katerih je Komisija dala negativno mnenje, odloča soglasno.

Spravni postopek

10. Spravni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število članov, ki predstavljajo Evropski parlament, ima nalogo, da na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta v drugi obravnavi v šestih tednih po sklicu, s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino članov, predstavnikov Evropskega parlamenta doseže soglasje o skupnem besedilu.
11. Komisija sodeluje pri delu spravnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

12. Čepravni odbor v šestih tednih po sklicu ne odobri skupnega besedila, se šteje, da predlagani akt ni sprejet.

Tretja obravnava

13. Čepravni odbor v tem roku odobri skupno besedilo, lahko Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet, ki odloča s kvalificirano večino, v šestih tednih od odobritve skupnega besedila, sprejmeta akt v skladu s skupnim besedilom. Če tega ne storita, se šteje, da akt ni sprejet.

14. Trimesečni in šesttedenski rok iz tega člena se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljšata za največ en mesec oziroma dva tedna.

Posebne določbe

15. Kadar je v primerih, predvidenih v Pogodbah, zakonodajni akt predložen v redni zakonodajni postopek na pobudo skupine držav članic, po priporočilu Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča, se odstavek 2, drugi stavek odstavka 6 in odstavek 9 ne uporabljajo.

Evropski parlament in Svet v takih primerih Komisiji pošljeta predlagani akt s svojimi stališči v prvi in drugi obravnavi. Evropski parlament ali Svet lahko Komisijo med postopkom zaprosita za mnenje, ki ga Komisija lahko da tudi na lastno pobudo. Prav tako lahko, če meni, da je to potrebno, sodeluje v spravnem odboru v skladu z odstavkom 11.

Člen 295

Evropski parlament, Svet in Komisija se med seboj posvetujejo in v medsebojnem soglasju določijo načine svojega sodelovanja. V ta namen lahko v skladu s Pogodbama sklenejo med-institucionalne sporazume, ki so lahko zavezujoči.

Člen 296
(prejšnji člen 253 PES)

Če Pogodbi ne določata vrste akta, ki naj se sprejme, se institucije o tem odločijo v vsakem primeru posebej, ob upoštevanju ustreznega postopka in načela sorazmernosti.

Pravni akti se obrazložijo, v njih pa se navedejo predlogi, pobude, priporočila, zahteve ali mnenja, predvideni v Pogodbah.

Evropski parlament in Svet pri obravnavi osnutkov zakonodajnih aktov ne sprejmeta nobenega akta, za katerega na zadevnem področju ni predviden ustrezen zakonodajni postopek.

Člen 297
(prejšnji člen 254 PES)

1. Zakonodajne akte, sprejete po rednem zakonodajnem postopku, podpišeta predsednik Evropskega parlamenta in predsednik Sveta.

Zakonodajne akte, sprejete po posebnem zakonodajnem postopku, podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Zakonodajni akti se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*. Veljati začnejo z dnem, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po objavi.

2. Nezakonodajne akte, sprejete v obliki uredb, direktiv in sklepov, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Uredbe, direktive, ki so naslovljene na vse države članice, pa tudi tisti sklepi, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*. Veljati začnejo z dnem, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po objavi.

O drugih direktivah in sklepih, v katerih je določeno, na koga so naslovljene, se uradno obvestijo naslovljenci, učinkovati pa začnejo s takšnim obvestilom.

Člen 298

1. Institucije, organe, urade in agencije Unije pri izvajanju njihovih nalog podpira odprta, učinkovita in neodvisna evropska uprava.
2. V skladu s kadrovskimi predpisi in pogoji za zaposlitev, sprejetimi na podlagi člena 336, Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, v ta namen sprejmeta ustrezne določbe.

Člen 299

(prejšnji člen 256 PES)

Akti Sveta, Komisije ali Evropske centralne banke, ki nalagajo denarno obveznost osebam, so izvršilni naslov; to ne velja za države.

Izvršbo urejajo pravila civilnega postopka, ki veljajo v državi, na ozemlju katere se opravi izvršba. Nacionalni organ, ki ga v ta namen določi vlada vsake od držav članic ter o tem obvesti Komisijo in Sodišče, priloži odločbi potrdilo o njeni izvršljivosti, pri čemer ni potrebna nobena druga formalnost razen preveritve pristnosti odločbe.

Ko so te formalnosti na zahtevo zadevne stranke izpolnjene, lahko ta preide na izvršbo v skladu z nacionalnim pravom tako, da zadevo predloži neposredno pristojnim organom.

Izvršba se lahko odloži le z odločbo Sodišča. Vendar so za nadzor nad pravilnostjo izvršilnih dejanj pristojna sodišča zadevne države.

Poglavje 3

Posvetovalni organi unije

Člen 300

1. Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji pomagata Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor, ki opravljata svetovalno funkcijo.
2. Ekonomsko-socialni odbor sestavljajo predstavniki organizacij delodajalcev, delojemalcev in drugi predstavniki civilne družbe, predvsem s socialno-ekonomskega, civilnega, poklicnega in kulturnega področja.
3. Odbor regij je sestavljen iz predstavnikov regionalnih in lokalnih skupnosti, ki so bodisi izvoljeni v regionalne ali lokalne skupnosti ali pa so politično odgovorni izvoljeni skupščini.
4. Člani Ekonomsko-socialnega odbora in Odbora regij niso vezani na nikakršna obvezujoča navodila. Člani opravljajo svoje naloge popolnoma neodvisno in v splošnem interesu Unije.
5. Pravila iz odstavkov 2 in 3, ki urejajo sestavo teh odborov, redno preverja Svet ob upoštevanju gospodarskega, socialnega in demografskega razvoja v Uniji. Svet na predlog Komisije v ta namen sprejema sklepe.

Oddelek 1

Ekonomsko-socialni odbor

Člen 301

(prejšnji člen 258 PES)

Število članov Ekonomsko-socialnega odbora ne sme preseči 350.

Svet na predlog Komisije soglasno sprejme sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Svet določi nadomestila za člane odbora.

Člen 302
(prejšnji člen 259 PES)

1. Člani odbora so imenovani za dobo petih let. Svet sprejme seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Člani odbora so lahko ponovno imenovani.
2. Svet odloča po posvetovanju s Komisijo. Pridobi lahko mnenje predstavniških evropskih organizacij iz različnih gospodarskih in socialnih sektorjev in civilne družbe, ki jih zadevajo dejavnosti Unije.

Člen 303
(prejšnji člen 260 PES)

Odbor izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Člen 304
(prejšnji člen 262 PES)

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetujejo z odborom v primerih, predvidenih s Pogodbama. Te institucije pa se lahko posvetujejo z odborom v vseh primerih, za katere menijo, da je to primerno. Odbor lahko da mnenje na lastno pobudo v tistih primerih, za katere meni, da je to primerno.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnjega ukrepanja.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

Oddelek 2

Odbor regij

Člen 305

(prejšnji člen 263, drugi, tretji in četrti odstavek PES)

Število članov Odbora regij ne sme preseči 350.

Svet na predlog Komisije soglasno sprejme sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Člani odbora in enako število nadomestnih članov so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme seznam članov in nadomestnih članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Ko se izteče mandat iz člena 300(3), na podlagi katerega so bili predlagani, mandat članov odbora samodejno preneha, potem pa so za preostanek omenjenega mandata nadomeščeni v skladu z istim postopkom. Noben član odbora ne sme biti hkrati tudi član Evropskega parlamenta.

Člen 306

(prejšnji člen 264 PES)

Odbor regij izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Člen 307
(prejšnji člen 265 PES)

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetuje z Odborom regij v primerih, predvidenih s Pogodbama, in v vseh drugih primerih, za katere ena od teh institucij meni, da je to primerno, zlasti tistih, ki zadevajo čezmejno sodelovanje.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnega ukrepanja.

Kadar je Ekonomsko-socialni odbor v skladu s členom 304 zaprosen za mnenje, Evropski parlament, Svet ali Komisija o tem obvesti Odbor regij. Če ta meni, da gre za specifične regionalne interese, lahko o zadevi poda mnenje.

Odbor lahko da mnenje na lastno pobudo v tistih primerih, za katere meni, da je to primerno.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

Poglavje 4

Evropska investicijska banka

Člen 308
(prejšnji člen 266 PES)

Evropska investicijska banka je pravna oseba.

Člani Evropske investicijske banke so države članice.

Statut Evropske investicijske banke je določen v protokolu, ki je priloga k Pogodbama. Svet lahko na zahtevo Evropske investicijske banke ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo ali na predlog Komisije ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko investicijsko banko po posebnem zakonodajnem postopku spremeni člene statuta banke.

Člen 309
(prejšnji člen 267 PES)

Naloga Evropske investicijske banke je, da v interesu Unije prispeva k uravnoteženemu in nemotenemu razvoju notranjega trga, pri čemer ima dostop do trga kapitala in uporablja lastna sredstva. V ta namen banka, ki posluje na neprofitni podlagi, odobrava posojila in izdaja jamstva, ki v vseh sektorjih gospodarstva olajšujejo financiranje naslednjih projektov:

- (a) projektov za razvoj regij z omejenimi možnostmi;
- (b) projektov za posodabljanje ali preoblikovanje podjetij ali razvoj novih dejavnosti, potrebnih zaradi vzpostavitve ali delovanja notranjega trga, kadar so ti projekti takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na voljo v posameznih državah članicah;
- (c) projektov skupnega interesa za več držav članic, ki so takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na voljo v posameznih državah članicah.

Banka pri opravljanju svoje naloge olajšuje financiranje investicijskih programov skupaj s pomočjo iz strukturnih skladov in drugih finančnih instrumentov Unije.

NASLOV II

FINANČNE DOLOČBE

Člen 310 (prejšnji člen 268 PES)

1. Vse postavke prihodkov in odhodkov Unije, se vključijo v načrte, ki se pripravijo za vsako proračunsko leto, in prikažejo v proračunu.

Letni proračun Unije določita Evropski parlament in Svet v skladu s členom 314.

Prihodki in odhodki, prikazani v proračunu, morajo biti uravnoteženi.

2. V proračunu prikazani odhodki seodobrijo za eno proračunsko leto v skladu z uredbo iz člena 322.

3. Za izvrševanje odhodkov, prikazanih v proračunu, je treba vnaprej sprejeti pravno zavezujoč akt Unije, ki daje pravno podlago za njeno ukrepanje in za izvrševanje ustreznih odhodkov v skladu z uredbo iz člena 322, razen za izjeme, predvidene v tej uredbi.

4. Zaradi ohranjanja proračunske discipline Unija ne sprejme nobenega akta, ki bi lahko bistveno vplival na proračun, ne da bi zagotovila, da se s tem aktom povezani odhodki lahko financirajo v mejah lastnih sredstev Unije in ob upoštevanju večletnega finančnega okvira po členu 312.

5. Proračun se izvršuje v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo z Unijo, tako da zagotovijo uporabo odobrenih proračunskih sredstev v skladu s tem načelom.

6. Unija in države članice v skladu s členom 325 preprečujejo goljufije in druga protipravna ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije.

Poglavje 1

Lastna sredstva Unije

Člen 311

(prejšnji člen 269 PES)

Unija si za doseganje svojih ciljev in izvajanje svojih politik zagotovi potrebna sredstva.

Brez vpliva na druge prihodke se proračun v celoti financira iz lastnih sredstev.

Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme sklep, ki določa sistem virov lastnih sredstev Unije. V ta namen lahko uvede tudi nove kategorije virov lastnih sredstev ali odpravi obstoječe. Ta sklep ne začne veljati, dokler ga države članice ne potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

Svet z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, določi izvedbene ukrepe v zvezi s sistemom virov lastnih sredstev Unije, če je to predvideno v sklepu, sprejetem na podlagi tretjega odstavka. Svet odloča po odobritvi Evropskega parlamenta.

Poglavje 2

Večletni finančni okvir

Člen 312

1. Z večletnim finančnim okvirom se zagotovi, da se odhodki Unije v okviru njenih lastnih sredstev izvršujejo na urejen način.

Sprejme se za dobo najmanj petih let.

Letni proračun Unije se pripravi v skladu z večletnim finančnim okvirom.

2. Svet po posebnem zakonodajnem postopku sprejme uredbo o določitvi večletnega finančnega okvira. Svet odloča soglasno po odobritvi Evropskega parlamenta, ki jo ta sprejme z večino svojih članov.

Evropski svet lahko soglasno sprejme sklep, po katerem lahko Svet s kvalificirano večino sprejme uredbo iz prvega pododstavka.

3. V večletnem finančnem okviru se določijo letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za prevzem obveznosti po vrstah odhodkov in letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila. Kategorije odhodkov, katerih število je omejeno, ustrezajo glavnim področjem dejavnosti Unije.

Finančni okvir opredeli vse druge potrebne določbe za nemoten potek letnega proračunskega postopka.

4. Če Svet do izteka predhodnega finančnega okvira ni sprejel nobene uredbe o določitvi novega finančnega okvira, se zgornje meje in druge določbe, ki ustrezajo zadnjemu letu tega okvira, podaljšajo do sprejetja omenjenega akta.

5. Evropski parlament, Svet in Komisija v postopku sprejemanja finančnega okvira ukrenejo vse potrebno za njegovo lažje sprejetje.

Poglavje 3

Letni proračun Unije

Člen 313 (prejšnji člen 272(1) PES)

Proračunsko leto traja od 1. januarja do 31. decembra.

Člen 314
(prejšnji člen 272(2) do (10) PES)

Evropski parlament in Svet po posebnem zakonodajnem postopku določita letni proračun Unije v skladu z naslednjimi določbami.

1. Vse institucije, razen Evropske centralne banke, pred 1. julijem pripravijo načrt svojih odhodkov za naslednje proračunsko leto. Komisija združi te načrte v predlogu proračuna, ki lahko od njih odstopa.

Predlog proračuna vsebuje načrt prihodkov in načrt odhodkov.

2. Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu predlog proračuna najpozneje do 1. septembra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja.

Komisija lahko spremeni predlog proračuna med postopkom do sklica spravnega odbora iz odstavka 5.

3. Svet sprejme stališče o predlogu proračuna in ga predloži Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. oktobra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja. O razlogih za sprejetje svojega stališča Svet izčrpno obvesti Evropski parlament.

4. Če Evropski parlament v dvainštiridesetih dneh po tem, ko je bil predlog poslan:

- (a) odobri stališče Sveta, je proračun sprejet;
- (b) ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je proračun sprejet;
- (c) sprejme spremembe z večino svojih članov, se spremenjeni predlog pošlje Svetu in Komisiji. Predsednik Evropskega parlamenta v dogovoru s predsednikom Sveta nemudoma skliče sestanek spravnega odbora. Vendar, če Svet v desetih dneh po tem, ko je bil predlog poslan, obvesti Evropski parlament, da je odobril vse njegove spremembe, se spraven odbor ne sestane.

5. Spraven odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število članov, ki predstavljajo Evropski parlament, ima nalogo, da na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta v enaindvajsetih dneh po sklicu s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino članov, predstavnikov Evropskega parlamenta, doseže soglasje o skupnem besedilu.

Komisija sodeluje pri delu pravnega odbora ter daje vse potrebne pobude za zblizanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

6. Čepravni odbor v enaindvajsetih dneh iz odstavka 5 doseže soglasje o skupnem besedilu, lahko Evropski parlament in Svet v štirinajstih dneh od datuma tega soglasja potrdita skupno besedilo.

7. Če v roku štirinajstih dni iz odstavka 6:

- (a) Evropski parlament in Svet potrdita skupno besedilo ali ne sprejmeta nikakršne odločitve ali če ena od teh institucij potrdi skupno besedilo, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je proračun dokončno sprejet v skladu s skupnim besedilom, ali
- (b) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, in Svet oba zavrneta skupno besedilo ali če ena od teh institucij zavrne skupno besedilo, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, Komisija predloži nov predlog proračuna, ali
- (c) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, zavrne skupno besedilo, medtem ko ga Svet potrdi, Komisija predloži nov predlog proračuna, ali
- (d) Evropski parlament potrdi skupno besedilo, medtem ko ga Svet zavrne, lahko Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov in tremi petinami oddanih glasov, v roku štirinajstih dni od datuma zavrnitve v Svetu sklene, da potrdi vse ali nekatere spremembe iz odstavka 4(c). Če katera od sprememb Evropskega parlamenta ni potrjena, se o proračunski postavki, ki je predmet spremembe, ohrani stališče, sprejeto v pravnem odboru. Šteje se, da je proračun dokončno sprejet na tej podlagi.

8. Čepravni odbor v enaindvajsetih dneh iz odstavka 5 ne doseže soglasja o skupnem besedilu, Komisija predloži nov predlog proračuna.

9. Predsednik Evropskega parlamenta po končanem postopku iz tega člena razglasi, da je proračun dokončno sprejet.

10. Vsaka institucija izvaja pristojnosti iz tega člena ob upoštevanju določb Pogodb in aktov, sprejetih v skladu s Pogodbama, zlasti tistih, ki se nanašajo na lastna sredstva Unije ter uravnnoteženost med prihodki in odhodki.

Člen 315
(prejšnji člen 273 PES)

Če proračun na začetku proračunskega leta še ni dokončno sprejet, se lahko glede posameznih področij porabe v skladu z določbami uredb, sprejetih na podlagi člena 322, vsak mesec porabi največ ena dvanajstina proračunskih sredstev, odobrenih za zadevno poglavje proračuna v predhodnem proračunskem letu; vendar ta vsota ne sme presegati ene dvanajstine odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti, predvidenih v istem poglavju predloga proračuna.

Svet lahko na predlog Komisije odobri odhodke, ki so višji od ene dvanajstine, če so upoštevani drugi pogoji iz prvega pododstavka v skladu z uredbo, sprejeto na podlagi člena 322. Svet svoj sklep nemudoma posreduje Evropskemu parlamentu.

V sklepu iz drugega odstavka se za zagotovitev uporabe tega člena v skladu z akti iz člena 311 določijo potrebni ukrepi glede sredstev.

Veljati začne trideset dni po sprejetju, razen če se Evropski parlament z večino svojih članov v tem roku ne odloči zmanjšati teh odhodkov.

Člen 316
(prejšnji člen 271 PES)

Pod pogoji, ki se določijo skladno s členom 322, se razen odhodkov za zaposlene lahko vsa odobrena proračunska sredstva, ki niso bila porabljena do konca proračunskega leta, prenesejo samo na naslednje proračunsko leto.

Odobrena proračunska sredstva se razvrstijo po področjih porabe, ki združujejo odhodkovne postavke glede na njihovo vrsto ali namen, pa se v skladu z uredbami iz člena 322 dodatno razčlenijo.

Odhodki Evropskega parlamenta, Evropskega sveta in Sveta, Komisije in Sodišča Evropske unije se brez poseganja v posebno ureditev, ki velja za nekatere skupne odhodkovne postavke, prikažejo v ločenih delih proračuna.

Poglavje 4

Izvrševanje proračuna in razrešnica

Člen 317 (prejšnji člen 274 PES)

Komisija izvršuje proračun v sodelovanju z državami članicami v skladu z določbami uredb, sprejetih na podlagi člena 322, na lastno odgovornost in v mejah odobrenih proračunskih sredstev, pri čemer upošteva načela dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo s Komisijo, da bi zagotovile porabo odobrenih proračunskih sredstev v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja.

Uredba določa obveznosti držav članic v zvezi z revizijo in nadzorom izvrševanja proračuna in nastalih obveznosti. Za vsako institucijo določa tudi obveznosti in podrobna pravila, ki se nanašajo na njen delež odhodkov.

Ob upoštevanju omejitev in pogojev, ki jih določajo uredbe, sprejete v skladu s členom 322, lahko Komisija v okviru proračuna odobrena sredstva prerazporedi med področji porabe ali med njihovimi sestavnimi deli.

Člen 318 (prejšnji člen 275 PES)

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu vsako leto poročilo za predhodno proračunsko leto, ki se nanaša na izvrševanje proračuna. Komisija jima predloži tudi izkaz stanja sredstev in obveznosti Unije.

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu tudi finančno poročilo Unije glede na dosežene rezultate, zlasti v zvezi z navedbami Evropskega parlamenta in Sveta v skladu s členom 319.

Člen 319
(prejšnji člen 276 PES)

1. Na priporočilo Sveta da Evropski parlament Komisiji razrešnico glede izvrševanja proračuna. V ta namen najprej Svet, nato pa Evropski parlament pregledata račune, izkaz stanja in finančno poročilo iz člena 318, letno poročilo Računskega sodišča, skupaj z odgovori revidiranih institucij na ugotovitve Računskega sodišča, izjavo o zanesljivosti iz drugega pododstavka člena 287(1) in vsa ustrezna posebna poročila Računskega sodišča.
2. Evropski parlament lahko pred razrešnico Komisiji ali za druge namene v zvezi z izvajanjem pooblastil za izvrševanje proračuna od Komisije zahteva podatke o izvrševanju odhodkov ali delovanju finančnih nadzornih sistemov. Komisija Evropskemu parlamentu na njegovo zahtevo predloži vse potrebne informacije.
3. Komisija ukrene vse potrebno glede ugotovitev, izraženih v sklepih o razrešnici, in drugih ugotovitev Evropskega parlamenta o izvrševanju odhodkov, pa tudi glede pojasnil, priloženih priporočilom Sveta, ki se nanašajo na razrešnico.

Komisija na zahtevo Evropskega parlamenta ali Sveta poroča o ukrepih, ki jih je sprejela na podlagi omenjenih ugotovitev in pojasnil, zlasti pa o navodilih, ki jih je dala službam, odgovornim za izvrševanje proračuna. Tudi ta poročila se predložijo Računskemu sodišču.

Poglavje 5

Skupne določbe

Člen 320
(prejšnji člen 277 PES)

Večletni finančni okvir in letni proračun se pripravita v eurih.

Člen 321
(prejšnji člen 278 PES)

Komisija lahko pod pogojem, da o tem uradno obvesti pristojne organe zadevnih držav članic, prenese svoje dobroimetje v valuti ene od držav članic v valuto druge države članice, kolikor ji to omogoča uporabo tega dobroimetja v namene, predvidene s Pogodbama. Če Komisija razpolaga z denarnimi ali unovčljivimi sredstvi v valutah, ki jih potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

Komisija se z vsako državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi zadevna država. Pri finančnem poslovanju Komisija uporablja storitve emisijske banke zadevne države članice ali katere koli druge finančne institucije, ki jo potrdi ta država.

Člen 322
(prejšnji člen 279 PES)

1. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Računskim sodiščem z uredbami sprejmeta:

- (a) finančna pravila, v katerih se zlasti podrobno določi postopek v zvezi s pripravo in izvrševanjem proračuna ter predložitvijo in revizijo računov;
- (b) pravila, ki urejajo nadzor odgovornosti finančnih akterjev ter zlasti odredbodajalcev in računovodij.

2. Svet na predlog Komisije ter po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Računskim sodiščem določi načine in postopke, s katerimi se proračunski prihodki, predvideni v ureditvi o lastnih sredstvih Unije, dajo na voljo Komisiji, ter določi ukrepe, ki se po potrebi uporabljajo za zagotavljanje denarnih sredstev.

Člen 323

Evropski parlament, Svet in Komisija zagotovijo, da so Uniji na voljo finančna sredstva, ki ji omogočajo izpolnjevanje njenih pravnih obveznosti do tretjih strani.

Člen 324

Na pobudo Komisije se v okviru proračunskega postopka iz tega poglavja skličejo redni sestanki med predsedniki Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije. Zato da bi olajšali izvajanje tega naslova predsedniki sprejmejo vse potrebne ukrepe za spodbujanje posvetovanja in zbliževanje stališč institucij, ki jim predsedujejo.

Poglavje 6

Boj proti goljufijam

Člen 325

(prejšnji člen 280 PES)

1. Unija in države članice preprečujejo goljufije in vsa druga nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, sprejetimi v skladu s tem členom, ki delujejo svarilno in so takšni, da v državah članicah, ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije, omogočajo učinkovito zaščito.
2. Države članice sprejmejo za preprečevanje goljufij, ki škodijo finančnim interesom Unije, enake ukrepe, kakršne sprejmejo za preprečevanje goljufij, ki škodijo njihovim lastnim finančnim interesom.
3. Brez poseganja v druge določbe Pogodb države članice usklajujejo svoje delovanje, katerega cilj je zaščita finančnih interesov Unije pred goljufijami. V ta namen skupaj s Komisijo organizirajo tesno in redno sodelovanje med pristojnimi organi.
4. Evropski parlament in Svet sprejmeta po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Računskim sodiščem potrebne ukrepe za preprečevanje in boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, da bi omogočila učinkovito in enakovredno zaščito v državah članicah ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije.

5. Komisija v sodelovanju z državami članicami vsako leto predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o ukrepih, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja tega člena.

NASLOV III

OKREPLJENO SODELOVANJE

Člen 326

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

Pri vsakem okrepljenem sodelovanju se spoštujeta Pogodbi in pravo Unije.

Takšno sodelovanje ne sme škoditi notranjemu trgu ali ekonomski, socialni in teritorialni koheziji. Ne sme pomeniti ovire ali povzročati diskriminacije pri trgovini med državami članicami niti izkrivljati konkurence med njimi.

Člen 327

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

Pri okrepljenem sodelovanju se spoštujejo pristojnosti, pravice in obveznosti držav članic, ki v njem ne sodelujejo. Te države članice ne ovirajo okrepljenega sodelovanja tistih držav članic, ki so udeležene.

Člen 328

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

1. V okrepljeno sodelovanje se ob vzpostavitvi lahko vključi vsaka država članica, ki izpolnjuje morebitne pogoje za sodelovanje, določene v sklepu o odobritvi. Vanj se lahko vključi tudi kadar koli pozneje, pri čemer pa mora poleg navedenih pogojev upoštevati v tem okviru že sprejete akte.

Komisija in države članice, ki so že udeležene pri okrepljenem sodelovanju, zagotovijo, da se spodbudi udeležba čim več držav članic.

2. Komisija in po potrebi visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko redno obveščata Evropski parlament in Svet o razvoju okrepljenega sodelovanja.

Člen 329

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

1. Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na enem od področij iz Pogodb, razen področij izključne pristojnosti ter skupne zunanje in varnostne politike, na Komisijo naslovijo prošnjo, v kateri opredelijo področje uporabe in cilje predlaganega okrepljenega sodelovanja. Komisija lahko v ta namen predloži predlog Svetu. Če Komisija predloga ne predloži, te države članice obvesti o razlogih za to.

Uvedbo okrepljenega sodelovanja iz prvega pododstavka odobri Svet, ki odloča na predlog Komisije in po odobritvi Evropskega parlamenta.

2. Prošnja držav članic, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje v okviru skupne zunanje in varnostne politike, se naslovi na Svet. Posreduje se visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki da mnenje o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja s skupno zunanjo in varnostno politiko Unije, in Komisiji, ki da svoje mnenje, zlasti o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja z drugimi politikami Unije. V vednost se pošlje tudi Evropskemu parlamentu.

Uvedbo okrepljenega sodelovanja odobri s sklepom Svet, ki o tem odloča soglasno.

Člen 330
(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

Vsi člani Sveta lahko sodelujejo pri njegovih razpravah, glasujejo pa samo tisti člani Sveta, ki predstavljajo države članice, udeležene pri okrepljenem sodelovanju.

Soglasje tvorijo samo glasovi predstavnikov udeleženih držav članic.

Kvalificirana večina se določi v skladu s členom 238(3).

Člen 331
(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

1. Vsaka država članica, ki se želi priključiti že obstoječemu okrepljenemu sodelovanju na enem od področij iz člena 329(1), o svoji nameri uradno obvesti Svet in Komisijo.

Komisija v štirih mesecih od dneva prejema uradnega obvestila potrdi udeležbo te države članice. Po potrebi potrdi, da so pogoji udeležbe izpolnjeni, in sprejme vse potrebne prehodne ukrepe glede uporabe že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja.

Če pa Komisija meni, da pogoji za udeležbo niso izpolnjeni, navede ukrepe, ki jih je treba sprejeti za izpolnitev teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje. Po izteku tega roka prošnjo ponovno preuči v skladu s postopkom iz drugega pododstavka. Če Komisija meni, da pogoji udeležbe še vedno niso izpolnjeni, lahko zadevna država članica zadevo preda Svetu, ki o prošnji odloči. Svet odloča v skladu s členom 330. Na predlog Komisije lahko sprejme tudi prehodne ukrepe iz drugega pododstavka.

2. Vsaka država članica, ki se želi vključiti v že obstoječe okrepljeno sodelovanje v okviru skupne zunanje in varnostne politike, o svoji nameri uradno obvesti Svet, visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in Komisijo.

Svet po posvetovanju z visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in potem, ko po potrebi ugotovi, da so pogoji za udeležbo izpolnjeni, potrdi udeležbo te države članice. Svet lahko na predlog visokega predstavnika sprejme tudi prehodne ukrepe, potrebne za uporabo že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja. Če pa Svet meni, da pogoji za udeležbo niso izpolnjeni, navede ukrepe, ki jih je treba sprejeti za izpolnitev teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje za sodelovanje.

Za namene tega odstavka Svet odloča soglasno in v skladu s členom 330.

Člen 332

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

Odhodki, ki nastanejo pri izvajanju okrepljenega sodelovanja, razen stroškov poslovanja institucij, bremenijo sodelujoče države članice, razen če Svet, ki odloča s soglasjem vseh članov, po posvetovanju z Evropskim parlamentom ne odloči drugače.

Člen 333

(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

1. Kadar Svet po kateri od določb Pogodb, ki bi se lahko uporabila v okviru okrepljenega sodelovanja, odloča soglasno, lahko v skladu s členom 330 soglasno sprejme sklep, da bo odločal s kvalificirano večino.
2. Kadar Svet po kateri od določb Pogodb, ki bi se lahko uporabila v okviru okrepljenega sodelovanja sprejema akte po posebnem zakonodajnem postopku, lahko v skladu s členom 330 soglasno sprejme sklep, da bo odločal po rednem zakonodajnem postopku. Odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.
3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

Člen 334
(prejšnji členi 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 PEU
in prejšnja člena 11 in 11a PES)

Svet in Komisija zagotavljata, da so dejavnosti v okviru okrepljenega sodelovanja usklajene med seboj in s politikami Unije ter v ta namen sodelujeta.

SEDMI DEL
SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen 335
(prejšnji člen 282 PES)

Unija ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja; zlasti lahko pridobiva premično in nepremično premoženje in z njim razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku. V ta namen jo zastopa Komisija. V zadevah, povezanih z delovanjem posameznih institucij, pa Unijo zastopa vsaka institucija na podlagi svoje upravne avtonomije.

Člen 336
(prejšnji člen 283 PES)

Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, po posvetovanju z drugimi zadevnimi institucijami določita kadrovske predpise za uradnike Unije in pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev Unije.

Člen 337
(prejšnji člen 284 PES)

Komisija lahko v mejah in pod pogoji, ki jih Svet z navadno večino določi v skladu z določbami Pogodb, zbira informacije in izvaja preverjanje, potrebno za opravljanje nalog, ki so ji bile zaupane.

Člen 338
(prejšnji člen 285 PES)

1. Brez poseganja v člen 5 Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke sprejmeta Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku ukrepe za pripravo statistike, kadar je to potrebno za izvajanje dejavnosti Unije.
2. Priprava statistike Unije mora biti nepristranska, zanesljiva, objektivna, znanstveno neodvisna, stroškovno učinkovita in zagotavljati zaupnost statističnih podatkov; priprava ne sme pretirano obremeniti gospodarskih subjektov.

Člen 339
(prejšnji člen 287 PES)

Člani institucij Unije, člani odborov ter uradniki in drugi uslužbenci Unije tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti ne smejo razkrivati informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti, zlasti informacij o podjetjih, njihovih poslovnih odnosih ali sestavinah stroškov.

Člen 340
(prejšnji člen 288 PES)

Pogodbeno odgovornost Unije določa pravo, ki se uporablja za zadevno pogodbo.

V primeru nepogodbene odgovornosti pa Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Z odstopanjem od drugega odstavka Evropska centralna banka v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim redom držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki jo je povzročila sama ali so jo povzročili njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Osebnost odgovornost uslužbencev do Unije urejajo določbe njihovih kadrovskih predpisov ali zanje veljavnih pogojev za zaposlitev.

Člen 341
(prejšnji člen 289 PES)

Sedež institucij Unije se določi v medsebojnem soglasju vlad držav članic.

Člen 342
(prejšnji člen 290 PES)

Ureditev glede jezikov v institucijah Unije določi Svet z uredbami, sprejetimi soglasno, ne da bi posegal v določbe, ki jih vsebuje statut Sodišča Evropske unije.

Člen 343
(prejšnji člen 291 PES)

Na ozemljih držav članic uživa Unija v skladu s pogoji iz Protokola o privilegijih in imunitetah z dne 8. aprila 1965 privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog. Enako velja za Evropsko centralno banko in Evropsko investicijsko banko.

Člen 344
(prejšnji člen 292 PES)

Države članice se obvezujejo, da bodo spore glede razlage ali uporabe Pogodb reševale le na načine, določene v Pogodbah.

Člen 345
(prejšnji člen 295 PES)

Pogodbi v ničemer ne posegata v lastninskopravno ureditev v državah članicah.

Člen 346
(prejšnji člen 296 PES)

1. Določbe Pogodb ne izključujejo uporabe naslednjih pravil:
 - (a) nobena država članica ni dolžna dajati informacij, za katere meni, da bi bilo njihovo razkritje v nasprotju z bistvenimi interesi njene varnosti;
 - (b) vsaka država članica lahko v zvezi s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev ali trgovino z njimi sprejme ukrepe, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni ukrepi ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na notranjem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene.
2. Svet lahko na predlog Komisije soglasno spremeni seznam proizvodov, za katere se uporabljajo določbe odstavka 1(b), ki ga je pripravil 15. aprila 1958.

Člen 347
(prejšnji člen 297 PES)

Države članice se med seboj posvetujejo o skupnem ravnanju, zato da na delovanje notranjega trga ne bi vplivali ukrepi, ki bi jih bila prisiljena sprejeti ena od držav članic ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na javni red, v primeru vojne, resnih mednarodnih napetosti, ki bi pomenile vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.

Člen 348
(prejšnji člen 298 PES)

Če bi ukrepi, sprejeti v okoliščinah iz členov 346 in 347, povzročili izkrivljanje pogojev konkurence na notranjem trgu, Komisija skupaj z zadevno državo preuči, kako bi lahko te ukrepe prilagodili pravilom, določenim v Pogodbah.

Z odstopanjem od postopka, določenega v členih 258 in 259, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz členov 346 in 347. Sodišče odloča o zadevi ob izključitvi javnosti.

Člen 349
(prejšnji člen 299(2), drugi, tretji in četrti pododstavek PES)

Ob upoštevanju strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer Guadeloupa, Francoske Gvajane, Martinika, Mayotteja, Reuniona, Saint-Martina, Azorov, Madeire in Kanarskih otokov, katerih razvoj zaradi svoje stalnosti in součinkovanja močno otežujejo dejavniki, kot so oddaljenost, otoška lega, majhnost, težavna topografija in podnebje ter ekonomska odvisnost od maloštevilnih proizvodov, sprejme Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom posebne ukrepe, ki so zlasti namenjeni opredelitvi pogojev uporabe Pogodb za te regije, vključno s skupnimi politikami. Kadar Svet zadevne posebne ukrepe sprejme po posebnem zakonodajnem postopku, prav tako odloča na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Ukrepi iz prvega odstavka se nanašajo zlasti na področja, kot so carinska in trgovinska politika, davčna politika, prostotrgovinske cone, kmetijska in ribiška politika, pogoji za preskrbo s surovinami in bistvenimi izdelki za široko porabo, državne pomoči ter pogoji dostopa do strukturnih skladov in horizontalnih programov Unije.

Svet sprejme ukrepe iz prvega pododstavka ob upoštevanju posebnih značilnosti in omejitev najbolj oddaljenih regij, ne da bi s tem ogrozil celovitost in povezanost pravnega reda Unije, vključno z notranjim trgov in skupnimi politikami.

Člen 350
(prejšnji člen 306 PES)

Določbe Pogodb ne izključujejo obstoja ali uresničitve regionalnih povezav med Belgijo in Luksemburgom ali med Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko, kolikor cilji teh regionalnih povezav niso doseženi z uporabo Pogodb.

Člen 351
(prejšnji člen 307 PES)

Določbe Pogodb ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958 ali za države, ki pristopajo, pred datumom njihovega pristopa.

Kolikor takšni sporazumi niso združljivi s Pogodbama, država članica ali države članice, ki jih to zadeva, ustrezno ukrepajo, da bi odpravile ugotovljeno nezdržljivost. V ta namen si države članice po potrebi pomagajo, in kadar je primerno, sprejmejo skupno stališče.

Pri uporabi sporazumov iz prvega odstavka države članice upoštevajo, da so prednosti, ki jih vsaka država članica priznava v skladu s Pogodbama, sestavni del ustanovitve Unije in zato neločljivo povezane z oblikovanjem skupnih institucij, z dodelitvijo pristojnosti tem institucijam in s tem, da vse druge države članice priznavajo enake prednosti.

Člen 352
(prejšnji člen 308 PES)

1. Če se v okviru politik, določenih v Pogodbah, izkaže, da je zaradi doseganja enega od ciljev Pogodb potrebno ukrepanje Unije, Pogodbi pa ne predvidevata za to potrebnih pooblastil, Svet na predlog Komisije in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno sprejme ukrepe. Kadar Svet te ukrepe sprejema po posebnem zakonodajnem postopku, jih prav tako sprejme soglasno na predlog Komisije in po odobritvi Evropskega parlamenta.

2. Komisija v okviru postopka nadzora spoštovanja načela subsidiarnosti iz člena 5(3) Pogodbe o Evropski uniji nacionalne parlamente opozori na predloge, ki temeljijo na tem členu.
3. Ukrepi, ki temeljijo na tem členu, ne smejo vključevati harmonizacije zakonov in drugih predpisov držav članic v primerih, v katerih Pogodbi takšno harmonizacijo izključujeta.
4. Ta člen ne more biti podlaga za doseganje ciljev na področju skupne zunanje in varnostne politike in za vsak akt sprejet na podlagi tega člena veljajo omejitve, določene v drugem odstavku člena 40 Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 353

Člen 48(7) Pogodbe o Evropski uniji se ne uporablja za naslednje člene:

- tretji in četrti odstavek člena 311,
- prvi pododstavek člena 312(2),
- 352 in
- 354.

Člen 354 (prejšnji člen 309 PES)

Za namene člena 7 Pogodbe o Evropski uniji o mirovanju nekaterih pravic, ki izhajajo iz članstva Unije, član Evropskega sveta ali Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico, pri glasovanju ne sodeluje, zadevna država članica pa se ne upošteva pri izračunu ene tretjine ali štirih petin držav članic po odstavkih 1 in 2 navedenega člena. Vzdržani glasovi osebno navzočih ali zastopanih članov ne preprečujejo sprejetja sklepa iz odstavka 2 navedenega člena.

Za sprejetje sklepov iz člena 7(3) in (4) Pogodbe o Evropski uniji se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3)(b) te pogodbe.

Če po tem, ko je bil v skladu s členom 7(3) Pogodbe o Evropski uniji sprejet sklep o mirovanju glasovalnih pravic, Svet na podlagi določb Pogodb odloča s kvalificirano večino, se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3)(b), če pa Svet odloča na predlog Komisije ali visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, pa v skladu s členom 238(3)(a).

Za namene člena 7 Pogodbe o Evropski uniji odloča Evropski parlament z dvotretjinsko večino oddanih glasov, ki predstavljajo večino njegovih članov.

Člen 355
(prejšnji člen 299(2), prvi pododstavek,
in prejšnji člen 299(3) do (6) PES)

Poleg določb člena 52 Pogodbe o Evropski uniji o ozemeljski veljavnosti Pogodb se uporabljajo tudi naslednje določbe:

1. Določbe Pogodb se uporabljajo za Guadeloupe, Francosko Gvajano, Martinik, Mayotte, Reunion, Saint-Martin, Azore, Madeiro in Kanarske otoke, v skladu s členom 349.
2. Posebna ureditev glede pridruževanja iz četrtega dela se uporablja za čezmorske države in ozemlja, navedene v Prilogi II.

Pogodbi se ne uporabljata za tiste čezmorske države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska in ki niso vključeni v prej omenjeni seznam.

3. Določbe Pogodb se uporabljajo za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.
4. Določbe Pogodb se uporabljajo za Alandske otoke v skladu z določbami iz Protokola št. 2 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

5. Z odstopanjem od člena 52 Pogodbe o Evropski uniji in odstavkov 1 do 4 tega člena velja naslednje:

- (a) Pogodbi se ne uporabljata za Ferske otoke;
- (b) Pogodbi se ne uporabljata za suvereni coni Akrotiri in Dhekelia Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, razen kolikor je to potrebno za zagotovitev izvajanja ureditve iz Protokola o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, ki je priložen Aktu o pogojih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike k Evropski uniji, in v skladu s pogoji iz tega protokola;
- (c) Pogodbi se uporabljata za Kanalske otoke in otok Man le, kolikor je to potrebno za izvajanje ureditve, ki je za te otoke predvidena v Pogodbi o pristopu novih držav članic k Evropski gospodarski skupnosti in Evropski skupnosti za atomsko energijo, podpisani 22. januarja 1972.

6. Evropski svet lahko na pobudo zadevne države članice sprejme sklep, s katerim spremeni položaj posameznih francoskih, nizozemskih in danskih držav ali ozemelj iz odstavkov 1 in 2 v razmerju do Unije. Evropski svet odloča soglasno po posvetovanju s Komisijo.

Člen 356
(prejšnji člen 312 PES)

Ta pogodba je sklenjena za nedoločen čas.

Člen 357
(prejšnji člen 313 PES)

Visoke pogodbenice ratificirajo to pogodbo v skladu s svojimi ustavnimi pravili. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.

Ta pogodba začne veljati prvi dan meseca, ki sledi deponiranju zadnje listine o ratifikaciji. Če je tako deponiranje opravljeno manj kakor petnajst dni pred začetkom naslednjega meseca, ta pogodba ne začne veljati pred prvim dnevom drugega meseca po datumu deponiranja.

Člen 358

Za to pogodbo se uporabljajo določbe člena 55 Pogodbe o Evropski uniji.

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenči podpisali to pogodbo.

V Rimu, petindvajsetega marca tisoč devetsto sedeminpetdeset.
(seznam podpisanih pooblaščenčev ni ponovno natisnjen)

PROTOKOLI

PROTOKOL (št. 1)

O VLOGI NACIONALNIH PARLAMENTOV V EVROPSKI UNIJI

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB SKLICEVANJU na to, da je način nadzora nacionalnih parlamentov nad njihovimi vladami v zvezi z dejavnostmi Evropske unije predmet vsake ustavne ureditve in prakse vsake države članice,

Z ŽELJO, da bi spodbudile večjo udeležbo nacionalnih parlamentov pri dejavnostih Evropske unije in jim zagotovile boljše možnosti za izražanje mnenj o osnutkih zakonodajnih aktov Evropske unije kakor tudi o drugih vprašanjih, ki bi lahko bila zanje posebnega pomena,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

NASLOV I

OBVEŠČANJE NACIONALNIH PARLAMENTOV

Člen 1

Komisija svoje posvetovalne dokumente (zelene in bele knjige ter sporočila) ob objavi neposredno pošlje nacionalnim parlamentom. Komisija pošlje nacionalnim parlamentom tudi letni zakonodajni program in vse druge instrumente zakonodajnega načrtovanja ali politične strategije, sočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu.

Člen 2

Osnutki zakonodajnih aktov, ki se pošljejo Evropskemu parlamentu in Svetu, se posredujejo nacionalnim parlamentom.

Za namene tega protokola pomeni "osnutek zakonodajnega akta" predloge Komisije, pobude skupine držav članic, pobude Evropskega parlamenta, zahteve Sodišča, priporočila Evropske centralne banke in zahteve Evropske investicijske banke za sprejetje zakonodajnega akta.

Komisija osnutke zakonodajnih aktov, ki jih predloži sama, sočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu neposredno pošlje nacionalnim parlamentom.

Evropski parlament osnutke zakonodajnih aktov, ki jih predloži sam, neposredno pošlje nacionalnim parlamentom.

Osnutke zakonodajnih aktov, ki jih predloži skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, pošlje nacionalnim parlamentom Svet.

Člen 3

Nacionalni parlamenti lahko predsednikom Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije po postopku iz Protokola o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti pošljejo obrazloženo mnenje o skladnosti osnutka zakonodajnega akta z načelom subsidiarnosti.

Če osnutek zakonodajnega akta predloži skupina držav članic, predsednik Sveta obrazloženo mnenje ali obrazložena mnenja pošlje vladam teh držav članic.

Če osnutek zakonodajnega akta predloži Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, predsednik Sveta obrazloženo mnenje ali obrazložena mnenja pošlje zadevni instituciji ali organu.

Člen 4

Od dne, ko je nacionalnim parlamentom na voljo osnutek zakonodajnega akta v uradnih jezikih Unije, do dne, ko je uvrščen na začasni dnevni red Sveta zaradi njegovega sprejetja ali sprejetja stališča po zakonodajnem postopku, mora preteči rok osmih tednov. Izjeme so možne v nujnih primerih, ki se utemeljijo v aktu ali stališču Sveta. Razen v nujnih primerih, ki so bili ustrezno utemeljeni, se v teh osmih tednih ne sme sprejeti nikakršen dogovor o osnutku zakonodajnega akta. Razen v nujnih primerih, ki so bili ustrezno utemeljeni, mora med uvrstitvijo osnutka zakonodajnega akta na začasni dnevni red Sveta in sprejetjem stališča preteči deset dni.

Člen 5

Dnevni redi in rezultati sej Sveta, vključno z zapisniki sej, na katerih je Svet razpravljajal o osnutkih zakonodajnih aktov, se sočasno kot vladam držav članic neposredno pošljejo nacionalnim parlamentom.

Člen 6

Če namerava Evropski svet uporabiti prvi ali drugi pododstavek člena 48(7) Pogodbe o Evropski uniji, se nacionalni parlamenti o pobudi Evropskega sveta obvestijo najmanj šest mesecev pred sprejetjem sklepa.

Člen 7

Računsko sodišče pošlje svoje letno poročilo v vednost nacionalnim parlamentom sočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu.

Člen 8

Če nacionalni parlamentarni sistem ni enodomen, se členi 1 do 7 tega protokola uporabljajo za vse domove, ki sestavljajo parlament.

NASLOV II

MEDPARLAMENTARNO SODELOVANJE

Člen 9

Evropski parlament in nacionalni parlamenti skupaj določijo, kako organizirati in spodbujati učinkovito in redno medparlamentarno sodelovanje znotraj Unije.

Člen 10

Konferenca parlamentarnih odborov za zadeve Unije lahko pripravi kakršen koli prispevek, ki ga šteje za primernega, in z njim seznani Evropski parlament, Svet in Komisijo. Poleg tega ta konferenca spodbuja izmenjavo informacij in najboljših praks med nacionalnimi parlamenti in Evropskim parlamentom, vključno med njihovimi specializiranimi odbori. Organizira lahko tudi medparlamentarne konference o posebnih temah, zlasti za razpravo o vprašanjih skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko. Prispevki konference ne zavezujejo nacionalnih parlamentov in ne prejudicirajo njihovih stališč.

PROTOKOL (št. 2)

**O UPORABI NAČEL SUBSIDIARNOSTI
IN SORAZMERNOSTI**

VISOKE POGODBENICE SO SE

V ŽELJI zagotoviti, da se odločitve sprejemajo v kar najtesnejši povezavi z državljani Unije,

ODLOČENE vzpostaviti pogoje za uporabo načel subsidiarnosti in sorazmernosti, določenih v členu 5 Pogodbe o Evropski uniji, in vzpostaviti sistem nadzora pri uporabi teh načel,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Vse institucije skrbijo za stalno spoštovanje načel subsidiarnosti in sorazmernosti, kakor sta opredeljeni v členu 5 Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 2

Preden Komisija predlaga zakonodajni akt, opravi obsežna posvetovanja. Taka posvetovanja po potrebi upoštevajo regionalne in lokalne razsežnosti predvidenih ukrepov. V izjemno nujnih primerih Komisija teh posvetovanj ne opravi. V svojem predlogu Komisija navede razloge za takšno odločitev.

Člen 3

Za namene tega protokola pomeni "osnutek zakonodajnega akta" predloge Komisije, pobude skupine držav članic, pobude Evropskega parlamenta, zahteve Sodišča, priporočila Evropske centralne banke in zahteve Evropske investicijske banke za sprejetje zakonodajnega akta.

Člen 4

Komisija pošlje svoje osnutke zakonodajnih aktov in svoje spremenjene osnutke hkrati nacionalnim parlamentom in zakonodajalcu Unije.

Evropski parlament pošlje svoje osnutke zakonodajnih aktov in svoje spremenjene osnutke nacionalnim parlamentom.

Svet posreduje osnutke zakonodajnih aktov, ki jih predložijo skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, in spremenjene osnutke nacionalnim parlamentom.

Zakonodajne resolucije Evropskega parlamenta in stališča Sveta se takoj po sprejetju pošljejo nacionalnim parlamentom.

Člen 5

Osnutki zakonodajnih aktov se utemeljijo glede na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Vsak osnutek zakonodajnega akta mora vsebovati izjavo s podrobnimi podatki, ki omogočajo oceno njegove skladnosti z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti. Ta izjava mora vsebovati podatke o predvidenih finančnih učinkih osnutka, pri direktivah pa tudi o vplivu na predpise, ki jih morajo sprejeti države članice, po potrebi vključno z regionalno zakonodajo. Razlogi za ugotovitev, da se lahko cilj Unije lažje uresniči na ravni Unije, se utemeljijo s kvalitativnimi in, če je možno, kvantitativnimi kazalci. Pri osnutkih zakonodajnih aktov se upošteva, da so finančne ali upravne obremenitve Unije, nacionalnih vlad, regionalnih ali lokalnih organov, gospodarskih subjektov in državljanov čim manjše in sorazmerne s ciljem, ki se želi doseči.

Člen 6

Vsak nacionalni parlament ali kateri od njegovih domov lahko v osmih tednih od datuma pošiljanja osnutka zakonodajnega akta predsednikom Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije, v uradnih jezikih Unije, pošlje svoje obrazloženo mnenje z razlogi, zakaj meni, da zadevni osnutek ni v skladu z načelom subsidiarnosti. Vsak nacionalni parlament ali kateri od njegovih domov se, kadar je primerno, posvetuje z regionalnimi parlamenti, ki imajo zakonodajna pooblastila.

Če osnutek zakonodajnega akta predloži skupina držav članic, pošlje predsednik Sveta obrazloženo mnenje vladam teh držav članic.

Če osnutek zakonodajnega akta predložijo Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, pošlje predsednik Sveta obrazloženo mnenje zadevni instituciji ali organu.

Člen 7

1. Evropski parlament, Svet in Komisija ter glede na primer skupina držav članic, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, če osnutek zakonodajnega akta izhaja od njih, upoštevajo obrazložena mnenja nacionalnih parlamentov ali katerega od njihovih domov.

Vsak nacionalni parlament ima po dva glasova, razdeljena na osnovi nacionalnega parlamentarnega sistema. V dvodomnem parlamentarnem sistemu ima vsak dom po en glas.

2. Če obrazložena mnenja o neskladnosti osnutka zakonodajnega akta z načelom subsidiarnosti predstavljajo najmanj tretjino vseh glasov, dodeljenih nacionalnim parlamentom v skladu z drugim pododstavkom odstavka 1, je treba osnutek ponovno preučiti. Ta prag je ena četrtnina, če gre za osnutek zakonodajnega akta, ki se predloži na podlagi člena 76 Pogodbe o delovanju Evropske unije in ki obravnava območje svobode, varnosti in pravice.

Po ponovni prečitvi lahko Komisija ali glede na primer skupina držav članic, Evropski parlament, Sodišče, Evropska centralna banka ali Evropska investicijska banka, če osnutek zakonodajnega akta izhaja od njih, odločijo, da bodo osnutek ohranili, ga spremenili ali umaknili. To odločitev je treba utemeljiti.

3. Poleg tega je treba v okviru rednega zakonodajnega postopka, če obrazložena mnenja o neskladnosti predloga zakonodajnega akta z načelom subsidiarnosti predstavljajo najmanj navadno večino glasov, dodeljenih nacionalnim parlamentom v skladu z drugim pododstavkom odstavka 1, predlog ponovno preučiti. Po ponovni preučitvi lahko Komisija odloči, ali bo predlog ohranila, ga spremenila ali umaknila.

Če Komisija odloči, da bo predlog ohranila, mora v obrazloženem mnenju utemeljiti, zakaj meni, da je predlog skladen z načelom subsidiarnosti. To obrazloženo mnenje je treba skupaj z obrazloženimi mnenji nacionalnih parlamentov predložiti zakonodajalcu Unije, da jih upošteva v okviru postopka:

- (a) pred zaključkom prve obravnave zakonodajalec (Evropski parlament in Svet) preuči, ali je zakonodajni predlog združljiv z načelom subsidiarnosti, pri čemer upošteva zlasti izražene razloge, ki so skupni večini nacionalnih parlamentov in so skupne večini nacionalnih parlamentov, ter obrazloženo mnenje Komisije;
- (b) če na podlagi večine, ki je 55 % članov Sveta, ali večine oddanih glasov v Evropskem parlamentu zakonodajalec meni, da predlog ni združljiv z načelom subsidiarnosti, se zakonodajni predlog ne obravnava več.

Člen 8

Sodišče Evropske unije je pristojno za odločanje o tožbah zaradi kršitve načela subsidiarnosti z zakonodajnim aktom, ki jih po členu 263 Pogodbe o delovanju Evropske unije država članica vloži ali v skladu s svojim pravnim redom posreduje v imenu svojega nacionalnega parlamenta ali katerega od njegovih domov.

V skladu z navedenim členom Pogodbe o delovanju Evropske unije, lahko tožbe vlaga tudi Odbor regij v zvezi z zakonodajnimi akti, za sprejetje katerih je v Pogodbi o delovanju Evropske unije predvideno posvetovanje z njim.

Člen 9

Komisija Evropskemu svetu, Evropskemu parlamentu, Svetu in nacionalnim parlamentom vsako leto predloži poročilo o uporabi člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. To letno poročilo se pošlje tudi Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij.

PROTOKOL (št. 3)

O STATUTU SODIŠČA EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO določiti statut Sodišča, predviden v členu 281 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Člen 1

Sodišče Evropske unije se ustanovi in deluje v skladu z določbami Pogodb, Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (Pogodba ESAE) in tega statuta.

NASLOV I

SODNIKI IN GENERALNI PRAVOBRANILCI

Člen 2

Pred nastopom funkcije vsak sodnik pred Sodiščem, ki javno zaseda, priseže, da bo svoje naloge opravljal nepristransko in vestno ter da bo varoval tajnost posvetovanj Sodišča.

Člen 3

Sodniki uživajo imuniteto pred sodnimi postopki. Po prenehanju mandata še naprej uživajo imuniteto za svoja dejanja, storjena pri opravljanju uradnih dolžnosti, vključno z izgovorjenimi ali zapisanimi besedami.

Sodišče lahko odvzame imuniteto na občni seji. Kadar odločitev zadeva člana Splošnega sodišča ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

Če je bila sodniku odvzeta imuniteta in je proti njemu sprožen kazenski postopek, mu sme soditi v kateri koli državi članici le sodišče, pristojno za sojenje sodnikom, ki pripadajo najvišji sodni oblasti v državi.

Členi 11 do 14 in člen 17 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije se uporabljajo za sodnike, generalne pravobranilce, sodnega tajnika in pomožne poročevalce Sodišča Evropske unije, ne da bi to posegalo v določbe iz prejšnjih odstavkov glede imunitete sodnikov pred sodnimi postopki.

Člen 4

Sodniki ne smejo opravljati političnih ali upravnih funkcij.

Ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, najsibo pridobitne ali nepridobitne, razen če tega izjemoma ne odobri Svet, ki odloča z navadno večino.

Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

V primeru dvoma odloča Sodišče. Kadar odločitev zadeva člana Splošnega sodišča ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

Člen 5

Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti sodnika prenehajo z njegovim odstopom.

Ko sodnik odstopi, se pismo o odstopu naslovi na predsednika Sodišča, ki ga pošlje predsedniku Sveta. Z uradnim obvestilom slednjemu se mesto izprazni.

Razen v primeru uporabe člena 6 sodnik ohrani svoj mandat, dokler njegov naslednik ne nastopi svoje funkcije.

Člen 6

Sodnik je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, če po soglasnem mnenju sodnikov in generalnih pravobranilcev Sodišča ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja. Zadevni sodnik pri odločanju o tem ne sodeluje. Če je ta član Splošnega sodišča ali specializiranega sodišča, Sodišče odloči po posvetovanju z zadevnim sodiščem.

Sodni tajnik sporoči odločitev Sodišča predsedniku Evropskega parlamenta in predsedniku Komisije ter o njej uradno obvesti predsednika Sveta.

V primeru odločitve o razrešitvi sodnika se mesto z uradnim obvestilom predsedniku Sveta izprazni.

Člen 7

Sodnik, katerega dolžnosti prenehajo pred iztekom njegovega mandata, je nadomeščen za preostanek mandata.

Člen 8

Določbe členov 2 do 7 se uporabljajo za generalne pravobranilce.

NASLOV II

ORGANIZACIJA SODIŠČA

Člen 9

Ko se vsaka tri leta izvede delna zamenjava sodnikov, se zamenja polovica sodnikov. Če je število sodnikov neparno, je število sodnikov, ki se jih zamenja, izmenično število, ki je prvo nad eno polovico števila sodnikov, in število, ki je prvo pod eno polovico.

Prvi odstavek se uporabi tudi pri delni zamenjavi generalnih pravobranilcev, ki se izvede vsaka tri leta

Člen 9a

Sodniki izmed sebe izvolijo predsednika in podpredsednika Sodišča za dobo treh let. Lahko sta ponovno izvoljena.

Podpredsednik v skladu s pogoji iz poslovnika pomaga predsedniku. Predsednika nadomešča, ko je ta zadržan ali ko je funkcija predsednika nezasedena.

Člen 10

Sodni tajnik pred Sodiščem priseže, da bo svoje naloge opravljal nepristransko in vestno ter da bo varoval tajnost posvetovanj Sodišča.

Člen 11

Sodišče poskrbi za nadomeščanje sodnega tajnika, kadar je ta zadržan.

Člen 12

Sodišču se dodelijo uradniki in drugi uslužbenci, ki zagotavljajo njegovo delovanje. Odgovorni so sodnemu tajniku, ki je podrejen predsedniku.

Člen 13

Na zahtevo Sodišča lahko Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku predvidita imenovanje pomožnih poročevalcev in določita pravila, ki urejajo njihov položaj. Pod pogoji, določenimi v poslovniku, lahko pomožni poročevalci sodelujejo pri pripravljanih poizvedbah v postopkih, ki tečejo pred Sodiščem, in sodelujejo s sodnikom poročevalcem.

Pomožne poročevalce, ki so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki imajo ustrezne pravne kvalifikacije, imenuje Svet, ki odloča z navadno večino. Pred Sodiščem prisežejo, da bodo svoje naloge opravljali nepristransko in vestno ter da bodo varovali tajnost posvetovanj Sodišča.

Člen 14

Sodniki, generalni pravobranilci in sodni tajnik so dolžni prebivati v kraju, kjer ima Sodišče svoj sedež.

Člen 15

Sodišče stalno zaseda. Trajanje sodnih počitnic določi Sodišče ob upoštevanju potreb svojega poslovanja.

Člen 16

Sodišče oblikuje senate, ki jih sestavljajo trije in pet sodnikov. Sodniki izvolijo predsednike senatov med svojimi člani. Predsedniki senatov petih sodnikov so izvoljeni za tri leta. Ponovno so lahko izvoljeni enkrat.

Veliki senat sestavlja petnajst sodnikov. Predseduje mu predsednik Sodišča. Člani velikega senata so tudi podpredsednik Sodišča in, v skladu s pogoji iz poslovnika, trije predsedniki senatov petih sodnikov in drugi sodniki.

Sodišče zaseda v velikem senatu, kadar to zahteva država članica ali institucija Unije kot stranka v postopku.

Sodišče zaseda na občni seji, kadar so mu predložene zadeve v skladu s členi 228(2), 245(2), 247 ali 286(6) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Poleg tega lahko Sodišče, če meni, da je zadeva izjemnega pomena, po nastopu generalnega pravobranilca odloči, da se zadeva predloži na občno sejo.

Člen 17

Sodišče lahko veljavno odloča le v sestavi lihega števila sodnikov.

Odločitve senatov treh ali petih sodnikov so veljavne le, če jih sprejmejo trije sodniki.

Odločitve velikega senata so veljavne le, če je navzočih enajst sodnikov.

Odločitve občne seje so veljavne le, če je navzočih sedemnajst sodnikov.

Če je eden od sodnikov senata zadržan, se lahko pod pogoji, določenimi v poslovniku, pozove v senat sodnik iz drugega senata.

Člen 18

Sodniki ali generalni pravobranilci ne smejo sodelovati pri odločanju o posamezni zadevi, pri kateri so predhodno sodelovali kot zastopniki, svetovalci ali odvetniki ene od strank ali o kateri so podali mnenje kot člani sodišča, preiskovalne komisije ali v kateri koli drugi funkciji.

Če sodnik ali generalni pravobranilec iz kakšnega posebnega razloga meni, da ne more sodelovati pri odločanju ali preiskavi v določeni zadevi, o tem obvesti predsednika. Če predsednik iz kakšnega posebnega razloga meni, da sodnik ali generalni pravobranilec ne bi smel sodelovati pri ali odločati o določeni zadevi, ga o tem obvesti.

O vseh težavah pri uporabi tega člena odloča Sodišče.

Stranka ne more zahtevati spremembe sestave Sodišča ali enega njegovih senatov zaradi državljanstva sodnika ali zato, ker v sestavi Sodišča ali senata ni sodnika, ki bi imel enako državljanstvo kakor ta stranka.

NASLOV III

POSTOPEK PRED SODIŠČEM

Člen 19

Države članice in institucije Unije pred Sodiščem zastopa zastopnik, ki je imenovan za vsako zadevo posebej; zastopniku lahko pomaga svetovalci ali odvetnik.

Države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni nadzorni organ EFTA, so zastopani na enak način.

Druge stranke mora zastopati odvetnik.

Le odvetnik, ki je vpisan v imenik odvetnikov v eni od držav članic ali drugi državi, ki je podpisnica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, lahko pred Sodiščem zastopa stranko ali ji pomaga.

Ti zastopniki, svetovalci in odvetniki uživajo pri zastopanju na Sodišču pravice in jamstva, potrebna za neodvisno opravljanje svojih nalog, pod pogoji, ki jih določa poslovnik.

Sodišče ima glede svetovalcev in odvetnikov, ki nastopajo pred njim, pooblastila, ki so običajna za sodišča, pod pogoji, določenimi v poslovniku.

Univerzitetni profesorji, ki so državljani držav članic, katerih zakonodaja jim priznava pravico zastopanja na sodišču, uživajo pred Sodiščem enake pravice, kot jih ta člen priznava odvetnikom.

Člen 20

Postopek pred Sodiščem ima dva dela, pisnega in ustnega.

Pisni postopek zajema posredovanje tožb, navedb o zadevi, odgovorov na tožbo in izjav, pa tudi morebitnih replik kot tudi vseh dokazil in dokumentov, ki to podpirajo, ali njihovih overjenih kopij, strankam in tistim institucijam Unije, katerih odločitve so predmet spora.

Posredovanje opravlja sodni tajnik v zaporedju in rokih, ki so določeni v poslovniku.

Ustni postopek zajema zaslišanje zastopnikov, svetovalcev in odvetnikov, ki ga opravi Sodišče, ter poslušanje sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, po potrebi pa tudi zaslišanje prič in izvedencev.

Če Sodišče meni, da zadeva ne odpira nobenega novega pravnega vprašanja, lahko po nastopu generalnega pravobranilca sklene, da se o zadevi odloča brez sklepnega predloga generalnega pravobranilca.

Člen 21

Zadeva se predloži Sodišču s tožbo, naslovljeno na sodnega tajnika. Tožba mora vsebovati ime in stalni naslov tožnika ter zaposlitev podpisanega, ime stranke ali strank, proti katerim je tožba vložena, predmet spora, zahtevek in kratek povzetek tožbenih razlogov.

Tožbi mora biti priložen, kjer je to primerno, akt, katerega razveljavitev se zahteva, ali v okoliščinah iz člena 265 Pogodbe o delovanju Evropske unije dokazilo z datumom, ko je bila institucija v skladu z navedenim členom pozvana k ukrepanju. Če ta dokazila niso priložena tožbi, sodni tajnik zadevno stranko pozove, naj jih predloži v razumnem roku, pri čemer pa tožba ne more biti zavrnjena niti v primeru, če dokazila niso predložena po izteku roka, predpisanega za vložitev tožbe.

Člen 22

Zadeva, ki jo ureja člen 18 Pogodbe ESAE se predloži Sodišču s pritožbo, ki je naslovljena na sodnega tajnika. Pritožba mora vsebovati ime in stalni naslov pritožnika ter zaposlitev podpisanega, sklic na odločbo, proti kateri je pritožba vložena, imena nasprotnih strank, predmet spora, zahtevek in kratek povzetek pritožbenih razlogov.

Pritožbi mora biti priložena overjena kopija odločbe Arbitražnega odbora, ki se izpodbija.

Če Sodišče pritožbo zavrne, postane odločba Arbitražnega odbora pravnomočna.

Če Sodišče razveljavi odločbo Arbitražnega odbora, lahko slednji na pobudo ene od strank v postopku po potrebi o zadevi ponovno odloča. Vezan je na vse odločitve Sodišča o pravnih vprašanjih.

Člen 23

V zadevah iz člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije mora sodišče države članice, ki prekine svoj postopek in predloži zadevo Sodišču, o svoji odločitvi uradno obvestiti Sodišče. Sodni tajnik Sodišča o tej odločitvi nato obvesti zadevne stranke, države članice in Komisijo, ter institucijo, organ, urad ali agencijo Unije, ki je sprejela akt, katerega veljavnost ali razlaga je predmet spora.

V dveh mesecih od tega uradnega obvestila smejo stranke, države članice, Komisija in, kjer je to primerno, institucija, organ, urad ali agencija Unije, ki je sprejela akt, katerega veljavnost ali razlaga je predmet spora, predložiti Sodišču navedbe o zadevi ali pisne izjave.

V primerih iz člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije, sodni tajnik Sodišča o odločitvi nacionalnega sodišča obvesti tudi države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni nadzorni organ EFTA, ki lahko v dveh mesecih od uradnega obvestila predložijo Sodišču navedbe o zadevi ali pisne izjave, če odločitev zadeva eno od področij uporabe tega sporazuma.

Če sporazum, ki ga Svet sklene z eno ali več tretjimi državami glede določenega področja, določa, da lahko te države predložijo navedbe o zadevi ali pisne izjave, kadar sodišče katere od držav članic Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje, ki zadeva področje uporabe tega sporazuma, se odločitev nacionalnega sodišča, ki vsebuje to vprašanje, uradno sporoči tudi zadevnim tretjim državam. V dveh mesecih od takega uradnega obvestila navedene države lahko Sodišču predložijo zaznamke ali pisne izjave.

*Člen 23a **

S poslovníkom se lahko predvidi hitri postopek, za obravnavanje predlogov za sprejetje predhodnih odločb, ki se nanašajo na območje svobode, varnosti in pravice, pa nujni postopek.

Pri teh postopkih se lahko za predložitev vlog ali pisnih stališč predvidi rok, ki je krajši od roka, določenega v členu 23, z odstopanjem od četrtega odstavka člena 20 pa se lahko predvidi tudi, da ni sklepnih predlogov generalnega pravobranilca.

V nujnem postopku se lahko poleg tega predvidi tudi omejitev strank in drugih udeležencev iz člena 23, ki lahko predložijo vloge ali pisna stališča, in da se v izjemno nujnih primerih pisni postopek ne opravi.

Člen 24

Sodišče lahko od strank zahteva, da priskrbijo vse dokumente in podatke, ki so po njegovem mnenju zaželeni. O vsaki zavrnitvi naredi Sodišče uradni zaznamek.

Sodišče lahko tudi od držav članic in institucij, organov, uradov ali agencij, ki niso stranke v postopku, zahteva vse podatke, ki so po njegovem mnenju potrebni v postopku.

Člen 25

Sodišče lahko kadar koli zaupa pripravo izvedenskega mnenja posameznikom, združenjem oseb, uradom, odborom ali drugim organizacijam po njegovi izbiri.

Člen 26

Priče so lahko zaslišane pod pogoji, določenimi v poslovníku.

* Člen vstavljen s Sklepom 2008/79/ES, Euratom (UL L 24, 29.1.2008, str. 42)

Člen 27

Glede prič, ki izostanejo od pričanja, ima Sodišče pooblastila, ki so v takih primerih splošno priznana sodiščem, in lahko naloži denarne kazni pod pogoji, določenimi v poslovniku.

Člen 28

Priče in izvedenci se lahko zaslišijo pod prisego v obliki, kakršna je določena s poslovníkom, ali v skladu z nacionalno zakonodajo države, iz katere je priča ali izvedenec.

Člen 29

Sodišče lahko odredi, da pričo ali izvedenca zasliši sodišče v kraju njegovega stalnega prebivališča.

Odredba se pošlje pristojnemu sodišču v izvrševanje pod pogoji, določenimi v poslovníku. Dokumenti, sestavljeni pri izpolnjevanju zaprosila za pravno pomoč, se pod enakimi pogoji vrnejo Sodišču.

Stroške nosi Sodišče, vendar pa to ne posega v njegovo pravico, da jih, kjer je to primerno, naloži strankam.

Člen 30

Država članica obravnava vsako kršitev prisega priče ali izvedenca enako, kot če bi bilo kaznivo dejanje storjeno pred enim od njenih sodišč, pristojnih za civilne zadeve. Na podlagi ovadbe Sodišča zadevna država članica preganja kršilca pred svojim pristojnim sodiščem.

Člen 31

Obravnave Sodišča so javne, razen če Sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog strank iz tehtnih razlogov odloči drugače.

Člen 32

Na obravnavah lahko Sodišče zasliši izvedence, priče in same stranke. Slednje lahko naslavlja Sodišče le prek svojih predstavnikov.

Člen 33

O vsaki obravnavi se sestavi zapisnik, ki ga podpišeta predsednik in sodni tajnik.

Člen 34

Seznam obravnav določi predsednik.

Člen 35

Posvetovanja Sodišča so in ostanejo tajna.

Člen 36

Sodbe so obrazložene. V njih so navedena imena sodnikov, ki so odločali.

Člen 37

Sodbe podpišeta predsednik in sodni tajnik. Preberejo se na javnem zasedanju Sodišča.

Člen 38

Sodišče odloča o stroških.

Člen 39

Predsednik Sodišča lahko po skrajšanem postopku, ki po potrebi odstopa od nekaterih pravil tega statuta in je določen v poslovniku, odloča o vlogah za odložitev izvršitve iz člena 278 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 157 Pogodbe ESAE ali za sprejetje začasnih odredb v skladu s členom 279 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali za odložitev izvršbe v skladu s četrtem odstavkom člena 299 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali tretjim odstavkom člena 164 Pogodbe ESAE.

Pooblastila iz prvega odstavka lahko pod pogoji, določenimi v poslovniku, izvršuje podpredsednik Sodišča.

Predsednika in podpredsednika v primeru zadržanosti nadomešča drug sodnik pod pogoji, določenimi v poslovniku.

Odredba predsednika ali sodnika, ki ga nadomešča, je začasna in v nobenem primeru ne vpliva na odločitev Sodišča o vsebini zadeve.

Člen 40

Države članice in institucije Unije se lahko pridružijo postopku, ki teče pred Sodiščem.

Enako velja za vse organe, urade in agencije Unije ter osebe, ki lahko izkažejo upravičen interes za rešitev Sodišču predložene zadeve. Fizične ali pravne osebe se ne morejo pridružiti v zadevah med državami članicami, med institucijami Unije ali med državami članicami na eni strani, in institucijami Unije na drugi strani.

Brez poseganja v drugi odstavek se lahko države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni nadzorni organ EFTA pridružijo postopku, ki teče pred Sodiščem, če ta zadeva eno od področij uporabe tega sporazuma.

Z vlogo za pridružitve postopku se lahko podpre le zahtevek ene od strank.

Člen 41

Če tožena stranka, ki je bila k temu pravilno vabljen, ne predloži pisnega odgovora na tožbo, se sodba izda v njeno škodo zaradi izostanka. Pritožba zoper sodbo se lahko vloži v enem mesecu po uradnem obvestilu o njej. Če Sodišče na odloči drugače, pritožba ne zadrži izvršitve sodbe zaradi izostanka.

Člen 42

Države članice, institucije, organi, uradi ali agencije Unije in vse druge fizične ali pravne osebe lahko v primerih in pod pogoji, določenimi v poslovniku, sprožijo postopek tretje stranke, s katerim lahko ugovarjajo zoper sodbo, ki je bila izdana v zadevi, pri kateri same niso bile udeležene, sodba pa škodi njihovim pravicam.

Člen 43

V primeru nejasnosti pomena ali posledic sodbe mora Sodišče na zahtevo stranke ali institucije Unije, ki ima upravičen interes, dati razlago.

Člen 44

Obnovo postopka se lahko pri Sodišču zahteva le v primeru, da se odkrije novo dejstvo odločilnega pomena, ki je bilo pred izrekom sodbe neznano Sodišču in stranki, ki zahteva obnovo.

Obnova postopka se začne z odločbo, v kateri Sodišče izrecno ugotavlja obstoj novega dejstva in priznava, da je to dejstvo takšno, da je lahko podlaga za obnovo postopka, in izjavlja, da je zahteva iz teh razlogov dopustna.

Po poteku 10 let od dneva izreka sodbe ni več mogoče vložiti zahteve za obnovo postopka.

Člen 45

Roki, ki upoštevajo oddaljenost, se določijo s poslovníkom.

Potek roka ne škoduje pravicam, če zadevna stranka dokaže obstoj nepredvidenih okoliščin ali višje sile.

Člen 46

Tožbe proti Uniji v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, zastarajo po petih letih od nastanka kršitve. Zastaralni rok se prekine, če se pri Sodišču vloži tožba ali če je oškodovanec predhodno naslovil svojo zahtevo na pristojno institucijo Unije. V tem primeru je treba postopek sprožiti v dvomesečnem roku, predvidenem v členu 263 Pogodbe o delovanju Evropske unije; kjer je to primerno, se uporabljajo določbe drugega odstavka člena 265 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Ta člen se uporablja tudi za tožbe proti Evropski centralni banki v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti.

NASLOV IV

SPLOŠNO SODIŠČE

Člen 47

Prvi odstavek člena 9, člen 9a, člen 14 in člen 15, prvi, drugi, četrti in peti odstavek člena 17 ter člen 18 se uporabljajo za Splošno sodišče in njegove člane.

Četrti odstavek člena 3 ter členi 10, 11 in 14 se *mutatis mutandis* uporabljajo za sodnega tajnika Splošnega sodišča.

Člen 48

Splošno sodišče ima:

- (a) 40 sodnikov od 25. decembra 2015;
- (b) 47 sodnikov od 1. septembra 2016;
- (c) dva sodnika na državo članico od 1. septembra 2019.

Člen 49

Člani Splošnega sodišča so lahko pozvani k opravljanju naloge generalnega pravobranilca.

Dolžnost generalnega pravobranilca je, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, predloženih Splošnemu sodišču, zato da bi slednjemu pomagal pri opravljanju njegove naloge.

Merila za izbiro takšnih zadev in postopki za imenovanje generalnih pravobranilcev so določeni v poslovniku Splošnega sodišča.

Član, ki je pozvan k opravljanju naloge generalnega pravobranilca v neki zadevi, ne sme sodelovati pri odločanju o njej.

Člen 50

Splošno sodišče zaseda v senatih treh ali petih sodnikov. Sodniki izvolijo predsednike senatov med svojimi člani. Predsedniki senatov petih sodnikov so izvoljeni za tri leta. Ponovno so lahko izvoljeni enkrat.

Sestavo senatov in dodelitev zadev ureja poslovnik. V nekaterih primerih, ki jih ureja poslovnik, lahko Splošno sodišče odloča na občni seji ali pa odloča sodnik posameznik.

Poslovnik lahko določa tudi, da Splošno sodišče zaseda v velikem senatu v zadevah in pod pogoji, navedenimi v njem.

Člen 51

Z odstopanjem od pravila iz člena 256(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije je pristojnost za tožbe iz členov 263 in 265 Pogodbe o delovanju Evropske unije pridržana za Sodišče, če jih države članice vložijo zoper:

- (a) ukrepanje ali opustitev ukrepanja Evropskega parlamenta ali Sveta ali obeh institucij, kadar odločata skupaj, razen glede:
 - sklepov, ki jih Svet sprejme na podlagi tretjega pododstavka člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije,
 - aktov Sveta, sprejetih na podlagi uredbe Sveta o ukrepih za zaščito trgovine v smislu člena 207 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
 - aktov Sveta, s katerimi Svet uresničuje izvedbena pooblastila v skladu s členom 291(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije;
- (b) ukrepanje ali opustitev ukrepanja Komisije na podlagi člena 331(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Sodišču je pridržana pristojnost tudi za tožbe na podlagi istih členov, ki jih vloži institucija Unije zoper ukrepanje ali opustitev ukrepanja Evropskega parlamenta in Sveta ali obeh, kadar odločata skupaj, ali Komisije ali ki jih vloži institucija Unije zoper ukrepanje ali opustitev ukrepanja Evropske centralne banke.

Člen 52

Predsednik Sodišča in predsednik Splošnega sodišča v medsebojnem soglasju določita, na kakšen način uradniki in drugi uslužbenci Sodišča opravljajo naloge za Splošno sodišče, da bi tako zagotovili njegovo delovanje. Nekateri uradniki ali drugi uslužbenci so odgovorni sodnemu tajniku Splošnega sodišča, ki je podrejen predsedniku Splošnega sodišča.

Člen 53

Postopek pred Splošnim sodiščem ureja naslov III.

V njegovem poslovníku se po potrebi določijo nadaljnje in podrobnejše določbe glede postopka. Poslovnik lahko odstopa od četrtega odstavka člena 40 in člena 41, da bi bile upoštevane posebnosti spora na področju intelektualne lastnine.

Ne glede na četrty odstavek člena 20 lahko generalni pravobranilec svoje obrazložene sklepne predloge predstavi v pisni obliki.

Člen 54

Če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Splošno sodišče, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Sodišča, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Splošnega sodišča; prav tako, če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Sodišče, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Splošnega sodišča, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Sodišča.

Če Splošno sodišče ugotovi, da ni pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbi, za katero je pristojno Sodišče, jo odstopi Sodišču; prav tako, če Sodišče ugotovi, da je za tožbo pristojno Splošno sodišče, jo odstopi Splošnemu sodišču, to pa ne more odkloniti pristojnosti.

Če so Sodišču in Splošnemu sodišču predložene zadeve, kjer je predmet enak, kjer se postavlja enako vprašanje razlage ali odloča o veljavnosti istega akta, lahko Splošno sodišče po zaslišanju strank postopek prekine, dokler Sodišče ne izda sodbe, oziroma, kadar je tožba vložena na podlagi člena 263 Pogodbe o delovanju Evropske unije, se lahko Splošno sodišče izreče za nepristojno, s čimer omogoči Sodišču, da odloči o takih tožbah. V enakih okoliščinah lahko tudi Sodišče prekine postopek; v tem primeru se postopek pred Splošnim sodiščem nadaljuje.

Če država članica in institucija Unije izpodbijata isti akt, se Splošno sodišče izreče za nepristojno, da bi lahko Sodišče razsodilo o teh tožbah.

Člen 55

Sodni tajnik Splošnega sodišča o končnih odločitvah Splošnega sodišča, delnih odločitvah o vsebinskih vprašanjih, odločitvah o procesnih vprašanjih glede nepristojnosti ali nedopustnosti obvesti vse stranke ter države članice in institucije Unije, četudi se niso pridružile postopku pred Splošnim sodiščem.

Člen 56

Pri Sodišču se lahko vloži pritožba v dveh mesecih po uradnem obvestilu o odločbi, proti kateri je pritožba vložena, proti končnim odločitvam Splošnega sodišča in delnim odločitvam tega sodišča o vsebinskih vprašanjih ali odločitvam o procesnih vprašanjih glede nepristojnosti ali nedopustnosti.

Takšno pritožbo lahko vloži katera koli stranka, ki v celoti ali delno ni uspela s svojimi sklepnimi predlogi. Tisti, ki so se postopku pridružili, razen držav članic in institucij Unije, pa lahko vložijo takšno pritožbo le, če jih odločitev Splošnega sodišča neposredno prizadeva.

Razen v zadevah, ki se nanašajo na spore med Unijo in njenimi uslužbenci, lahko pritožbo vložijo tudi države članice in institucije Unije, ki se niso pridružile postopku pred Splošnim sodiščem. Te države članice in institucije so v enakem položaju kot države članice ali institucije, ki so se pridružile postopku na prvi stopnji.

Člen 57

Vsakdo, čigar vlogo za pridružitve postopku je Splošno sodišče zavrnilo, se lahko v dveh mesecih po uradnem obvestilu o odločitvi o zavrnitvi vloge pritoži na Sodišče.

Stranke v postopku se lahko pritožijo na Sodišče glede vseh odločitev Splošnega sodišča, sprejetih na podlagi člena 278 ali člena 279 ali četrtega odstavka člena 299 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali člena 157 ali tretjega odstavka člena 164 Pogodbe ESAE, v dveh mesecih po uradnem obvestilu o njih.

Pritožba iz prvih dveh odstavkov tega člena se obravnava in se o njej odloča v skladu s postopkom iz člena 39.

Člen 58

Pritožba na Sodišče je omejena na pravna vprašanja. Lahko se vloži zaradi nepristojnosti Splošnega sodišča, zaradi kršitve postopka pred tem sodiščem, ki škoduje interesom pritožnika, pa tudi zaradi kršitve zakonodaje Unije s strani Splošnega sodišča.

Pritožba ni dovoljena glede stroškov in njihove višine.

Člen 59

Če je pritožba vložena proti odločitvi Splošnega sodišča, ima postopek pred Sodiščem pisni in ustni del. Sodišče lahko v skladu s pogoji, določenimi v poslovniku, po zaslišanju generalnega pravobranilca in strank odloči brez ustnega postopka.

Člen 60

Brez poseganja v člena 278 in 279 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali člena 157 Pogodbe ESAE pritožba nima odločilnega učinka.

Z odstopanjem od člena 280 Pogodbe o delovanju Evropske unije začnejo odločitve Splošnega sodišča, s katerimi se neka uredba razglasi za nično, veljati šele z datumom poteka roka iz prvega odstavka člena 56 tega statuta ali, če je bila v tem roku vložena pritožba, z datumom njene zavrnitve, vendar brez poseganja v pravico stranke, da skladno s členoma 278 in 279 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali členom 157 Pogodbe ESAE pri Sodišču zaprosi za začasno odložitev učinkov uredbe, ki je bila razglašena za nično, ali za uvedbo druge začasne odredbe.

Člen 61

Če je pritožba utemeljena, Sodišče razveljavi odločitev Splošnega sodišča. Če stanje postopka to dovoljuje, lahko samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

Če je zadeva vrnjena Splošnemu sodišču, je to sodišče glede pravnih vprašanj vezano na odločitev Sodišča.

Če je pritožba, ki jo vložita država članica ali institucija Unije, ki se nista pridružili postopku pred Splošnim sodiščem, utemeljena, lahko Sodišče, če meni, da je to potrebno, navede, kateri učinki razveljavljene odločitve Splošnega sodišča naj se za stranke v sporu štejejo za dokončne.

Člen 62

Če v primerih iz člena 256(2) in (3) Pogodbe o delovanju Evropske unije prvi generalni pravobranilec meni, da obstaja resno tveganje za enotnost ali doslednost prava Unije, lahko predlaga, da Sodišče preuči odločitev Splošnega sodišča.

Predlog mora biti dan v enem mesecu po izdaji odločitve Splošnega sodišča. V enem mesecu po prejemu predloga prvega generalnega pravobranilca Sodišče sklene, ali je treba odločitev ponovno preučiti ali ne.

Člen 62a

Sodišče odloča o vprašanjih, ki so predmet revizije, po hitrem postopku na podlagi spisa, ki mu ga posreduje Splošno sodišče.

Udeleženci iz člena 23 tega statuta in v primerih iz člena 256(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije tudi stranke v postopku pred Splošnim sodiščem, imajo pravico Sodišču predložiti navedbe ali pisne izjave o vprašanjih, ki so predmet revizije, v za ta namen predvidenem roku.

Sodišče lahko sklene, da pred sprejemom odločitve uvede ustni postopek.

Člen 62b

V primerih iz člena 256(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, brez poseganja v člena 278 in 279 Pogodbe o delovanju Evropske unije, predlog za revizijo in odločitev o uvedbi revizijskega postopka nimata odložilnega učinka. Če Sodišče ugotovi, da odločitev Splošnega sodišča škoduje enotnosti ali doslednosti prava Unije, zadevo vrne v odločanje Splošnemu sodišču, ki je glede pravnih vprašanj vezano na odločitev Sodišča; Sodišče lahko navede katere učinke odločitve Splošnega sodišča, je treba šteti za dokončne za stranke v sporu. Vendar Sodišče odloča dokončno, če, ob upoštevanju ugotovitev revizije, rešitev spora izhaja iz ugotovljenega dejanskega stanja, na katerem je Splošno sodišče utemeljilo svojo odločitev.

Če v primerih iz člena 256(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije ni predlogov za revizijo ali odločitve o uvedbi revizijskega postopka, začne odgovor ali več odgovorov Splošnega sodišča na predložena vprašanja učinkovati po izteku rokov, določenih v ta namen v drugem odstavku člena 62. V primeru uvedbe revizijskega postopka začne odgovor ali več odgovorov, ki so predmet revizije, učinkovati, če Sodišče ne odloči drugače, po koncu tega postopka. Če Sodišče ugotovi, da odločitev Splošnega sodišča škoduje enotnosti ali doslednosti prava Unije, odgovor Sodišča na vprašanja, ki so predmet revizije, nadomesti odgovor Splošnega sodišča.

NASLOV IVA

SPECIALIZIRANA SODIŠČA

Člen 62c

Določbe o pristojnostih, sestavi, organizaciji in postopku specializiranih sodišč, ustanovljenih na podlagi člena 257 Pogodbe o delovanju Evropske unije, so priložene k temu statutu.

Evropski parlament in Svet lahko v skladu s členom 257 Pogodbe o delovanju Evropske unije odločita, da se specializiranim sodiščem dodelijočasni sodniki za nadomeščanje v primeru odsotnosti sodnikov, ki sicer niso v stanju invalidnosti, ki se šteje za popolno, vendar dolgotrajno ne morejo sodelovati pri reševanju zadev. V takem primeru Evropski parlament in Svet določita pogoje za imenovanje začasnih sodnikov, njihove pravice in dolžnosti, podrobna pravila o opravljanju njihovih nalog in okoliščine, v katerih bodo prenehali opravljati te naloge.

NASLOV V

KONČNE DOLOČBE

Člen 63

Poslovnika Sodišča in Splošnega sodišča vključujeta vse določbe, ki so potrebne za uporabo in po potrebi za dopolnitev tega statuta.

Člen 64

Pravila o jezikovni ureditvi na Sodišču Evropske unije se določijo z uredbo, ki jo Svet sprejme soglasno. Ta uredba se sprejme bodisi na zahtevo Sodišča in po posvetovanju s Komisijo in Evropskim parlamentom ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem in Evropskim parlamentom.

Dokler se ne sprejmejo ta pravila, se še naprej uporabljajo določbe poslovnika Sodišča in Splošnega sodišča o ureditvi vprašanja jezikov. Z odstopanjem od členov 253 in 254 Pogodbe o delovanju Evropske unije se te določbe lahko spremenijo ali razveljavijo le s soglasno odobritvijo Sveta.

SODIŠČE ZA USLUŽBENCE EVROPSKE UNIJE*Člen 1*

Sodišče za uslužbence Evropske unije, v nadaljnjem besedilu "Sodišče za uslužbence", izvršuje na prvi stopnji pristojnost za odločanje v sporih med Unijo in njenimi uslužbenci na podlagi člena 270 Pogodbe o delovanju Evropske unije, vključno s spori med organi, uradi ali agencijami in njihovim osebjem, za katere je pristojnost dodeljena Sodišču Evropske unije.

Člen 2

1. Sodišče za uslužbence sestavlja sedem sodnikov. Svet lahko na zahtevo Sodišča s kvalificirano večino število sodnikov poveča.

Sodniki so imenovani za dobo šest let. Sodniki, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

Prosto mesto se zapolni z imenovanjem novega sodnika za dobo šest let.

2. Poleg sodnikov iz prvega pododstavka odstavka 1 se imenujejo začasni sodniki za nadomeščanje odsotnosti sodnikov, ki sicer niso v stanju invalidnosti, ki se šteje za popolno, vendar dolgotrajno ne morejo sodelovati pri reševanju zadev.

Člen 3

1. Sodnike imenuje Svet, ki po posvetovanju z odborom, predvidenim v tem členu, odloča v skladu s četrтим odstavkom člena 257 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Svet pri imenovanju sodnikov zagotovi uravnoteženo sestavo Sodišča za uslužbence, tako da se med državljani držav članic izberejo sodniki iz kar najširšega možnega geografskega območja in se upoštevajo zastopani nacionalni pravni sistemi.

2. Kandidira lahko vsakdo, ki ima državljanstvo Unije in izpolnjuje pogoje iz četrtega odstavka člena 257 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Svet, ki odloča na priporočilo Sodišča, določi pogoje in podrobnosti za predložitev in obravnavo kandidatur.
3. Ustanovi se odbor, ki ga sestavlja sedem osebnosti, izbranih med nekdanjimi člani Sodišča in Splošnega sodišča ter priznanimi pravniki. O imenovanju članov odbora in pravilih za njegovo delovanje odloči Svet na priporočilo predsednika Sodišča.
4. Odbor poda mnenje o ustreznosti kandidatov za izvrševanje sodniške funkcije v okviru Sodišča za uslužbence. Odbor temu mnenju priloži seznam kandidatov z najustreznejšimi izkušnjami na visoki ravni. Seznam mora vsebovati vsaj dvakrat več kandidatov, kot znaša število sodnikov, ki jih mora Svet imenovati.

Člen 4

1. Sodniki med svojimi člani imenujejo predsednika Sodišča za uslužbence za dobo treh let. Lahko je ponovno imenovan.
2. Sodišče za uslužbence zaseda v senatih treh sodnikov. Sodišče za uslužbence lahko v določenih primerih, ki jih ureja njegov poslovnik, odloča na občni seji, v senatu petih sodnikov ali pa odloča sodnik posameznik.
3. Predsednik Sodišča za uslužbence predseduje občni seji in senatu petih sodnikov. Predsedniki senatov treh sodnikov se imenujejo, kot določa odstavek 1. Če je predsednik Sodišča za uslužbence dodeljen senatu treh sodnikov, temu senatu predseduje.
4. Pristojnosti in sklepčnost občne seje ter sestavo senatov in dodelitev zadev senatom ureja poslovnik.

Člen 5

Členi 2 do 6, 14, 15 ter prvi, drugi in peti odstavek člena 17 ter člen 18 statuta Sodišča Evropske unije se uporabljajo za Sodišče za uslužbence in njegove člane.

Prisega iz člena 2 statuta se izreče pred Sodiščem in odločitve iz členov 3, 4 in 6 Sodišče sprejme po posvetovanju s Sodiščem za uslužbence.

Člen 6

1. Sodišču za uslužbence pomagajo službe Sodišča in Splošnega sodišča. Predsednik Sodišča ali, če je to primerno, predsednik Splošnega sodišča v medsebojnem soglasju s predsednikom Sodišča za uslužbence določita, na kakšen način uradniki in drugi uslužbenci Sodišča ali Splošnega sodišča opravljajo naloge za Sodišče za uslužbence, da bi tako zagotovili njegovo delovanje. Nekateri uradniki ali drugi uslužbenci so odgovorni sodnemu tajniku Sodišča za uslužbence, ki je podrejen predsedniku tega sodišča.

2. Sodišče za uslužbence imenuje sodnega tajnika in določi pravila, ki urejajo njegov položaj. Za sodnega tajnika tega sodišča se uporabljajo četrti odstavek člena 3 ter členi 10, 11 in 14 statuta Sodišča Evropske unije.

Člen 7

1. Postopek pred Sodiščem za uslužbence ureja naslov III statuta Sodišča Evropske unije, z izjemo členov 22 in 23 statuta. V poslovniku tega sodišča se po potrebi določijo nadaljnje in podrobnejše določbe glede postopka.

2. Ureditev vprašanja jezikov na Splošnem sodišču se uporablja tudi za Sodišče za uslužbence.

3. Pisni del postopka obsega vložitev tožbe in odgovora na tožbo, razen če Sodišče za uslužbence ne odloči, da je potrebna druga izmenjava pisnih vlog. Če je prišlo do druge izmenjave pisnih vlog, lahko Sodišče za uslužbence v soglasju s strankami odloči brez ustnega postopka.
4. Sodišče za uslužbence lahko v vseh fazah postopka od predložitve vloge preučuje možnosti za mirno rešitev spora in si lahko prizadeva omogočiti takšno rešitev.
5. Sodišče za uslužbence odloči o stroških. Ob upoštevanju posebnih določb poslovnika se, če sodišče tako odloči, plačilo stroškov naloži neuspešni stranki.

Člen 8

1. Če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Sodišče za uslužbence, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Sodišča ali Splošnega Sodišča, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Sodišča za uslužbence. Prav tako, če je vloga ali drug procesni dokument, naslovljen na Sodišče ali Splošno sodišče, pomotoma vložen pri sodnem tajniku Sodišča za uslužbence, ga ta nemudoma pošlje sodnemu tajniku Sodišča ali Splošnega sodišča.
 2. Če Sodišče za uslužbence ugotovi, da ni pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbi, za katero je pristojno Sodišče ali Splošno sodišče, jo odstopi Sodišču oz. Splošnemu sodišču. Prav tako, če Sodišče ali Splošno sodišče ugotovi, da je za tožbo pristojno Sodišče za uslužbence, jo odstopi Sodišču za uslužbence, to pa ne more odkloniti pristojnosti.
 3. Če so Sodišču za uslužbence in Splošnemu sodišču predložene zadeve, kjer se postavlja enako vprašanje razlage ali odloča o veljavnosti istega akta, lahko Sodišče za uslužbence po zaslišanju strank postopek prekine, dokler Splošno sodišče ne izda sodbe.
- Če so Sodišču za uslužbence in Splošnemu sodišču predložene zadeve, kjer je predmet enak, Sodišče za uslužbence odkloni pristojnost, da bi o teh zadevah lahko odločalo Splošno sodišče.

Člen 9

Pri Splošnem sodišču se lahko vloži pritožba v dveh mesecih po uradnem obvestilu o odločbi, proti kateri je pritožba vložena, proti končnim odločbam Sodišča za uslužbence in delnim odločbam tega sodišča o vsebinskih vprašanjih ali odločbam o procesnih vprašanjih glede nepristojnosti ali nedopustnosti.

Takšno pritožbo lahko vloži katera koli stranka, ki v celoti ali delno ni uspela s svojimi sklepnimi predlogi. Tisti, ki so se postopku pridružili, razen držav članic in institucij Unije, pa lahko vložijo takšno pritožbo le, če jih odločba Sodišča za uslužbence neposredno prizadeva.

Člen 10

1. Vsakdo, čigar vlogo za pridružitve postopku je Sodišče za uslužbence zavrnilo, se lahko v dveh tednih po uradnem obvestilu o odločbi o zavrnitvi vloge pritoži na Splošno sodišče.
2. Stranke v postopku se lahko pritožijo na Splošno sodišče glede vseh odločb Sodišča za uslužbence, sprejetih na podlagi člena 278 ali člena 279 ali četrtega odstavka člena 299 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 157 ali tretjega odstavka člena 164 Pogodbe ESAE, v dveh mesecih po uradnem obvestilu o njih.
3. O pritožbah iz odstavkov 1 in 2 tega člena lahko odloča predsednik Splošnega sodišča po skrajšanem postopku, ki po potrebi odstopa od nekaterih pravil iz te priloge in ki bo določen v poslovniku Splošnega sodišča.

Člen 11

1. Pritožba na Splošno sodišče je omejena na pravna vprašanja. Lahko se vloži zaradi nepristojnosti Sodišča za uslužbence, zaradi kršitve postopka pred tem sodiščem, ki škoduje interesom pritožnika, pa tudi zaradi kršitve zakonodaje Unije s strani Sodišča za uslužbence.
2. Pritožba, ki se nanaša samo na stroške in njihovo višino, ni dopustna.

Člen 12

1. Brez poseganja v člena 278 in 279 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 157 Pogodbe ESAE pritožba na Splošno sodišče nima odložilnega učinka.
2. Če je pritožba vložena proti odločbi Sodišča za uslužbence, ima postopek pred Splošnim sodiščem pisni in ustni del. Splošno sodišče lahko v skladu s pogoji, določenimi v poslovniku, po zaslišanju strank odloči brez ustnega postopka.

Člen 13

1. Če je pritožba utemeljena, Splošno sodišče razveljavi odločbo Sodišča za uslužbence in samo odloči o zadevi. Zadevo vrne v razsojanje Sodišču za uslužbence, če o njej ni možno odločiti.
2. Če je zadeva vrnjena Sodišču za uslužbence, je to sodišče glede pravnih vprašanj vezano na odločbo Splošnega sodišča.

PROTOKOL (št. 4)

**O STATUTU EVROPSKEGA SISTEMA CENTRALNIH BANK
IN EVROPSKE CENTRALNE BANKE**

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO oblikovati statut Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, predviden v členu 129(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Poglavje I

Evropski sistem centralnih bank

Člen 1

Evropski sistem centralnih bank

V skladu s členom 282(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropska centralna banka (ECB) in nacionalne centralne banke sestavljajo Evropski sistem centralnih bank (ESCB). ECB in nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro, sestavljajo Eurosistem.

ESCB in ECB opravljata svoje naloge in dejavnosti v skladu z določbami Pogodb in tega statuta.

Poglavje II

Cilji in naloge ESCB

Člen 2

Cilji

V skladu s členom 127(1) in členom 282(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije je poglavitni cilj ESCB ohranjanje stabilnosti cen. ESCB podpira splošne ekonomske politike v Uniji, če to ni v nasprotju s ciljem stabilnosti cen, z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, opredeljenih v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji. ESCB ravna po načelu odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov, in v skladu z načeli iz člena 119 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 3

Naloge

3.1. V skladu s členom 127(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije so temeljne naloge ESCB:

- opredeliti in izvajati monetarno politiko Unije;
- opravljati devizne posle v skladu z določbami člena 219 navedene pogodbe;
- imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
- podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.

3.2. V skladu s členom 127(3) navedene pogodbe tretja alineja člena 3.1 ne posega v to, da imajo vlade držav članic operativna devizna sredstva in da jih upravljajo.

3.3. V skladu s členom 127(5) navedene pogodbe ESCB prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.

Člen 4 *Svetovalne funkcije*

V skladu s členom 127(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije:

- (a) se ECB zaprosi, da svetuje:
- glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih iz njene pristojnosti;
 - nacionalnim organom glede vseh osnutkov pravnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet določi v skladu s postopkom iz člena 41;
- (b) ECB lahko institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij iz njene pristojnosti.

Člen 5 *Zbiranje statističnih podatkov*

5.1. Za izpolnjevanje nalog ESCB ECB ob pomoči nacionalnih centralnih bank zbira potrebne statistične podatke od pristojnih nacionalnih organov ali neposredno od gospodarskih subjektov. V ta namen sodeluje z institucijami, organi, uradi ali agencijami Unije in s pristojnimi organi držav članic ali tretjih držav ter z mednarodnimi organizacijami.

5.2. Nacionalne centralne banke izvajajo naloge iz člena 5.1, kolikor je najbolj mogoče.

5.3. Kadar je to potrebno, ECB prispeva k harmonizaciji pravil in običajnih postopkov glede zbiranja, urejanja in razpošiljanja statističnih podatkov s področij v njeni pristojnosti.

5.4. Svet v skladu s postopkom iz člena 41 opredeli fizične in pravne osebe, ki so obvezane poročati, pravila o zaupnosti in ustrezne izvršilne določbe.

Člen 6 *Mednarodno sodelovanje*

6.1. Na področju mednarodnega sodelovanja, ki vključuje naloge, zaupane ESCB, ECB odloča o načinu zastopanosti ESCB.

6.2. ECB in nacionalne centralne banke, če jim ECB to odobri, lahko sodelujejo v mednarodnih monetarnih institucijah.

6.3. Člena 6.1 in 6.2 ne posegata v člen 138 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Poglavje III Organizacija ESCB

Člen 7 *Neodvisnost*

V skladu s členom 130 Pogodbe o delovanju Evropske unije ne smejo niti ECB niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja pri izvajanju svojih pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po Pogodbah in tem statutu zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov, uradov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi, uradi ali agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja ECB ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

Člen 8
Splošno načelo

ESCB vodijo organi odločanja ECB.

Člen 9
Evropska centralna banka

9.1. ECB, ki ima v skladu s členom 282(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije pravno osebnost, ima v vsaki državi članici kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja; zlasti lahko pridobiva premičnine in nepremičnine ali z njimi razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku.

9.2. ECB zagotovi, da se naloge, ki jih ima ESCB po členu 127(2), (3) in (5) navedene pogodbe, izvajajo z njeno lastno dejavnostjo v skladu s tem statutom ali prek nacionalnih centralnih bank v skladu s členoma 12.1 in 14.

9.3. V skladu s členom 129(1) navedene pogodbe sta organa odločanja ECB Svet ECB in Izvršilni odbor.

Člen 10
Svet ECB

10.1. V skladu s členom 283(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije sestavljajo Svet ECB člani Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro.

10.2. Vsak član Sveta ECB ima en glas. Od dneva, ko število članov Sveta ECB preseže 21, ima vsak član Izvršilnega odbora en glas in število guvernerjev z glasovalno pravico je 15. Dodelitev in rotacija glasovalnih pravic se izvajata, kakor sledi:

- od dneva, ko število guvernerjev preseže 15 in dokler ne doseže števila 22, so guvernerji razdeljeni v dve skupini glede na razvrstitev velikosti deleža države članice njihove nacionalne centralne banke v skupnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah in v skupni agregatni bilanci stanja monetarnih finančnih institucij držav članic, katerih valuta je euro. Deležem v skupnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah in v skupni agregatni bilanci stanja monetarnih finančnih institucij se dodeli ponderje 5/6 oziroma 1/6. Prvo skupino sestavlja pet guvernerjev, drugo skupino pa preostali guvernerji. Pogostost glasovalnih pravic guvernerjev, razporejenih v prvo skupino, ne sme biti manjša od pogostosti glasovalnih pravic guvernerjev iz druge skupine. S pridržkom prejšnjega stavka se prvi skupini dodelijo štiri glasovalne pravice in drugi skupini enajst glasovalnih pravic;
- od dneva, ko število guvernerjev doseže 22, so guvernerji razdeljeni v tri skupine glede na razvrstitev na podlagi zgornjih meril. Prvo skupino sestavlja pet guvernerjev in dodelijo se jim štiri glasovalne pravice. Drugo skupino sestavlja polovica celotnega števila guvernerjev, pri čemer se v primeru, da število ni celo, to zaokroži navzgor na najbližje celo število, dodeli pa se jim osem glasovalnih pravic. Tretjo skupino sestavljajo preostali guvernerji in dodelijo se jim tri glasovalne pravice;
- v vsaki skupini imajo guvernerji glasovalne pravice enako dolgo;
- za izračun deležev v skupnem bruto domačem proizvodu po tržnih cenah se uporablja člen 29.2. Skupna agregatna bilanca stanja monetarnih finančnih institucij se izračuna v skladu s statističnim okvirom, ki se uporablja v Uniji v času izračuna;
- če se skupni bruto domači proizvod po tržnih cenah prilagodi v skladu s členom 29.3 ali če se število guvernerjev poveča, se velikost in/ali sestava skupin prilagodi v skladu z zgornjimi načeli;
- Svet ECB, ki odloča z dvotretjinsko večino vseh svojih članov z glasovalno pravico ali brez nje, sprejme vse ukrepe, potrebne za izvajanje zgornjih načel, in lahko sklene, da se začetek sistema rotacije preloži do datuma, ko število guvernerjev preseže 18.

Pravica do glasovanja se uresničuje osebno. Z odstopanjem od tega pravila je lahko v poslovniku iz člena 12.3 določeno, da lahko člani Sveta ECB glasujejo po telekonferenci. Ta poslovnik tudi določa, da lahko član Sveta ECB, ki daljši čas ne more biti navzoč na sejah Sveta ECB, imenuje namestnika kot člana Sveta ECB.

Določbe prejšnjih odstavkov ne posegajo v glasovalne pravice vseh članov Sveta ECB z glasovalnimi pravicami ali brez njih na podlagi členov 10.3, 40.2 in 40.3.

Če s tem statutom ni določeno drugače, Svet ECB odloča z navadno večino članov, ki imajo glasovalno pravico. Pri neodločenem izidu glasovanja ima predsednik odločilni glas.

Svet ECB je sklepčen, če sta navzoči dve tretjini članov, ki imajo glasovalno pravico. Če Svet ECB ni sklepčen, lahko predsednik skliče izredno sejo, na kateri se sklepi sprejmejo ne glede na sklepčnost.

10.3. Za vse sklepe, ki se sprejemajo v skladu s členi 28, 29, 30, 32 in 33, se glasovi v Svetu ECB ponderirajo v skladu z deležem nacionalnih centralnih bank v vpisanem kapitalu ECB. Vrednost ponderjev, ki jih imajo glasovi članov Izvršilnega odbora, je enaka nič. Sklep, za katerega je potrebna kvalificirana večina, je sprejet, če glasovi, oddani v njegovo podporo, zastopajo vsaj dve tretjini vpisanega kapitala ECB in vsaj polovico delničarjev. Guverner, ki ne more biti navzoč, lahko imenuje namestnika, da odda njegov ponderirani glas.

10.4. Seje so tajne. Svet ECB se lahko odloči, da rezultate svojih posvetovanj objavi.

10.5. Svet ECB se sestane vsaj desetkrat na leto.

Člen 11 *Izvršilni odbor*

11.1. V skladu s prvim pododstavkom člena 283(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije sestavljajo Izvršilni odbor predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.

Člani opravljajo svoje naloge polni delovni čas. Člani ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne, razen če tega izjemoma ne odobri Svet ECB.

11.2. V skladu z drugim pododstavkom člena 283(2) navedene pogodbe imenuje na priporočilo Sveta, ki se je predhodno posvetoval z Evropskim parlamentom in Svetom ECB, Evropski svet s kvalificirano večino predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na monetarnem ali bančnem področju.

Mandat članov je 8 let in ne morejo biti ponovno imenovani.

Samo državljani držav članic so lahko člani Izvršilnega odbora.

11.3. Pogoji za zaposlitev članov Izvršilnega odbora, zlasti njihove plače, pokojnine in druge socialnovarstvene dajatve, so predmet pogodb z ECB in jih določi Svet ECB na predlog odbora, sestavljenega iz treh članov, ki jih imenuje Svet ECB, in treh članov, ki jih imenuje Svet. Člani Izvršilnega odbora nimajo pravice glasovati o zadevah iz tega odstavka.

11.4. Če član Izvršilnega odbora ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zagrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta ECB ali Izvršilnega odbora razreši.

11.5. Vsi osebno navzoči člani Izvršilnega odbora imajo pravico glasovati in imajo v ta namen en glas. Če ni določeno drugače, odloča Izvršilni odbor z navadno večino oddanih glasov. Pri neodločenem izidu glasovanja ima predsednik odločilni glas. Način glasovanja je določen v poslovniku iz člena 12.3.

11.6. Izvršilni odbor je odgovoren za tekoče poslovanje ECB.

11.7. Prosto mesto v Izvršilnem odboru se zapolni z imenovanjem novega člana v skladu s členom 11.2.

Člen 12

Obveznosti organov odločanja

12.1. Svet ECB sprejema smernice in sklepe, potrebne za izvajanje nalog, ki so zaupane ESCB v skladu s Pogodbama in tem statutom. Svet ECB oblikuje monetarno politiko Unije in, če je primerno, sprejema sklepe glede bližnjih monetarnih ciljev, ključnih obrestnih mer in zagotavljanja rezerv v ESCB ter oblikuje potrebne smernice za njihovo izvajanje.

Izvršilni odbor izvaja monetarno politiko v skladu s smernicami in sklepi, ki jih sprejme Svet ECB. Pri tem Izvršilni odbor daje potrebna navodila nacionalnim centralnim bankam. Poleg tega lahko Izvršilni odbor dobi nekatera prenesena pooblastila, kadar Svet ECB tako odloči.

Kolikor je možno in ustrezno ter brez poseganja v določbe tega člena naloži ECB nacionalnim centralnim bankam opravljanje poslov, ki so sestavni del nalog ESCB.

12.2. Izvršilni odbor je odgovoren za pripravo sej Sveta ECB.

12.3. Svet ECB sprejme poslovnik, ki določa notranjo organizacijo ECB in njene organe odločanja.

12.4. Svet ECB opravlja svetovalne funkcije iz člena 4.

12.5. Svet ECB sprejema sklepe iz člena 6.

Člen 13

Predsednik

13.1. Predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik predseduje Svetu ECB in Izvršilnemu odboru ECB.

13.2. Brez poseganja v določbe člena 38 predsednik ali oseba, ki jo imenuje predsednik, zastopa ECB navzven.

Člen 14

Nacionalne centralne banke

14.1. V skladu s členom 131 Pogodbe o delovanju Evropske unije vsaka država članica zagotovi, da je njena nacionalna zakonodaja, vključno s statutom nacionalne centralne banke, združljiva s Pogodbama in tem statutom.

14.2. V statutih nacionalnih centralnih bank se zlasti določi, da mandat guvernerja nacionalne centralne banke ni krajši od 5 let.

Guverner je lahko razrešen funkcije le, če ne izpolnjuje več pogojev, ki se zahtevajo za opravljanje njegovih dolžnosti, ali če je zagrešil hujšo kršitev. Zadevni guverner ali Svet ECB lahko takšen sklep zaradi kršitve Pogodb ali pravnega pravila o njuni uporabi predloži Sodišču. Tak postopek se mora sprožiti v dveh mesecih od objave sklepa ali njenega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel.

14.3. Nacionalne centralne banke so sestavni del ESCB in delujejo v skladu s smernicami in navodili ECB. Svet ECB stori vse potrebno za zagotovitev upoštevanja smernic in navodil ECB ter zahteva, da se mu dajo vse potrebne informacije.

14.4. Nacionalne centralne banke lahko opravljajo tudi funkcije, ki niso navedene v tem statutu, razen če Svet ECB z dvotretjinsko večino oddanih glasov ugotovi, da so te funkcije v nasprotju s cilji in nalogami ESCB. Te funkcije, ki jih nacionalne centralne banke izvajajo na lastno odgovornost in za svoj račun, ne veljajo za sestavni del funkcij ESCB.

Člen 15

Obveznosti poročanja

15.1. ECB pripravlja in objavlja poročila o dejavnostih ESCB najmanj četrtletno.

15.2. Vsak teden se objavi konsolidirani računovodski izkaz ESCB.

15.3. V skladu s členom 284(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije ECB pošlje letno poročilo o dejavnostih ESCB ter o monetarni politiki preteklega in tekočega leta Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji, pa tudi Evropskemu svetu.

15.4. Poročila in izkazi iz tega člena so vsem zainteresiranim strankam na voljo brezplačno.

Člen 16 *Bankovci*

V skladu s členom 128(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije ima Svet ECB izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo ECB in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo ECB in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

ECB, kolikor je najbolj mogoče, upošteva obstoječe postopke glede izdajanja in oblikovanja bankovcev.

Poglavje IV

Monetarne funkcije in poslovanje escb

Člen 17 *Računi pri ECB in nacionalnih centralnih bankah*

ECB in nacionalne centralne banke lahko za opravljanje svojega poslovanja odpirajo račune za kreditne institucije, osebe javnega prava in druge udeležence na trgu ter sprejemajo sredstva, tudi nematerializirane vrednostne papirje, kot zavarovanje.

Člen 18

Operacije odprtega trga in kreditni posli

18.1. Za doseganje ciljev ESCB in za izvajanje njegovih nalog lahko ECB in nacionalne centralne banke:

- posredujejo na finančnih trgih z dokončnimi nakupi in prodajami (promptno in terminsko) ali z začasnim nakupom in s posojanjem ali zadolževanjem na podlagi terjatev in tržnih instrumentov, izraženih v eurih ali drugih valutah, pa tudi plemenitih kovinah;
- sklepajo kreditne posle s kreditnimi institucijami in drugimi udeleženci na trgu na podlagi ustreznega zavarovanja posojil.

18.2. ECB določi splošna načela za operacije odprtega trga in kreditne posle, ki jih izvaja sama ali nacionalne centralne banke, ter načela glede objave pogojev, pod katerimi so pripravljene sklepati posle.

Člen 19

Obvezne rezerve

19.1. Z upoštevanjem člena 2 in skladno s cilji monetarne politike lahko ECB od kreditnih institucij s sedežem v državah članicah zahteva, da imajo obvezne rezerve na računih pri ECB in nacionalnih centralnih bankah. Pravila za izračun in določitev zahtevanih obveznih rezerv lahko opredeli Svet ECB. Ob kršitvah ima ECB pravico zaračunati kazenske obresti in sprejeti druge sankcije s primerljivim učinkom.

19.2. Za uporabo tega člena Svet v skladu s postopkom iz člena 41 določi osnovo za obvezne rezerve ter najvišja dopustna razmerja med temi rezervami in njihovimi osnovami, pa tudi ustrezne sankcije za kršitve.

Člen 20

Drugi instrumenti monetarnega nadzora

Svet ECB lahko z dvotretjinsko večino oddanih glasov odloči o uporabi drugih operativnih metod monetarnega nadzora, ki se mu zdijo primerne, z upoštevanjem člena 2.

Svet v skladu s postopkom iz člena 41 določi področje uporabe teh metod, če te nalagajo obveznosti tretjim osebam.

Člen 21

Poslovanje z osebami javnega prava

21.1. V skladu s členom 123 Pogodbe o delovanju Evropske unije so prepovedane prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri ECB ali pri nacionalnih centralnih bankah v korist institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic, prav tako je prepovedano, da bi ECB ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.

21.2. ECB in nacionalne centralne banke lahko nastopajo kot fiskalni agenti za osebe iz člena 21.1.

21.3. Določbe tega člena se ne uporabljajo za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in ECB pri zagotavljanju rezerv s strani centralnih bank obravnavajo enako kakor zasebne kreditne institucije.

Člen 22

Klirinški in plačilni sistemi

ECB in nacionalne centralne banke lahko ustvarijo možnosti in ECB lahko sprejme predpise za zagotovitev učinkovitih in zanesljivih klirinških in plačilnih sistemov znotraj Unije in z drugimi državami.

Člen 23

Poslovanje s tujino

ECB in nacionalne centralne banke lahko:

- vzpostavljajo odnose s centralnimi bankami in finančnimi institucijami v drugih državah ter, kadar je primerno, z mednarodnimi organizacijami;

- kupujejo in prodajajo promptno in terminsko vse vrste deviznih sredstev in plemenitih kovin; izraz "devizna sredstva" zajema vrednostne papirje in vsa druga sredstva v valuti katere koli države ali obračunski enoti ter v kateri koli obliki;
- imajo in upravljajo sredstva iz tega člena;
- opravljajo vse vrste bančnih poslov s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami, tudi najemanje in dajanje posojil.

Člen 24 *Drugo poslovanje*

Poleg poslov, ki izhajajo iz njihovih nalog, lahko ECB in nacionalne centralne banke sklepajo posle za svoje upravne namene ali za svoje zaposlene.

Poglavje V

Bonitetni nadzor

Člen 25 *Bonitetni nadzor*

25.1. ECB lahko svetuje o področju uporabe in izvajanju zakonodaje Unije, ki se nanaša na bonitetni nadzor kreditnih institucij ter na stabilnost finančnega sistema, Svetu, Komisiji in pristojnim organom držav članic, ti pa jo prav tako lahko zaprosijo za mnenje.

25.2. V skladu s predpisi Sveta iz člena 127(6) Pogodbe o delovanju Evropske unije lahko ECB izvaja posebne naloge v zvezi z bonitetnim nadzorom kreditnih in drugih finančnih institucij razen zavarovalnic.

Poglavje VI

Finančne določbe ESCB

Člen 26

Finančna poročila

26.1. Poslovno leto se za ECB in za nacionalne centralne banke začne prvega dne januarja in konča zadnji dan decembra.

26.2. Zaključni račun ECB pripravi Izvršilni odbor v skladu z načeli, ki jih določi Svet ECB. Potem ko ga odobri Svet ECB, se objavi.

26.3. Izvršilni odbor za potrebe analiz in upravljanja pripravi konsolidirano bilanco stanja ESCB, ki zajema sredstva in obveznosti nacionalnih centralnih bank iz pristojnosti ESCB.

26.4. Za uporabo tega člena sprejme Svet ECB potrebna pravila za standardiziranje računovodstva in poročanja o poslovanju nacionalnih centralnih bank.

Člen 27

Revizija

27.1. Revizijo računovodskih izkazov ECB in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet ECB in potrdi Svet. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov ECB in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju.

27.2. Določbe člena 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije se uporabljajo samo za preverjanje učinkovitosti upravljanja ECB.

Člen 28 *Kapital ECB*

28.1. Kapital ECB znaša 5 milijard eurov. Kapital se lahko poveča z zneski, ki jih Svet ECB določi s kvalificirano večino iz člena 10.3 v mejah in pod pogoji, določenimi v Svetu skladno s postopkom iz člena 41.

28.2. Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, določenem v skladu s členom 29.

28.3. Svet ECB s kvalificirano večino iz člena 10.3 določi, koliko kapitala in v kakšni obliki se vplača.

28.4. Deležev nacionalnih centralnih bank v vpisanem kapitalu ECB ob upoštevanju člena 28.5 ni mogoče prenesti, zastaviti ali zaseči.

28.5. Če se ključ iz člena 29 spremeni, nacionalne centralne banke izvedejo medsebojni prenos kapitalskih deležev v obsegu, ki zagotavlja, da je razdelitev kapitalskih deležev skladna s spremenjenim ključem. Svet ECB določi pogoje za te prenose.

Člen 29 *Ključ za vpis kapitala*

29.1. Ključ za vpis kapitala Evropske centralne banke, ki je bil prvič določen leta 1998 ob ustanovitvi Evropskega sistema centralnih bank, se določi tako, da se vsaki nacionalni centralni banki dodeli ponder v tem ključu, ki je enak vsoti:

- 50 % deleža zadevne države članice v prebivalstvu Unije v predzadnjem letu pred ustanovitvijo ESCB;
- 50 % deleža zadevne države članice v bruto domačem proizvodu po tržnih cenah Unije iz zadnjih petih let pred predzadnjim letom pred ustanovitvijo ESCB.

Odstotek se zaokroži navzgor ali navzdol na najbližji mnogokratnik 0,0001 odstotne točke.

29.2. Statistične podatke za uporabo tega člena da na razpolago Komisija v skladu s pravili, ki jih sprejme Svet po postopku iz člena 41.

29.3. Ponderji, določeni za nacionalne centralne banke, se po ustanovitvi ESCB usklajujejo vsakih pet let po analogiji z določbami člena 29.1. Spremenjeni ključ se uporablja od prvega dne naslednjega leta.

29.4. Svet ECB sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

Člen 30

Prenos deviznih rezerv na ECB

30.1. Brez poseganja v določbe člena 28 nacionalne centralne banke oskrbijo ECB z deviznimi rezervami do zneska v protivrednosti 50 milijard eurov, kar ne vključuje valut držav članic, eurov, rezervnih pozicij pri MDS in posebnih pravic črpanja. Svet ECB določi delež, ki se prenese na ECB po njeni ustanovitvi, in zneske, ki se prenesejo pozneje. ECB je polno upravičena imeti in upravljati devizne rezerve, ki so nanjo prenesene, ter jih uporabljati za namene, določene s tem statutom.

30.2. Prispevek posamezne nacionalne centralne banke se določi sorazmerno z njenim deležem v vpisanem kapitalu ECB.

30.3. ECB prizna vsaki nacionalni centralni banki terjatev v višini njenega prispevka. Svet ECB določi denominacijo in obrestovanje teh terjatev.

30.4. V skladu s členom 30.2 lahko ECB zahteva dodatne devizne rezerve nad mejo, določeno v členu 30.1, v mejah in pod pogoji, ki jih določi Svet v skladu s postopkom iz člena 41.

30.5. ECB lahko ima in upravlja rezervne pozicije pri MDS in posebne pravice črpanja ter omogoča združevanje teh sredstev.

30.6. Svet ECB sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

Člen 31
Devizne rezerve nacionalnih centralnih bank

31.1. Nacionalne centralne banke lahko opravljajo posle pri izpolnjevanju svojih obveznosti do mednarodnih organizacij v skladu s členom 23.

31.2. Za vse drugo poslovanje z deviznimi rezervami, ki ostanejo v nacionalnih centralnih bankah po prenosih iz člena 30, in za transakcije, ki jih opravijo države članice z operativnimi deviznimi sredstvi, je nad mejo, ki se določi v okviru člena 31.3, potrebna odobritev ECB, da se zagotovi skladnost s politiko deviznega tečaja in monetarno politiko Unije.

31.3. Svet ECB izda smernice za olajšanje tega poslovanja.

Člen 32
Razporeditev denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank

32.1. Prihodki, ki jih ustvarjajo nacionalne centralne banke pri izvajanju nalog monetarne politike ESCB (v nadaljnjem besedilu "denarni prihodki"), se na koncu vsakega poslovnega leta razporedijo v skladu z določbami tega člena.

32.2. Višina denarnih prihodkov vsake nacionalne centralne banke je enaka njenemu letnemu prihodku, ustvarjenemu iz sredstev, ki jih ima nasproti bankovcem v obtoku in depozitom kreditnih institucij. Ta sredstva nacionalne centralne banke namensko razporedijo v skladu s smernicami, ki jih pripravi Svet ECB.

32.3. Če Svet ECB po uvedbi eura presodi, da struktura bilanc stanja nacionalnih centralnih bank ne dovoljuje uporabe člena 32.2, lahko Svet ECB z odstopanjem od člena 32.2 s kvalificirano večino sklene, da se za obdobje največ petih let denarni prihodki izračunavajo po drugačni metodi.

32.4. Znesek denarnih prihodkov nacionalne centralne banke se zmanjša za znesek obresti, ki jih ta nacionalna centralna banka plača za depozite, prejete od kreditnih institucij v skladu s členom 19.

Svet ECB lahko sklene, da imajo nacionalne centralne banke pravico do odškodnine za stroške, nastale z izdajanjem bankovcev, ali v izjemnih okoliščinah do odškodnine za posebne izgube, nastale pri poslih monetarne politike, ki jih opravljajo za ESCB. Plačilo odškodnine se izvede v obliki, ki je po presoji Sveta ECB primerna; te zneske je mogoče pobotati z denarnimi prihodki nacionalnih centralnih bank.

32.5. Vsota denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank se porazdeli nacionalnim centralnim bankam sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB, ob upoštevanju kakršnega koli sklepa, ki ga sprejme Svet ECB v skladu s členom 33.2.

32.6. Obračun in poravnavo zneskov, ki so posledica razporeditve denarnih prihodkov, izvede ECB v skladu s smernicami Sveta ECB.

32.7. Svet ECB sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za uporabo tega člena.

Člen 33 *Razporeditev čistega dobička in izgube ECB*

33.1. Čisti dobiček ECB se prenese po naslednjem zaporedju:

- (a) znesek, ki ga določi Svet ECB in ki ne sme presegati 20 % čistega dobička, se prenese v splošni rezervni sklad največ do višine, ki je enaka 100 % kapitala;
- (b) preostali čisti dobiček se razdeli med delničarje ECB sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži.

33.2. Če ima ECB izgubo, se primanjkljaj pokrije iz splošnega rezervnega sklada ECB in po potrebi na podlagi sklepa Sveta ECB iz denarnih prihodkov v določenem poslovnem letu sorazmerno z višino in do višine zneskov, porazdeljenih nacionalnim centralnim bankam v skladu s členom 32.5.

Poglavje VII

Splošne določbe

Člen 34

Pravni akti

34.1. V skladu s členom 132 Pogodbe o delovanju Evropske unije ECB:

- sprejema uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, ki so opredeljene v prvi alineji člena 3.1, v členih 19.1, 22 ali 25.2 statuta ESCB in ECB in v primerih, določenih v aktih Sveta iz člena 41;
- sprejema sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih ESCB v skladu s Pogodbama in statutom ESCB in ECB;
- pripravlja priporočila in daje mnenja.

34.2. ECB lahko sklene, da svoje sklepe, priporočila in mnenja objavi.

34.3. V mejah in pod pogoji, ki jih Svet sprejme po postopku iz člena 41, ima ECB pravico naložiti globe ali periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih uredb in sklepov.

Člen 35

Sodni nadzor in z njim povezane zadeve

35.1. Sodišče Evropske unije preverja ali razlaga dejanja ali opustitve dejanj ECB v primerih in pod pogoji, določenimi s Pogodbama. ECB lahko sproži postopek v primerih in pod pogoji, določenimi s Pogodbama.

35.2. Spore med ECB na eni strani in njenimi upniki, dolžniki ali drugimi osebami na drugi rešujejo pristojna nacionalna sodišča, razen kadar je bila pristojnost prenesena na Sodišče Evropske unije.

35.3. Za ECB velja ureditev odgovornosti iz člena 340 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Odgovornost nacionalnih centralnih bank je določena z nacionalnimi zakonodajami.

35.4. Sodišče Evropske unije je pristojno za izrekanje sodb na podlagi arbitražne klavzule v vseh pogodbah, ki jih sklene ECB ali ki so sklenjene v njenem imenu, ne glede na to, ali ureja te pogodbe javno ali zasebno pravo.

35.5. Sklep ECB o vložitvi tožbe pri Sodišču Evropske unije sprejme Svet ECB.

35.6. Sodišče Evropske unije je pristojno za reševanje sporov glede izpolnjevanja obveznosti, ki jih nacionalnim centralnim bankam nalagata Pogodbi in ta statut. Če ECB meni, da nacionalna centralna banka ni izpolnila obveznosti po Pogodbah in tem statutu, poda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej nacionalni centralni banki omogočila, da predloži svoje pripombe. Če zadevna nacionalna centralna banka ne upošteva mnenja v roku, ki ga določi ECB, lahko ECB predloži zadevo Sodišču Evropske unije.

Člen 36 Zaposleni

36.1. Svet ECB na predlog Izvršilnega odbora določi pogoje za zaposlitev v ECB.

36.2. Sodišče Evropske unije je pristojno za reševanje vseh sporov med ECB in njenimi uslužbenci v mejah in pod pogoji, ki so določeni v pogojih za zaposlitev.

Člen 37 (prejšnji člen 38) Poslovna skrivnost

37.1. Člani upravljavskih organov in zaposleni ECB in nacionalnih centralnih bank tudi po izteku mandata ne smejo razkriti informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti.

37.2. Za osebe z dostopom do podatkov, ki so predmet predpisov Unije o obveznosti varovanja skrivnosti, se uporabljajo ti predpisi.

Člen 38 (prejšnji člen 39)
Podpisniki

V razmerjih do tretjih oseb zavezuje ECB vsako dejanje predsednika ali dveh članov Izvršilnega odbora ali podpis dveh zaposlenih ECB, ki ju predsednik ustrezno pooblasti za podpisovanje v imenu ECB.

Člen 39 (prejšnji člen 40)
Privilegiji in imunitete

ECB uživa na ozemlju držav članic privilegije in imunitete, ki so potrebni za izvajanje njenih nalog, pod pogoji, določenimi s Protokolom o privilegijih in imunitetah Evropske unije.

Poglavje VIII

Sprememba statuta in dopolnilna zakonodaja

Člen 40 (prejšnji člen 41)
Poenostavljeni postopek spreminjanja

40.1. V skladu s členom 129(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije lahko člene 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1(a) in 36 tega statuta spremenita Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku na priporočilo ECB in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju z ECB.

40.2. Člen 10.2 se lahko spremeni s soglasnim sklepom Evropskega sveta na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo ali na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko. Te spremembe začnejo veljati šele, ko jih potrdijo države članice v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

40.3. Za priporočilo, ki ga pripravi ECB po tem členu, je potreben soglasen sklep Sveta ECB.

Člen 41 (prejšnji člen 42)
Dopolnilna zakonodaja

V skladu s členom 129(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in ECB ali na priporočilo ECB in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo sprejme določbe, navedene v členih 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 in 34.3 tega statuta.

Poglavje IX

Prehodne in druge določbe za ESCB

Člen 42 (prejšnji člen 43)
Splošne določbe

42.1. Odstopanje, predvideno v členu 139 Pogodbe o delovanju Evropske unije, povzroči, da se zadevni državi članici ne dodeljujejo pravice ali nalagajo obveznosti z naslednjimi členi tega statuta: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34 in 49.

42.2. Centralne banke držav članic, za katere velja odstopanje iz člena 139 navedene pogodbe, ohranijo pristojnosti na področju monetarne politike po nacionalnem pravu.

42.3. Skladno s členom 139 navedene pogodbe izraz "države članice" pomeni "države članice, katerih valuta je euro" v naslednjih členih tega statuta: 3, 11.2 in 19.

42.4. Izraz "nacionalne centralne banke" pomeni "centralne banke držav članic katerih valuta je euro" v naslednjih členih statuta: 9.2, 10.2, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 in 49.

42.5. Izraz "delničarji" pomeni "centralne banke držav članic katerih valuta je euro" v členih 10.3 in 33.1.

42.6. Izraz "vpisani kapital ECB" pomeni "kapital ECB, ki so ga vpisale centralne banke držav članic, katerih valuta je euro" v členih 10.3 in 30.2.

Člen 43 (prejšnji člen 44)
Prehodne naloge ECB

ECB prevzame nekdanje naloge Evropskega monetarnega inštituta iz člena 141(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki jih je zaradi odstopanj ene ali več držav članic treba še izvajati po uvedbi eura.

ECB svetuje pri pripravah za odpravo odstopanj iz člena 140 navedene pogodbe.

Člen 44 (prejšnji člen 45)
Razširjeni svet ECB

44.1. Brez poseganja v določbe člena 129(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije se kot tretji organ odločanja ECB ustanovi Razširjeni svet.

44.2. Člani Razširjenega sveta so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank. Drugi člani Izvršilnega odbora lahko sodelujejo na sestankih Razširjenega sveta, vendar nimajo pravice glasovanja.

44.3. Odgovornosti Razširjenega sveta so v celoti našteje v členu 46 tega statuta.

Člen 45 (prejšnji člen 46)
Poslovnik Razširjenega sveta

45.1. Razširjenemu svetu ECB predseduje predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik ECB.

45.2. Predsednik Sveta in en član Komisije lahko sodelujeta na sestankih Razširjenega sveta, vendar nimata pravice glasovanja.

45.3. Predsednik pripravlja sestanke Razširjenega sveta.

45.4. Razširjeni svet z odstopanjem od člena 12.3 sprejme svoj poslovnik.

45.5. Sekretariat Razširjenega sveta zagotovi ECB.

Člen 46 (prejšnji člen 47)
Odgovornosti Razširjenega sveta

46.1. Razširjeni svet:

- izvaja naloge iz člena 43;
- sodeluje pri svetovalnih nalogah iz členov 4 in 25.1.

46.2. Razširjeni svet sodeluje pri:

- zbiranju statističnih podatkov iz člena 5;
- poročanju ECB iz člena 15;
- oblikovanju potrebnih pravil za uporabo člena 26, navedenih v členu 26.4;

- sprejemanju vseh drugih potrebnih ukrepov za uporabo člena 29, navedenih v členu 29.4;
- določanju pogojev za zaposlitev v ECB iz člena 36.

46.3. Razširjeni svet sodeluje pri pripravi, ki so potrebne za nepreklicno določitev deviznih tečajev valut držav članic z odstopanjem glede na euro iz člena 140(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

46.4. Predsednik ECB obvešča Razširjeni svet o sklepih Sveta ECB.

Člen 47 (prejšnji člen 48)
Prehodne določbe za kapital ECB

V skladu s členom 29.1 se za vsako nacionalno centralno banko določi ponder v ključu za vpis kapitala ECB. Z odstopanjem od člena 28.3 centralne banke držav članic z odstopanjem ne vplačajo svojega vpisanega kapitala, razen če Razširjeni svet z večino, ki predstavlja vsaj dve tretjini vpisanega kapitala ECB in vsaj polovico delničarjev, ne odloči, da mora biti vplačan minimalni odstotek kot prispevek za stroške poslovanja ECB.

Člen 48 (prejšnji člen 49)
Odloženo plačilo kapitala, rezerv in rezervacij ECB

48.1. Centralna banka države članice, katere odstopanje je bilo odpravljeno, vplača svoj vpisani delež kapitala ECB v enaki višini kakor centralne banke držav članic katerih valuta je euro in prenese na ECB devizne rezerve v skladu s členom 30.1. Znesek za prenos se določi tako, da se pomnoži vrednost v eurih po veljavnih deviznih tečajih tistih deviznih rezerv, ki so že bile prenesene na ECB v skladu s členom 30.1, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna nacionalna centralna banka, in številom delnic, ki so jih že vplačale druge nacionalne centralne banke.

48.2. Poleg vplačila iz člena 48.1 zadevna centralna banka prispeva k rezervam ECB, k rezervacijam, ki so enakovredne rezervam, in k znesku, ki ga je še treba vključiti v rezerve in rezervacije glede na saldo bilance uspeha na dan 31. decembra v letu pred odpravo odstopanja. Znesek prispevka se določi tako, da se pomnoži višino rezerv, kakršne so opredeljene zgoraj in navedene v potrjeni bilanci stanja ECB, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna nacionalna centralna banka, in številom delnic, ki so jih že vplačale druge centralne banke.

48.3. Ko ena ali več držav postane država članica in njihove centralne banke postanejo del ESCB, se vpisani kapital ECB ter najvišja možna meja zneska deviznih rezerv, ki se lahko prenese na ECB, avtomatično povečata. Povečanje se določi z množenjem takrat veljavnih ustreznih zneskov z razmerjem – znotraj razširjenega ključa za vpis kapitala – med ponderjem vstopajočih nacionalnih centralnih bank in ponderjem nacionalnih centralnih bank, ki so že članice ESCB. Ponder vsake nacionalne centralne banke v ključu za vpis kapitala se izračuna po analogiji s členom 29.1 ter v skladu s členom 29.2. Referenčna obdobja, ki se uporabijo za statistične podatke, so enaka tistim, ki so se uporabila za zadnjo petletno uskladitev ponderjev po členu 29.3.

Člen 49 (prejšnji člen 52)
Menjava bankovcev v valutah držav članic

Po nepreklicni določitvi deviznih tečajev v skladu s členom 140(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije Svet ECB stori vse potrebno, da bi nacionalne centralne banke menjale bankovce v valutah z nepreklicno določenimi deviznimi tečaji po njihovi nominalni vrednosti.

Člen 50 (prejšnji člen 53)
Uporaba prehodnih določb

Členi 42 do 47 se uporabljajo, če in dokler obstajajo države članice z odstopanjem.

PROTOKOL (št. 5)

O STATUTU EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO oblikovati statut Evropske investicijske banke, predviden v členu 308 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

V skladu s členom 308 Pogodbe o delovanju Evropske unije se ustanovi Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu "Banka"), ki opravlja svoje naloge in izvaja svojo dejavnost skladno z določbami Pogodb in tega statuta.

Člen 2

Naloga Banke je opredeljena v členu 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije .

Člen 3

V skladu s členom 308 Pogodbe o delovanju Evropske unije so članice Banke države članice.

Člen 4

1. Kapital Banke je 243 284 154 500 EUR, države članice pa so vpisale naslednje deleže:

Nemčija	39 195 022 000
Francija	39 195 022 000
Italija	39 195 022 000
Združeno kraljestvo	39 195 022 000
Španija	23 517 013 500
Belgija	10 864 587 500
Nizozemska	10 864 587 500
Švedska	7 207 577 000
Danska	5 501 052 500
Avstrija	5 393 232 000
Poljska	5 017 144 500
Finska	3 098 617 500
Grčija	2 946 995 500
Portugalska	1 899 171 000
Češka	1 851 369 500
Madžarska	1 751 480 000
Irska	1 375 262 000
Romunija	1 270 021 000
Hrvaška	891 165 500
Slovaška	630 206 000
Slovenija	585 089 500
Bolgarija	427 869 500
Litva	367 127 000
Luksemburg	275 054 500
Ciper	269 710 500
Latvija	224 048 000
Estonija	173 020 000
Malta	102 665 000

Države članice jamčijo le do višine svojega deleža v vpisanem kapitalu in ne v vplačanem kapitalu.

2. Vključitev nove članice povzroči povečanje vpisanega kapitala v višini prispevka nove članice.
3. Svet guvernerjev lahko soglasno odloči, da se vpisani kapital poveča.
4. Deleža posamezne članice v vpisanem kapitalu ni mogoče prenesti, zastaviti ali zaseči.

Člen 5

1. Države članice vplačajo vpisani kapital v višini povprečno 8,919255272 % zneskov iz člena 4(1).
2. V primeru povečanja vpisanega kapitala svet guvernerjev soglasno določi odstotke, ki jih je treba vplačati, in način plačevanja. Gotovinska vplačila se opravljajo izključno v eurih.
3. Svet direktorjev lahko zahteva vplačilo salda vpisanega kapitala do višine, ki je potrebna, da Banka izpolni obveznosti .

Vsaka država članica izvede to vplačilo v sorazmerju s svojim deležem vpisanega kapitala.

Člen 6 (prejšnji člen 8)

Banko upravljajo in vodijo svet guvernerjev, svet direktorjev in upravni odbor.

Člen 7
(prejšnji člen 9)

1. Svet guvernerjev sestavljajo ministri, ki jih imenujejo države članice.
2. Svet guvernerjev sprejema splošne direktive o kreditni politiki Banke, v skladu s cilji Unije.

Svet guvernerjev zagotavlja, da se te direktive izvajajo.

3. Poleg tega svet guvernerjev:
 - (a) odloča, ali naj se vpisani kapital poveča v skladu s členoma 4(3) in 5(2);
 - (b) za namene člena 9(1) opredeli načela, ki veljajo za posle financiranja v okviru nalog Banke;
 - (c) izvaja pristojnosti, določene v členih 9 in 11, za imenovanja in obvezno upokojitev članov sveta direktorjev in upravnega odbora, ter pristojnosti, določene v drugem pododstavku člena 11(1);
 - (d) v skladu s členom 16(1) odloča o odobritvi financiranja za naložbene posle, ki naj bi se v celoti ali delno izvedli zunaj ozemlja držav članic;
 - (e) odobri letna poročila sveta direktorjev;
 - (f) odobri letne bilance stanja in bilance uspeha;
 - (g) izvaja druga pooblastila in naloge dodeljene s tem statutom;
 - (h) odobri poslovnik Banke.
4. Svet guvernerjev je v okviru Pogodb in tega statuta pooblaščen, da soglasno sprejema vse odločitve glede začasne ustavitve dejavnosti Banke in njene morebitne likvidacije.

Člen 8
(prejšnji člen 10)

Razen če ni v tem statutu določeno drugače, so odločitve sveta guvernerjev sprejete z večino njegovih članov. Ta večina mora predstavljati najmanj 50 % vpisanega kapitala.

Za kvalificirano večino je potrebnih osemnajst glasov in 68 % vpisanega kapitala.

Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

Člen 9
(prejšnji člen 11)

1. Svet direktorjev odloča o odobritvi financiranja, zlasti v obliki posojil in jamstev ter najemanja posojil; določa obrestne mere za posojila ter provizije in druge dajatve. Na podlagi sklepa, sprejetega s kvalificirano večino, lahko nekatere svoje dodeljene pristojnosti prenese na upravni odbor. Določi podrobnosti in pogoje tega prenosa in nadzira njegovo izvajanje.

Svet direktorjev nadzoruje, da je Banka pravilno vodena; zagotavlja skladnost poslovanja Banke z določbami Pogodb in statutom ter s splošnimi direktivami, ki jih sprejema svet guvernerjev.

Ob koncu proračunskega leta mora svet direktorjev svetu guvernerjev predložiti poročilo in ga po njegovi odobritvi objaviti.

2. Svet direktorjev sestavlja devetindvajset direktorjev in devetnajst namestnikov direktorjev.

Direktorje imenuje svet guvernerjev za pet let, po enega predlaga vsaka država članica in enega predlaga Komisija.

Namestnike direktorjev imenuje svet guvernerjev za pet let, kakor sledi:

- dva namestnika predlaga Zvezna republika Nemčija,

- dva namestnika predlaga Francoska republika,
- dva namestnika predlaga Italijanska republika,
- dva namestnika predlaga Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagata Kraljevina Španija in Portugalska republika,
- enega namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Kraljevina Belgija, Veliko vojvodstvo Luksemburg in Kraljevina Nizozemska,
- dva namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Kraljevina Danska, Helenska republika, Irska in Romunija,
- dva namestnika v medsebojnem soglasju predlagajo Republika Estonija, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Avstrija, Republika Finska in Kraljevina Švedska,
- tri namestnike v medsebojnem soglasju predlagajo Republika Bolgarija, Češka republika, Republika Hrvaška, Republika Ciper, Republika Madžarska, Republika Malta, Republika Poljska, Republika Slovenija in Slovaška republika,
- enega namestnika predlaga Komisija.

Svet direktorjev kooptira šest strokovnjakov brez pravice glasovanja: tri kot člane in tri kot namestnike.

Direktorji in namestniki so lahko ponovno imenovani.

Ureditev glede udeležbe na sestankih sveta direktorjev ter določbe, ki se uporabljajo za namestnike in kooptirane strokovnjake, se opredelijo v poslovniku.

Seje sveta direktorjev vodi predsednik ali v njegovi odsotnosti eden od podpredsednikov upravnega odbora, ki pa ne glasuje.

Člani sveta direktorjev so izbrani med osebami, katerih neodvisnost in usposobljenost sta nedvomni; odgovorni so izključno Banki.

3. Če direktor ne izpolnjuje več potrebnih pogojev za opravljanje svojih nalog, ga lahko svet guvernerjev, ki odloča s kvalificirano večino, razreši.

Če letno poročilo ni odobreno, svet direktorjev odstopi.

4. Mesto, izpraznjeno zaradi smrti ali prostovoljnega odstopa, razrešitve ali kolektivnega odstopa, se zapolni v skladu z določbami odstavka 2. Razen ob zamenjavi sveta direktorjev v celoti so člani nadomeščeni za preostanek njihovega mandata.

5. Svet guvernerjev določi osebne prejemke članov sveta direktorjev. Svet guvernerjev določi, katere dejavnosti so nezdržljive s funkcijo direktorja in namestnika.

Člen 10 (prejšnji člen 12)

1. V svetu direktorjev ima vsak direktor en glas. Svoj glas lahko prenese v vseh primerih, v skladu s postopkom, ki se predpiše v poslovniku Banke.

2. Če v tem statutu ni drugače določeno, odloča svet direktorjev najmanj z eno tretjino (1/3) članov, ki imajo pravico glasovanja in ki predstavlja najmanj petdeset odstotkov (50 %) vpisanega kapitala. Za kvalificirano večino je potrebnih osemnajst (18) glasov za in oseminšestdeset odstotkov (68 %) vpisanega kapitala. V poslovniku Banke je določena sklepčnost, ki se zahteva za veljavnost odločitev sveta direktorjev.

Člen 11 (prejšnji člen 13)

1. Upravni odbor sestavljajo predsednik in osem podpredsednikov, ki jih za šest let imenuje svet guvernerjev na predlog sveta direktorjev. Lahko so ponovno imenovani.

Svet guvernerjev lahko soglasno spremeni število članov upravnega odbora.

2. Na predlog sveta direktorjev, ki odloča s kvalificirano večino, lahko svet guvernerjev s kvalificirano večino razreši člane upravnega odbora.
3. Upravni odbor skrbi za tekoče poslovanje Banke pod vodstvom predsednika in nadzorom sveta direktorjev.

Pripravlja sklepe sveta direktorjev, zlasti glede najemanja posojil ter odobravanja financiranja, zlasti v obliki posojil in jamstev; zagotavlja izvajanje teh sklepov.

4. Upravni odbor odloča z večino pri sprejemanju mnenj o prošnjah za posojila in jamstva ter o načrtovanem najemanju posojil.
5. Svet guvernerjev določi osebne prejemke članov upravnega odbora in določi, katere dejavnosti so nezdržljive z njihovo funkcijo.
6. Predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik zastopa Banko v sodnih in zunajsodnih zadevah.
7. Zaposleni pri Banki so podrejeni predsedniku. Ta jih sprejema v službo in jim daje odpoved. Pri izbiri zaposlenih mora upoštevati ne le osebne sposobnosti in strokovno usposobljenost, ampak tudi pravično zastopanost državljanov držav članic. V poslovniku se določi organ, ki je pristojen za sprejemanje določb, ki se uporabljajo za zaposlene.
8. Upravni odbor in zaposleni Banke so odgovorni izključno Banki in pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisni.

Člen 12 (prejšnji člen 14)

1. Odbor šestih članov, ki jih na podlagi njihove usposobljenosti imenuje svet guvernerjev preverja, ali delovanje Banke ustreza najboljšim praksam v bančništvu, in je odgovoren za revizijo poročil Banke.

2. Odbor iz odstavka 1 vsako leto preveri pravilnost poslovanja in knjigovodstva Banke. V ta namen preverja, ali je poslovanje Banke potekalo v skladu s formalnostmi in postopki, določenimi v tem statutu in poslovniku.
3. Odbor iz odstavka 1 potrdi, da računovodski izkaz in drugi finančni podatki v letnem poročilu, ki ga pripravi svet direktorjev, kažejo resnično in pravo sliko o finančnem položaju Banke z vidika sredstev in obveznosti ter o rezultatih poslovanja in denarnih tokovih v zadevnem poslovnem letu.
4. V poslovniku se opredeli, kako morajo biti člani odbora iz odstavka 1 usposobljeni, določijo pa se tudi pogoji njegovega delovanja.

Člen 13
(prejšnji člen 15)

Banka se z vsako državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi zadevna država. Pri finančnem poslovanju Banka uporablja storitve nacionalne centralne banke zadevne države članice ali drugih finančnih institucij, ki jih potrdi ta država.

Člen 14
(prejšnji člen 16)

1. Banka sodeluje z vsemi mednarodnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih.
2. Banka navezuje koristne stike za sodelovanje z bančnimi in finančnimi institucijami v državah, na katere širi svoje poslovanje.

Člen 15
(prejšnji člen 17)

Na prošnjo države članice ali Komisije ali na lastno pobudo svet guvernerjev v skladu z enakimi določbami, ki veljajo za njihovo sprejetje, razlaga ali dopolnjuje direktive, ki jih je sprejel po členu 7 tega statuta.

Člen 16
(prejšnji člen 18)

1. V okviru nalog iz člena 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije Banka odobrava financiranje, zlasti v obliki posojil in jamstev svojim članom ali zasebnim ali javnim podjetjem za naložbe, ki se bodo izvajale na ozemlju držav članic, če ni na razpolago sredstev iz drugih virov pod razumnimi pogoji.

Vendar pa lahko Banka s sklepom, ki ga s kvalificirano večino sprejme svet guvernerjev na predlog sveta direktorjev, odobri financiranje za naložbe, ki se bodo v celoti ali delno izvajale zunaj ozemlja držav članic.

2. Kolikor je to mogoče, se posojila odobravajo le pod pogojem, da se uporabijo tudi sredstva iz drugih finančnih virov.

3. Banka postavi kot pogoj za odobritev posojila podjetju ali organizaciji, ki ni država članica, jamstvo države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena, ali druga zadostna jamstva ali finančno moč dolžnika.

Poleg tega svet direktorjev v skladu z načeli, ki jih določi svet guvernerjev na podlagi člena 7(3)(b), ter kadar tako zahteva izvajanje poslov po členu 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije, s kvalificirano večino določi pogoje za posle financiranja, ki izkazujejo poseben profil tveganja in tako štejejo kot posebne dejavnosti.

4. Banka lahko jamči za posojila, ki jih najamejo javna ali zasebna podjetja ali organizacije za izvajanje projektov iz člena 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije .

5. Skupni znesek terjatev Banke iz odobrenih posojil in jamstev ne sme preseči 250 % vpisanega kapitala, rezerv, nerazporejenih rezervacij in presežka iz bilance uspeha. Ta skupni znesek se zmanjša za vsoto, enako znesku, ki ga je Banka vpisala kot kapitalsko udeležbo, ne glede na to, ali je bil vplačan ali ne.

Znesek, ki ga Banka plača za kapitalske udeležbe, nikoli ne sme preseči skupne vsote vplačanega vpisanega kapitala, rezerv, nerazporejenih rezervacij in presežka iz bilance uspeha.

Za posebne dejavnosti Banke, o katerih odločata Svet guvernerjev in Svet direktorjev v skladu z odstavkom 3, velja izjema, po kateri je zanje v rezervah treba predvideti posebno razporeditev.

Ta odstavek se uporablja tudi za konsolidirane računovodske izkaze Banke."

6. Banka se zavaruje pred tečajnimi tveganji tako, da v posojilne in garancijske pogodbe vključi takšne klavzule, ki jih šteje za primerne.

Člen 17 (prejšnji člen 19)

1. Obrestne mere za posojila, provizije in druge dajatve Banke se morajo prilagoditi prevladujočim pogojem na trgu kapitala in izračunati tako, da prihodek, ki iz njih izhaja, omogoča Banki izpolnjevanje njenih obveznosti, kritje njenih stroškov in tveganj oblikovanje rezervnega sklada po členu 22.

2. Banka ne daje popustov na obrestne mere. Če je glede na naravo naložbe, ki se financira, zmanjšanje obrestne mere zaželeno, lahko zadevna država članica ali kdo tretji odobri pomoč za plačilo obresti, kolikor je to skladno s členom 107 Pogodbe o delovanju Evropske unije .

Člen 18 (prejšnji člen 20)

Pri svojih poslih financiranja mora Banka upoštevati naslednja načela:

1. Zagotavlja, da se sredstva uporabljajo kar najbolj racionalno v interesu Unije.

Posojila ali jamstva lahko odobrava le:

- (a) kadar se pri naložbah podjetij iz proizvodnega sektorja, izplačevanje obresti in amortizacije zagotavlja iz dobička iz poslovanja, pri drugih naložbah pa s prevzemom obveznosti države članice, v kateri poteka naložba, ali na kakšen drug način, in
- (b) kadar izvajanje naložbe prispeva k povečanju ekonomske produktivnosti na splošno in spodbuja uresničevanje notranjega trga.

2. Banka ne sme pridobiti deležev v podjetjih ali prevzeti odgovornosti pri njihovem poslovanju, razen če to ne zagotavlja zaščite njenih pravic pri povrnitvi terjatev.

Vendar svet direktorjev v skladu z načeli, ki jih določi svet guvernerjev na podlagi člena 7(3)(b), ter kadar tako zahteva izvajanje poslov po členu 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije, s kvalificirano večino določi pogoje za kapitalsko udeležbo v gospodarskih družbah, kolikor je to – praviloma kot dopolnilo posojilu ali jamstvu – potrebno zaradi financiranja naložbe ali programa.

3. Svoje naložbe lahko odstopi na trgu kapitala in v ta namen lahko zahteva od dolžnikov, da izdajo obveznice ali druge vrednostne papirje.

4. Banka ali države članice ne smejo postavljati pogojev, ki bi določali, da je treba posojene zneske porabiti v določeni državi članici.

5. Kot pogoj za odobritev posojila lahko Banka zahteva razpis mednarodnih natečajev.

6. Banka ne sme niti v celoti niti delno financirati naložb, ki jim nasprotuje država članica, na ozemlju katere naj bi se izvajali.

7. Banka lahko v dopolnilo svoji posojilni dejavnosti pod pogoji, ki jih s kvalificirano večino in v skladu s tem statutom določi svet guvernerjev, zagotavlja storitve tehnične pomoči.

Člen 19
(prejšnji člen 21)

1. Vsako podjetje ali oseba javnega ali zasebnega prava lahko Banko neposredno zaprosi za financiranje. Prav tako se prošnje lahko naslovijo na Banko bodisi prek Komisije ali države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena.
 2. Za prošnje, ki so naslovljene prek Komisije, se pridobi mnenje države članice, na ozemlju katere bo naložba izvedena. Za prošnje, naslovljene prek države članice, se pridobi mnenje Komisije. Prošnje, ki jih neposredno vložijo podjetja, se predložijo zadevni državi članici in Komisiji.
- Zadevna država in Komisija pripravita mnenje najpozneje v dveh mesecih. Če Banka v tem času ne dobi odgovora, se šteje, da glede zadevne naložbe ni ugovorov.
3. Svet direktorjev odloča o poslih financiranja, ki mu jih predloži upravni odbor.
 4. Upravni odbor preveri, ali so posli financiranja, ki so mu bili predloženi, v skladu z določbami tega statuta, zlasti členov 16 in 18. Če se upravni odbor izreče za posel financiranja, predloži svetu direktorjev ustrezen predlog; kot pogoj za pozitivno mnenje lahko postavi zahteve, ki so po njegovem mnenju bistvene. Če se upravni odbor izreče proti odobritvi financiranja, mora svetu direktorjev predložiti vse ustrezne dokumente skupaj s svojim mnenjem.
 5. Če upravni odbor poda negativno mnenje, lahko svet direktorjev odobri zadevno financiranje le s soglasno odločitvijo.
 6. Če Komisija poda negativno mnenje, lahko svet direktorjev odobri zadevno financiranje le s soglasno odločitvijo; član sveta direktorjev, ki je bil imenovan na predlog Komisije, se vzdrži glasovanja.
 7. Če negativno mnenje podata upravni odbor in Komisija, svet direktorjev zadevnega financiranja ne sme odobriti.

8. V primeru, da je treba posel financiranja, povezan z odobreno naložbo, prestrukturirati zaradi zaščite pravic in interesov Banke, upravni odbor nemudoma sprejme nujne ukrepe, ki jih šteje za potrebne in o katerih mora takoj poročati svetu direktorjev.

Člen 20
(prejšnji člen 22)

1. Banka si na trgih kapitala sposoja potrebna sredstva za izvajanje svojih nalog.
2. Banka si na trgih kapitala držav članic lahko sposoja v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za te trge.

Pristojni organi države članice z odstopanjem v smislu člena 139(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije lahko temu nasprotujejo le, če obstaja nevarnost resnih motenj na trgu kapitala te države.

Člen 21
(prejšnji člen 23)

1. Banka lahko uporabi vsa sredstva, ki jih ne potrebuje neposredno za izpolnjevanje svojih obveznosti, pod naslednjimi pogoji:

- (a) lahko vlaga na denarnih trgih;
- (b) ob upoštevanju določb člena 18(2) lahko kupuje ali prodaja vrednostne papirje;
- (c) lahko opravlja vse druge finančne posle v okviru svojih ciljev.

2. Ne da bi to posegalo v določbe člena 23, Banka pri upravljanju svojih naložb ne izvaja devizne arbitraže, ki ni neposredno potrebna za izvajanje njenega posojilnega poslovanja ali za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz najetih posojil ali iz jamstev, ki jih je odobrila.

3. Banka deluje na področjih iz tega člena v dogovoru s pristojnimi organi ali z nacionalno centralno banko zadevne države članice.

Člen 22
(prejšnji člen 24)

1. Postopno se ustanovi rezervni sklad v višini do 10 % vpisanega kapitala. Če stanje obveznosti Banke to upravičuje, lahko svet direktorjev odloči, da se oblikujejo dodatne rezerve. Dokler rezervni sklad še ni v celoti oblikovan, se polni iz:

(a) obresti za posojila, ki jih Banka odobrava iz sredstev, ki jih države članice vplačujejo v skladu s členom 5,

(b) obresti za posojila, ki jih Banka odobrava iz prejetih vračil za dana posojila iz točke (a),

kolikor niso te obresti potrebne za izpolnjevanje obveznosti Banke in kritje njenih stroškov.

2. Sredstva rezervnega sklada morajo biti naložena tako, da so kadar koli na razpolago za izpolnjevanje nalog sklada.

Člen 23
(prejšnji člen 25)

1. Banka lahko kadar koli prenese svoja sredstva v valuti ene države članice, katere valuta ni euro, da bi lahko izvajala finančno poslovanje v skladu z nalogo iz člena 309 Pogodbe o delovanju Evropske unije in ob upoštevanju določb člena 21 tega statuta. Če Banka razpolaga z denarnimi ali unovčljivimi sredstvi v valuti, ki jo potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

2. Banka ne sme zamenjati svojih sredstev v valuti ene države članice, katere valuta ni euro v valute tretjih držav brez privolitve te države članice.

3. Banka lahko prosto razpolaga s tistim delom svojega kapitala, ki je vplačan, ter z devizami, izposojenimi na trgih zunaj Unije.

4. Države članice se zavezujejo dati dolžnikom Banke na razpolago devize, potrebne za vračilo glavnice in obresti za posojila ter provizije za jamstva, ki jih je Banka odobrila za izvedbo naložb na njihovem ozemlju.

Člen 24
(prejšnji člen 26)

Če država članica ne izpolnjuje obveznosti članstva iz tega statuta, zlasti obveznosti vplačila svojega deleža v vpisanem kapitalu ali izplačevanja najetih posojil, lahko svet guvernerjev s kvalificirano večino odloči, da se odobravanje posojil ali jamstev tej državi članici ali njenim državljanom začasno ustavi.

Ta odločitve države članice ali njenih državljanov ne odvezuje obveznosti do Banke.

Člen 25
(prejšnji člen 27)

1. Če svet guvernerjev odloči, da se poslovanje Banke začasno ustavi, se morajo vse njene dejavnosti nemudoma ustaviti, razen tistih, ki so potrebne za zagotovitev pravilnega unovčenja, zaščite in ohranitve njenega premoženja ter za poravnavo njenih obveznosti.
2. V primeru likvidacije svet guvernerjev imenuje likvidatorje in jim da navodila za izvedbo likvidacije. Svet guvernerjev skrbi za varstvo pravic zaposlenih.

Člen 26
(prejšnji člen 28)

1. Banka ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava notranja zakonodaja; zlasti lahko pridobiva premičnine in nepremičnine ali z njimi razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku.
2. Premoženje Banke se ne more kakor koli zaseči ali razlastiti.

Člen 27
(prejšnji člen 29)

Spore med Banko na eni strani in njenimi upniki, dolžniki in drugimi osebami na drugi strani rešujejo pristojna nacionalna sodišča, razen kadar je bila pristojnost prenesena na Sodišče Evropske unije. Banka lahko v vsaki pogodbi predvidi arbitražo.

Banka ima domicil v vsaki državi članici. Vendar pa lahko v vsaki pogodbi določi poseben domicil.

Premoženje in sredstva Banke so lahko predmet zaplembe ali prisilne izvršbe samo na podlagi sklepa sodišča.

Člen 28
(prejšnji člen 30)

1. Svet guvernerjev se lahko soglasno odloči ustanoviti hčerinske družbe ali druge subjekte, ki so finančno samostojne pravne osebe.

2. Svet guvernerjev soglasno sprejme statute teles iz odstavka 1. Statuti opredeljujejo predvsem njihove cilje, sestavo, kapital, članstvo, sedež, finančne vire, načine posredovanja in pravila o revidiranju kakor tudi njihove odnose z organi Banke.

3. Banka ima pravico sodelovati pri upravljanju teh teles in prispeva v njihov vpisani kapital do višine, ki jo soglasno določi svet guvernerjev.

4. Za telesa iz odstavka 1 tega člena, kolikor se zanje uporablja pravo Unije, za člane njihovih organov pri opravljanju njihovih nalog ter za njihove zaposlene se uporablja Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske unije pod enakimi pogoji kot za Banko.

Vendar pa se za tiste dividende, kapitalske donose ali druge oblike prihodkov iz takih teles, do katerih so upravičeni člani, razen Evropske unije in Banke, še naprej uporabljajo davčne določbe ustrezne zakonodaje.

5. Sodišče Evropske unije ima v mejah, določenih v nadaljevanju, pristojnost za odločanje v sporih glede ukrepov, ki jih sprejmejo organi telesa, za katero se uporablja pravo Unije. Postopek zoper te ukrepe lahko sproži vsak član takega telesa ali države članice pod pogoji iz člena 263 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

6. Svet guvernerjev lahko soglasno odloči, da se zaposlenim v telesih, za katera se uporablja pravo Unije, omogoči v skladu z ustreznimi internimi postopki dostop do sistemov, ki so skupni z Banko.

PROTOKOL (št. 6)

**O DOLOČITVI SEDEŽEV INSTITUCIJ TER NEKATERIH ORGANOV, URADOV,
AGENCIJ IN SLUŽB EVROPSKE UNIJE**

PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC SO SE

OB UPOŠTEVANJU člena 341 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 189 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo,

OB SKLICEVANJU IN POTRDITVI sklepa z dne 8. aprila 1965, vendar brez poseganja v sklepe glede sedeža bodočih institucij, organov, uradov, agencij in služb,

DOGOVORILI o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Edini člen

- (a) Evropski parlament ima sedež v Strasbourgu, kjer poteka 12 mesečnih plenarnih zasedanj, vključno s proračunskim. Dodatna plenarna zasedanja potekajo v Bruslju. Odbori Evropskega parlamenta se sestajajo v Bruslju. Generalni sekretariat Evropskega parlamenta in njegove službe ostajajo v Luxembourggu.
- (b) Svet ima sedež v Bruslju. V mesecu aprilu, juniju in oktobru se Svet sestaja v Luxembourggu.
- (c) Komisija ima sedež v Bruslju. Službe, navedene v členih 7, 8 in 9 sklepa z dne 8. aprila 1965, imajo sedež v Luxembourggu.
- (d) Sodišče Evropske unije ima sedež v Luxembourggu.
- (e) Računsko sodišče ima sedež v Luxembourggu.

- (f) Ekonomsko-socialni odbor ima sedež v Bruslju.
- (g) Odbor regij ima sedež v Bruslju.
- (h) Evropska investicijska banka ima sedež v Luxembourg.
- (i) Evropska centralna banka ima sedež v Frankfurtu.
- (j) Evropski policijski urad (Europol) ima sedež v Haagu.

PROTOKOL (št. 7)

O PRIVILEGIJAH IN IMUNITETAH EVROPSKE UNIJE

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU, da skladno s členom 343 Pogodbe o delovanju Evropske unije in členom 191 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (ESAE), Evropska unija in ESAE na ozemljih držav članic uživata privilegije in imunitete, ki jih potrebujeta za opravljanje svojih nalog,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Poglavje I

Nepremičnine, sredstva, premoženje in poslovanje Evropske unije

Člen 1

Prostori in stavbe Unije so nedotakljivi. Ne smejo se preiskovati, zaseči, zapleniti ali razlastiti. Nepremičnine in premoženje Unije ne morejo biti predmet upravnega ali pravnega prisilnega ukrepa brez dovoljenja Sodišča.

Člen 2

Arhivi Unije so nedotakljivi.

Člen 3

Unija, njena sredstva, prihodki in drugo premoženje so oproščeni vseh neposrednih davkov.

Vlade držav članic vsakokrat, ko je mogoče, sprejmejo ustrezne ukrepe za odpustitev ali vračilo zneskov posrednih davkov ali davkov na promet, ki so vključeni v ceno nepremičnine ali premičnine, če Unija za svoje službene potrebe izvede večje nakupe, katerih cena vključuje tovrstne davke. Vendar pa uporaba teh ukrepov ne sme povzročiti izkrivljanja konkurence v Uniji.

Ne odobri se oprostitev za davke in dajatve, ki so le plačilo za zagotavljanje javnih storitev.

Člen 4

Unija je oproščena vseh carin, prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu za predmete, namenjene službeni uporabi; tako uvoženih predmetov se na ozemlju države, v katero so bili uvoženi, ne sme odplačno ali neodplačno odstopiti, razen pod pogoji, ki jih je odobrila vlada te države.

Unija je oproščena tudi vseh carin ter prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu za svoje publikacije.

Poglavje II

Sporazumevanje in prepustnice

Člen 5

(prejšnji člen 6)

Pri uradnem sporazumevanju in prenosu vseh svojih dokumentov uživajo institucije Unije na ozemlju vsake države članice tako obravnavanje, kakršno ta država daje diplomatskim predstavništvom.

Uradnega dopisovanja in drugega uradnega sporazumevanja institucij Unije se ne sme cenzurirati.

Člen 6
(prejšnji člen 7)

Članom in uslužbencem institucij Unije lahko predsedniki teh institucij izdajo prepustnice v obliki, ki jo bo določil Svet z navadno večino in ki jih organi držav članic priznajo kot veljavne potne dokumente. Te prepustnice se izdajo uradnikom in drugim uslužbencem pod pogoji, določenimi v kadrovskih predpisih za uradnike in pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije.

Komisija lahko sklepa sporazume, na podlagi katerih so te prepustnice priznane kot veljavni potni dokumenti na ozemlju tretjih držav.

Poglavje III

Člani Evropskega parlamenta

Člen 7
(prejšnji člen 8)

Prosto gibanje članov Evropskega parlamenta do kraja zasedanja Evropskega parlamenta ali nazaj se ne sme upravno ali kako drugače omejevati.

Člani Evropskega parlamenta uživajo pri carinskem in deviznem nadzoru:

- (a) enake olajšave, kot jih njihove vlade podeljujejo visokim uradnikom, ko potujejo v tujino zaradi začasne uradne naloge;
- (b) enake olajšave, kot jih vlade drugih držav članic podeljujejo predstavnikom tujih vlad na začasni uradni nalogi.

Člen 8
(prejšnji člen 9)

Zoper člana Evropskega parlamenta se ne sme začeti preiskava, ne sme biti priprt niti se zoper njega ne sme začeti sodni postopek zaradi mnenja ali glasu, ki ga je izrekel pri opravljanju svojih dolžnosti.

Člen 9
(prejšnji člen 10)

Med zasedanjem Evropskega parlamenta njeni člani uživajo:

- (a) na ozemlju svoje države imunitete, priznane članom parlamenta te države;
- (b) na ozemlju vseh drugih držav članic imuniteto pred kakršnim koli priporom in sodnim postopkom.

Za člane velja imuniteta tudi medtem, ko potujejo do kraja zasedanja Evropskega parlamenta in nazaj.

Kadar je član zaloten pri storitvi kaznivega dejanja, sklicevanje na imuniteto ni mogoče in Evropskemu parlamentu ne preprečuje uresničevanja pravice do odvzema imunitete svojemu članu.

Poglavje IV

Predstavniki držav članic, ki sodelujejo
pri delu institucij Evropske unije

Člen 10
(prejšnji člen 11)

Predstavniki držav članic, ki sodelujejo pri delu institucij Unije, njihovi svetovalci in tehnični strokovnjaki pri opravljanju svojih nalog in medtem, ko potujejo do kraja zasedanja in nazaj, uživajo običajne privilegije, imunitete in olajšave.

Ta člen se uporablja tudi za člane svetovalnih organov Unije.

Poglavje V

Uradniki in drugi uslužbenci Evropske unije

Člen 11 (prejšnji člen 12)

Na ozemlju vsake države članice in ne glede na njihovo državljanstvo, uradniki in drugi uslužbenci Unije:

- (a) uživajo, ob upoštevanju določb pogodb, ki se nanašajo na odgovornost uradnikov in drugih uslužbencev do Unije, in ob upoštevanju pristojnosti Sodišča Evropske unije v sporih med Unijo in njenimi uradniki in drugimi uslužbenci, imuniteto pred sodnimi postopki za dejanja, storjena pri opravljanju uradnih dolžnosti, vključno z izgovorjenimi ali zapisanimi besedami. To imuniteto uživajo tudi po prenehanju funkcije;
- (b) zanje ter za njihove zakonce in vzdrževane družinske člane ne veljajo omejitve glede priseljevanja ali formalnosti glede registriranja tujcev;
- (c) uživajo enake olajšave, kot jih imajo običajno uradniki mednarodnih organizacij glede monetarnih ali deviznih predpisov;
- (d) imajo pravico, da brez carine uvozijo pohištvo in druge predmete za osebno uporabo, ko prvič prevzemajo dolžnost v zadevni državi, in jih potem ob prenehanju dolžnosti v tej državi brez carin ponovno izvozijo; v obeh primerih pod pogoji, ki jih vlada države, v kateri uresničujejo to pravico, šteje za potrebne;
- (e) imajo pravico uvoziti brez carine avtomobil za osebno uporabo, pridobljen v državi njihovega zadnjega prebivališča ali države njihovega državljanstva, pod pogoji, ki veljajo na domačem trgu te države, ter ga ponovno izvoziti brez carine, v obeh primerih pod pogoji, ki jih vlada države, v kateri uresničujejo to pravico, šteje za potrebne.

Člen 12
(prejšnji člen 13)

Uradniki in drugi uslužbenci Unije so dolžni plačevati davek v korist Unije od plač, mezd in prejemkov, ki jih prejemajo od Unije, v skladu s pogoji in postopki, ki jih določita Evropski parlament in Svet z uredbami po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

Oproščeni so nacionalnih davkov od plač, mezd in prejemkov, ki jih plačuje Unija.

Člen 13
(prejšnji člen 14)

Pri izvajanju davka od dohodka, od premoženja in od dediščin ter pri uporabi konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja, sklenjenih med državami članicami Unije, se za uradnike in druge uslužbence Unije, ki imajo izključno zaradi opravljanja svojih dolžnosti v službi Unije prebivališče na ozemlju države članice, ki ni država njihovega davčnega domicila v času, ko nastopijo službo pri Uniji, šteje tako v državi njihovega dejanskega prebivališča kot v državi njihovega davčnega domicila, da so obdržali domicil v slednji državi, če je ta država članica Unije. Ta določba se uporablja tudi za zakonca, kolikor ta sam ne opravlja pridobitne dejavnosti in za vzdrževane otroke, za katere skrbijo osebe iz tega člena.

Premičnine oseb iz prejšnjega odstavka, ki so na ozemlju države bivanja, so v tej državi oproščene davka od dediščin; pri odmeri tega davka se ob upoštevanju pravic tretjih držav in ob morebitni uporabi določb mednarodnih konvencij o dvojnem obdavčevanju šteje, da so take premičnine na ozemlju države davčnega domicila.

Pri uporabi določb tega člena se ne upošteva domicil, pridobljen izključno zaradi opravljanja dolžnosti v službi drugih mednarodnih organizacij.

Člen 14
(prejšnji člen 15)

Evropski parlament in Svet z uredbami po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z zadevnimi institucijami določita sistem socialnovarnostnih dajatev za uradnike in druge uslužbence Unije.

Člen 15
(prejšnji člen 16)

Evropski parlament in Svet z uredbami po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z drugimi zadevnimi institucijami določita kategorije uradnikov in drugih uslužbencev Unije, za katere se v celoti ali delno uporabljajo določbe člena 11, drugega odstavka člena 12 in člena 13.

Vladam držav članic se redno sporočajo imena, službeni položaji in naslovi uradnikov in drugih uslužbencev, vključenih v take kategorije.

Poglavje VI

Privilegiji in imunitete predstavništev tretjih držav
pri Evropski uniji

Člen 16
(prejšnji člen 17)

Država članica, na ozemlju katere ima Unija sedež, priznava predstavništvom tretjih držav, ki so akreditirane pri Uniji, običajne diplomatske imunitete.

Poglavje VII

Splošne določbe

Člen 17 (prejšnji člen 18)

Uradnikom in drugim uslužbencem Unije se priznajo privilegiji, imunitete in olajšave izključno v interesu Unije.

Vsaka institucija Unije mora uradniku ali drugemu uslužbencu odvzeti priznano imuniteto, kadar meni, da odvzem imunitete ni v nasprotju z interesi Unije.

Člen 18 (prejšnji člen 19)

Institucije Unije sodelujejo s pristojnimi organi zadevnih držav članic pri uporabi tega protokola.

Člen 19 (prejšnji člen 20)

Členi 11 do 14 in člen 17 se uporabljajo za predsednika Evropskega sveta.

Uporabljajo se tudi za člane Komisije.

Člen 20 (prejšnji člen 21)

Členi 11 do 14 in člen 17 se uporabljajo za sodnike, generalne pravobranilce, sodnega tajnika in pomožne poročevalce Sodišča Evropske unije, ne da bi to posegalo v določbe člena 3 Protokola o statutu Sodišča Evropske unije, ki se nanaša na imuniteto sodnikov in generalnih pravobranilcev pred sodnimi postopki.

Člen 21
(prejšnji člen 22)

Ta protokol se uporablja tudi za Evropsko investicijsko banko, za člane njenih organov, njene zaposlene in za predstavnike držav članic, ki sodelujejo pri njenem delu, ne da bi to posegalo v določbe protokola o statutu banke.

Poleg tega je Evropska investicijska banka oproščena vseh davkov in podobnih dajatev ob povečanju svojega kapitala ter raznih formalnosti, ki so s tem lahko povezane v državi, v kateri ima banka sedež. Ob njenem prenehanju delovanja ali likvidaciji prav tako ni nikakršnih dajatev. Dejavnosti banke in njenih organov, ki se izvajajo v skladu z njenim statutom, pa tudi niso predmet kakršnih koli prometnih davkov.

Člen 22
(prejšnji člen 23)

Ta protokol se uporablja tudi za Evropsko centralno banko, za člane njenih organov in zaposlene, brez poseganja v določbe Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

Poleg tega je Evropska centralna banka oproščena vseh davkov in podobnih dajatev ob povečanju svojega kapitala ter raznih formalnosti, ki so s tem lahko povezane v državi, v kateri ima banka sedež. Dejavnosti banke in njenih organov, ki se izvajajo v skladu s statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, niso predmet kakršnih koli prometnih davkov.

**O ČLENU 6(2) POGODBE O EVROPSKI UNIJI
O PRISTOPU UNIJE K EVROPSKI KONVENCIJI
O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN**

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Sporazum o pristopu Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu "Evropska konvencija") iz člena 6(2) Pogodbe o Evropski uniji vsebuje določbe za ohranitev posebnih značilnosti Unije in prava Unije, zlasti kar zadeva:

- (a) posebne ureditve za možnost sodelovanja Unije v nadzornih organih Evropske konvencije;
- (b) potrebne mehanizme za zagotavljanje, da se pravna sredstva držav nečlanic in posameznikov naslovijo ustrezno zoper države članice in/ali Unijo.

Člen 2

Sporazum iz člena 1 zagotovi, da pristop ne vpliva na pristojnosti Unije in njenih institucij. Sporazum zagotovi, da nobena njegova določba ne vpliva na posebni položaj držav članic v razmerju do Evropske konvencije, zlasti v zvezi z njenimi protokoli, ukrepi, ki so jih sprejele države članice z odstopanjem od Evropske konvencije v skladu z njenim 15. členom, in pridržki k Evropski konvenciji, ki so jih izrazile države članice v skladu z njenim 57. členom.

Člen 3

Nobena določba Sporazuma iz člena 1 ne sme vplivati na člen 344 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

PROTOKOL (št. 9)

**O SKLEPU SVETA O IZVAJANJU
ČLENA 16(4) POGODBE O EVROPSKI UNIJI
IN ČLENA 238(2) POGODBE O DELOVANJU
EVROPSKE UNIJE
MED 1. NOVOBROM 2014 IN 31. MARCEM 2017
TER OD 1. APRILA 2017 NAPREJ**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU bistvenega pomena dogovora o Sklepu Sveta o izvajanju člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017 ter od 1. aprila 2017 naprej (v nadaljnjem besedilu "sklep") pri odobritvi Lizbonske pogodbe,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Edini člen

Preden Svet obravnava osnutek, katerega namen bi bil bodisi spremeniti ali razveljaviti sklep ali katero od njegovih določb, bodisi s spremembo drugega pravnega akta Unije posredno spremeniti njegovo področje uporabe ali njegov pomen, Evropski svet opravi predhodno razpravo o takem osnutku in v skladu s členom 15(4) Pogodbe o Evropski uniji odloča s soglasjem.

**O STALNEM STRUKTURNEM SODELOVANJU, VZPOSTAVLJENEM
NA PODLAGI ČLENA 42 POGODBE O EVROPSKI UNIJI**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU člena 42(6) in člena 46 Pogodbe o Evropski uniji,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da Unija uresničuje skupno zunanjo in varnostno politiko na podlagi doseženega pri vse bolj usklajenem delovanju držav članic,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da je skupna varnostna in obrambna politika sestavni del skupne zunanje in varnostne politike; da Unija z njo dobiva operativne zmogljivosti, oprte na civilna in vojaška sredstva; da Unija lahko ta sredstva uporabi zunaj Unije v okviru misij iz člena 43 Pogodbe o Evropski uniji za ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov; da je k izvajanju nalog treba pristopiti z uporabo zmogljivosti, ki jih zagotovijo države članice v skladu z načelom "enovitosti sil",

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da skupna varnostna in obrambna politika ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike določenih držav članic,

OB SKLICEVANJU na dejstvo, da skupna varnostna in obrambna politika Unije upošteva obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničitev svoje skupne obrambe v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ki ostaja temelj skupne obrambe njenih članic ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru,

V PREPRIČANJU, da bo odločnejša vloga Unije v varnostnih in obrambnih zadevah prispevala k vitalnosti prenovljenega Atlantskega zavezništva v skladu z dogovorom, znanim kot "Berlin plus",

ODLOČENE poskrbeti za to, da bo Unija sposobna v celoti prevzemati odgovornosti v mednarodni skupnosti,

OB UGOTOVITVI, da Organizacija Združenih narodov lahko zahteva pomoč Unije pri nujnem izvajanju misij na podlagi VI. in VII. poglavja Ustanovne listine Združenih narodov,

OB UGOTOVITVI, da bodo za krepitev skupne varnostne in obrambne politike potrebna prizadevanja držav članic na področju zmogljivosti,

ZAVEDAJOČ SE, da so za začetek nove stopnje v razvoju skupne varnostne in obrambne politike potrebna odločna prizadevanja pripravljenih držav članic,

OB SKLICEVANJU na pomen popolne vključenosti visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko v dejavnosti, povezane s stalnim strukturnim sodelovanjem,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Pri stalnem strukturnem sodelovanju iz člena 42(6) Pogodbe o Evropski uniji lahko sodeluje vsaka država članica, ki se zaveže od dneva začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe:

- (a) bolj intenzivno razvijati lastne obrambne zmogljivosti s krepitvijo nacionalnih prispevkov in po potrebi s sodelovanjem, kjer je to primerno, v večnacionalnih silah, v najpomembnejših evropskih programih opremljanja in v dejavnostih Agencije za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oborožitve (Evropska obrambna agencija), in
- (b) da bo najpozneje do leta 2010 sposobna zagotoviti, na nacionalni ravni ali kot sestavni del večnacionalnih skupin sil, namenske bojne enote za načrtovane misije, strukturirane na taktični ravni kot taktične grupacije, s podpornimi elementi, vključno s transportom in logistiko, ki bodo v roku 5 do 30 dni sposobne izvesti naloge iz člena 43 Pogodbe o Evropski uniji, predvsem kot odgovor na zahteve Organizacije Združenih narodov, in ki bodo oskrbovane za začetno obdobje 30 dni, ki se lahko podaljša na najmanj 120 dni.

Člen 2

Za dosego ciljev iz člena 1 se države članice, ki sodelujejo v stalnem strukturnem sodelovanju, zavežejo, da bodo:

- (a) sodelovale od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe, da bi dosegle dogovorjene cilje glede višine odhodkov za naložbe v obrambno opremo in te cilje redno preverjale ob upoštevanju varnostnega okolja in mednarodnih odgovornosti Unije;
- (b) med seboj, kolikor je mogoče, prilagodile svoje obrambne sisteme, zlasti z usklajenim ugotavljanjem vojaških potreb, združevanjem in po potrebi s specializacijo svojih obrambnih sredstev in zmogljivosti ter spodbujanjem sodelovanja pri usposabljanju in logistiki;
- (c) sprejele konkretne ukrepe za krepitev razpoložljivosti, interoperabilnosti, prožnosti in sposobnosti razmeščanja sil, zlasti z oblikovanjem skupnih ciljev glede uporabe sil, vključno z morebitnim preverjanjem nacionalnih postopkov odločanja;
- (d) sodelovale, da bi zagotovile sprejetje potrebnih ukrepov za zaposlitev vrzeli ugotovljenih v okviru "Mehanizma razvoja zmogljivosti" tudi z večdržavnim pristopom in brez poseganja v naloge v okviru Organizacije Severnoatlantske pogodbe;
- (e) sodelovale, kjer je to primerno, pri razvoju večjih skupnih ali evropskih programov opremljanja v okviru Evropske obrambne agencije.

Člen 3

Evropska obrambna agencija prispeva k redni oceni prispevkov sodelujočih držav članic glede zmogljivosti, predvsem prispevkov, danih v skladu z merili, ki se med drugim določijo na podlagi člena 2, in o tem poroča vsaj enkrat letno. Ocena lahko rabi kot podlaga za priporočila in sklepe Sveta, sprejete v skladu s členom 46 Pogodbe o Evropski uniji.

O ČLENU 42 POGODBE O EVROPSKI UNIJI

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB ZAVEDANJU potrebe po izvajanju določb člena 42(2) Pogodbe o Evropski uniji v polnem obsegu,

SPRIČO tega, da politika Unije v skladu s členom 42 ne posega v posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic in spoštuje obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Natu, ter da je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru,

DOGOVORILE o naslednji določbi, ki je priložena Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Evropska unija pripravi skupaj z Zahodnoevropsko unijo ureditev za okrepljeno sodelovanje med njima.

O POSTOPKU V ZVEZI S ČEZMERNIM PRIMANJKLJAJEM

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO določiti podrobnosti postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem iz člena 126 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Referenčne vrednosti iz člena 126(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije so:

- 3 % za razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom po tržnih cenah;
- 60 % za razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom po tržnih cenah.

Člen 2

V členu 126 navedene pogodbe in v tem protokolu:

- vlada pomeni vlado v širšem smislu, to so centralna, regionalna ali lokalna vlada in skladi socialnega zavarovanja razen trgovinskih dejavnosti, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;
- primanjkljaj pomeni neto zadolževanje, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;
- investicija pomeni bruto povečanje trajnih sredstev, kakor je opredeljeno v Evropskem sistemu integriranih gospodarskih računov;

- dolg pomeni stanje skupnega bruto dolga v nominalni vrednosti ob koncu leta, potem ko je konsolidiran med sektorji države v širšem smislu in znotraj njih, kakor je opredeljeno v prvi alineji.

Člen 3

Da bi zagotovili učinkovitost postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem, so po tem postopku vlade držav članic odgovorne za primanjkljaj sektorja države v širšem smislu, kakor je opredeljeno v prvi alineji člena 2. Države članice zagotovijo, da jim nacionalni postopki na proračunskem področju omogočajo izpolnjevanje obveznosti na tem področju, ki izhajajo iz Pogodb. Države članice redno in brez odlašanja poročajo Komisiji o načrtovanih in dejanskih primanjkljajih ter o ravni dolga.

Člen 4

Statistične podatke za uporabo tega protokola zagotovi Komisija.

O KONVERGENČNIH MERILIH

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO določiti podrobnosti konvergenčnih meril, ki vodijo Unijo pri sprejemanju odločitev za prenehanje odstopanj za države članice z odstopanjem iz člena 140 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Merilo stabilnosti cen iz prve alinee člena 140(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije pomeni, da ima država članica trajno stabilne cene in povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v enem letu pred pregledom, ki ne presega za več kakor $1\frac{1}{2}$ odstotne točke stopnje inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Višina inflacije se izračuna z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin na primerljivi osnovi, upošteva razlike v definicijah posameznih držav.

Člen 2

Merilo proračunskega stanja iz druge alinee člena 140(1) navedene pogodbe pomeni, da v času pregleda država članica ni predmet sklepa Sveta iz člena 126(6) navedene pogodbe o obstoju čezmernega primanjkljaja.

Člen 3

Merilo sodelovanja v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema iz tretje alineje člena 140(1) navedene pogodbe pomeni, da je država članica upoštevala normalne meje nihanja, predvidene z mehanizmom deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema brez hujših napetosti vsaj zadnji dve leti pred pregledom. Država članica v tem času zlasti ni na lastno pobudo devalvirala dvostranskega osrednjega tečaja svoje valute glede na euro.

Člen 4

Merilo konvergence obrestnih mer iz četrte alineje člena 140(1) navedene pogodbe pomeni, da ima država članica v enem letu pred pregledom tako povprečno dolgoročno nominalno obrestno mero, ki ne presega za več kakor 2 odstotni točki dolgoročne obrestne mere v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Obrestne mere se izračunajo na podlagi dolgoročnih državnih obveznic ali primerljivih vrednostnih papirjev, upošteva razlike v definicijah posameznih držav.

Člen 5

Statistične podatke za uporabo tega protokola zagotovi Komisija.

Člen 6

Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom, ECB ter z ekonomsko-finančnim odborom soglasno sprejme ustrezne predpise, s katerimi podrobno opredeli konvergenčna merila iz člena 140 navedene pogodbe, ki nato nadomestijo ta protokol.

PROTOKOL (št. 14)

O EUROSKEPINI

VISOKE POGODBENICE SO SE

V ŽELJI spodbujati pogoje za hitrejšo gospodarsko rast v Evropski uniji in v ta namen razvijati vse tesnejše usklajevanje ekonomskih politik na euroobmočju,

ZAVEDAJOČ SE potrebe po oblikovanju posebnih določb za okrepljen dialog med državami članicami, katerih valuta je euro, dokler euro ne postane valuta vseh držav članic Unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Ministri držav članic, katerih valuta je euro, se sestajajo neuradno. Ti sestanki se skličejo po potrebi, da se razpravlja o vprašanjih, povezanih s posebnimi odgovornostmi, ki jih delijo v zvezi z enotno valuto. Komisija sodeluje na sestankih. Evropska centralna banka je povabljen, da sodeluje na sestankih, ki jih pripravijo predstavniki ministrov, odgovornih za finance držav članic, katerih valuta je euro, in Komisija.

Člen 2

Ministri držav članic, katerih valuta je euro, z večino teh držav članic za dve leti in pol izvolijo predsednika.

**O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO
NA ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB SPOZNANJU, da Združeno kraljestvo ni primorano niti zavezano sprejeti euro, če njegova vlada in parlament o tem ne sprejmeta posebne odločitve,

OB DEJSTVU, da je vlada Združenega kraljestva 16. oktobra 1996 in 30. oktobra 1997 uradno obvestila Svet, da ne namerava sodelovati v tretji fazi ekonomske in monetarne unije,

OB UPOŠTEVANJU prakse vlade Združenega kraljestva, da financira svoje zadolževanje s prodajo dolga zasebnemu sektorju,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

1. Združeno kraljestvo ni obvezano sprejeti euro, če Sveta uradno ne obvesti o tem namenu.
2. Za Združeno kraljestvo se, ob upoštevanju uradnega obvestila, ki ga je vlada Združenega kraljestva dala Svetu 16. oktobra 1996 in 30. oktobra 1997, uporabljajo odstavki 3 do 8 in 10.
3. Združeno kraljestvo ohrani svoje pristojnosti na področju monetarne politike v skladu z nacionalnim pravom.
4. Za Združeno kraljestvo se ne uporablja drugi odstavek člena 119, člen 126 (1), (9) in (11), člen 127 (1) do (5), člen 128, členi 130, 131, 132, 133, 138 in 140(3), člen 219, člen 282(2), razen prvega in drugega stavka, člen 282(5) in člen 283 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Člen 121(2) te pogodbe se ne uporablja za Združeno kraljestvo glede sprejetja delov širših ekonomsko-političnih smernic, ki se na splošno nanašajo na euroobmočje. V teh določbah sklicevanje na Unijo ali države članice ne vključuje Združenega kraljestva, sklicevanje na nacionalne centralne banke pa ne vključuje Bank of England.

5. Združeno kraljestvo si prizadeva, da bi se izognilo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.

Za Združeno kraljestvo se še naprej uporabljata člena 143 in 144 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Člena 134(4) in 142 se za Združeno kraljestvo uporabljata, kakor da bi zanj veljalo odstopanje.

6. Glasovalna pravica Združenega kraljestva za odločitve Sveta iz členov, navedenih v točki 4, in v primerih iz prvega pododstavka člena 139(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije, miruje. V ta namen se uporablja drugi pododstavek člena 139(4) navedene pogodbe.

Združeno kraljestvo tudi nima pravice sodelovati pri imenovanju predsednika, podpredsednika in drugih članov Izvršilnega odbora ECB iz drugega pododstavka člena 283(2) navedene pogodbe.

7. Za Združeno kraljestvo se ne uporabljajo členi 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 in 49 Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ("statut").

V teh členih sklicevanje na Unijo ali države članice ne vključuje Združenega kraljestva, sklicevanje na nacionalne centralne banke ali delničarje pa ne vključuje Bank of England.

Sklicevanje na "vpisani kapital ECB" v členih 10.3 in 30.2 statuta ne vključuje vpisanega kapitala Bank of England.

8. Člen 141(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije in členi 43 do 47 statuta veljajo ne glede na to, ali obstaja država članica z odstopanjem, ob upoštevanju naslednjih sprememb:

- (a) Sklicevanje na naloge ECB in EMI v členu 43 vključuje tiste naloge, ki jih je še treba opraviti po uvedbi eura, če bi se Združeno kraljestvo odločilo, da ne sprejme eura.
- (b) Poleg nalog iz člena 46 ECB tudi svetuje in sodeluje pri pripravi katere koli odločitve glede Združenega kraljestva, ki jo Svet sprejme v skladu z odstavkoma 9(a) in (c).

- (c) Bank of England vplača svoj delež vpisanega kapitala v ECB kot prispevek za stroške poslovanja ECB na enaki podlagi kakor nacionalne centralne banke držav članic z odstopanjem.

9. Združeno kraljestvo lahko kadar koli uradno sporoči svojo namero, da sprejme euro. V takem primeru velja naslednje:

- (a) Združeno kraljestvo ima pravico sprejeti euro le, če izpolnjuje potrebne pogoje. Svet na zahtevo Združenega kraljestva ter pod pogoji in v skladu s postopkom iz člena 140 (1) in (2) Pogodbe o delovanju Evropske unije odloči, ali so potrebni pogoji izpolnjeni.
- (b) Bank of England vplača svoj vpisani kapital, prenese na ECB devizne rezerve in prispeva v njene rezerve na enaki podlagi kakor nacionalna centralna banka države članice, katere odstopanje je bilo odpravljeno.
- (c) Pod pogoji in v skladu s postopkom iz člena 140(3) navedene pogodbe Svet sprejme vse druge odločitve, ki so potrebne, da se Združenemu kraljestvu omogoči sprejetje eura.

Če Združeno kraljestvo sprejme euro skladno z določbami tega odstavka, odstavki 3 do 8 prenehajo veljati.

10. Ne glede na člen 123 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člen 21.1 statuta lahko vlada Združenega kraljestva ohrani svoj način zbiranja proračunskih sredstev Ways and Means pri Bank of England, če in dokler Združeno kraljestvo ne uvede eura.

O NEKATERIH DOLOČBAH, KI SE NANAŠAJO NA DANSKO

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU, da danska ustava vsebuje določbe, po katerih bi na Danskem lahko razpisali referendum preden se ta država odpove svojemu odstopanju,

OB DEJSTVU, da je vlada Danske 3. novembra 1993 uradno obvestila Svet, da ne namerava sodelovati v tretji fazi ekonomske in monetarne unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

1. Ob upoštevanju uradnega obvestila, ki ga je vlada Danske dala Svetu 3. novembra 1993, za Dansko velja odstopanje. Izjema učinkuje tako, da se za Dansko uporabljajo vsi členi in določbe te pogodbe in statuta ESCB in ECB, v katerih je navedeno odstopanje.
2. Kar zadeva odpravo izjeme, se postopek iz člena 140 Pogodbe o delovanju Evropske unije sproži samo na zahtevo Danske.
3. Z odpravo izjeme se določbe tega protokola prenehajo uporabljati.

PROTOKOL (št. 17)

O DANSKI

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO urediti nekatere posebne probleme, ki se nanašajo na Dansko,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Določbe člena 14 Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ne vplivajo na pravico nacionalne banke Danske, da opravlja svoje sedanje naloge v zvezi s tistimi deli Kraljevine Danske, ki niso del Unije.

PROTOKOL (št. 18)

O FRANCII

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO upoštevati posebnost, ki se nanaša na Francijo,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Francija ohrani posebno pravico do denarne emisije na Novi Kaledoniji, v Francoski Polineziji ter na otokih Wallis in Futuna pod pogoji, ki jih določa njeno nacionalno pravo, in je edina pooblaščenca za določanje tečaja franka CFP.

**O SCHENGENSKEM PRAVNEM REDU, VKLJUČENEM V OKVIR
EVROPSKE UNIJE**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UGOTOVITVI, da so bile določbe schengenskega pravnega reda, ki ga sestavljajo sporazumi o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah, ki so jih podpisale nekatere države članice Evropske unije dne 14. junija 1985 in 19. junija 1990 v Schengnu, pa tudi z njimi povezani sporazumi in predpisi, sprejeti na njihovi podlagi, z Amsterdamsko pogodbo z dne 2. oktobra 1997 vključene v okvir Evropske unije,

V ŽELJI ohraniti schengenski pravni red, kot se je nadgrajeval od začetka veljavnosti Amsterdamske pogodbe, in ta pravni red nadgrajevati, da bi prispeval k uresničevanju cilja nuditi državljanom Unije območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja,

OB UPOŠTEVANJU posebnega stališča Danske,

OB UPOŠTEVANJU dejstva, da Irska ter Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska ne sodelujeta pri vseh določbah schengenskega pravnega reda, pri čemer pa bi se jima kljub temu moralo omogočiti, da sprejmeta v celoti ali le delno druge določbe tega pravnega reda,

OB SPOZNANJU, da je zato treba uporabiti določbe Pogodb, ki se nanašajo na tesnejše sodelovanje med nekaterimi državami članicami,

OB UPOŠTEVANJU potrebe po ohranjanju posebnega odnosa z Republiko Islandijo in Kraljevino Norveško, ki ju skupaj z nordijskimi državami, članicami Evropske unije, zavezujejo določbe Nordijske unije potnih listin,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije :

Člen 1

Kraljevina Belgija, Republika Bolgarija, Češka republika, Kraljevina Danska, Zvezna republika Nemčija, Republika Estonija, Helenska republika, Kraljevina Španija, Francoska republika, Italijanska republika, Republika Ciper, Republika Latvija, Republika Litva, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republika Madžarska, Republika Malta, Kraljevina Nizozemska, Republika Avstrija, Republika Poljska, Portugalska republika, Romunija, Republika Slovenija, Slovaška republika, Republika Finska in Kraljevina Švedska so pooblašene za izvajanje tesnejšega medsebojnega sodelovanja na področjih določb, ki jih določi Svet in sestavljajo "schengenski pravni red"¹. To sodelovanje poteka v institucionalnem in pravnem okviru Evropske unije ter ob upoštevanju ustreznih določb Pogodb.

Člen 2

Schengenski pravni red se uporablja v državah članicah iz člena 1 brez poseganja v člen 3 Akta o pristopu z dne 16. aprila 2003 ter člen 4 Akta o pristopu z dne 25. aprila 2005.² Svet nadomesti izvršni odbor, ustanovljen s Schengenskimi sporazumi.

Člen 3

Sodelovanje Danske pri sprejemanju ukrepov, ki pomenijo nadgradnjo schengenskega pravnega reda, ter izvajanje in uporabo teh ukrepov na Danskem, urejajo ustrezne določbe Protokola o stališču Danske.

Člen 4

Irska ter Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska lahko kadar koli zaprosita, da se nekatere ali vse določbe schengenskega pravnega reda uporabljajo tudi zanju.

Svet odloča o takšni prošnji s soglasjem svojih članov iz člena 1 in predstavnika vlade zadevne države.

¹ V skladu z Aktom o pristopu Hrvaške z dne 9. decembra 2011, je Republika Hrvaška postala članica Evropske unije.

² Ta določba se uporablja brez poseganj v člen 4 Akta o pristopu z dne 9. decembra 2011.

Člen 5

1. Predloge in pobude na podlagi schengenskega pravnega reda urejajo ustrezne določbe Pogodb.

Če Irska ali Združeno kraljestvo v razumnem roku uradno pisno ne obvesti Sveta, da se želi priključiti področju sodelovanja, se šteje, da je bila odobritev iz člena 329 Pogodbe o delovanju Evropske unije dana državam članicam iz člena 1 ter Irski ali Združenemu kraljestvu, kadar se ena od obeh držav želi priključiti zadevnim področjem sodelovanja.

2. Če se šteje, da sta Irska ali Združeno kraljestvo poslala uradno obvestilo v skladu z odločitvijo iz člena 4, pa lahko ne glede na to uradno pisno obvestita Svet v roku treh mesecev, da ne želita sodelovati pri takšnem predlogu ali pobudi. V takšnem primeru Irska ali Združeno kraljestvo ne sodelujeta pri njunem sprejemanju. Od tega uradnega obvestila je postopek za sprejetje ukrepa na podlagi schengenskega pravnega reda prekinjen do zaključka postopka iz odstavka 3 oziroma 4 ali do umika uradnega obvestila kadar koli med postopkom.

3. Za državo članico, ki je poslala uradno obvestilo iz odstavka 2, se odločitev, ki jo je Svet sprejel v skladu s členom 4, preneha uporabljati z začetkom veljavnosti predlaganega ukrepa, kolikor Svet to šteje za potrebno ter pod pogoji, ki jih Svet določi v sklepu, sprejetem s kvalificirano večino na predlog Komisije. Tak sklep se sprejme v skladu z naslednjimi merili: Svet si prizadeva, da v kar največji možni meri ohrani sodelovanje zadevne države članice, ne da bi bilo pri tem resno ogroženo delovanje različnih delov schengenskega pravnega reda v praksi in ob spoštovanju njihove povezanosti. Komisija predloži svoj predlog čimprej po uradnem obvestilu iz odstavka 2. Svet ukrepa v roku štirih mesecev od predložitve predloga Komisije, tudi po sklicu dveh zaporednih sej, če je to potrebno.

4. Če po izteku obdobja štirih mesecev Svet ne sprejme sklepa, lahko država članica nemudoma zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu. V takšnem primeru Evropski svet na predlog Komisije na svojem naslednjem zasedanju s kvalificirano večino sprejme sklep v skladu z merili iz odstavka 3.

5. Če do konca postopka iz odstavka 3 ali 4 Svet oziroma Evropski svet ne sprejme sklepa,časna prekinitev postopka za sprejetje ukrepa na podlagi schengenskega pravnega reda, preneha. Če je ta ukrep sprejet naknadno, se za zadevno državo članico odločitev, ki jo je Svet sprejel v skladu s členom 4, preneha uporabljati z začetkom veljavnosti tega ukrepa, in sicer v obsegu in pod pogoji, ki jih določi Komisija, razen če država članica ne umakne svojega uradnega obvestila iz odstavka 2 pred sprejetjem ukrepa. Komisija odloči do dne tega sprejetja. Pri sprejemanju odločitve Komisija upošteva merila iz odstavka 3.

Člen 6

Republika Islandija in Kraljevina Norveška se pridružita izvajanju schengenskega pravnega reda in njegovega nadaljnega razvoja. V ta namen se določijo ustrezni postopki v sporazumu, ki ga sklene Svet s temi državami s soglasno odločitvijo svojih članov iz člena 1. Sporazum vključuje tudi določbe o prispevku Islandije in Norveške ob morebitnih finančnih posledicah izvajanja tega protokola.

Svet sklene s soglasno odločitvijo ločen sporazum z Islandijo in Norveško zaradi določitve pravic in obveznosti med Irsko in Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na eni ter Islandijo in Norveško na drugi strani na tistih področjih schengenskega pravnega reda, ki veljajo za te države.

Člen 7

Za namene pogajanj glede sprejema novih držav članic v Evropsko unijo se schengenski pravni red in nadaljnji ukrepi, ki jih sprejmejo institucije v okviru področja njegove uporabe, štejejo za pravni red, ki ga morajo vse države kandidatke za sprejem prevzeti v celoti.

PROTOKOL (št. 20)

**O UPORABI NEKATERIH VIDIKOV ČLENA 26
POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE
ZA ZDRUŽENO KRALJESTVO IN IRSKO**

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO urediti nekatera vprašanja glede Združenega kraljestva in Irske,

OB UPOŠTEVANJU dolgoletnega obstoja posebne potovalne ureditve med Združenim kraljestvom in Irsko,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Združeno kraljestvo lahko ne glede na člena 26 in 77 Pogodbe o delovanju Evropske unije, druge določbe navedene pogodbe ali Pogodbe o Evropski uniji, katere koli ukrepe, sprejete na podlagi teh pogodb, ali mednarodne pogodbe, ki so jih sklenile Unija ali Unija in njene države članice z eno ali več tretjimi državami, izvaja na svojih mejah z drugimi državami članicami takšno kontrolo oseb, ki želijo vstopiti v Združeno kraljestvo, kakršna se mu zdi potrebna zaradi:

- (a) preverjanja pravice do vstopa v Združeno kraljestvo državljanov držav članic, ter njihovih vzdrževancev, ki uresničujejo svoje pravice po pravu Unije, pa tudi državljanov drugih držav, ki jim te pravice pripadajo na podlagi sporazuma, ki zavezuje Združeno kraljestvo, in
- (b) odločitve o tem, ali naj se drugim osebam izda dovoljenje za vstop v Združeno kraljestvo.

Člena 26 in 77 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali katera koli druga določba navedene pogodbe ali Pogodbe o Evropski uniji ali kateri koli ukrep, sprejeti na njuni podlagi, v ničemer ne posegajo v pravico Združenega kraljestva sprejeti ali izvajati takšne kontrole. Sklicevanje na Združeno kraljestvo v tem členu vključuje ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorno Združeno kraljestvo.

Člen 2

Združeno kraljestvo in Irska lahko med seboj še naprej sklepata dogovore o gibanju oseb med njunima ozemljema ("skupno potovalno območje"), pri čemer v celoti spoštujeta pravice oseb iz točke (a) prvega odstavka člena 1 tega protokola. Temu ustrezno se med veljavnostjo takšnih dogovorov za Irsko uporabljajo določbe člena 1 tega protokola pod enakimi pogoji kakor za Združeno kraljestvo. Člena 26 in 77 Pogodbe o delovanju Evropske unije, katera koli druga določba navedene pogodbe ali Pogodbe o Evropski uniji ali kateri koli ukrep, sprejet na njuni podlagi, v ničemer ne vplivajo na takšne dogovore.

Člen 3

Druge države članice lahko na svojih mejah ali na kateri koli točki vstopa na njihovo ozemlje izvajajo takšno kontrolo oseb, ki želijo vstopiti na njihovo ozemlje iz Združenega kraljestva ali s katerega koli ozemlja, za katerega zunanje odnose je za enake namene, navedene v členu 1 tega protokola, odgovorno Združeno kraljestvo, ali iz Irske, dokler se določbe člena 1 tega protokola uporabljajo za Irsko.

Člena 26 in 77 Pogodbe o delovanju Evropske unije ali katera koli druga določba navedene pogodbe ali Pogodbe o Evropski uniji ali kateri koli ukrep, sprejet na njuni podlagi, v ničemer ne posegajo v pravico drugih držav članic sprejeti ali izvajati takšne kontrole.

PROTOKOL (št. 21)

**O STALIŠČU ZDRUŽENEGA KRALJESTVA IN IRSKE
GLEDE OBMOČJA SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE**

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO, da bi uredile nekatera vprašanja glede Združenega kraljestva in Irske,

OB UPOŠTEVANJU Protokola o uporabi nekaterih vidikov člena 26 Pogodbe o delovanju Evropske unije za Združeno kraljestvo in Irsko,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Ob upoštevanju člena 3 Združeno kraljestvo in Irska ne sodelujeta pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih v skladu z naslovom V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije. Soglasje članov Sveta, razen predstavnikov vlad Združenega kraljestva in Irske, je potrebno za tiste sklepe Sveta, ki morajo biti sprejeti soglasno.

Za namene tega člena se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 2

Na podlagi člena 1 in ob upoštevanju členov 3, 4 in 6 za Združeno kraljestvo ali Irsko niso zavezujoče niti se v njiju ne uporabljajo določbe naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, ukrepi, sprejeti v skladu s tem naslovom, pa tudi nobena določba katerega koli mednarodnega sporazuma, ki ga je Unija sklenila na podlagi tega naslova, niti odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takih določb ali ukrepov; te določbe, ukrepi ali odločbe v ničemer ne vplivajo na pristojnosti, pravice in obveznosti teh držav; prav tako te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Združeno kraljestvo ali Irsko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti ali pravni red Unije niti niso sestavni del prava Unije.

Člen 3

1. Združeno kraljestvo ali Irska lahko predsednika Sveta v treh mesecih po predložitvi predloga ali pobude Svetu v skladu z naslovom V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije uradno pisno obvesti, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi predlaganega ukrepa, kar se ji nato dovoli.

Soglasje članov Sveta, razen tistih članov, ki takega uradnega obvestila niso predložili, je potrebno za tiste sklepe Sveta, ki morajo biti sprejeti soglasno. Ukrep, sprejet na podlagi tega odstavka, je zavezujoč za vse države članice, ki so sodelovale pri njegovem sprejetju.

Z ukrepi, sprejetimi na podlagi člena 70 Pogodbe o delovanju Evropske unije, se določijo pogoji za udeležbo Združenega kraljestva in Irske pri ocenjevanju v zvezi s področji, ki jih ureja naslov V tretjega dela navedene pogodbe.

Za namene tega člena se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

2. Če ukrepa iz odstavka 1 ni mogoče sprejeti skupaj z Združenim kraljestvom ali Irsko v razumnem roku, lahko Svet tak ukrep sprejme v skladu s členom 1 brez udeležbe Združenega kraljestva ali Irske. V tem primeru se uporabi člen 2.

Člen 4

Združeno kraljestvo ali Irska lahko kadar koli po sprejetju ukrepa Sveta na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije uradno obvesti Svet in Komisijo o svoji nameri, da želi sprejeti ta ukrep. V tem primeru se smiselno uporabi postopek iz člena 331(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 4a

1. Določbe tega protokola se uporabljajo za Združeno kraljestvo in Irsko tudi v primeru ukrepov, ki se predlagajo ali sprejmejo v skladu z naslovom V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije in spreminjajo obstoječ ukrep, ki ju zavezuje.

2. Vendar pa lahko Svet v primerih, ko na predlog Komisije ugotovi, da zaradi nesodelovanja Združenega kraljestva ali Irske pri spremenjeni različici obstoječega ukrepa uporaba tega ukrepa za druge države članice ali Unijo ni več mogoča, pozove zadevno državo, naj pošlje uradno obvestilo v skladu s členom 3 oziroma 4. Za namene člena 3 začne teči dodaten rok dveh mesecev od datuma takšne ugotovitve Sveta.

Če Združeno kraljestvo ali Irska po izteku zadevnega roka dveh mesecev od ugotovitve Sveta ne pošljeta uradnega obvestila v skladu s členom 3 oziroma členom 4, obstoječi ukrep zanju ni več zavezujoč oziroma se zanju ne uporablja, razen če zadevna država članica ni poslala uradnega obvestila v skladu s členom 4 pred začetkom veljavnosti ukrepa o spremembi. Ta določba začne učinkovati z začetkom veljavnosti ukrepa o spremembi oziroma z iztekom roka dveh mesecev, kar nastopi pozneje.

Za namene tega odstavka, Svet, po poglobljeni razpravi o zadevi odloča s kvalificirano večino svojih članov, ki predstavljajo države članice, ki sodelujejo ali so sodelovale pri sprejetju ukrepa o spremembi. Kvalificirana večina v Svetu je opredeljena v členu 238(3)(a) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

3. Svet lahko s kvalificirano večino na predlog Komisije določi, da Združeno kraljestvo ali Irska nosita morebitne neposredne finančne posledice, ki bi nujno in neizogibno nastale zaradi prenehanja njunega sodelovanja pri obstoječem ukrepu.

4. Ta člen ne posega v člen 4.

Člen 5

Država članica, ki je ne zavezuje ukrep, sprejet na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, ne nosi nobenih finančnih posledic tega ukrepa razen stroškov, ki nastanejo za poslovanje institucij, razen če vsi člani Sveta po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno ne odločijo drugače.

Člen 6

V primerih iz tega protokola, kjer Združeno kraljestvo ali Irsko zavezuje ukrep, ki ga je Svet sprejel na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, se v zvezi s tem ukrepom za to državo uporabljajo ustrezne določbe Pogodb.

Člen 6a

Pravila določena na podlagi člena 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi z obdelavo osebnih podatkov v državah članicah pri opravljanju dejavnosti s področja uporabe poglavij 4 ali 5 naslova V tretjega dela navedene pogodbe, ne zavezujejo Združenega kraljestva ali Irske, če ju ne zavezujejo pravila Unije, ki urejajo oblike pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah ali policijskega sodelovanja, v okviru katerih je treba upoštevati določbe, sprejete na podlagi člena 16.

Člen 7

Členi 3, 4 in 4a ne posegajo v Protokol o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije.

Člen 8

Irska lahko uradno pisno obvesti Svet o svoji želji, da zanjo ta protokol ne bi več veljal. V tem primeru se za Irsko uporabljajo običajne pogodbene določbe.

Člen 9

V primeru Irske se ta protokol ne uporablja za člen 75 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

O STALIŠČU DANSKE

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB SKLICEVANJU na sklep voditeljev držav ali vlad, ki so se sestali v okviru Evropskega sveta v Edinburghu dne 12. decembra 1992, o nekaterih problemih, ki jih je Danska izpostavila glede Pogodbe o Evropski uniji,

OB UPOŠTEVANJU stališča Danske glede državljanstva, ekonomske in monetarne unije, obrambne politike ter pravosodja in notranjih zadev, zapisanega v sklepu iz Edinburgha,

OB ZAVEDANJU dejstva, da bo nadaljevanje pravnega režima, ki izhaja iz sklepa iz Edinburgha, v okviru Pogodb občutno omejilo sodelovanje Danske na pomembnih področjih sodelovanja Unije in da je v interesu Unije, da zagotovi celovitost pravnega reda na območju svobode, varnosti in pravice,

V ŽELJI, da bi zato oblikovali pravni okvir, ki bo Danski omogočal sodelovanje pri sprejemanju ukrepov, predlaganih na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, in ob pozdravljanju namere Danske, da kadar je mogoče izkoristi to možnost v skladu s svojimi ustavnimi določbami,

OB UPOŠTEVANJU, da Danska ne bo preprečevala drugim državam članicam nadaljnjega razvoja njihovega sodelovanja glede ukrepov, ki niso zavezujoči za Dansko,

OB UPOŠTEVANJU člena 3 Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

DEL I

Člen 1

Danska ne sodeluje pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije. Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste sklepe Sveta, ki morajo biti sprejeti soglasno.

Za namene tega člena se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 2

Za Dansko niso zavezujoče niti se zanjo ne uporabljajo določbe naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, ukrepi, sprejeti na podlagi navedenega naslova, določbe mednarodnih sporazumov, ki jih je Unija sklenila na podlagi navedenega naslova, niti odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takšnih določb ali ukrepov oziroma ukrepov, ki so bili spremenjeni ali se lahko spremenijo na podlagi navedenega naslova. Takšne določbe, ukrepi ali sklepi v ničemer ne vplivajo na pristojnosti, pravice in obveznosti Danske. Prav tako te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Dansko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti in Unije niti niso sestavni del prava Unije. Zlasti akti Unije na področju policijskega sodelovanja in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, sprejeti pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, in ki so spremenjeni, so za Dansko zavezujoči v nespremenjeni obliki in se zanjo uporabljajo prav takšni.

Člen 2a

Člen 2 tega protokola se uporablja tudi glede pravil, ki so določena na podlagi člena 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi z obdelavo osebnih podatkov v državah članicah pri opravljanju dejavnosti s področja uporabe poglavij 4 ali 5 naslova V tretjega dela navedene pogodbe.

Člen 3

Danska ne nosi nobenih finančnih posledic ukrepov iz člena 1, razen stroškov, ki nastanejo za poslovanje institucij.

Člen 4

1. Danska se v 6 mesecih po tem, ko je Svet sprejel ukrep glede predloga ali pobude za nadgraditev schengenskega pravnega reda in ki izhajajo iz tega dela Protokola, odloči, ali bo ta ukrep prenesla v svoje notranje pravo. Če se odloči, da bo to storila, bo na podlagi tega ukrepa nastala obveznost po mednarodnem pravu med Dansko in drugimi državami članicami, ki jih ukrep zavezuje.

2. Če se Danska odloči, da ne bo prenesla ukrepa Sveta, kakor je navedeno v odstavku 1, države članice, ki jih ta ukrep zavezuje, in Danska, preučijo, katere ukrepe je treba sprejeti.

DEL II

Člen 5

V zvezi z ukrepi, ki jih Svet sprejme na podlagi člena 26(1), člena 42 in 43 do 46 Pogodbe o Evropski uniji, Danska ne sodeluje pri pripravi in izvajanju sklepov in ukrepov Unije, ki zadevajo obrambo. Zato Danska ne sodeluje pri njihovem sprejetju. Danska ne bo nasprotovala drugim državam članicam, da še naprej razvijajo njihovo sodelovanje na tem področju. Danska ni dolžna prispevati k financiranju odhodkov, ki nastanejo pri poslovanju zaradi takšnih ukrepov in tudi ni zavezana Uniji dajati na razpolago svoje vojaške zmogljivosti.

Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste akte Sveta, za katere je potrebno soglasje.

Za namene tega člena se kvalificirana večina določi v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

DEL III

Člen 6

Členi 1, 2 in 3 se ne uporabljajo za ukrepe, ki določajo tretje države, katerih državljani morajo imeti ob prehodu zunanjih meja držav članic vizum, ali za ukrepe glede enotne oblike vizumov.

DEL IV

Člen 7

Danska lahko v skladu s svojimi ustavnimi pravili kadar koli obvesti druge države članice, da ne želi več v celoti ali delno uporabljati tega protokola. V tem primeru bo Danska v celoti uporabljala vse ustrezne veljavne ukrepe, ki so bili sprejeti v okviru Evropske unije.

Člen 8

1. Danska lahko kadar koli in brez poseganja v člen 7 v skladu s svojimi ustavnimi določbami uradno obvesti druge države članice, da se s prvim dnem v mesecu po uradnem obvestilu beseda "priloga" nadomesti z besedo "DEL I" in členi priloge postanejo členi dela I tega protokola. V tem primeru se členi 5 do 8 tega protokola ustrezno preštevilčijo.
2. Šest mesecev od začetka učinkovanja uradnega obvestila iz odstavka 1 celoten schengenski pravni red in ukrepi, sprejeti kot nadgrajevanje tega pravnega reda, ki so bili do takrat zavezujoči za Dansko kot mednarodnopravna obveznost, postanejo del prava Unije.

Člen 1

V skladu s členom 3 Danska ne sodeluje pri sprejemanju ukrepov Sveta, predlaganih na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije. Soglasje članov Sveta, razen predstavnika danske vlade, je potrebno za tiste akte Sveta, za katere je potrebno soglasje.

Za namene tega člena se kvalificirana večina opredeli v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 2

Na podlagi člena 1 in ob upoštevanju členov 3, 4 in 8 za Dansko niso zavezujoče niti se zanjo ne uporabljajo določbe naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, ukrepi, sprejeti na podlagi na podlagi navedenega naslova, določbe mednarodnih sporazumov, ki jih je Unija sklenila na podlagi navedenega poglavja, niti odločbe Sodišča Evropske unije glede razlage takšnih določb ali ukrepov. Te določbe, ukrepi ali odločbe v ničemer ne vplivajo na pristoynosti, pravice in obveznosti Danske. Prav tako te določbe, ukrepi ali odločbe, kolikor se uporabljajo za Dansko, v ničemer ne vplivajo na pravni red Skupnosti in Unije niti niso sestavni del prava Unije.

Člen 3

1. Danska lahko v treh mesecih po predstavitvi predloga ali pobude Svetu na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije pisno uradno obvesti predsednika Sveta, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi predlaganega ukrepa, kar se ji nato tudi dovoli.
2. Če ob sodelovanju Danske ukrepa iz odstavka 1 ni mogoče sprejeti v razumnem roku, lahko Svet sprejme ukrep iz odstavka 1 v skladu s členom 1 brez sodelovanja Danske. V tem primeru se uporabi člen 2.

Člen 4

Danska lahko kadar koli po sprejetju ukrepa na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije uradno obvesti Svet in Komisijo o svoji nameri, da želi sprejeti ta ukrep. V tem primeru se smiselno uporabi postopek iz člena 331(1) navedene pogodbe.

Člen 5

1. Določbe tega protokola se uporabljajo za Dansko pri ukrepih, ki se predlagajo ali sprejmejo v skladu s tretjim delom naslova V Pogodbe o delovanju Evropske unije in ki spreminjajo obstoječ ukrep, ki jo zavezuje.

2. Vendar pa lahko Svet v primerih, ko na predlog Komisije ugotovi, da zaradi nesodelovanja Danske pri spremenjeni različici obstoječega ukrepa uporaba tega ukrepa za druge države članice ali Unijo ni več mogoča, pozove Dansko, naj pošlje uradno obvestilo v skladu s členom 3 oziroma 4. Za namene člena 3 začne teči dodaten rok dveh mesecev od datuma takšne ugotovitve Sveta.

Če po izteku zadevnega roka dveh mesecev od ugotovitve Sveta Danska ne pošlje uradnega obvestila v skladu s členom 3 oziroma členom 4, obstoječi ukrep zanj ni več zavezujoč oziroma se zanj ne uporablja, razen če ni poslala uradnega obvestila v skladu s členom 4 pred začetkom veljavnosti ukrepa o spremembi. Ta določba začne učinkovati z začetkom veljavnosti ukrepa o spremembi oziroma z iztekom roka dveh mesecev, kar je pozneje.

Za namene tega odstavka Svet po poglobljeni razpravi o zadevi odloča s kvalificirano večino svojih članov, ki predstavljajo države članice, ki sodelujejo ali so sodelovale pri sprejetju ukrepa o spremembi. Kvalificirana večina v Svetu se opredeli v skladu s členom 238(3)(a) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

3. Svet lahko s kvalificirano večino na predlog Komisije določi, da Danska nosi morebitne neposredne finančne posledice, ki bi nujno in neizogibno nastale zaradi prenehanja njenega sodelovanja pri obstoječem ukrepu.

4. Ta člen ne posega v člen 4.

Člen 6

1. Uradno obvestilo iz člena 4 se predloži najpozneje šest mesecev po končnem sprejetju ukrepa o nadgradnji schengenskega pravnega reda.

Če Danska uradnega obvestila glede ukrepa, ki nadgrajuje schengenski pravni red, ne predloži v skladu s členoma 3 in 4, države članice, za katere je tak ukrep zavezujoč, in Danska preučijo ukrepe, ki jih je treba sprejeti.

2. Uradno obvestilo na podlagi člena 3, ki se nanaša na ukrepe o nadgradnji schengenskega pravnega reda, se šteje za nepreklicno uradno obvestilo na podlagi člena 3 te priloge glede na vse druge predloge ali pobude, namenjene za nadgradnjo tega ukrepa, kolikor tak predlog ali pobuda nadgrajuje schengenski pravni red.

Člen 7

Pravila, ki so določena na podlagi člena 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi z obdelavo osebnih podatkov v državah članicah pri opravljanju dejavnosti s področja uporabe poglavij 4 ali 5 naslova V tretjega dela navedene pogodbe, Danske ne zavezujejo, če je ne zavezujejo pravila Unije o tistih oblikah pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah ali policijskega sodelovanja, v okviru katerih je treba upoštevati predpise, sprejete na podlagi člena 16.

Člen 8

Če je v primerih iz tega dela ukrep, ki ga Svet sprejme na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, za Dansko zavezujoč, se v zvezi z zadevnim ukrepom zanjo uporabljajo ustrezne določbe navedene pogodbe.

Člen 9

Če ukrep, sprejet na podlagi naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, za Dansko ni zavezujoč, ne nosi nobenih finančnih posledic tega ukrepa, razen stroškov, ki nastanejo pri poslovanju institucij, razen če Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno ne odloči drugače.

PROTOKOL (št. 23)

**O ZUNANJIH ODNOSIH DRŽAV ČLANIC
GLEDE PREHODA ZUNANJIH MEJA**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU potrebe držav članic, da zagotovijo učinkovito kontrolo na svojih zunanjih mejah, ki se, kadar je to primerno, izvaja v sodelovanju s tretjimi državami,

DOGOVORILE o naslednji določbi, ki je priložena Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Določbe o ukrepih glede prehoda zunanjih meja, ki so vključene v člen 77(2)(b) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ne posegajo v pristojnost držav članic glede pogajanja ali sklepanja sporazumov s tretjimi državami, če so v skladu s pravom Unije in drugimi ustreznimi mednarodnimi sporazumi.

PROTOKOL (št. 24)

**O AZILU ZA DRŽAVLJANE
DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE**

VISOKE POGODBENICE SO SE

KER Unija v skladu s členom 6(1) Pogodbe o Evropski uniji priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine o temeljnih pravicah;

KER so v skladu s členom 6(3) Pogodbe o Evropski uniji temeljne pravice, kakršne zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot splošna načela sestavni del prava Unije;

KER je Sodišče Evropske unije pristojno za zagotovitev tega, da Unija pri razlagi in uporabi člena 6(1) in (3) Pogodbe o Evropski uniji spoštuje pravo;

KER mora v skladu s členom 49 Pogodbe o Evropski uniji vsaka evropska država ob vložitvi prošnje za članstvo v Uniji spoštovati vrednote, navedena v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji;

OB UPOŠTEVANJU tega, da člen 7 Pogodbe o Evropski uniji vzpostavlja mehanizem za mirovanje nekaterih pravic, če država članica huje in vztrajno krši te vrednote;

OB SKLICEVANJU na poseben status in varstvo, ki ju uživa vsak državljan države članice kot državljan Unije in ki ju zagotavljajo države članice v skladu z določbami drugega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije;

OB UPOŠTEVANJU, da Pogodbi vzpostavljata območje brez notranjih meja in vsakemu državljanu Unije zagotavljata pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;

V ŽELJI preprečiti, da bi se institut azila uporabljal za drugačne namene, kakor je bilo predvideno;

KER ta protokol upošteva namen in cilje Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev;

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Edini člen

Zaradi ravni varstva temeljnih pravic in svoboščin v državah članicah Evropske unije se države članice za vse pravne in praktične namene glede azilnih zadev med seboj obravnavajo kot varne izvirne države. Zato se lahko vsaka prošnja za azil, ki jo vloži državljani ene od držav članic, v drugi državi članici upošteva ali sprejme v postopek le v naslednjih primerih:

- (a) če država članica, katere državljani je prosilec, po začetku veljavnosti Amsterdamske pogodbe uporabi določbe člena 15 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sprejme ukrepe, na podlagi katerih obveznosti iz te konvencije na njenem ozemlju ne veljajo;
- (b) če je bil sprožen postopek iz člena 7(1) Pogodbe o Evropski uniji in dokler Svet ali, kjer je to primerno, Evropski svet, ne odloči glede države članice, katere državljani je prosilec;
- (c) če je Svet sprejel sklep v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji glede države članice, katere državljani je prosilec, ali če je Evropski svet sprejel sklep v skladu s členom 7(2) navedene pogodbe glede države članice, katere državljani je prosilec;
- (d) če država članica sprejme enostranski sklep glede prošnje državljan druge države članice; v takšnem primeru se nemudoma obvesti Svet; pri obravnavanju prošnje se izhaja iz domneve, da je očitno neutemeljena, ne da bi pri tem kakor koli in ne glede na primer vplivali na pristojnost odločanja države članice.

PROTOKOL (št. 25)

O IZVAJANJU DELJENIH PRISTOJNOSTI

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Edini člen

Kadar Unija ukrepa na posameznem področju, potem glede na člen 2(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije o deljenih pristojnostih, zajema obseg izvajanja pristojnosti le elemente, ki jih ureja zadevni akt Unije, in torej ne zajema celotnega področja.

O STORITVAH SPLOŠNEGA POMENA

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO da se poudari pomembnost storitev splošnega pomena,

DOGOVORILE o naslednjih razlagalnih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Skupne vrednote Unije glede storitev splošnega gospodarskega pomena v smislu člena 14 Pogodbe o delovanju Evropske unije zajemajo zlasti:

- bistveno vlogo in široko polje proste presoje nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri zagotavljanju, naročanju in organiziranju storitev splošnega gospodarskega pomena, in sicer čim bolj v skladu s potrebami uporabnikov;
- raznolikost storitev splošnega gospodarskega pomena ter razlike v potrebah in željah uporabnikov, ki lahko izvirajo iz različnih geografskih, socialnih ali kulturnih okoliščin;
- visoko raven kakovosti, varnosti in cenovne dostopnosti, enako obravnavo ter spodbujanje splošnega dostopa in pravic uporabnikov.

Člen 2

Določbe Pogodb nikakor ne vplivajo na pristojnost držav članic, da zagotavljajo, naročajo in organizirajo negospodarske storitve splošnega pomena.

PROTOKOL (št. 27)

O NOTRANJEM TRGU IN KONKURENCI

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU dejstva, da notranji trg iz člena 3 Pogodbe o Evropski uniji vključuje sistem, s katerim se preprečuje izkrivljanje konkurence,

DOGOVORILE, da

v ta namen Unija po potrebi ukrepa v okviru določb Pogodb, zlasti člena 352 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Ta protokol je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije.

O EKONOMSKI, SOCIALNI IN TERITORIALNI KOHEZIJI

VISOKE POGODBENICE

OB SKLICEVANJU na to, da člen 3 Pogodbe o Evropski uniji med drugimi cilji vključuje cilj spodbujati ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo in solidarnost med državami članicami ter da je v točki (c) člena 4(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije ekonomska, socialna in teritorialna kohezija našeta med področji deljene pristojnosti Unije,

OB UPOŠTEVANJU, da vse določbe naslova XVIII tretjega dela o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji dajejo pravno podlago za utrditev in nadaljnji razvoj dejavnosti Unije na področju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, skupaj z ustanovitvijo novega sklada;

OB SKLICEVANJU na to, da člen 177 Pogodbe o delovanju Evropske unije predvideva ustanovitev Kohezijskega sklada,

OB UGOTAVLJANJU, da Evropska investicijska banka posoja visoke in čedalje višje zneske v korist revnejših regij;

GLEDE NA željo po večji prožnosti ureditve za dodeljevanje sredstev iz strukturnih skladov;

GLEDE NA željo po določanju različnih ravni udeležbe Unije pri programih in projektih v nekaterih državah;

GLEDE NA predlog, da se pri sistemu virov lastnih sredstev bolj upošteva sorazmerna uspešnost držav članic;

PONOVNO POTRJUJEJO, da je spodbujanje ekonomske, socialne in teritorialne kohezije bistvenega pomena za polni razvoj in trajen uspeh Unije;

PONOVNO POTRJUJEJO svoje prepričanje, da bi morali strukturni skladi še naprej imeti pomembno vlogo pri doseganju ciljev Unije na področju kohezije;

PONOVNO POTRJUJEJO svoje prepričanje, da bi morala Evropska investicijska banka še naprej namenjati večino svojih sredstev za spodbujanje ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, in izjavljajo, da so pripravljene ponovno preučiti potrebe Evropske investicijske banke po kapitalu takoj, ko bo to za ta namen potrebno;

SE STRINJAJO, da bo Kohezijski sklad, zagotovil finančne prispevke Unije za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v tistih državah članicah z BNP na prebivalca, manjšim od 90 % povprečja Unije, ki imajo program za izpolnjevanje ekonomskih konvergenčnih meril iz člena 126 Pogodbe o delovanju Evropske unije;

IZRAŽAJO svoj namen dopustiti večjo stopnjo prožnosti pri dodeljevanju sredstev iz strukturnih skladov za specifične potrebe, ki niso predvidene v sedanji ureditvi strukturnih skladov;

IZRAŽAJO svojo pripravljenost določiti različne ravni udeležbe Unije pri programih in projektih strukturnih skladov, da bi se tako izognile prevelikemu naraščanju proračunskih odhodkov v manj uspešnih državah članicah;

PRIZNAVAJO, da je treba redno spremljati napredek pri doseganju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije ter izražajo svojo pripravljenost preučiti vse potrebne ukrepe v tej zvezi;

IZRAŽAJO svoj namen bolj upoštevati sposobnost posameznih držav članic, da prispevajo v sistem virov lastnih sredstev, in za manj uspešne države članice preučiti, kako popraviti nazadujoče elemente v sedanjem sistemu virov lastnih sredstev;

SE STRINJAJO, da se ta protokol priloži Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije.

PROTOKOL (št. 29)

**O SISTEMU JAVNE RADIOTELEVIZIJE
V DRŽAVAH ČLANICAH**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU neposredne povezanosti sistema javne radiotelevizije v državah članicah z demokratičnimi, socialnimi in kulturnimi potrebami vsake družbe in potrebo po ohranitvi medijske pluralnosti,

DOGOVORILE o naslednjih razlagalnih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Določbe Pogodb ne posegajo v pristojnost držav članic glede financiranja storitev javne radiotelevizije, če je takšno financiranje odobreno radiotelevizijskim zavodom za opravljanje javne službe, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica, in če ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Uniji do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi, pri čemer je treba upoštevati zagotavljanje teh javnih storitev.

**O UPORABI LISTINE EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH
NA POLJSKEM IN V ZDRUŽENEM KRALJESTVU**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU, da Unija v členu 6 Pogodbe o Evropski uniji priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine o temeljnih pravicah Evropske unije,

OB UPOŠTEVANJU, da je treba Listino uporabljati dosledno v skladu z določbami navedenega člena 6 in naslova VII Listine,

OB UPOŠTEVANJU, da navedeni člen 6 zahteva, da sodišča Poljske in Združenega kraljestva Listino uporabljajo in razlagajo dosledno v skladu s pojasnili iz navedenega člena,

OB UPOŠTEVANJU, da Listina vsebuje pravice in načela,

OB UPOŠTEVANJU, da Listina potrjuje tako določbe civilnega in političnega značaja kot tudi ekonomskega in socialnega značaja,

OB UPOŠTEVANJU, da Listina ponovno potrjuje pravice, svoboščine in načela, priznane v Uniji, in jih še bolj poudarja, a ne ustvarja novih pravic ali načel,

OPOZARJAJOČ na obveznosti Poljske in Združenega kraljestva iz Pogodbe o Evropski uniji, Pogodbe o delovanju Evropske unije in prava Unije na splošno,

OB UPOŠTEVANJU želje Poljske in Združenega kraljestva, da se podrobneje pojasnijo nekateri vidiki uporabe Listine,

in zato V ŽELJI, da se pojasni uporaba Listine v zvezi z zakoni in drugimi predpisi Poljske in Združenega kraljestva ter njena iztočljivost na Poljskem in v Združenem kraljestvu,

OB ZAGOTOVILU, da sklicevanja na izvajanje posameznih določb Listine v tem protokolu nikakor ne posegajo v izvajanje drugih določb Listine,

OB ZAGOTOVILU, da ta protokol ne posega v uporabo Listine v drugih državah članicah,

OB PONOVI POTRDITVI, da ta protokol ne posega v druge obveznosti Poljske in Združenega kraljestva iz Pogodbe o Evropski uniji, Pogodbe o delovanju Evropske unije in prava Unije na splošno,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

1. Listina ne širi pristojnosti Sodišča Evropske unije ali sodišč Poljske oziroma Združenega kraljestva, za razsojanje glede združljivosti zakonov in drugih predpisov, prakse ali upravnih ukrepov Poljske ali Združenega kraljestva s temeljnimi pravicami, svoboščinami in načeli, ki so z Listino potrjeni.

2. Zlasti pa – in da bi izključili vsakršen dvom – nobena določba naslova IV Listine ne ustvarja iztožljivih pravic v razmerju do Poljske ali do Združenega kraljestva, razen če nista Poljska ali Združeno kraljestvo predvidela takšnih pravice v svoji nacionalni zakonodaji.

Člen 2

Če se posamezna določba Listine nanaša na nacionalno prakso in pravo, se v razmerju do Poljske ali do Združenega kraljestva uporablja le v obsegu, v katerem so pravice in načela iz Listine priznani v pravu ali praksi Poljske ali Združenega kraljestva.

PROTOKOL (št. 31)

**O UVOZU NAFTNIH PROIZVODOV, RAFINIRANIH NA
NIZOZEMSKIH ANTILIH, V EVROPSKO UNIJO**

VISOKE POGODBENICE SO SE

V ŽELJI, da bi podrobneje določile ureditev blagovne menjave, ki se uporablja za uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Evropsko unijo,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

Ta protokol se uporablja za naftne proizvode po tarifnih številkah 27.10, 27.11, 27.12 in ex 27.13 (parafin, vosek iz nafte ali bituminoznih materialov, parafinski odpadki) in 27.14 Bruseljske nomenklature, uvoženih za potrošnjo v državah članicah.

Člen 2

Države članice se obvezujejo, da bodo za naftne proizvode, rafinirane na Nizozemskih Antilih, odobrile carinske ugodnosti, ki izhajajo iz pridružitve Nizozemskih Antilov k Uniji pod pogoji, predvidenimi s tem protokolom. Te določbe veljajo ne glede na to, kakšne predpise so prvotno uporabljale države članice.

Člen 3

1. Če Komisija na zahtevo države članice ali na lastno pobudo ugotovi, da uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo v skladu z ureditvijo iz člena 2 zgoraj povzroča dejanske težave na trgu ene ali več držav članic, odloči, da zadevne države uvedejo, povečajo ali ponovno uvedejo carine, ki veljajo za ta uvoz v takem obsegu in za obdobje, potrebno za soočenje s temi razmerami. Stopnje tako uvedenih, povečanih ali ponovno uvedenih carin ne smejo presegati carin, ki se uporabljajo za iste proizvode za tretje države.
2. Določbe iz prejšnjega odstavka se lahko uporabljajo v vseh primerih, ko uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo doseže dva milijona ton letno.
3. Svet je obveščen o odločitvah, ki jih sprejme Komisija v skladu s prejšnjimi odstavki, pa tudi o odločitvah, s katerimi se zavrne zahteva posamezne države članice. Svet lahko o njih razpravlja na zahtevo države članice in jih lahko kadar koli spremeni ali ponovno uvede.

Člen 4

1. Če država članica oceni, da uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, ki se izvaja neposredno ali prek druge države članice v skladu z ureditvijo iz člena 2 zgoraj, povzroča dejanske težave na njenem trgu in da je za soočenje z njimi nujno takojšnje ukrepanje, lahko samostojno odloči, da za ta uvoz uvede carine, katerih stopnja ne sme presegati carin, ki se uporabljajo za iste proizvode za tretje države. O tej odločitvi obvesti Komisijo, ki v enem mesecu odloči, ali lahko država te ukrepe ohrani ali jih mora spremeniti ali odpraviti. Za takšno odločitev Komisije veljajo določbe odstavka 3 člena 3.
2. Če uvoz naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, ki se izvaja neposredno ali prek druge države članice v skladu z ureditvijo iz člena 2 zgoraj v eno ali več držav članic Evropske unije, v enem koledarskem letu presegajo količine, navedene v prilogi tega protokola, velja, da so ukrepi, ki jih v skladu z odstavkom 1 morebiti sprejmejo ta ali te države članice za tekoče leto, zakoniti. Potem, ko se prepriča, da so bile predvidene količine dosežene, Komisija sprejete ukrepe sprejme v vednost. V tem primeru druge države o tem ne obvestijo Sveta.

Člen 5

Če se Unija odloči uvesti količinske omejitve za uvoz naftnih proizvodov katerega koli porekla, se te omejitve lahko enako uporabljajo tudi za uvoz teh proizvodov, ki izvirajo z Nizozemskih Antilov. V tem primeru se Nizozemskim Antilom zagotovi preferencialna obravnava glede na tretje države.

Člen 6

1. Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo soglasno revidira določbe členov 2 do 5 ob sprejetju skupne definicije izvora za naftne proizvode s poreklom iz tretjih in pridruženih držav ali ob sprejetju sklepov v okviru skupne trgovinske politike za zadevne proizvode ali ob oblikovanju skupne energetske politike.
2. Vendar je treba ob taki reviziji za Nizozemske Antile v vsakem primeru ohraniti prednosti enakovrednega obsega v ustrezni obliki in za količino najmanj dveh milijonov in pol ton naftnih proizvodov.
3. Obveznosti Unije glede prednosti enakovrednega obsega iz odstavka 2 tega člena se po potrebi lahko razporedijo po državah, ob upoštevanju količin, navedenih v prilogi tega protokola.

Člen 7

Komisijo se zaradi izvajanja tega protokola zadalži, da spremlja razvoj uvoza naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v države članice. Države članice v skladu z upravnim postopkom, ki ga priporoči Komisija, sporočijo vse koristne informacije Komisiji, ki zagotovi njihovo razširjanje.

Za izvajanje odstavka 2 člena 4 Protokola o uvozu naftnih proizvodov, rafiniranih na Nizozemskih Antilih, v Unijo so pogodbenice sklenile, da se količina 2 milijona ton antilskih naftnih proizvodov razdeli med države članice na naslednji način:

Nemčija ...	625 000 ton
Belgijsko-luksemburška ekonomska unija ...	200 000 ton
Francija ...	75 000 ton
Italija ...	100 000 ton
Nizozemska ...	1 000 000 ton

PROTOKOL (št. 32)

O PRIDOBITVI NEPREMIČNIN NA DANSKEM

VISOKE POGODBENICE SO SE

Z ŽELJO urediti nekatere posebne probleme, ki se nanašajo na Dansko,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Ne glede na določbe Pogodb lahko Danska ohrani obstoječo zakonodajo o pridobitvi sekundarnih prebivališč.

PROTOKOL (št. 33)

**O ČLENU 157 POGODBE
O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE**

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednji določbi, ki je priložena Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

V členu 157 Pogodbe o delovanju Evropske unije dodatki iz poklicnega sistema socialne varnosti niso osebni prejemki, če in kolikor se nanašajo na obdobja zaposlitve pred 17. majem 1990, razen pri delavcih ali tistih, ki omenjene dodatke zahtevajo in so pred tem datumom vložili tožbo ali sprožili enakovreden postopek po veljavnem nacionalnem pravu.

PROTOKOL (ŠT. 34)

O POSEBNI UREDITVI ZA GRENLANDIJO

Edini člen

1. Obravnava pri uvozu proizvodov grenlandskega porekla v Unijo, za katere velja skupna tržna ureditev za ribiške proizvode, ob upoštevanju mehanizmov skupne tržne ureditve vključuje oprostitve plačila carin in dajatev z enakim učinkom ter izključuje količinske omejitve ali ukrepe z enakim učinkom, če so možnosti dostopa do grenlandskih ribolovnih območij, priznane v Uniji na podlagi sporazuma med Unijo in pristojnim organom za Grenlandijo, za Unijo zadovoljive.
2. Vsi ukrepi v zvezi z uvoznim režimom za take proizvode, tudi tisti, ki se nanašajo na sprejetje takih ukrepov, se sprejmejo v skladu s postopkom iz člena 43 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

PROTOKOL (št. 35)

O ČLENU 40.3.3 IRSKE USTAVE

VISOKE POGODBENICE SO SE

DOGOVORILE o naslednji določbi, priloženi Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Nobena določba Pogodb ali Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ali pogodb ali aktov, ki te pogodbe spreminjajo ali dopolnjujejo, ne vpliva na uporabo člena 40.3.3 irske ustave na Irskem.

PROTOKOL (št. 36)

O PREHODNI UREDITVI

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB UPOŠTEVANJU, da je treba zaradi ureditve prehoda z institucionalnih določb Pogodb, veljavnih pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, na določbe iz navedene pogodbe določiti prehodne določbe,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji, Pogodbi o delovanju Evropske unije in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo:

Člen 1

V tem protokolu pomeni izraz "Pogodbe" Pogodbo o Evropski uniji, Pogodbo o delovanju Evropske unije in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo.

NASLOV I

DOLOČBE O EVROPSKEM PARLAMENTU

Člen 2

1. Za preostanek obdobja parlamentarnega mandata 2009–2014 se od začetka veljavnosti tega člena in z odstopanjem od drugega odstavka člena 189 in člena 190(2) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ter drugega odstavka člena 107 in člena 108(2) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, ki sta veljali v času volitev v Evropski parlament junija 2009, ter z odstopanjem od števila sedežev, določenega v prvem pododstavku člena 14(2) Pogodbe o Evropski uniji, doda naslednjih 18 sedežev sedanjim 736 sedežem, tako da je začasno skupno število članov Evropskega parlamenta do konca parlamentarnega mandata 2009–2014 754:

Bolgarija	1	Nizozemska	1
Španija	4	Avstrija	2
Francija	2	Poljska	1
Italija	1	Slovenija	1
Latvija	1	Švedska	2
Malta	1	Združeno kraljestvo	1

2. Z odstopanjem od člena 14(3) Pogodbe o Evropski uniji zadevne države članice v skladu z zakonodajo zadevnih držav članic in pod pogojem, da so bile te osebe izvoljene z neposrednim splošnim glasovanjem, imenujejo osebe, ki bodo zapolnile dodatne sedeže iz odstavka 1:

- (a) z ad hoc volitvami, s splošnim in neposrednim glasovanjem, v zadevni državi članici, v skladu z določbami, veljavnimi za volitve v Evropski parlament,
- (b) na podlagi izida volitev v Evropski parlament od 4. do 7. junija 2009, ali
- (c) na podlagi imenovanja potrebnega števila poslancev s strani nacionalnega parlamenta zadevne države članice, izmed članov tega nacionalnega parlamenta, v skladu s postopkom, ki ga določi vsaka od teh držav članic.

3. Evropski svet pred volitvami v Evropski parlament leta 2014 v skladu z drugim pododstavkom člena 14(2) Pogodbe o Evropski uniji pravočasno sprejme sklep o sestavi Evropskega parlamenta.

NASLOV II

DOLOČBE O KVALIFICIRANI VEČINI

Člen 3

1. V skladu s členom 16(4) Pogodbe o Evropski uniji začnejo določbe tega člena in določbe člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije glede določitve kvalificirane večine v Evropskem svetu in Svetu učinkovati 1. novembra 2014.
2. Med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017 lahko pri sprejemanju odločitve s kvalificirano večino član Sveta zahteva, da se ta odločitev sprejme s kvalificirano večino, kakor je določena v odstavku 3. V tem primeru se uporabita odstavka 3 in 4.
3. Ne glede na drugi pododstavek člena 235(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije veljajo do 31. oktobra 2014 določbe, kakor so navedene v nadaljevanju.

Pri odločitvah Evropskega sveta in Sveta, za katere je potrebna kvalificirana večina se glasovi članov ponderirajo tako:

Belgija	12
Bolgarija	10
Češka	12
Danska	7
Nemčija	29
Estonija	4
Irska	7
Grčija	12
Španija	27
Francija	29
Hrvaška	7
Italija	29
Ciper	4
Latvija	4
Litva	7
Luksemburg	4
Madžarska	12
Malta	3
Nizozemska	13
Avstrija	10
Poljska	27
Portugalska	12
Romunija	14
Slovenija	4
Slovaška	7
Finska	7
Švedska	10
Združeno kraljestvo	29

Kadar Pogodbe določajo, da morajo biti odločitve sprejete na predlog Komisije, je za sprejetje odločitev potrebnih najmanj 260 glasov za, ki predstavljajo večino članov. V drugih primerih je za sprejetje odločitev potrebnih najmanj 260 glasov za, ki predstavljajo najmanj dve tretjini članov.

Član Evropskega sveta ali Sveta lahko zahteva, da se, kadar Evropski svet ali Svet sprejema akt s kvalificirano večino, preveri, ali države članice, ki tvorijo to kvalificirano večino, predstavljajo najmanj 62 % celotnega prebivalstva Unije. Če se izkaže, da ta pogoj ni izpolnjen, se akt ne sprejme.

4. Kadar vsi člani Sveta ne glasujejo, in sicer takrat, ko je predvidena kvalificirana večina, opredeljena v skladu s členom 238(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije, se do 31. oktobra 2014 opredeli kot isti delež ponderiranih glasov in isti delež števila članov Sveta ter po potrebi isti odstotek prebivalstva zadevnih držav članic, kakor je določeno v odstavku 3 tega člena.

NASLOV III

DOLOČBE O SESTAVAH SVETA

Člen 4

Do začetka veljavnosti Sklepa o določitvi seznama iz prvega pododstavka člena 16(6) Pogodbe o Evropski uniji lahko Svet zaseda v sestavah, določenih v drugem in tretjem pododstavku navedenega odstavka, ter v drugih sestavah, katerih seznam se določi s sklepom Sveta za splošne zadeve, ki odloča z navadno večino.

NASLOV IV

DOLOČBE O KOMISIJI, VKLJUČNO Z VISOKIM PREDSTAVNIKOM UNIJE ZA ZUNANJE ZADEVE IN VARNOSTNO POLITIKO

Člen 5

Člani Komisije, ki opravljajo funkcijo na dan začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe, še naprej opravljajo to funkcijo do izteka svojega mandata. Vendar pa na dan imenovanja visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, mandat člana, ki ima isto državljanstvo kot visoki predstavnik, preneha.

NASLOV V

DOLOČBE O GENERALNEM SEKRETARJU SVETA, VISOKEM PREDSTAVNIKU ZA SKUPNO ZUNANJO IN VARNOSTNO POLITIKO TER O NAMESTNIKU GENERALNEGA SEKRETARJA SVETA

Člen 6

Mandata generalnega sekretarja Sveta, visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko, in namestnika generalnega sekretarja Sveta prenehata na dan začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe. Svet imenuje generalnega sekretarja v skladu s členom 240(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

NASLOV VI

DOLOČBE O POSVETOVALNIH ORGANIH

Člen 7

Do začetka veljavnosti sklepa iz člena 301 Pogodbe o delovanju Evropske unije je razdelitev števila članov Ekonomsko-socialnega odbora naslednja:

Belgija	12	Litva	9
Bolgarija	12	Luksemburg	6
Češka	12	Madžarska	12
Danska	9	Malta	5
Nemčija	24	Nizozemska	12
Estonija	7	Avstrija	12
Irska	9	Poljska	21
Grčija	12	Portugalska	12
Španija	21	Romunija	15
Francija	24	Slovenija	7
Hrvaška	9	Slovaška	9
Italija	24	Finska	9
Ciper	6	Švedska	12
Latvija	7	Združeno kraljestvo	24

Člen 8

Do začetka veljavnosti sklepa iz člena 305 Pogodbe o delovanju Evropske unije je razdelitev števila članov Odbora regij naslednja:

Belgija	12	Litva	9
Bolgarija	12	Luksemburg	6
Češka	12	Madžarska	12
Danska	9	Malta	5
Nemčija	24	Nizozemska	12
Estonija	7	Avstrija	12
Irska	9	Poljska	21
Grčija	12	Portugalska	12
Španija	21	Romunija	15
Francija	24	Slovenija	7
Hrvaška	9	Slovaška	9
Italija	24	Finska	9
Ciper	6	Švedska	12
Latvija	7	Združeno kraljestvo	24

NASLOV VII

PREHODNE DOLOČBE O AKTIH, SPREJETIH NA PODLAGI NASLOVOV V IN VI POGODBE O EVROPSKI UNIJI PRED ZAČETKOM VELJAVNOSTI LIZBONSKE POGODBE

Člen 9

Akti institucij, organov, uradov in agencij Unije, sprejeti na podlagi Pogodbe o Evropski uniji pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, ohranijo pravni učinek, dokler se ne razveljavijo, razglasijo za nične ali spremenijo zaradi izvajanja Pogodb. Isto velja za sporazume, sklenjene med državami članicami na podlagi Pogodbe o Evropski uniji.

Člen 10

1. Kot prehodni ukrep so pristojnosti institucij v zvezi z akti Unije na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, sprejetimi pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, na dan začetka veljavnosti navedene pogodbe naslednje: pristojnosti Komisije na podlagi člena 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije se ne uporabljajo in pristojnosti Sodišča Evropske unije na podlagi naslova VI Pogodbe o Evropski uniji pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe ostanejo nespremenjene, tudi če so bile priznane na podlagi člena 35(2) navedene Pogodbe o Evropski uniji.
2. Za spremembe aktov iz odstavka 1 so glede teh aktov in za države članice, za katere se bodo ti spremenjeni akti uporabljali, pristojnosti institucij iz istega odstavka določene v Pogodbah.
3. Prehodni ukrep iz odstavka 1 v vsakem primeru preneha učinkovati pet let po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe.

4. Združeno kraljestvo lahko najpozneje šest mesecev pred iztekom prehodnega obdobja iz odstavka 3 uradno obvesti Svet, da v zvezi z akti iz odstavka 1 ne priznava pristojnosti institucij iz odstavka 1, kakor so določene v Pogodbah. Če Združeno kraljestvo pošlje takšno uradno obvestilo, se vsi akti iz odstavka 1 zanj prenehajo uporabljati z iztekom prehodnega obdobja iz odstavka 3. Ta pododstavek se ne uporablja v zvezi s spremenjenimi akti, ki se uporabljajo za Združeno kraljestvo, kakor je navedeno v odstavku 2.

Svet s kvalificirano večino na predlog Komisije določi iz tega izhajajočo potrebno in prehodno ureditev. Združeno kraljestvo ne sodeluje pri sprejemanju tega sklepa. Kvalificirana večina v Svetu se določi v skladu s členom 238(3)(a) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Svet lahko s kvalificirano večino na predlog Komisije sprejme tudi sklep, s katerim določi, da Združeno kraljestvo nosi morebitne neposredne finančne posledice, ki bi nujno in neizogibno nastale zaradi prenehanja njegovega sodelovanja pri teh aktih.

5. Združeno kraljestvo lahko kadar koli pozneje uradno obvesti Svet, da želi sodelovati pri aktih, ki so se zanj prenehali uporabljati v skladu s prvim pododstavkom odstavka 4. V tem primeru se uporabijo ustrezne določbe Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, oziroma določbe Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice. Pristojnosti institucij glede teh aktov so pristojnosti, kot so določene v Pogodbah. Če institucije Unije in Združeno kraljestvo ukrepajo na podlagi ustreznega protokola, si prizadevajo, da v kar največji možni meri ponovno vzpostavijo sodelovanje Združenega kraljestva v pravnem redu Unije v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice, ne da bi pri tem resno ogrozile delovanje različnih delov tega reda v praksi in ob spoštovanju njihove povezanosti.

**O FINANČNIH POSLEDICAH IZTEKA
POGODBE O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI ZA PREMOG IN JEKLO
TER O RAZISKOVALNEM SKLADU ZA PREMOG IN JEKLO**

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB SKLICEVANJU na to, da so bila vsa sredstva in obveznosti Evropske skupnosti za premog in jeklo, obstoječa na dan 23. julija 2002, prenesena na Evropsko skupnost 24. julija 2002,

OB UPOŠTEVANJU želje, da se ta sredstva uporabijo za raziskave v sektorjih, ki so povezani s premogovništvom in jeklarsko industrijo ter ob upoštevanju potrebe, da se v tej zvezi predvidijo nekateri posebni predpisi,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

Člen 1

1. Neto vrednost teh sredstev in obveznosti, prikazanih v bilanci stanja ESPJ z dne 23. julija 2002, se ob upoštevanju morebitnega povečanja ali zmanjšanja zaradi likvidacijskih postopkov obravnava kot sredstva, namenjena za raziskave v sektorjih, povezanih s premogovništvom in jeklarsko industrijo, imenovana "ESPJ v likvidaciji". Ob zaključku likvidacije se sredstva imenujejo "Sredstva Raziskovalnega sklada za premog in jeklo".
2. Prihodki iz teh sredstev, imenovani "Raziskovalni sklad za premog in jeklo", se v skladu z določbami tega protokola in akti, sprejetimi na njegovi podlagi, uporabljajo izključno za raziskave v sektorjih, povezanih s premogovništvom in jeklarsko industrijo, ki potekajo zunaj raziskovalnega okvirnega programa.

Člen 2

Svet po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta sprejme vse predpise, ki so potrebni za izvajanje tega protokola, vključno z bistvenimi načeli.

Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom sprejme ukrepe, s katerimi določi večletne finančne smernice za upravljanje sredstev Raziskovalnega sklada za premog in jeklo ter tehničnih smernic za raziskovalni program Raziskovalnega sklada za premog in jeklo.

Člen 3

Razen če ni v tem protokolu in aktih, sprejetih na njegovi podlagi, določeno drugače, se uporabljajo določbe Pogodb.

O POMISLEKIH IRSKEGA NARODA O LIZBONSKI POGODBI

VISOKE POGODBENICE SO SE

OB SKLICEVANJU na Sklep voditeljev držav ali vlad 27 držav članic Evropske unije, ki so se sestali v okviru Evropskega sveta 18. in 19. junija 2009, o pomislekih irskega naroda o Lizbonski pogodbi,

OB SKLICEVANJU na izjavo voditeljev držav ali vlad, ki so se 18. in 19. junija 2009 sestali v okviru Evropskega sveta, da bodo ob sklenitvi naslednje pristopne pogodbe določbe navedenega sklepa vključili v protokol, ki bo v skladu z ustavnimi pravili držav članic priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije,

OB UGOTOVITVI, da so visoke pogodbenice podpisale Pogodbo med visokimi pogodbenicami in Republiko Hrvaško o pristopu Republike Hrvaške k Evropski uniji,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki bodo priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije:

NASLOV I

PRAVICA DO ŽIVLJENJA, DRUŽINA IN IZOBRAŽEVANJE

Člen 1

Lizbonska pogodba, ki podeljuje Listini Evropske unije o temeljnih pravicah pravni status, ali določbe te pogodbe v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice v ničemer ne vplivajo na področje uporabe in uveljavljanje varstva pravice do življenja iz člena 40.3.1, 40.3.2 in 40.3.3, varstva družine iz člena 41 in varstva pravic do izobraževanja v členih 42 ter 44.2.4 in 44.2.5 irske ustave.

NASLOV II

OBDAVČITEV

Člen 2

Lizbonska pogodba v ničemer in za nobeno državo članico ne spreminja obsega ali uveljavljanja pristojnosti Evropske unije v zvezi z obdavčitvijo.

NASLOV III

VARNOST IN OBRAMBA

Člen 3

Dejavnosti Unije na mednarodnem prizorišču temeljijo na načelih demokracije, pravne države, univerzalnosti in nedeljivosti človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanju človekovega dostojanstva, načelih enakosti in solidarnosti ter na spoštovanju načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava.

Skupna varnostna in obrambna politika Unije je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike ter Uniji zagotavlja operativne zmogljivosti za misije zunaj njenih meja za ohranjanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov.

Ne posega v varnostno in obrambno politiko držav članic, vključno z Irsko, niti v obveznosti držav članic.

Lizbonska pogodba ne vpliva na irsko tradicionalno politiko vojaške nevtralnosti niti vanjo ne posega.

Države članice, vključno z Irsko, bodo v duhu solidarnosti in brez poseganja v tradicionalno politiko vojaške nevtralnosti določile vrsto pomoči ali podpore posamezni državi članici, na katero je izvršen teroristični napad ali je žrtev oboroženega napada na njeno ozemlje.

Vsako odločitev o prehodu na skupno obrambo bo moral soglasno sprejeti Evropski svet. Države članice, vključno z Irsko, se bodo v skladu z določbami Lizbonske pogodbe in svojimi zadevnimi ustavnimi pravili odločile, ali bodo sprejele skupno obrambo ali ne.

Ta naslov v ničemer ne vpliva na stališče ali politiko katere koli druge države članice o varnosti in obrambi niti v to stališče ali politiko ne posega.

Prav tako se vsaka država članica v skladu z določbami Lizbonske pogodbe in svojimi notranjepravnimi zahtevami sama odloči, ali bo sodelovala v stalnem strukturnem sodelovanju ali Evropski obrambni agenciji.

Lizbonska pogodba ne predvideva ustanovitve evropske vojske ali nabora za kakršno koli vojaško formacijo.

Ravno tako ne vpliva na pravico Irske ali katere koli druge države članice, da določi naravo in obseg svoje obrambe ter sredstev, ki jih nameni za varnost, in naravo svojih obrambnih zmogljivosti.

Irska oziroma vsaka država članica bo v skladu s svojimi notranjepravnimi zahtevami sama odločila, ali bo sodelovala v kateri koli vojaški operaciji.

NASLOV IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 4

Protokol bo na voljo za podpis visokim pogodbenicam do 30. junija 2012.

Visoke pogodbenice in Republika Hrvaška, v primeru, če ta protokol še ne začne veljati na dan pristopa Republike Hrvaške k Evropski uniji, ratificirajo ta protokol v skladu s svojimi ustavnimi pravili. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.

Ta Protokol, če je to mogoče, začne veljati 30. junija 2013, če so bile deponirane vse listine o ratifikaciji, sicer pa prvi dan meseca, ki sledi deponiranju listine o ratifikaciji zadnje države članice.

Člen 5

Ta protokol, sestavljen v enem izvirniku v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, irskem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer so besedila v vseh teh jezikih enako verodostojna, se deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vladam drugih držav članic.

Ko postane Republika Hrvaška v skladu s členom 2 Akta o pogojih pristopa Republike Hrvaške zavezana s tem protokolom, se hrvaško besedilo tega protokola, ki je enako verodostojno kot besedila iz prvega odstavka, prav tako deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vsem vladam drugih držav članic.

**PRILOGE K POGODBI
O DELOVANJU
EVROPSKE UNIJE**

PRILOGA I

SEZNAM IZ ČLENA 38

POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE

– 1 – Številka Bruseljske nomenklature	– 2 – Poimenovanje
POGLAVJE 1	Žive živali
POGLAVJE 2	Meso in užitni klavnični izdelki
POGLAVJE 3	Ribe, raki in mehkužci
POGLAVJE 4	Mleko in mlečni izdelki; ptičja jajca; naravni med
POGLAVJE 5	
05.04	Živalska čreva, mehurji in želodci živali (razen ribjih), celi ali v kosih
05.15	Proizvodi živalskega porekla, ki niso navedeni ne zajeti na drugem mestu; mrtve živali iz 1. ali 3. poglavja, neuporabne za človeško prehrano
POGLAVJE 6	Živo drevje in druge rastline; čebulice, korenine in podobno; rezano cvetje in okrasno listje
POGLAVJE 7	Užitne vrtnine in nekateri koreni in gomolji
POGLAVJE 8	Užitno sadje in oreščki; lupine agrumov ali dinj in lubenic
POGLAVJE 9	Kava, čaj in začimbe, razen maté čaja (št. 09.03)

– 1 – Številka Bruseljske nomenklature	– 2 – Poimenovanje
POGLAVJE 10	Žita
POGLAVJE 11	Proizvodi mlinke industrije; slad in škrob; gluten; inulin
POGLAVJE 12	Oljna semena in plodovi; razno zrnje, semena in plodovi; industrijske in zdravilne rastline; slama in krma
POGLAVJE 13	
ex 13.03	Pektin
POGLAVJE 15	
15.01	Masti in druge prašičje maščobe, stiskane ali topljene;perutninske maščobe
15.02	Maščobe živali vrste goved, ovac in koz; surove ali topljene (vključno "premier jus")
15.03	Stearin iz užitne prašičje masti, oleostearin, olje iz užitne prašičje masti; olje iz loja in oleo-olje, neemulgirani, nemešani ali kako drugače pripravljeni
15.04	Masti in olja rib in morskih sesalcev, prečiščeni ali neprečiščeni
15.07	Nehlapna rastlinska olja, tekoča ali trdna, surova, rafinirana ali prečiščena
15.12	Živalske ali rastlinske masti in olja, hidrogenirani, rafinirani ali nerafinirani, toda nadalje nepredelani
15.13	Margarine, preparati iz masti ali olj živalskega ali rastlinskega izvora
15.17	Ostanki, dobljeni pri predelavi maščob ali voskov živalskega ali rastlinskega izvora
POGLAVJE 16	Izdelki iz mesa, rib, rakov ali mehkužcev

– 1 – Številka Bruseljske nomenklature	– 2 – Poimenovanje
---	-----------------------

POGLAVJE 17

17.01	Sladkor iz sladkorne pese in sladkornega trsa, v trdnem stanju
17.02	Drugi sladkorji; sirupi; umetni med in mešanice umetnega in naravnega medu; karamelni sladkor
17.03	Melase, z dodatkom ali brez dodatka barvil
17.05(*)	Sladkorji, sirupi in melase, z dodatki za aromatiziranje ali barvili, razen sadnih sokov, ki vsebujejo poljubno maso dodanega sladkorja

POGLAVJE 18

18.01	Kakav v zrnu, cel ali zdrobljen, surov ali pražen
18.02	Lupine, skorje, opne in drugi odpadki kakava

POGLAVJE 20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, lupinastega sadja ali drugih delov rastlin

POGLAVJE 22

22.04	Grozdni mošt, delno fermentiran, katerega fermentacija je ustavljena brez dodajanja alkohola
22.05	Vino iz svežega grozdja; grozdni mošt, katerega fermentacija je ustavljena z dodajanjem alkohola

(*) Vnos dodan s členom 1 Uredbe št. 7a Sveta Evropske gospodarske skupnosti z dne 18. decembra 1959 (UL št. 7, 30.1.1961, str. 71/61)

– 1 – Številka Bruseljske nomenklature	– 2 – Poimenovanje
POGLAVJE 22 (nadaljevanje)	
22.07	Druge fermentirane pijače (npr. jabolčnik, hruškovec in medica)
ex 22.08(*)	Etanol in destilirane pijače, denaturirane in nedenaturirane, s katero koli vsebnostjo etanola, pridelane iz kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, razen likerjev in drugih alkoholnih pijač in mešanih alkoholnih pripravkov - esenc - za proizvodnjo pijač
ex 22.09(*)	
22.10(*)	Kis in nadomestki kisa
POGLAVJE 23	
POGLAVJE 24	
24.01	Nepredelan tobak; tobačni odpadki
POGLAVJE 45	
45.01	Pluta, naravna, surova ali enostavno obdelana; zdrobljena, drobljena ali zmleta pluta; odpadki plute
POGLAVJE 54	
54.01	Lan, surov ali predelan, toda nepreden; laneno predivo in odpadki (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi tekstilnimi surovinami)
POGLAVJE 57	
57.01	Konoplja (<i>Cannabis sativa</i>), surova ali predelana, toda nepredena; konopljeno predivo in odpadki (vključno z odpadki preje in razvlaknjenimi tekstilnimi surovinami)

(*) Vnos dodan s členom 1 Uredbe št. 7a Sveta Evropske gospodarske skupnosti z dne 18. decembra 1959 (UL št. 7, 30.1.1961, str. 71/61)

PRILOGA II

ČEZMORSKE DRŽAVE IN OZEMLJA, ZA KATERE SE UPORABLJAJO DOLOČBE ČETRTEGA DELA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE

- Grenlandija,
- Nova Kaledonija in pridružena območja,
- Francoska Polinezija,
- Francoska južna in antarktična ozemlja,
- Walliški in Futunski otoki,
- Saint Pierre in Miquelon,
- Saint-Barthélemy,
- Aruba,
- Nizozemski Antili:
 - Bonaire,
 - Curaçao,
 - Saba,
 - Sint Eustatius,
 - Sint Maarten,
- Anguilla,
- Kajmanski otoki,
- Falklandski otoki,
- Južna Georgia in otoki Južni Sandwich,
- Montserrat,
- Pitcairn,
- Sveta Helena in pridružena območja,
- Britansko antarktično ozemlje,
- Britansko ozemlje Indijskega oceana,
- Otoki Turks in Caicos,
- Britanski Deviški otoki,
- Bermudi.

**IZJAVE,
PRILOŽENE SKLEPNI LISTINI
MEDVLADNE KONFERENCE,
KI JE SPREJELA LIZBONSKO POGODBO,
*podpisano 13. decembra 2007***

A. IZJAVE V ZVEZI Z DOLOČBAMI POGODB

1. Izjava v zvezi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ki je pravno zavezujoča, potrjuje temeljne pravice, ki jih zagotavlja Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic.

Listina ne razširja področja uporabe prava Unije čez pristojnosti Unije, niti ne ustvarja novih pristojnosti ali nalog Unije, kakor tudi ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.

2. Izjava o členu 6(2) Pogodbe o Evropski uniji

Konferenca se dogovori, da se pristop Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin uredi tako, da se ohranijo posebnosti pravnega reda Unije. V zvezi s tem Konferenca ugotavlja, da obstaja redni dialog med Sodiščem Evropske unije in Evropskim sodiščem za človekove pravice; ta dialog bi se s pristopom Evropske unije k tej konvenciji lahko okrepil.

3. Izjava o členu 8 Pogodbe o Evropski uniji

Unija bo upoštevala poseben položaj ozemeljsko majhnih držav, ki z njo vzdržujejo posebne sosedske odnose.

4. Izjava o sestavi Evropskega parlamenta

Italiji se dodeli dodatni sedež v Evropskem parlamentu.

5. Izjava o političnem soglasju Evropskega sveta
glede osnutka sklepa o sestavi Evropskega parlamenta

Evropski svet bo dal politično soglasje glede spremenjenega osnutka sklepa o sestavi Evropskega parlamenta za parlamentarni mandat 2009-2014, ki bo temeljil na predlogu Evropskega parlamenta.

6. Izjava o členih 15(5) in (6), 17(6) in (7) ter 18
Pogodbe o Evropski uniji

Pri izbiri oseb, ki naj bi opravljale funkcijo predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, je treba ustrezno upoštevati potrebo po spoštovanju geografske in demografske raznolikosti Unije in njenih držav članic.

7. Izjava o členu 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in členu 238(2)
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da bo Svet na dan podpisa Lizbonske pogodbe sprejel Sklep o izvajanju člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki bo začel veljati z začetkom veljavnosti navedene pogodbe. Besedilo osnutka tega sklepa se glasi, kot sledi:

Osnutek Sklepa Sveta
o izvajanju člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in
člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije
med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017 ter od 1. aprila 2017 naprej

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Sprejeti bi bilo treba določbe, ki bodo omogočile nemoten prehod s sistema odločanja v Svetu s kvalificirano večino, kakor je opredeljen v členu 3(3) Protokola o prehodni ureditvi in se bo še naprej uporabljal do 31. oktobra 2014, na sistem glasovanja po členu 16(4) Pogodbe o Evropski uniji in členu 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki se bo uporabljal od 1. novembra 2014, vključno s posebnimi določbami iz člena 3(2) navedenega protokola za prehodno obdobje do 31. marca 2017.
- (2) Opozoriti je treba na prakso Sveta, v skladu s katero si po najboljših močeh prizadeva okrepiti demokratično legitimnost pravnih aktov, ki se sprejemajo s kvalificirano večino –

SKLENIL:

Oddelek

1

Določbe, ki se bodo uporabljale med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017

Člen 1

Če člani Sveta, ki med 1. novembrom 2014 in 31. marcem 2017 predstavljajo:

- (a) najmanj tri četrtine prebivalstva ali
- (b) najmanj tri četrtine držav članic,

potrebnih za manjšino, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, kakor izhaja iz uporabe prvega pododstavka člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji ali člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, nasprotujejo, da bi Svet sprejel akt s kvalificirano večino, Svet o zadevi razpravlja.

Člen 2

Svet med to razpravo stori vse, kar lahko, da bi v razumnem roku in brez poseganja v obvezne roke, določene s pravom Unije, dosegel zadovoljivo rešitev pri obravnavi pomislekov članov Sveta iz člena 1.

Člen 3

V ta namen predsednik Sveta ob pomoči Komisije in ob upoštevanju poslovnika Sveta stori vse potrebno, da omogoči širšo podlago za soglasje v Svetu. Člani Sveta mu pri tem pomagajo.

Oddelek 2

Določbe, ki se uporabljajo od 1. aprila 2017

Člen 4

Če člani Sveta, ki od 1. aprila 2017 predstavljajo:

- (a) najmanj 55 % prebivalstva ali
- (b) najmanj 55 % držav članic,

potrebnih za manjšino, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, kakor izhaja iz uporabe prvega pododstavka člena 16(4) Pogodbe o Evropski uniji ali člena 238(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, nasprotujejo, da bi Svet sprejel akt s kvalificirano večino, Svet o zadevi razpravlja.

Člen 5

Svet med to razpravo stori vse, kar lahko, da bi v razumnem roku in brez poseganja v obvezne roke, določene s pravom Unije, dosegel zadovoljivo rešitev pri obravnavi pomislekov članov Sveta iz člena 4.

Člen 6

V ta namen predsednik Sveta s pomočjo Komisije in ob upoštevanju poslovnika Sveta stori vse potrebno, da omogoči širšo podlago za soglasje v Svetu. Člani Sveta mu pri tem pomagajo.

Oddelek 3

Začetek veljavnosti

Člen 7

Ta sklep začne veljati na dan začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe.

8. Izjava o praktičnih ukrepih, ki jih je treba v zvezi s predsedovanjem v Evropskem svetu in Svetu za zunanje zadeve sprejeti ob začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe

Če bi Lizbonska pogodba začela veljati po 1. januarju 2009, Konferenca poziva na eni strani pristojne organe države članice, ki bo v tistem šestmesečnem obdobju predsedovala Svetu in na drugi strani osebo, ki bo izvoljena za predsednika Evropskega sveta ter osebo, ki bo imenovana za visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, da v sodelovanju z naslednjo predsedujočo ekipo, sprejmejo potrebne in konkretne ukrepe za učinkovito predajo vsebinskih in organizacijskih del predsedovanja v Evropskem svetu in Svetu za zunanje zadeve.

9. Izjava o členu 16(9) Pogodbe o Evropski uniji o Sklepu Evropskega sveta o predsedovanju v Svetu

Konferenca izjavlja, da bi moral Svet takoj po podpisu Lizbonske pogodbe začeti pripravljati Sklep o določitvi postopkov za izvajanje Sklepa o predsedovanju v Svetu in o njem v šestih mesecih doseči politično soglasje. Besedilo osnutka sklepa Evropskega sveta, ki bo sprejet na dan začetka veljavnosti navedene pogodbe, se glasi, kakor sledi:

Osnutek Sklepa Evropskega sveta
o predsedovanju v Svetu

Člen 1

1. Svetu, razen Svetu za zunanje zadeve, predsedujejo vnaprej določene skupine treh držav članic za obdobje 18 mesecev. Skupine so sestavljene po načelu enakopravne rotacije med državami članicami ob upoštevanju njihove raznolikosti in geografskega ravnovesja v Uniji.
2. Vsak član skupine izmenično predseduje za obdobje šestih mesecev vsem sestavam Sveta, razen Svetu za zunanje zadeve. Drugi člani skupine pomagajo predsedstvu na podlagi skupnega programa pri izpolnjevanju vseh njegovih obveznosti. Člani skupine se lahko med seboj dogovorijo za drugačno ureditev.

Člen 2

Odboru stalnih predstavnikov vlad držav članic predseduje predstavnik države članice, ki predseduje Svetu za splošne zadeve.

Političnemu in varnostnemu odboru predseduje predstavnik visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.

Predsedstvo pripravljalnih organov sestav Sveta, razen Sveta za zunanje zadeve, pripada članu skupine, ki predseduje ustrezni sestavi, razen če ni v skladu s členom 4 določeno drugače.

Člen 3

Svet za splošne zadeve, v sodelovanju s Komisijo, zagotavlja v okviru večletnega načrtovanja usklajeno in kontinuirano delo različnih sestav Sveta. Predsedujoče države članice ob pomoči generalnega sekretariata Sveta ukrenejo vse potrebno za organizacijo in nemoten potek dela Sveta.

Člen 4

Svet sprejme Sklep o ukrepih za izvajanje tega sklepa.

10. Izjava o členu 17 Pogodbe o Evropski uniji

Konferenca meni, da bi morala Komisija, v kateri ne bo več državljanov vseh držav članic, posebno pozornost nameniti potrebi po zagotavljanju popolne preglednosti v odnosih z vsemi državami članicami. Skladno s tem bi morala Komisija vzdrževati tesne stike z vsemi državami članicami, ne glede na to, ali je kateri od članov Komisije njihov državljan, ali ne, in v tej zvezi posebno pozornost nameniti potrebi po izmenjavi informacij z vsemi državami članicami in posvetovanju z njimi.

Konferenca prav tako meni, da bi morala Komisija sprejeti vse potrebne ukrepe, s katerimi bi v celoti zagotovila upoštevanje politične, socialne in gospodarske stvarnosti v vseh državah članicah, tudi tistih, ki med člani Komisije nimajo svojega državljana. Pri tem bi moralo biti z ustrezno organizacijsko ureditvijo zagotovljeno tudi upoštevanje stališč teh držav članic.

11. Izjava o členu 17(6) in (7) Pogodbe o Evropski uniji

Konferenca meni, da sta Evropski parlament in Evropski svet v skladu z določbami Pogodb skupaj odgovorna za nemoten potek postopka za izvolitev predsednika Evropske komisije. Pred odločitvijo Evropskega sveta predstavniki Evropskega parlamenta in Evropskega sveta tako opravijo potrebna posvetovanja v okviru, ki velja za najprimernejšega. V skladu s prvim pododstavkom člena 17(7) se ta posvetovanja osredotočijo na strokovne izkušnje kandidatov za funkcijo predsednika Komisije, pri čemer se upoštevajo volitve v Evropski parlament. Podrobnosti teh posvetovanj se lahko v pravem času določijo v dogovoru med Evropskim parlamentom in Evropskim svetom.

12. Izjava o členu 18
Pogodbe o Evropski uniji

1. Konferenca izjavlja, da se bodo v skladu s členom 18 Pogodbe o Evropski uniji in členom 5 Protokola o prehodni ureditvi v okviru pripravljalnega dela za imenovanje visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko – ki bo na dan začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe – katerega mandat bo trajal od tega dne do izteka mandata Komisije, ki bo na ta dan opravljala funkcijo, vzpostavili ustrezni stiki z Evropskim parlamentom.
2. Konferenca poleg tega poudarja, da bo visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, katerega mandat se bo začel novembra 2009 v istem času in za enako obdobje kot naslednja Komisija, imenovan v skladu s členi 17 in 18 Pogodbe o Evropski uniji.

13. Izjava o skupni zunanji in varnostni politiki

Konferenca poudarja, da določbe iz Pogodbe o Evropski uniji v zvezi s skupno zunanjo in varnostno politiko, vključno z ustanovitvijo urada visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter vzpostavitvijo službe za zunanjepolitično delovanje, ne vplivajo na obstoječe pristojnosti držav članic glede oblikovanja in izvajanja njihove zunanje politike niti glede njihovih nacionalnih predstavništev v tretjih državah in pri mednarodnih organizacijah.

Konferenca prav tako opozarja, da določbe, ki urejajo skupno politiko na področju varnosti in obrambe, ne vplivajo na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

Poudarja, da bodo za Evropsko unijo in njene države članice še naprej zavezujoče določbe Ustanovne listine Združenih narodov in zlasti primarna odgovornost Varnostnega sveta in njegovih članic za ohranjanje miru in varnosti v svetu.

14. Izjava o skupni zunanji in varnostni politiki

Konferenca poleg posebnih pravil in postopkov iz člena 24(1) Pogodbe o Evropski uniji poudarja, da določbe v zvezi s skupno zunanjo in varnostno politiko, tudi v zvezi z visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter službo za zunanjepolitično delovanje, ne bodo vplivale na obstoječo pravno podlago, pristojnosti in pooblastila posamezne države članice v zvezi z oblikovanjem in izvajanjem njene zunanje politike, njeno nacionalno diplomatsko službo, odnose s tretjimi državami in udeležbo v mednarodnih organizacijah, vključno s članstvom države članice v Varnostnem svetu Združenih narodov.

Konferenca tudi ugotavlja, da določbe v zvezi s skupno zunanjo in varnostno politiko Komisiji ne podeljujejo novih pooblastil za sprejemanje pobud o sklepih ali povečujejo vloge Evropskega parlamenta.

Konferenca prav tako opozarja, da določbe o skupni evropski politiki na področju varnosti in obrambe ne vplivajo na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

15. Izjava o členu 27 Pogodbe o Evropski uniji

Konferenca izjavlja, da bi morali generalni sekretar Sveta, visoki predstavnik za skupno zunanjo in varnostno politiko, Komisija in države članice takoj po podpisu Lizbonske pogodbe, začeti pripravljalno delo za ustanovitev evropske službe za zunanje delovanje.

16. Izjava o členu 55(2) Pogodbe o Evropski uniji

Konferenca meni, da možnost prevoda Pogodb v jezike iz člena 55(2) prispeva k uresničevanju cilja spoštovanja bogate kulturne in jezikovne raznolikosti Unije, kot je določeno v četrtem pododstavku člena 3(3). V tej zvezi Konferenca potrjuje, da je Unija zavezana kulturni raznolikosti Evrope in da bo še naprej namenjala posebno pozornost tem in drugim jezikom.

Konferenca predlaga tistim državam članicam, ki želijo uporabiti možnost iz člena 55(2), da v šestih mesecih po podpisu Lizbonske pogodbe Svetu sporočijo jezik ali jezike, v katere bosta Pogodbi prevedeni.

17. Izjava o primarnosti

Konferenca opozarja, da imajo v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije pogodbe in pravo, ki jih Unija sprejme na podlagi Pogodb, prednost pred pravom držav članic, in sicer pod pogoji, določenimi v navedeni sodni praksi.

Konferenca je poleg tega sklenila, da bo tej sklepni listini priloženo mnenje pravne službe Sveta o primarnosti iz dokumenta 11197/07 (JUR 260):

*"Mnenje pravne službe Sveta
z dne 22. junija 2007*

Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je primarnost prava Evropske skupnosti temeljno načelo zakonodaje Skupnosti. Sodišče meni, da je to načelo neločljivo povezano s posebno naravo Evropske skupnosti. Ko je bila izrečena prva sodba te ustaljene sodne prakse (Costa/ENEL¹, 15. julij 1964, zadeva 6/64), Pogodba takšne primarnosti ni omenjala. To velja še danes. Dejstvo, da načelo primarnosti ne bo vključeno v prihodnjo pogodbo, nikakor ne spreminja obstoja tega načela in sedanje sodne prakse Sodišča."

18. Izjava o razmejitvi pristojnosti

Konferenca poudarja, da v skladu s sistemom delitve pristojnosti med Unijo in državami članicami, ki je določen v Pogodbi o Evropski uniji in v Pogodbi o delovanju Evropske unije, države članice ohranijo vse pristojnosti, ki niso s Pogodbama dodeljene Uniji.

¹ *"Iz tega sledi (...), da nacionalne pravne določbe ne morejo prevladati nad pravom, ki izhaja iz pogodbe, avtonomnega pravnega vira, zaradi njegove posebne in izvirne narave, ne glede na njihovo obliko, ne da bi pri tem to pravo izgubilo lastnost prava Skupnosti in ne da bi bila postavljena pod vprašaj sama pravna podlaga Skupnosti."*

Če ima Unija po Pogodbah na določenem področju deljeno pristojnost z državami članicami, države članice izvajajo svojo pristojnost, kolikor Unija svoje pristojnosti ne izvaja ali se je odločila, da jo bo prenehala izvajati. Do slednjega pride, ko se pristojne institucije Unije odločijo razveljaviti posamezen zakonodajni akt, zlasti da bi bolje zagotovile stalno spoštovanje načel subsidiarnosti in sorazmernosti. Svet lahko na pobudo enega ali več članov (predstavnikov držav članic) in v skladu s členom 241 Pogodbe o delovanju Evropske unije zahteva, da Komisija vloži predloge za razveljavitev zakonodajnega akta. Konferenca pozdravlja izjavo Komisije, da bo tem zahtevam namenila posebno pozornost.

Prav tako se lahko predstavniki vlad držav članic, ki se sestanejo na medvladni konferenci, v skladu z rednim postopkom za spremembo Pogodb iz člena 48(2) do (5) Pogodbe o Evropski uniji odločijo spremeniti Pogodbi ter povečati ali zmanjšati pristojnosti, dodeljene Uniji s tema pogodbama.

19. Izjava o členu 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca se strinja, da se bo Unija v svojih splošnih prizadevanjih za odpravo neenakosti med ženskami in moškimi v okviru svojih različnih politik skušala boriti proti vsem oblikam nasilja v družini. Države članice morajo sprejeti vse potrebne ukrepe za preprečevanje in kaznovanje teh kaznivih dejanj ter za podporo in zaščito žrtev.

20. Izjava o členu 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da je treba pri vsakem sprejemanju pravil o varstvu osebnih podatkov na podlagi člena 16, ki bi lahko neposredno vplivala na nacionalno varnost, to ustrezno upoštevati. Opozarja, da so v zakonodaji, ki se trenutno uporablja (glej zlasti Direktivo 95/46/ES), glede tega predvidene posebne izjeme.

21. Izjava o varstvu osebnih podatkov
na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah in policijskega sodelovanja

Konferenca priznava, da bi lahko bila zaradi posebne narave pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah in policijskega sodelovanja na teh področjih potrebna posebna pravila o varstvu osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov na podlagi člena 16 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

22. Izjava o členih 48 in 79
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca meni, da bi se morali ustrezno upoštevati interesi zadevne države članice, kadar bi osnutek zakonodajnega akta na podlagi člena 79(2) lahko ogrozil pomembne vidike sistema socialne varnosti te države članice, vključno z njegovim obsegom, stroški ali finančno strukturo, ali vplival na finančno uravnoteženost tega sistema, kot je določeno v drugem odstavku člena 48.

23. Izjava o drugem odstavku člena 48
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca opozarja, da v tem primeru Evropski svet v skladu s členom 15(4) Pogodbe o Evropski uniji odloča soglasno.

24. Izjava o pravni osebnosti Evropske unije

Konferenca potrjuje, da dejstvo, da je Evropska unija pravna oseba, Unije nikakor ne pooblašča za opravljanje zakonodajne funkcije ali ukrepanje izven pristojnosti, ki so jih države članice Uniji dodelile s Pogodbama.

25. Izjava o členih 75 in 215
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca opozarja, da spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin pomeni predvsem namenjanje primerne pozornosti varstvu in spoštovanju na zakonu temelječih pravic zadevnih fizičnih oseb ali subjektov. V ta namen in za zagotovitev temeljitega sodnega nadzora nad odločitvami, s katerimi so fizične osebe ali subjekti izpostavljeni omejevalnim ukrepom, morajo take odločitve temeljiti na jasnih in razločnih merilih. Ta merila morajo biti prilagojena posebnostim posameznega omejevalnega ukrepa.

26. Izjava o nesodelovanju države članice
pri ukrepu iz naslova V tretjega dela
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da bo v primeru, ko se država članica odloči, da ne bo sodelovala pri ukrepu iz naslova V tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije, Svet temeljito razpravljal o morebitnih posledicah in učinkih nesodelovanja zadevne države članice pri tem ukrepu.

Poleg tega lahko vsaka država članica od Komisije zahteva, da na podlagi člena 116 Pogodbe o delovanju Evropske unije obravnava nastali položaj.

Prejšnja odstavka ne vplivata na možnost posamezne države članice, da to zadevo predloži Evropskemu svetu.

27. Izjava o drugem pododstavku člena 85(1)
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca meni, da bi morala biti v uredbah iz drugega pododstavka člena 85(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije upoštevana nacionalna pravila in praksa v zvezi z uvedbo kazenskih preiskav.

28. Izjava o členu 98
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca ugotavlja, da je treba določbe člena 98 uporabljati v skladu s sedanjo prakso. Besedilo "ti ukrepi, potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve", se razlaga v skladu z obstoječo sodno prakso Sodišča Evropske unije.

29. Izjava o členu 107(2)(c)
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca ugotavlja, da je treba člen 107(2)(c) razlagati v skladu z obstoječo sodno prakso Sodišča Evropske unije glede uporabe teh določb za pomoč, dodeljeno nekaterim območjem Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije.

30. Izjava o členu 126
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca v zvezi s členom 126 potrjuje, da gospodarska in proračunska politika Unije in držav članic temelji na dvigu potenciala rasti in zagotavljanju stabilnega proračunskega stanja. Pakt stabilnosti in rasti je pomemben instrument za doseg te ciljev.

Konferenca potrjuje zavezanost določbam Pakta stabilnosti in rasti kot okviru za usklajevanje proračunskih politik držav članic.

Konferenca potrjuje, da je sistem, ki temelji na pravilih, najboljše zagotovilo za izpolnjevanje obveznosti in enakovredno obravnavo vseh držav članic.

V tem okviru Konferenca potrjuje zavezanost ciljem lizbonske strategije: ustvarjanju novih delovnih mest, strukturnim reformam in socialni koheziji.

Cilj Unije je doseči uravnoteženo gospodarsko rast in stabilnost cen. Zato mora gospodarska in proračunska politika v času šibke gospodarske rasti določiti ustrezne prednostne cilje glede gospodarskih reform, inovacij, konkurenčne sposobnosti ter krepitve zasebnih naložb in potrošnje. To bi se moralo kazati v usmeritvi proračunskih odločitev na nacionalni ravni in na ravni Unije, zlasti s prestrukturiranjem javnofinančnih prihodkov in odhodkov, pri čemer se ohrani proračunska disciplina v skladu s Pogodbama ter Paktom stabilnosti in rasti.

Proračunski in gospodarski izzivi, s katerimi se srečujejo države članice, poudarjajo pomen učinkovite proračunske politike v celotnem gospodarskem ciklu.

Konferenca se dogovori, da bi morale države članice obdobja gospodarske oživitve dejavno uporabiti za konsolidacijo javnih financ in izboljšanje svojega proračunskega stanja. Cilj tega je, da se v obdobju gospodarskega vzpona postopoma doseže proračunski presežek, ki omogoča potrebni manevrski prostor za obvladovanje gospodarskega zastoja, s čimer se prispeva k dolgoročni vzdržnosti javnih financ.

Države članice z zanimanjem pričakujejo morebitne predloge Komisije in nadaljnje prispevke držav članic v zvezi z vprašanjem, kako okrepiti in bolje razložiti izvajanje Pakta stabilnosti in rasti. Države članice bodo sprejele vse potrebne ukrepe za dvig potenciala rasti svojega gospodarstva. K uresničevanju tega cilja bi lahko prispevalo tudi boljše usklajevanje gospodarske politike. Ta izjava ne določa vnaprej prihodnje razprave o Paktu stabilnosti in rasti.

31. Izjava o členu 156 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca potrjuje, da so področja politik iz člena 156, večinoma v pristojnosti držav članic. Spodbujevalni in usklajevalni ukrepi, ki jih je treba sprejeti na ravni Unije v skladu s tem členom, so dopolnilne narave. Njihov namen je krepitev sodelovanja med državami članicami in ne harmonizacija nacionalnih sistemov. To ne vpliva na obstoječa jamstva in prakse posameznih držav članic glede odgovornosti socialnih partnerjev.

Ta izjava ne vpliva na določbe pogodb, s katerimi se na Unijo prenašajo pristojnosti, vključno z določbami na socialnem področju.

32. Izjava o členu 168(4)(c)
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da je treba, kadar bi nacionalni standardi, ki vplivajo na notranji trg, onemogočali zagotavljanje visoke ravni varovanja zdravja ljudi, v ukrepih, sprejetih na podlagi člena 168(4)(c), upoštevati skupna vprašanja varnosti in kot cilj določiti visoke standarde kakovosti in varnosti.

33. Izjava o členu 174
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca meni, da lahko sklicevanje na otoška območja iz člena 174 velja tudi za otoške države kot celote, pod pogojem, da so izpolnjena potrebna merila.

34. Izjava o členu 179
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca se dogovori, da bo delovanje Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja ustrezno upoštevalo temeljne usmeritve in odločitve raziskovalnih politik držav članic.

35. Izjava o členu 194
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca meni, da člen 194 ne vpliva na pravico držav članic, da sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev njihove oskrbe z energijo pod pogoji iz člena 347.

36. Izjava o členu 218 Pogodbe o delovanju Evropske unije
o pogajanjih in sklepanju mednarodnih sporazumov držav članic
v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice

Konferenca potrjuje, da se lahko države članice pogajajo in sklepajo sporazume s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami na področjih iz poglavij 3, 4 in 5 naslova V tretjega dela, kolikor so ti sporazumi v skladu s pravom Unije.

37. Izjava o členu 222
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Brez poseganja v ukrepe Unije za izpolnitev njene zaveze solidarnosti do države članice, ki je žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, nobena od določb člena 222 ne vpliva na pravico druge države članice, da izbere najustreznejša sredstva za izpolnitev lastne zaveze solidarnosti do te države članice.

38. Izjava o členu 252 Pogodbe o delovanju Evropske unije
o številu generalnih pravobranilcev Sodišča

Konferenca izjavlja, da v primeru, če Sodišče v skladu s prvim odstavkom člena 252 Pogodbe o delovanju Evropske unije zahteva, da se število generalnih pravobranilcev poveča za tri (z osem na enajst), Svet soglasno odobri takšno povečanje.

V takšnem primeru se Konferenca strinja, da bo Poljska, tako kot že zdaj Nemčija, Francija, Italija, Španija in Združeno kraljestvo, imela stalnega generalnega pravobranilca in ne bo več sodelovala pri sistemu rotacije, sedanji sistem rotacije pa bo namesto treh generalnih pravobranilcev zajemal pet generalnih pravobranilcev.

39. Izjava o členu 290
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca se seznani z namero Komisije, da se bo pri pripravi osnutkov delegiranih aktov na področju finančnih storitev v skladu z ustaljeno prakso še naprej posvetovala s strokovnjaki, ki jih bodo imenovalе države članice.

40. Izjava o členu 329
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da lahko države članice ob vložitvi prošnje za vzpostavitev okrepljenega sodelovanja navedejo, ali nameravajo že v tej fazi uporabiti člen 333, ki predvideva možnost glasovanja s kvalificirano večino, ali redni zakonodajni postopek.

41. Izjava o členu 352
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca izjavlja, da se sklicevanje na cilje Unije v členu 352(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije nanaša na cilje iz člena 3(2) in (3) Pogodbe o Evropski uniji in na cilje iz člena 3(5) navedene pogodbe v zvezi z zunanjim delovanjem po petem delu Pogodbe o delovanju Evropske unije. Zato je izključeno, da bi bil ukrep na podlagi člena 352 Pogodbe o delovanju Evropske unije namenjen zgolj uresničevanju ciljev iz člena 3(1) Pogodbe o Evropski uniji. Konferenca v zvezi s tem ugotavlja, da se v skladu s členom 31(1) Pogodbe o Evropski uniji na področju skupne zunanje in varnostne politike ne morejo sprejemati zakonodajni akti.

42. Izjava o členu 352
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Konferenca poudarja, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije člen 352 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki je sestavni del institucionalnega sistema, temelječega na načelu dodeljenih pristojnosti, ne more biti podlaga za širitev obsega pristojnosti Unije prek splošnega okvira, ki izhaja iz vseh določb Pogodb, zlasti tistih, v katerih so opredeljene naloge in dejavnosti Unije. V nobenem primeru se ta člen ne more uporabiti kot podlaga za sprejetje določb, ki bi posledično bistveno spremenile Pogodbi, ne da bi se pri tem uporabil postopek, ki je v Pogodbah določen za ta namen.

43. Izjava o členu 355(6)
Pogodbe o delovanju Evropske unije

Visoke pogodbenice se strinjajo, da bo Evropski svet na podlagi člena 355(6) sprejel sklep, s katerim bo spremenjen položaj Mayotta v razmeju do Unije, tako da bo to ozemlje postalo najbolj oddaljena regija v smislu člena 355(1) in člena 349, bodo francoske oblasti obvestile Evropski svet in Komisijo, da to dopušča zadnje stanje glede notranjega statusa otoka.

B. IZJAVE O PROTOKOLIH, PRILOŽENIH POGODBAMA

44. Izjava o členu 5 Protokola o schengenskem pravnem redu,
vključenem v okvir Evropske unije

Konferenca ugotavlja, da lahko država članica, ki je v skladu s členom 5(2) Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, poslala uradno obvestilo, da ne želi sodelovati pri predlogu ali pobudi, kadar koli pred sprejetjem ukrepa na podlagi schengenskega pravnega reda, to uradno obvestilo umakne.

45. Izjava o členu 5(2) Protokola o schengenskem pravnem redu,
vključenem v okvir Evropske unije

Konferenca izjavlja, da bo Svet, vedno ko ga bosta Združeno kraljestvo ali Irska obvestila o namenu, da ne bosta sodelovala pri ukrepu na podlagi schengenskega pravnega reda, v katerem sicer sodelujeta, podrobno razpravljaj o morebitnih posledicah nesodelovanja teh držav članic pri tem ukrepu. Razprava v Svetu bi morala potekati ob upoštevanju navodil Komisije o razmerju med predlogom in schengenskim pravnim redom.

46. Izjava o členu 5(3) Protokola o schengenskem pravnem redu,
vključenem v okvir Evropske unije

Konferenca opozarja, da lahko Komisija, če Svet po prvi temeljiti razpravi o zadevi ne sprejme sklepa, Svetu predloži spremenjeni predlog, o katerem naj bi Svet v roku štirih mesecev vnovič podrobno razpravljaj.

47. Izjava o členu 5(3), (4) in (5) Protokola o schengenskem pravnem redu,
vključenem v okvir Evropske unije

Konferenca ugotavlja, da je lahko v pogojih, ki bodo opredeljeni v sklepu iz odstavkov 3, 4 ali 5 Protokola o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, določeno, da zadevna država članica nosi morebitne neposredne finančne posledice, ki bi nujno in neizogibno nastale zaradi prenehanja njenega sodelovanja v nekaterih ali vseh delih pravnega reda, na katere se nanaša sklep Sveta sprejet v skladu s členom 4 navedenega protokola.

48. Izjava v zvezi s Protokolom o stališču Danske

V zvezi s pravnimi akti, ki jih mora sprejeti Svet sam ali skupaj z Evropskim parlamentom in vsebujejo določbe, ki se uporabljajo za Dansko, hkrati pa določbe, ki se zanjo ne uporabljajo, ker temeljijo na pravni podlagi, za katero se uporablja prvi del Protokola o stališču Danske, Konferenca ugotavlja, da Danska izjavlja, da ne bo uporabila svoje glasovalne pravice za preprečitev sprejetja določb, ki se zanjo ne uporabljajo.

Poleg tega Konferenca ugotavlja, da na podlagi njene izjave o členu 222 Danska izjavlja, da bo njeno sodelovanje pri ukrepih ali pravnih aktih na podlagi člena 222 potekalo v skladu s prvim in drugim delom Protokola o stališču Danske.

49. Izjava o Italiji

Konferenca se seznani z dejstvom, da je Protokol o Italiji, ki je bil leta 1957 priložen Pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti in spremenjen ob sprejetju Pogodbe o Evropski uniji, določal:

"VISOKE POGODBENICE SO SE –

V ŽELJI, da bi uredile nekatere posebne probleme, ki zadevajo Italijo, –

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k tej pogodbi:

DRŽAVE ČLANICE SKUPNOSTI

SE SEZNANIJO z dejstvom, da italijanska vlada izvaja desetletni program gospodarskega razvoja za uravnovešanje strukturnih neskladij italijanskega gospodarstva, zlasti z opremljanjem manj razvitih območij južne Italije in otokov ter z ustvarjanjem novih delovnih mest za odpravljanje brezposelnosti,

OPOZARJAJO na to, da so načela in cilje tega programa italijanske vlade preučile in odobrile organizacije za mednarodno sodelovanje, katerih članice so,

PRIZNAVAJO, da je doseganje ciljev italijanskega programa v njihovem skupnem interesu,

SE DOGOVORIJO, da z namenom olajšati italijanski vladi izpolnitev te naloge priporočijo institucijam Skupnosti uporabo vseh sredstev in postopkov iz te pogodbe, zlasti ustrezno uporabo sredstev Evropske investicijske banke in Evropskega socialnega sklada,

SO MNENJA, da bi morale institucije Skupnosti pri uporabi te pogodbe upoštevati obremenitve italijanskega gospodarstva v naslednjih letih in izkoristiti priložnost, da se prepreči ustvarjanje nevarnih napetosti, zlasti v plačilni bilanci ali ravni zaposlenosti, ki bi lahko ogrozile uporabo te pogodbe v Italiji,

PRIZNAVAJO, da je zlasti pri uporabi členov 109h in 109i treba zagotoviti, da ukrepi, ki se jih zahteva od italijanske vlade, ne ogrozijo izvajanja njenega programa gospodarskega razvoja in zviševanja življenjske ravni prebivalstva."

50. Izjava o členu 10 Protokola o prehodni ureditvi

Konferenca poziva Evropski parlament, Svet in Komisijo, da si v okviru svojih pristojnosti v ustreznih primerih in po možnosti v petih letih, predvidenih v členu 10(3) Protokola o prehodni ureditvi, prizadevajo za sprejetje pravnih aktov, ki spreminjajo ali nadomeščajo akte iz člena 10(1) navedenega protokola.

C. IZJAVE DRŽAV ČLANIC

51. Izjava Kraljevine Belgije o nacionalnih parlamentih

Belgija pojasnjuje, da v skladu z njenim ustavnim pravom tako predstavniški dom in senat zveznega parlamenta kot tudi parlamentarne skupščine skupnosti in regij glede na pristojnosti, ki jih izvaja Unija, delujejo kot sestavni del nacionalnega parlamentarnega sistema ali kot domovi nacionalnega parlamenta.

52. Izjava Kraljevine Belgije, Republike Bolgarije,
Zvezne republike Nemčije, Helenske republike, Kraljevine Španije,
Italijanske republike, Republike Ciper, Republike Litve,
Velikega vojvodstva Luksemburg, Republike Madžarske, Republike Malte,
Republike Avstrije, Romunije, Republike
Slovenije in Slovaške republike
o simbolih Evropske unije

Belgija, Bolgarija, Nemčija, Grčija, Španija, Italija, Ciper, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Avstrija, Romunije, Slovenija in Slovaška izjavljajo, da bodo simboli, to je zastava, ki predstavlja krog z dvanajstimi zlatimi zvezdami na modri podlagi, himna z naslovom "Oda radosti" iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovna, geslo "Združena v raznolikosti", euro kot valuta Evropske unije in Dan Evrope 9. maj, tudi v prihodnje zanje simboli skupne pripadnosti državljanov Evropski uniji in njihove povezave z njo.

53. Izjava Češke republike o Listini Evropske unije o temeljnih pravicah

1. Češka republika opozarja, da se določbe Listine Evropske unije o temeljnih pravicah uporabljajo za institucije in organe Evropske unije ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti in razmejitve pristojnosti med Evropsko unijo in njenimi državami članicami, kakor je potrjeno v Izjavi št. 18 o razmejitvi pristojnosti. Poudarja, da se te določbe za države članice uporabljajo le pri izvajanju prava Unije, ne pa pri sprejemanju in izvajanju nacionalnega prava neodvisno od prava Unije.
2. Češka republika prav tako poudarja, da listina ne razširja področja uporabe prava Unije in Uniji ne dodeljuje novih pristojnosti. Listina ne zožuje področja uporabe nacionalnega prava in ne omejuje sedanjih pristojnosti nacionalnih organov na tem področju.
3. Češka republika poudarja, da je treba temeljne pravice in načela, kolikor so v tej listini priznana in izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, razlagati skladno s temi tradicijami.

4. Nadalje poudarja, da se nobena določba te listine ne sme razlagati kot omejevanje ali ogrožanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih na njihovem področju uporabe priznavajo pravo Unije in mednarodni sporazumi, katerih pogodbenica je Unija ali vse države članice, zlasti Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ter ustave držav članic.

54. Izjava Zvezne republike Nemčije,
Irske, Republike Madžarske,
Republike Avstrije in Kraljevine Švedske

Nemčija, Irska, Madžarska, Avstrija in Švedska ugotavljajo, da bistvene določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo od začetka njene veljavnosti niso bile bistveno spremenjene in jih je treba posodobiti. Zato podpirajo zamisel o čimprejšnjem sklicu Konference predstavnikov vlad držav članic.

55. Izjava Kraljevine Španije in
Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska

Pogodbi se uporabljata za Gibraltar kot evropsko ozemlje, za katerega zunanje odnose je odgovorna država članica. To ne pomeni nikakršnih sprememb stališč zadevnih držav članic.

56. Izjava Irske o členu 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva
in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice

Irska potrjuje svojo zavezanost Uniji kot območju svobode, varnosti in pravice, ki spoštuje temeljne pravice ter različne pravne sisteme in tradicije držav članic, v katerih je državljanom zagotovljena visoka raven varnosti.

Zato izjavlja, da je trdno odločena uveljavljati pravico iz člena 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice ter čim dejavneje sodelovati pri sprejemanju ukrepov iz naslova IV tretjega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Irska bo čim dejavneje sodelovala zlasti pri ukrepih na področju policijskega sodelovanja.

Poleg tega opozarja, da lahko v skladu s členom 8 Protokola uradno pisno obvesti predsednika Sveta o svoji želji, da zanjo ta protokol ne bi več veljal. V treh letih po začetku veljavnosti Pogodbe namerava ponovno preučiti izvajanje teh določb.

57. Izjava Italijanske republike
o sestavi Evropskega parlamenta

Italija ugotavlja, da Evropski parlament v skladu s členoma 10 in 14 Pogodbe o Evropski uniji sestavljajo predstavniki državljanov Unije, ki so zastopani proporcionalno upadajoče.

Italija nadalje ugotavlja, da so v skladu s členom 9 Pogodbe o Evropski uniji in členom 20 Pogodbe o delovanju Evropske unije državljani Unije vse osebe z državljanstvom ene od držav članic.

Italija zato meni, da morajo biti brez poseganja v odločitev v zvezi z mandatnim obdobjem 2009–2014 v vsakem sklepu o sestavi Evropskega parlamenta, ki ga sprejme Evropski svet na pobudo Evropskega parlamenta in z njegovo odobritvijo, upoštevana načela iz prvega pododstavka člena 14(2).

58. Izjava Republike Latvije, Republike Madžarske in
Republike Malte o črkovanju imena
enotne valute v Pogodbah

Ne da bi to vplivalo na poenoteno črkovanje imena enotne valute Evropske unije v Pogodbah, kakor je odtisnjeno na bankovcih in kovancih, Latvija, Madžarska in Malta izjavljajo, da črkovanje imena enotne valute, vključno z njegovimi izpeljankami, ki se uporabljajo v latvijskem, madžarskem in malteškem besedilu pogodb, nikakor ne vpliva na veljavna pravila latvijskega, madžarskega in malteškega jezika.

59. Izjava Kraljevine Nizozemske
o členu 312 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Kraljevina Nizozemska bo soglašala z odločitvijo iz drugega pododstavka člena 312(2) Pogodbe o delovanju Evropske Unije, ko bo revizija uredbe iz tretjega odstavka člena 311 navedene pogodbe Nizozemski zagotovila zadovoljivo rešitev za njen pretirano negativen položaj neto plačnice v proračun Evropske unije.

60. Izjava Kraljevine Nizozemske
o členu 355 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Kraljevina Nizozemska izjavlja, da bo pobuda za sklep iz člena 355(6), namenjena spremembi položaja Nizozemskih Antilov in/ali Arube v razmerju do Unije, predložena le na podlagi odločitve, sprejete v skladu s statusom Kraljevine Nizozemske.

61. Izjava Republike Poljske
v zvezi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah

Listina nikakor ne posega v pravico držav članic, da opravljajo zakonodajno funkcijo na področju javne morale, družinskega prava ter varstva človekovega dostojanstva in spoštovanja človekove telesne in duševne celovitosti.

62. Izjava Republike Poljske v zvezi
s Protokolom o uporabi Listine Evropske unije o temeljnih pravicah
za Poljsko in Združeno kraljestvo

Poljska izjavlja, da ob upoštevanju tradicije, povezane s socialnim gibanjem "Solidarnost", in njegovega pomembnega prispevka v boju za socialne pravice in pravice delavcev v celoti spoštuje socialne pravice in pravice delavcev, določene v pravu Evropske unije, zlasti pa tiste, ki so potrjene v naslovu IV Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

63. Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska
o opredelitvi izraza "državljeni"

Združeno kraljestvo v zvezi s Pogodbama in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ter s katerim koli aktom, ki izhaja iz teh pogodb ali v skladu s temi pogodbami ostaja v veljavi, ponovno poudarja izjavo z dne 31. decembra 1982 o opredelitvi izraza "državljeni", pri čemer pa je treba izraz "državljeni britanskih odvisnih ozemelj" razumeti kot "državljeni britanskih čezmorskih ozemelj".

64. Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska
o volilni pravici za volitve v Evropski parlament

Združeno kraljestvo ugotavlja, da namen člena 14 Pogodbe o Evropski uniji in drugih določb Pogodb ni spremeniti podlage volilne pravice za volitve v Evropski parlament.

65. Izjava Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska
o členu 75 Pogodbe o delovanju Evropske unije

Združeno kraljestvo v celoti podpira odločne ukrepe glede sprejetja finančnih sankcij za preprečevanje terorizma in z njim povezanih dejavnosti ter boj proti njim. Združeno kraljestvo zato izjavlja, da namerava uveljavljati pravico iz člena 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice ter sodelovati pri sprejemanju vseh predlogov po členu 75 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

PREGLEDNICA PREŠTEVILČENJA¹

Pogodba o Evropski uniji

Prejšnje številčenje po Pogodbi o Evropski uniji	Novo številčenje po Pogodbi o Evropski uniji
NASLOV I - SKUPNE DOLOČBE	NASLOV I - SKUPNE DOLOČBE
Člen 1	Člen 1
	Člen 2
Člen 2	Člen 3
Člen 3 (razveljavljen) ²	
	Člen 4
	Člen 5 ³
Člen 4 (razveljavljen) ⁴	
Člen 5 (razveljavljen) ⁵	
Člen 6	Člen 6
Člen 7	Člen 7
	Člen 8
NASLOV II - DOLOČBE, KI SPREMINJAJO POGODBO O USTANOVITVI EVROPSKE GOSPODARSKE SKUPNOSTI Z NAMENOM USTANOVITI EVROPSKO SKUPNOST	NASLOV II - DOLOČBE O DEMOKRATIČNIH NAČELIH
Člen 8 (razveljavljen) ⁶	Člen 9
	Člen 10 ⁷
	Člen 11
	Člen 12

¹ Ti dve preglednici izhajata iz preglednic, predvidenih v členu 5 Lizbonske pogodbe, razen srednje kolone, ki je ponazarjala številčenje členov po Lizbonski pogodbi.

² Nadomeščen z vsebino člena 7 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) in členov 13(1), in 21(3), drugi pododstavek Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: Pogodba EU).

³ Nadomeščen z vsebino člena 5 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljnjem besedilu: Pogodba ES).

⁴ Nadomeščen z vsebino člena 15).

⁵ Nadomeščen z vsebino člena 13(2).

⁶ Člen 8 Pogodbe EU, ki je veljal pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe (v nadaljnjem besedilu: sedanja Pogodba EU), je spremenil Pogodbo ES. Te spremembe so vnešene v to zadnjo pogodbo in člen 8 je razveljavljen. Njegova številka se uporabi, da se vstavi nova določba.

⁷ Odstavek 4 vsebinsko nadomesti prvi pododstavek člena 191 Pogodbe ES.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o Evropski uniji	Novo številčenje po Pogodbi o Evropski uniji
NASLOV V - DOLOČBE O SKUPNI ZUNANJI IN VARNOSTNI POLITIKI	NASLOV V - SPLOŠNE DOLOČBE O ZUNANJEM DELOVANJU UNIJE IN POSEBNE DOLOČBE O SKUPNI ZUNANJI IN VARNOSTNI POLITIKI
	Poglavje 1 - Splošne določbe o zunanjem delovanju Unije
	Člen 21
	Člen 22
	Poglavje 2 - Posebne določbe o Skupni zunanji in varnostni politiki
	Oddelek 1 - Skupne določbe
	Člen 23
Člen 11	Člen 24
Člen 12	Člen 25
Člen 13	Člen 26
	Člen 27
Člen 14	Člen 28
Člen 15	Člen 29
Člen 22 (<i>prestavljen</i>)	Člen 30
Člen 23 (<i>prestavljen</i>)	Člen 31
Člen 16	Člen 32
Člen 17 (<i>prestavljen</i>)	<i>Člen 42</i>
Člen 18	Člen 33
Člen 19	Člen 34
Člen 20	Člen 35
Člen 21	Člen 36
Člen 22 (<i>prestavljen</i>)	<i>Člen 30</i>
Člen 23 (<i>prestavljen</i>)	<i>Člen 31</i>
Člen 24	Člen 37
Člen 25	Člen 38
	Člen 39
<i>Člen 47 (prestavljen)</i>	Člen 40

Prejšnje številčenje po Pogodbi o Evropski uniji	Novo številčenje po Pogodbi o Evropski uniji
Člen 26 (razveljavljen)	
Člen 27 (razveljavljen)	
Člen 27a (nadomeščen) ¹	Člen 20
Člen 27b (nadomeščen) ¹	Člen 20
Člen 27c (nadomeščen) ¹	Člen 20
Člen 27d (nadomeščen) ¹	Člen 20
Člen 27e (nadomeščen) ¹	Člen 20
Člen 28	Člen 41
	Oddelek 2 - Določbe o Skupni varnostni in obrambni politiki
Člen 17 (prestavljen)	Člen 42
	Člen 43
	Člen 44
	Člen 45
	Člen 46
NASLOV VI - DOLOČBE O POLICIJSKEM IN PRAVOSODNEM SODELOVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH (razveljavljen) ²	
Člen 29 (nadomeščen) ³	
Člen 30 (nadomeščen) ⁴	
Člen 31 (nadomeščen) ⁵	
Člen 32 (nadomeščen) ⁶	
Člen 33 (nadomeščen) ⁷	
Člen 34 (razveljavljen)	
Člen 35 (razveljavljen)	
Člen 36 (nadomeščen) ⁸	
Člen 37 (razveljavljen)	
Člen 38 (razveljavljen)	
Člen 39 (razveljavljen)	

- ¹ Členi 27a do 27e sedanje Pogodbe EU z določbami o okrepljenem sodelovanju so nadomeščeni s členi 326 do 334 PDEU.
- ² Naslov VI sedanje Pogodbe EU z določbami o policijskem in pravosodnem sodelovanju na kazenskem področju, se nadomesti z določbami poglavij 1,4 in 5 naslova IV (preštevilčen V) tretjega dela PDEU.
- ³ Nadomeščen s členom 67 PDEU.
- ⁴ Nadomeščen s členoma 87 in 88 PDEU.
- ⁵ Nadomeščen s členi 82, 83 in 85 PDEU.
- ⁶ Nadomeščen s členom 89 PDEU.
- ⁷ Nadomeščen s členom 72 PDEU.
- ⁸ Nadomeščen s člen 71 PDEU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o Evropski uniji	Novo številčenje po Pogodbi o Evropski uniji
Člen 40 (nadomeščen) ¹	<i>Člen 20</i>
Člen 40a (nadomeščen) ¹	<i>Člen 20</i>
Člen 40b (nadomeščen) ¹	<i>Člen 20</i>
Člen 41 (razveljavljen)	
Člen 42 (razveljavljen)	
NASLOV VII - DOLOČBE O OKREPLJENEM SODELOVANJU (razveljavljen) ²	<i>NASLOV IV - DOLOČBE O OKREPLJENEM SODELOVANJU</i>
Člen 43 (nadomeščen) ²	<i>Člen 20</i>
Člen 43a (nadomeščen) ²	<i>Člen 20</i>
Člen 43b (nadomeščen) ²	<i>Člen 20</i>
Člen 44 (nadomeščen) ²	<i>Člen 20</i>
Člen 44a (razveljavljen) ²	<i>Člen 20</i>
Člen 45 (nadomeščen) ²	<i>Člen 20</i>
NASLOV VIII - KONČNE DOLOČBE	NASLOV VI - KONČNE DOLOČBE
Člen 46 (razveljavljen)	
	Člen 47
Člen 47 (prestavljen)	<i>Člen 40</i>
Člen 48	Člen 48
Člen 49	Člen 49
	Člen 50
	Člen 51
	Člen 52
Člen 50 (razveljavljen)	
Člen 51	Člen 53
Člen 52	Člen 54
Člen 53	Člen 55

¹ Členi 40 do 40b sedanje Pogodbe EU z določbami o okrepljenem sodelovanju so nadomeščeni s členi 326 do 334 PDEU.

² Členi 43 do 45 in naslov VII sedanje Pogodbe EU z določbami o okrepljenem sodelovanju so nadomeščeni s členi 326 do 334 PDEU.

Pogodba o delovanju Evropske unije

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
PRVI DEL - NAČELA	PRVI DEL - NAČELA
Člen 1 (razveljavljen)	
	Člen 1
Člen 2 (razveljavljen) ¹	
	Naslov I - Vrste in področja pristojnosti Unije
	Člen 2
	Člen 3
	Člen 4
	Člen 5
	Člen 6
	Naslov II - Splošne določbe
	Člen 7
Člen 3, odstavek 1 (razveljavljen) ²	
Člen 3, odstavek 2	Člen 8
Člen 4 (prestavljen)	<i>Člen 119</i>
Člen 5 (nadomeščen) ³	
	Člen 9
	Člen 10
Člen 6	Člen 11
<i>Člen 153, odstavek 2 (prestavljen)</i>	Člen 12
	Člen 13 ⁴
Člen 7 (razveljavljen) ⁵	
Člen 8 (razveljavljen) ⁶	
Člen 9 (razveljavljen)	
Člen 10 (razveljavljen) ⁷	

¹ Nadomeščen z vsebino člena 3 Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino členov 3 do 6 Pogodbe EU.

³ Nadomeščen z vsebino člena 5 Pogodbe EU.

⁴ Vstavljena določba iz Protokola o zaščiti dobrobiti živali.

⁵ Nadomeščen z vsebino člena 13 Pogodbe EU.

⁶ Nadomeščen z vsebino člena 13 Pogodbe EU in odstavka 1 člena 282 PDEU.

⁷ Nadomeščen z vsebino odstavka 3 člena 4 Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 11 (nadomeščen) ¹	Členi 326 do 334
Člen 11a (nadomeščen) ¹	Členi 326 do 334
Člen 12 (prestavljen)	Člen 18
Člen 13 (prestavljen)	Člen 19
Člen 14 (prestavljen)	Člen 26
Člen 15 (prestavljen)	Člen 27
Člen 16	Člen 14
Člen 255 (prestavljen)	Člen 15
Člen 286 (nadomeščen)	Člen 16
	Člen 17
DRUGI DEL - DRŽAVLJANSTVO UNIJE	DRUGI DEL - NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE
Člen 12 (prestavljen)	Člen 18
Člen 13 (prestavljen)	Člen 19
Člen 17	Člen 20
Člen 18	Člen 21
Člen 19	Člen 22
Člen 20	Člen 23
Člen 21	Člen 24
Člen 22	Člen 25
TRETJI DEL - POLITIKE SKUPNOSTI	TRETJI DEL - NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI UNIJE
	Naslov I - Notranji trg
Člen 14 (prestavljen)	Člen 26
Člen 15 (prestavljen)	Člen 27
Naslov I - Prosti pretok blaga	Naslov II - Prosti pretok blaga
Člen 23	Člen 28
Člen 24	Člen 29
Poglavje 1 - Carinska unija	Poglavje 1 - Carinska unija
Člen 25	Člen 30
Člen 26	Člen 31
Člen 27	Člen 33

¹ Nadomeščen tudi s členom 20 Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
<i>Tretji del, Naslov X, Carinsko sodelovanje (prestavljen)</i>	Poglavje 2 - Carinsko sodelovanje
<i>Člen 135 (prestavljen)</i>	Člen 33
Poglavje 2 - Prepoved količinskih omejitev med državami članicami	Poglavje 3 - Prepoved količinskih omejitev med državami članicami
Člen 28	Člen 34
Člen 29	Člen 35
Člen 30	Člen 36
Člen 31	Člen 37
Naslov II - Kmetijstvo	Naslov III - Kmetijstvo in ribištvo
Člen 32	Člen 38
Člen 33	Člen 39
Člen 34	Člen 40
Člen 35	Člen 41
Člen 36	Člen 42
Člen 37	Člen 43
Člen 38	Člen 44
Naslov III - Prosti pretok oseb, storitev in kapitala	Naslov IV - Prosti pretok oseb, storitev in kapitala
Poglavje 1 - Delavci	Poglavje 1 - Delavci
Člen 39	Člen 45
Člen 40	Člen 46
Člen 41	Člen 47
Člen 42	Člen 48
Poglavje 2 - Pravica do ustanavljanja	Poglavje 2 - Pravica do ustanavljanja
Člen 43	Člen 49
Člen 44	Člen 50
Člen 45	Člen 51
Člen 46	Člen 52
Člen 47	Člen 53
Člen 48	Člen 54
<i>Člen 294 (prestavljen)</i>	Člen 55

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Poglavje 3 - Storitve	Poglavje 3 - Storitve
Člen 49	Člen 56
Člen 50	Člen 57
Člen 51	Člen 58
Člen 52	Člen 59
Člen 53	Člen 60
Člen 54	Člen 61
Člen 55	Člen 62
Poglavje 4 - Kapital in plačila	Poglavje 4 - Kapital in plačila
Člen 56	Člen 63
Člen 57	Člen 64
Člen 58	Člen 65
Člen 59	Člen 66
Člen 60 (prestavljen)	Člen 75
Naslov IV - Vizumi, azil, priseljevanje in druge politike v zvezi s prostim gibanjem oseb	Naslov IV - Območje svobode, varnosti in pravice
	Poglavje 1 - Splošne določbe
Člen 61	Člen 67 ¹
	Člen 68
	Člen 69
	Člen 70
	Člen 71 ²
Člen 64, odstavek 1 (nadomeščen)	Člen 72 ³
	Člen 73
Člen 66 (nadomeščen)	Člen 74
Člen 60 (prestavljen)	Člen 75
	Člen 76

¹ Nadomesti tudi člen 29 sedanje Pogodbe EU.

² Nadomesti člen 36 sedanje Pogodbe EU.

³ Nadomesti tudi člen 33 sedanje Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
	Poglavje 2 - Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja
Člen 62	Člen 77
Člen 63, točki 1 in 2 in Člen 64, odstavek 2 ¹	Člen 78
Člen 63, točki 3 in 4	Člen 79
	Člen 80
Člen 64, odstavek 1 (nadomeščen)	Člen 72
	poglavje 3 - Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah
Člen 65	Člen 81
Člen 66 (nadomeščen)	Člen 74
Člen 67 (razveljavljen)	
Člen 68 (razveljavljen)	
Člen 69 (razveljavljen)	
	Poglavje 4 - Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah
	Člen 82 ²
	Člen 83 ²
	Člen 84
	Člen 85 ²
	Člen 86
	Poglavje 5 - Policijsko sodelovanje
	Člen 87 ³
	Člen 88 ³
	Člen 89 ⁴
Naslov V - Prevoz	Naslov VI - Prevoz
Člen 70	Člen 90
Člen 71	Člen 91
Člen 72	Člen 92
Člen 73	Člen 93
Člen 74	Člen 94
Člen 75	Člen 95

¹ Odstavka 1 in 2 člena 63 Pogodbe ES sta nadomeščena z odstavkoma 1 in 2 člena 78 PDEU in odstavek 2 člena 64 je nadomeščen z odstavkom 3 člena 78 PDEU.

² Nadomesti člen 31 sedanje Pogodbe EU.

³ Nadomesti člen 30 sedanje Pogodbe EU.

⁴ Nadomesti člen 32 sedanje Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 76	Člen 96
Člen 77	Člen 97
Člen 78	Člen 98
Člen 79	Člen 99
Člen 80	Člen 100
Naslov VI - Skupna pravila o konkurenci, obdavčitvi in približevanju zakonodaje	Naslov VI - Skupna pravila o konkurenci, obdavčitvi in približevanju zakonodaje
Poglavje 1 - Pravila o konkurenci	Poglavje 1 - Pravila o konkurenci
Oddelek 1 - Pravila za podjetja	Oddelek 1 - Pravila za podjetja
Člen 81	Člen 101
Člen 82	Člen 102
Člen 83	Člen 103
Člen 84	Člen 104
Člen 85	Člen 105
Člen 86	Člen 106
Oddelek 2 - Državne pomoči	Oddelek 2 - Državne pomoči
Člen 87	Člen 107
Člen 88	Člen 108
Člen 89	Člen 109
poglavje 2 - Davčne določbe	Poglavje 2 - Davčne določbe
Člen 90	Člen 110
Člen 91	Člen 111
Člen 92	Člen 112
Člen 93	Člen 113
Poglavje 3 - Približevanje zakonodaje	Poglavje 3 - Približevanje zakonodaje
<i>Člen 95 (prestavljen)</i>	Člen 114
<i>Člen 94 (prestavljen)</i>	Člen 115
Člen 96	Člen 116
Člen 97	Člen 117
	Člen 118

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Naslov VII - Ekonomska in monetarna politika	Naslov VIII - Ekonomska in monetarna politika
<i>Člen 4 (prestavljen)</i>	Člen 119
Poglavje 1 - Ekonomska politika	Poglavje 1 - Ekonomska politika
Člen 98	Člen 120
Člen 99	Člen 121
Člen 100	Člen 122
Člen 101	Člen 123
Člen 102	Člen 124
Člen 103	Člen 125
Člen 104	Člen 126
Poglavje 2 - Monetarna politika	Poglavje 2 - Monetarna politika
Člen 105	Člen 127
Člen 106	Člen 128
Člen 107	Člen 129
Člen 108	Člen 130
Člen 109	Člen 131
Člen 110	Člen 132
Člen 111, odstavki 1 do 3 in 5 (prestavljeni)	<i>Člen 219</i>
Člen 111, odstavek 4 (prestavljen)	<i>Člen 138</i>
	Člen 133
Poglavje 3 - Institucionalne določbe	Poglavje 3 - Institucionalne določbe
Člen 112 (prestavljen)	<i>Člen 283</i>
Člen 113 (prestavljen)	<i>Člen 284</i>
Člen 114	Člen 134
Člen 115	Člen 135
	Poglavje 4 - Določbe za države članice, katerih valuta je euro
	Člen 136
	Člen 137
<i>Člen 111, odstavek 4 (prestavljen)</i>	Člen 138

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Poglavje 4 - Prehodne določbe	Poglavje 5 - Prehodne določbe
Člen 116 (razveljavljen)	
	Člen 139
Člen 117, odstavki 1, 2, šesta alineja, ter 3 do 9 (razveljavljeni)	
Člen 117, odstavek 2, prvih pet alinej (prestavljene)	<i>Člen 141, odstavek 2</i>
<i>Člen 121, odstavek 1 (prestavljen)</i> <i>Člen 122, odstavek 2, drugi stavek (prestavljen)</i> <i>Člen 123, odstavek 5 (prestavljen)</i>	Člen 140 ¹
Člen 118 (razveljavljen)	
<i>Člen 123, odstavek 3 (prestavljen)</i> <i>Člen 117, odstavek 2, prvih pet alinej (prestavljene)</i>	Člen 141 ²
<i>Člen 124, odstavek 1 (prestavljen)</i>	Člen 142
Člen 119	Člen 143
Člen 120	Člen 144
Člen 121, odstavek 1 (prestavljen)	<i>Člen 140, odstavek 1</i>
Člen 121, odstavki 2 do 4 (razveljavljeni)	
Člen 122, odstavki 1, 2, prvi stavek, 3, 4, 5 in 6 (razveljavljeni)	
Člen 122, odstavek 2, drugi stavek (prestavljen)	<i>Člen 140, odstavek 2, prvi pododstavek</i>
Člen 123, odstavki 1, 2 in 4 (razveljavljeni)	
Člen 123, odstavek 3 (prestavljen)	<i>Člen 141, odstavek 1</i>
Člen 123, odstavek 5 (prestavljen)	<i>Člen 140, odstavek 3</i>

¹

- Odstavek 1 člena 140 povzame odstavek 1 člena 121;
- Odstavek 2 člena 140 povzame drugi stavek odstavka 2 člena 122;
- Odstavek 3 člena 140 povzame odstavek 5 člena 123.

²

- Odstavek 1 člena 141 povzame odstavek 3 člena 123;
- Odstavek 2 člena 141 povzame prvih pet alinej odstavka 2 člena 117.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 124, odstavek 1 (prestavljen)	<i>Člen 142</i>
Člen 124, odstavek 2 (razveljavljen)	
Naslov VIII - Zaposlovanje	Naslov IX - Zaposlovanje
Člen 125	Člen 145
Člen 126	Člen 146
Člen 127	Člen 147
Člen 128	Člen 148
Člen 129	Člen 149
Člen 130	Člen 150
Naslov IX - Skupna trgovinska politika (prestavljen)	<i>Peti del, Naslov II, Skupna trgovinska politika</i>
Člen 131 (prestavljen)	<i>Člen 206</i>
Člen 132 (razveljavljen)	
Člen 133 (prestavljen)	<i>Člen 207</i>
Člen 134 (razveljavljen)	
naslov X - Carinsko sodelovanje (prestavljen)	<i>Tretji del, Naslov II, Poglavje 2, Carinsko sodelovanje</i>
Člen 135 (prestavljen)	<i>Člen 33</i>
Naslov XI - Socialna politika, izobraževanje, poklicno usposabljanje in mladina	Naslov X - Socialna politika
Poglavje 1 - Socialne določbe (razveljavljen)	
Člen 136	Člen 151
	Člen 152
Člen 137	Člen 153
Člen 138	Člen 154
Člen 139	Člen 155
Člen 140	Člen 156
Člen 141	Člen 157
Člen 142	Člen 158
Člen 143	Člen 159
Člen 144	Člen 160
Člen 145	Člen 161

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Poglavje 2 - Evropski socialni sklad	Naslov XI - Evropski socialni sklad
Člen 146	Člen 162
Člen 147	Člen 163
Člen 148	Člen 164
Poglavje 3 - Izobraževanje, poklicno usposabljanje in mladina	Naslov XII - Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport
Člen 149	Člen 165
Člen 150	Člen 166
Naslov XII - Kultura	Naslov XIII - Kultura
Člen 151	Člen 167
Naslov XIII - Javno zdravje	Naslov XIV - Javno zdravje
Člen 152	Člen 168
Naslov XIV - Varstvo potrošnikov	Naslov XV - Varstvo potrošnikov
Člen 153, odstavki 1, 3, 4 in 5	Člen 169
Člen 153, odstavek 2 (prestavljen)	Člen 12
Naslov XV - Vseevropska omrežja	Naslov XVI - Vseevropska omrežja
Člen 154	Člen 170
Člen 155	Člen 171
Člen 156	Člen 172
Naslov XVI - Industrija	Naslov XVII - Industrija
Člen 157	Člen 173
Naslov XVII - Ekonomska in socialna kohezija	Naslov XVIII- Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija
Člen 158	Člen 174
Člen 159	Člen 175
Člen 160	Člen 176
Člen 161	Člen 177
Člen 162	Člen 178

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Naslov XVIII - Raziskave in tehnološki razvoj	Naslov XIX - Raziskave, tehnološki razvoj in veselje".
Člen 163	Člen 179
Člen 164	Člen 180
Člen 165	Člen 181
Člen 166	Člen 182
Člen 167	Člen 183
Člen 168	Člen 184
Člen 169	Člen 185
Člen 170	Člen 186
Člen 171	Člen 187
Člen 172	Člen 188
	Člen 189
Člen 173	Člen 190
Naslov XIX - Okolje	Naslov XX - Okolje
Člen 174	Člen 191
Člen 175	Člen 192
Člen 176	Člen 193
	NASLOV XXI - ENERGETIKA
	Člen 194
	NASLOV XXII - TURIZEM
	Člen 195
	NASLOV XXIII - CIVILNA ZAŠČITA
	Člen 196
	NASLOV XXIII - UPRAVNO SODELOVANJE
	Člen 197
Naslov XX - Razvojno sodelovanje (prestavljen)	<i>Peti del, Naslov III, Poglavje 1, Razvojno sodelovanje</i>
Člen 177 (prestavljen)	<i>Člen 208</i>
Člen 178 (razveljavljen) ¹	
Člen 179 (prestavljen)	<i>Člen 209</i>
Člen 180 (prestavljen)	<i>Člen 210</i>
Člen 181 (prestavljen)	<i>Člen 211</i>

¹ Nadomeščen z vsebino drugega stavka drugega pododstavka odstavka 1 člena 208 PDEU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Naslov XXI - Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami (prestavljen)	<i>Peti del, Naslov III, Poglavje 2, Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami</i>
Člen 181a (prestavljen)	Člen 212
ČETRTI DEL - PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ	ČETRTI DEL - PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ
Člen 182	Člen 198
Člen 183	Člen 199
Člen 184	Člen 200
Člen 185	Člen 201
Člen 186	Člen 202
Člen 187	Člen 203
Člen 188	Člen 204
	PETI DEL - ZUNANJE DELOVANJE UNIJE
	Naslov I - Splošne določbe o zunanjem delovanju unije
	Člen 205
<i>Tretji del, Naslov IX, Skupna trgovinska politika (prestavljen)</i>	Naslov II - Skupna trgovinska politika
Člen 131 (prestavljen)	Člen 206
Člen 133 (prestavljen)	Člen 207
	Naslov III - Sodelovanje s tretjimi državami in humanitarna pomoč
<i>Tretji del, Naslov XX, Razvojno sodelovanje (prestavljen)</i>	Poglavje 1 - Razvojno sodelovanje
Člen 177 (prestavljen)	Člen 208 ¹
Člen 179 (prestavljen)	Člen 209
Člen 180 (prestavljen)	Člen 210
Člen 181 (prestavljen)	Člen 211

¹ Drugi stavek druge alineje odstavka 1 vsebinsko nadomesti člen 178 Pogodbe ES.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
<i>Tretji del, NASLOV XXI, Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami (prestavljen)</i>	Poglavje 2 - Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami
<i>Člen 181a (prestavljen)</i>	Člen 212
	Člen 213
	Poglavje 3 - Humanitarna pomoč
	Člen 214
	Naslov IV - Omejevalni ukrepi
<i>Člen 301 (nadomeščen)</i>	Člen 215
	Naslov V - Mednarodni sporazumi
	Člen 216
<i>Člen 310 (prestavljen)</i>	Člen 217
<i>Člen 300 (nadomeščen)</i>	Člen 218
<i>Člen 111, odstavki 1 do 3 in 5 (prestavljeni)</i>	Člen 219
	Naslov VI - Odnosi Unije z mednarodnimi organizacijami in tretjimi državami ter delegacije Unije
<i>Členi 302 do 304 (nadomeščeni)</i>	Člen 220
	Člen 221
	Naslov VII - Solidarnostna klavzula
	Člen 222
PETI DEL — INSTITUCIJE SKUPNOSTI	ŠESTI DEL - DOLOČBE O INSTITUCIJAH IN FINANČNE DOLOČBE
Naslov I - Določbe o institucijah	Naslov I - Določbe o institucijah
Poglavje 1 - Institucije	Poglavje 1 - Institucije
Oddelek 1 - Evropski parlament	Oddelek 1 - Evropski parlament
Člen 189 (razveljavljen) ¹	
Člen 190, odstavki 1 do 3 (razveljavljeni) ²	
Člen 190, odstavki 4 in 5	Člen 223

¹ Nadomeščen z vsebino odstavka 2 člena 14 Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino odstavkov 2 in 3 člena 14 Pogodbe EU .

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 191, prvi pododstavek (razveljavljen) ¹	
Člen 191, drugi pododstavek	Člen 224
Člen 192, prvi pododstavek (razveljavljen) ²	
Člen 192, drugi pododstavek	Člen 225
Člen 193	Člen 226
Člen 194	Člen 227
Člen 195	Člen 228
Člen 196	Člen 229
Člen 197, prvi pododstavek (razveljavljen) ³	
Člen 197, drugi, tretji in četrti pododstavek	Člen 230
Člen 198	Člen 231
Člen 199	Člen 232
Člen 200	Člen 233
Člen 201	Člen 234
	Oddelek 2 - Evropski svet
	Člen 235
	Člen 236
Oddelek 2 - Svet	Oddelek 3 - Svet
Člen 202 (razveljavljen) ⁴	
Člen 203 (razveljavljen) ⁵	
Člen 204	Člen 237
Člen 205, odstavki 2 in 4 (razveljavljene) ⁶	
Člen 205, odstavki 1 in 3	Člen 238
Člen 206	Člen 239
Člen 207	Člen 240
Člen 208	Člen 241
Člen 209	Člen 242
Člen 210	Člen 243

¹ Nadomeščen z vsebino odstavka 4 člena 11 Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino odstavka 1 člena 14 Pogodbe EU.

³ Nadomeščen z vsebino odstavka 4 člena 14 Pogodbe EU.

⁴ Nadomeščen z vsebino odstavka 1 člena 16 Pogodbe EU in členi 290 in 291 PDEU.

⁵ Nadomeščen z vsebino odstavkov 2 in 9 člena 16 Pogodbe EU.

⁶ Nadomeščen z vsebino odstavkov 4 in 5 člena 16 Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Oddelek 3 - Komisija	Oddelek 4 - Komisija
Člen 211 (razveljavljen) ¹	
	Člen 244
Člen 212 (prestavljen)	<i>Člen 249, odstavek 2</i>
Člen 213	Člen 245
Člen 214 (razveljavljen) ²	
Člen 215	Člen 246
Člen 216	Člen 247
Člen 217, odstavki 1, 3 in 4 (razveljavljeni) ³	
Člen 217, odstavek 2	Člen 248
Člen 218, odstavek 1 (razveljavljen) ⁴	
Člen 218, odstavek 2	Člen 249
Člen 219	Člen 250
Oddelek 4 - Sodišče	Oddelek 5 - Sodišče Evropske unije
Člen 220 (razveljavljen) ⁵	
Člen 221, prvi pododstavek (razveljavljen) ⁶	
Člen 221, drugi in tretji pododstavek	Člen 251
Člen 222	Člen 252
Člen 223	Člen 253
Člen 224 ⁷	Člen 254
	Člen 255
Člen 225	Člen 256
Člen 225a	Člen 257
Člen 226	Člen 258

¹ Nadomeščen z vsebino odstavka 1 člena 17 Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino odstavkov 3 in 7 člena 17 Pogodbe EU .

³ Nadomeščen z vsebino odstavka 6 člena 17 Pogodbe EU.

⁴ Nadomeščen z vsebino člena 295 PDEU.

⁵ Nadomeščen z vsebino člena 19 Pogodbe EU.

⁶ Nadomeščen z vsebino prvega pododstavka odstavka 2 člena 19 Pogodbe EU.

⁷ Prvi stavek prvega pododstavka je nadomeščena z vsebino drugega pododstavka odstavka 2 člena 19 Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 227	Člen 259
Člen 228	Člen 260
Člen 229	Člen 261
Člen 229a	Člen 262
Člen 230	Člen 263
Člen 231	Člen 264
Člen 232	Člen 265
Člen 233	Člen 266
Člen 234	Člen 267
Člen 235	Člen 268
	Člen 269
Člen 236	Člen 270
Člen 237	Člen 271
Člen 238	Člen 272
Člen 239	Člen 273
Člen 240	Člen 274
	Člen 275
	Člen 276
Člen 241	Člen 277
Člen 242	Člen 278
Člen 243	Člen 279
Člen 244	Člen 280
Člen 245	Člen 281
	Oddelek 6 - Evropska centralna banka
	Člen 282
<i>Člen 112 (prestavljen)</i>	Člen 283
<i>Člen 113 (prestavljen)</i>	Člen 284
Oddelek 5 - Računsko sodišče	Oddelek 7 - Računsko sodišče
Člen 246	Člen 285
Člen 247	Člen 286
Člen 248	Člen 287

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Poglavje 2 - Skupne določbe za več institucij	Poglavje 2 - Pravni akti unije, postopki za sprejetje in druge določbe
	Oddelek 1 - Pravni akti Unije
Člen 249	Člen 288
	Člen 289
	Člen 290 ¹
	Člen 291 ¹
	Člen 292
	Oddelek 2 - Postopki za sprejetje aktov in druge določbe
Člen 250	Člen 293
Člen 251	Člen 294
Člen 252 (razveljavljen)	
	Člen 295
Člen 253	Člen 296
Člen 254	Člen 297
	Člen 298
Člen 255 (prestavljen)	Člen 15
Člen 256	Člen 299
	Poglavje 2 - Posvetovalni organi Unije
	Člen 300
Poglavje 3 - Ekonomsko-socialni odbor	Oddelek 1 - Ekonomsko-socialni odbor
Člen 257 (razveljavljen) ²	
Člen 258, prvi, drugi in četrti pododstavek	Člen 301
Člen 258, tretji pododstavek (razveljavljen) ³	

¹ Vsebinsko nadomesti tretjo alineo člena 202 Pogodbe ES.

² Nadomeščen z vsebino odstavka 2 člena 300 PDEU.

³ Nadomeščen z vsebino odstavka 4 člena 300 PDEU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 259	Člen 302
Člen 260	Člen 303
Člen 261 (razveljavljen)	
Člen 262	Člen 304
Poglavje 4 - Odbor regij	Oddelek 2 - Odbor regij
Člen 263, prvi in peti pododstavek (razveljavljen) ¹	
Člen 263, drugi do četrti pododstavek	Člen 305
Člen 264	Člen 306
Člen 265	Člen 307
Poglavje 5 - Evropska investicijska banka	Poglavje 4 - Evropska investicijska banka
Člen 266	Člen 308
Člen 267	Člen 309
Naslov II - Finančne določbe	Naslov II - Finančne določbe
Člen 268	Člen 310
	Poglavje 1 - Lastna sredstva Unije
Člen 269	Člen 311
Člen 270 (razveljavljen) ²	
	Poglavje 2 - Večletni finančni okvir
	Člen 312
	Poglavje 3 - Letni proračun Unije
Člen 272, odstavek 1 (prestavljen)	Člen 313
Člen 271 (prestavljen)	Člen 316
Člen 272, odstavek 1 (prestavljen)	Člen 313
Člen 272, odstavki 2 do 10	Člen 314
Člen 273	Člen 315
Člen 271 (prestavljen)	Člen 316

¹ Nadomeščen z vsebino odstavkov 3 in 4 člena 300 PDEU.

² Nadomeščen z vsebino odstavka 4 člena 310 PDEU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
	Poglavje 4 - Izvrševanje proračuna in razrešnica
Člen 274	Člen 317
Člen 275	Člen 318
Člen 276	Člen 319
	Poglavje 5 - Skupne določbe
Člen 277	Člen 320
Člen 278	Člen 321
Člen 279	Člen 322
	Člen 323
	Člen 324
	Poglavje 6 - Boj proti goljufijam
Člen 280	Člen 325
	Naslov III - Okrepljeno sodelovanje
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 326 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 327 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 328 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 329 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 330 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 331 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 332 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 333 ¹
<i>Člena 11 in 11a (nadomeščena)</i>	Člen 334 ¹
ŠESTI DEL - SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE	SEDMI DEL - SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE
Člen 281 (razveljavljen) ²	
Člen 282	Člen 335
Člen 283	Člen 336
Člen 284	Člen 337
Člen 285	Člen 338
Člen 286 (nadomeščen)	<i>člen 16</i>
Člen 287	Člen 339
Člen 288	Člen 340
Člen 289	Člen 341
Člen 290	Člen 342

¹ Nadomesti tudi člene 27a do 27e, 40 do 40b in 43 do 45 sedanje Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino člena 47 Pogodbe EU.

Prejšnje številčenje po Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti	Novo številčenje po Pogodbi o delovanju Evropske unije
Člen 291	Člen 343
Člen 292	Člen 344
Člen 293 (razveljavljen)	
Člen 294 (prestavljen)	<i>Člen 55</i>
Člen 295	Člen 345
Člen 296	Člen 346
Člen 297	Člen 347
Člen 298	Člen 348
Člen 299, odstavek 1 (razveljavljen) ¹	
Člen 299, odstavek 2, drugi, tretji in četrti pododstavek	Člen 349
Člen 299, odstavek 2, prvi pododstavek, in odstavki 3 do 6 (prestavljene)	<i>Člen 355</i>
Člen 300 (nadomeščen)	<i>Člen 218</i>
Člen 301 (nadomeščen)	<i>Člen 215</i>
Člen 302 (nadomeščen)	<i>Člen 220</i>
Člen 303 (nadomeščen)	<i>Člen 220</i>
Člen 304 (nadomeščen)	<i>Člen 220</i>
Člen 305 (razveljavljen)	
Člen 306	Člen 350
Člen 307	Člen 351
Člen 308	Člen 352
	Člen 353
Člen 309	Člen 354
Člen 310 (prestavljen)	Člen 217
Člen 311 (razveljavljen) ²	
<i>Člen 299, odstavek 2, prvi pododstavek, in odstavki 3 do 6 (prestavljene)</i>	Člen 355
Člen 312	Člen 356
KONČNE DOLOČBE	
Člen 313	Člen 357
	Člen 358
Člen 314 (razveljavljen) ³	

¹ Nadomeščen z vsebino člena 52 Pogodbe EU.

² Nadomeščen z vsebino člena 51 Pogodbe o EU.

³ Nadomeščen z vsebino člena 55 Pogodbe o EU.

LISTINA EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

Evropski parlament, Svet in Komisija slovesno razglašajo naslednje besedilo kot Listino Evropske unije o temeljnih pravicah:

LISTINA EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

PREAMBULA

Evropski narodi so pri oblikovanju vse tesnejše zveze odločeni na podlagi skupnih vrednot deliti mirno prihodnost.

Unija, ki se zaveda svoje duhovne in moralne dediščine, temelji na nedeljivih in univerzalnih vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti; temelji na načelu demokracije in na načelu pravne države. Posameznika postavlja v središče svojih dejavnosti z vzpostavitvijo državljanstva Unije in oblikovanjem območja svobode, varnosti in pravice.

Ob spoštovanju raznolikosti kultur in tradicij evropskih narodov ter nacionalne identitete držav članic in organizacije njihovih organov oblasti na državni, regionalni in lokalni ravni Unija prispeva k ohranjanju in razvijanju teh skupnih vrednot, prizadeva si za spodbujanje uravnoveženega in trajnostnega razvoja ter zagotavlja prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

V ta namen je treba glede na spremembe v družbi, socialni napredek ter znanstveni in tehnični razvoj okrepiti varstvo temeljnih pravic z Listino, ki te pravice še bolj poudarja.

Ta listina ob upoštevanju pristojnosti in nalog Unije ter načela subsidiarnosti potrjuje pravice, ki izhajajo zlasti iz skupnih ustavnih tradicij in mednarodnih obveznosti držav članic, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, socialnih listin, ki sta jih sprejela Unija in Svet Evrope, ter sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice. V tem okviru sodišča Unije in držav članic Listino razlagajo ob ustreznem upoštevanju pojasnil, oblikovanih pod vodstvom predsedstva Konvencije, ki je Listino sestavilo, in ki so bila dopolnjena pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije.

Uživanje teh pravic je povezano z odgovornostmi in dolžnostmi do soljudi, človeške skupnosti in prihodnjih generacij.

Unija priznava Zato pravice, svoboščine in načela, navedena v nadaljevanju.

NASLOV I

DOSTOJANSTVO

ČLEN 1

Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

ČLEN 2

Pravica do življenja

1. Vsakdo ima pravico do življenja.
2. Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

ČLEN 3

Pravica do osebne celovitosti

1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja telesne in duševne celovitosti.
2. Na področjih medicine in biologije je treba spoštovati zlasti:
 - (a) svobodno privolitev po predhodni seznaitvi prizadete osebe v skladu s postopki, določenimi z zakonom,
 - (b) prepoved evgeničnih postopkov, zlasti tistih, katerih cilj je selekcija med ljudmi,
 - (c) prepoved uporabe človeškega telesa in njegovih delov za pridobivanje premoženjske koristi,
 - (d) prepoved reproduktivnega kloniranja človeških bitij.

ČLEN 4

Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

ČLEN 5

Prepoved suženjstva in prisilnega dela

1. Nihče se ne sme držati v suženjstvu ali podložništvu.
2. Od nikogar se ne sme zahtevati, da opravlja prisilno ali obvezno delo.
3. Trgovina z ljudmi je prepovedana.

NASLOV II

SVOBOŠČINE

ČLEN 6

Pravica do svobode in varnosti

Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.

ČLEN 7

Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja

Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja ter komunikacij.

ČLEN 8

Varstvo osebnih podatkov

1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanj nanašajo.
2. Osební podatki se morajo obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.
3. Spoštovanje teh pravil nadzira neodvisen organ.

ČLEN 9

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine sta zagotovljeni v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje teh pravic.

ČLEN 10

Svoboda misli, vesti in vere

1. Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere. Ta pravica vključuje svobodo spreminjanja vere ali prepričanja ter svobodo izražanja svoje vere ali svojega prepričanja posamezno ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih.
2. Pravica do ugovora vesti se prizna v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje te pravice.

ČLEN 11

Svoboda izražanja in obveščanja

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.
2. Spoštujeta se svoboda in pluralnost medijev.

ČLEN 12

Svoboda zbiranja in združevanja

1. Vsakdo ima pravico do mirnega zbiranja in združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev, kar vključuje pravico vsakogar, da skupaj z drugimi zaradi zaščite svojih interesov ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje.
2. Politične stranke na ravni Unije prispevajo k izražanju politične volje državljanov Unije.

ČLEN 13

Svoboda umetnosti in znanosti

Umetnostno ustvarjanje in znanstveno raziskovanje je svobodno. Spoštuje se akademska svoboda.

ČLEN 14

Pravica do izobraževanja

1. Vsakdo ima pravico do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnjega usposabljanja.
2. Ta pravica vključuje možnost brezplačnega obveznega šolanja.
3. Svoboda ustanavljanja izobraževalnih zavodov ob spoštovanju demokratičnih načel in pravica staršev, da svojim otrokom zagotovijo vzgojo in izobraževanje v skladu s svojimi verskimi, svetovnonazorskimi in pedagoškimi prepričanji, se spoštujeta v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo njuno uresničevanje.

ČLEN 15

Svoboda izbire poklica in pravica do dela

1. Vsakdo ima pravico do dela in do opravljanja svobodno izbranega ali sprejetega poklica.
2. Vsakemu državljanu Unije je v kateri koli državi članici zagotovljena svoboda iskanja zaposlitve, dela, ustanavljanja in opravljanja storitev.
3. Državljeni tretjih držav, ki smejo delati na ozemlju držav članic, imajo pravico do enakih delovnih pogojev kot državljani Unije.

ČLEN 16

Svoboda gospodarske pobude

Svoboda gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

ČLEN 17

Lastninska pravica

1. Vsakdo ima pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.
2. Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.

ČLEN 18

Pravica do azila

Ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu s Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju "Pogodbi") je priznana pravica do azila.

ČLEN 19

Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve

1. Kolektivni izgoni so prepovedani.
2. Nihče se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

NASLOV III

ENAKOST

ČLEN 20

Enakost pred zakonom

Pred zakonom so vsi enaki.

ČLEN 21

Prepoved diskriminacije

1. Prepovedana je vsakršna diskriminacija na katerikoli podlagi, kot je denimo spol, rasa, barva kože, etnično ali socialno poreklo, genetska značilnost, jezik, vera ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodnostni manjšini, premoženje, rojstvo, invalidnost, starost ali spolna usmerjenost.
2. Brez poseganja v posebne določbe Pogodb je na njenem področju uporabe prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

ČLEN 22

Kulturna, verska in jezikovna raznolikost

Unija spoštuje kulturno, versko in jezikovno raznolikost.

ČLEN 23

Enakost žensk in moških

Enakost žensk in moških se mora zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih v korist nezadostno zastopanega spola.

ČLEN 24

Pravice otroka

1. Otroci imajo pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v stvareh, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo.
2. Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.
3. Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.

ČLEN 25

Pravice starejših

Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

ČLEN 26

Vključenost invalidov

Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

NASLOV IV

SOLIDARNOST

ČLEN 27

Pravica delavcev do obveščenosti in posvetovanja v podjetju

Delavcem ali njihovim predstavnikom se morajo na ustreznih ravneh pravočasno zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

ČLEN 28

Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepov

Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se in sklepati kolektivne pogodbe na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.

ČLEN 29

Pravica dostopa do služb za posredovanje zaposlitev

Vsakdo ima pravico brezplačnega dostopa do služb za posredovanje zaposlitev.

ČLEN 30

Varstvo v primeru neupravičene odpustitve

Vsak delavec ima pravico do varstva pred neupravičeno odpustitvijo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

ČLEN 31

Pošteni in pravični delovni pogoji

1. Vsak delavec ima pravico do zdravih in varnih delovnih pogojev ter delovnih pogojev, ki spoštujejo njegovo dostojanstvo.
2. Vsak delavec ima pravico do omejenega delovnega časa, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta.

ČLEN 32

Prepoved dela otrok in varstvo mladih pri delu

Delo otrok je prepovedano. Brez poseganja v pravila, ki so za mlade ugodnejša, in razen v primeru omejenih izjem najnižja starost za zaposlitev ne sme biti nižja od starosti ob dokončanju obveznega šolanja.

Zaposlenim mladim je treba zagotoviti delovne pogoje, primerne njihovi starosti, in jih zaščititi pred gospodarskim izkoriščanjem in kakršnim koli delom, ki bi lahko škodovalo njihovi varnosti, zdravju, telesnemu, duševnemu, moralnemu ali socialnemu razvoju ali bi lahko ogrozilo njihovo vzgojo.

ČLEN 33

Družinsko in poklicno življenje

1. Družina uživa pravno, ekonomsko in socialno varstvo.
2. Za uskladitev družinskega in poklicnega življenja ima vsakdo pravico do varstva pred odpustitvijo zaradi materinstva ter pravico do plačanega porodniškega in starševskega dopusta ob rojstvu ali posvojitvi otroka.

ČLEN 34

Socialna varnost in socialna pomoč

1. Unija priznava in spoštuje pravico dostopa do dajatev socialne varnosti in socialnih služb, ki nudijo varstvo v primerih, kot so materinstvo, bolezni, nesreče pri delu, odvisnost ali starost ter v primeru izgube zaposlitve, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.
2. Vsakdo, ki v Uniji zakonito prebiva in spreminja prebivališče, ima pravico do dajatev socialne varnosti in socialnih ugodnosti v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

3. V boju proti socialni izključenosti in revščini Unija priznava in spoštuje pravico do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, ki naj zagotovita dostojno življenje vsem, ki nimajo zadostnih sredstev, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

ČLEN 35

Varovanje zdravja

Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

ČLEN 36

Dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena

Unija priznava in spoštuje dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, ki je v skladu s Pogodbama določen v nacionalnih zakonodajah in običajih, s čimer pospešuje socialno in teritorialno kohezijo Unije.

ČLEN 37

Varstvo okolja

V politike Unije je treba vključiti visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.

ČLEN 38

Varstvo potrošnikov

Politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov.

NASLOV V

PRAVICE DRŽAVLJANOV

ČLEN 39

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament

1. Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament.

2. Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem.

ČLEN 40

Pravica voliti in biti voljen na občinskih volitvah

Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah.

ČLEN 41

Pravica do dobrega upravljanja

1. Vsakdo ima pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku.
2. Ta pravica vključuje predvsem:
 - (a) pravico vsake osebe, da se izjasni pred sprejetjem kakršnega koli posamičnega ukrepa, ki jo prizadene;
 - (b) pravico vsake osebe do vpogleda v svoj spis ob spoštovanju legitimnih interesov zaupnosti ter poklicne in poslovne tajnosti;
 - (c) obveznost uprave, da svoje odločitve obrazloži.

3. Vsakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.
4. Vsakdo se lahko na institucije Unije obrne v enem od jezikov Pogodb in mora prejeti odgovor v istem jeziku.

ČLEN 42

Pravica dostopa do dokumentov

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije, ne glede na nosilec dokumenta.

ČLEN 43

Evropski varuh človekovih pravic

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico, da se obrne na evropskega varuha človekovih pravic glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov, uradov ali agencij Unije, razen glede Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

ČLEN 44

Pravica do peticije

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament.

ČLEN 45

Svoboda gibanja in prebivanja

1. Vsak državljan Unije ima pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.
2. Svoboda gibanja in prebivanja se lahko v skladu s Pogodbama prizna državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju ene od držav članic.

ČLEN 46

Diplomatska in konzularna zaščita

Vsak državljan Unije ima na ozemlju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima svojega predstavništva, pravico do zaščite s strani diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države.

NASLOV VI

SODNO VARSTVO

ČLEN 47

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

Osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, se odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva.

ČLEN 48

Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe

1. Obdolženec velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom.
2. Vsakemu obdolžencu je zagotovljena pravica do obrambe.

ČLEN 49

Načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni

1. Nihče ne sme biti obsojen za dejanje, izvršeno s storitvijo ali opustitvijo, ki v času, ko je bilo storjeno, po nacionalnem ali mednarodnem pravu ni bilo določeno kot kaznivo dejanje. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki jo je bilo mogoče izreči v času, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.
2. Ta člen ne izključuje sojenja in kaznovanja osebe zaradi storitve ali opustitve dejanja, ki je bilo v času, ko je bilo storjeno, kaznivo po splošnih načelih, ki jih priznava skupnost narodov.
3. Kazen ne sme biti nesorazmerna s kaznivim dejanjem.

ČLEN 50

Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat

Nihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.

NASLOV VII

SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE

ČLEN 51

Področje uporabe

1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v Pogodbah.
2. Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.

ČLEN 52

Obseg pravic in načel ter njihova razlaga

1. Kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, mora biti predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.
2. Pravice, ki jih priznava ta listina in jih urejajo določbe Pogodb, se uresničujejo v skladu s pogoji in v mejah, opredeljenih v teh pogodbah.
3. Kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.
4. Kolikor so v tej listini priznane temeljne pravice, kot izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, je treba te pravice razlagati skladno s temi tradicijami.

5. Določbe te listine, v katerih so določena načela, se lahko izvajajo z zakonodajnimi in izvedbenimi akti institucij, organov, uradov in agencij Unije ter akti držav članic za izvajanje prava Unije v skladu z njihovimi pristojnostmi. Nanje se sme pred sodišči sklicevati samo pri razlagi teh aktov in pri odločanju o njihovi zakonitosti.
6. Nacionalne zakonodaje in običaji se morajo v celoti upoštevati v skladu s to listino.
7. Sodišča Unije in držav članic ustrezno upoštevajo pojasnila, pripravljena kot vodilo za razlago te listine

ČLEN 53

Raven varstva

Nobena določba te listine se ne sme razlagati kot omejevanje ali zoževanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih, na njihovem področju uporabe, priznavajo pravo Unije, mednarodno pravo in mednarodni sporazumi, katerih pogodbenica je Unija ali vse države članice, predvsem Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ustave držav članic.

ČLEN 54

Prepoved zlorabe pravic

Nobena določba te listine se ne sme razlagati, kot da podeljuje pravico opravljanja kakršne koli dejavnosti ali storitve kakršnega koli dejanja, katerega cilj bi bil odpraviti pravice in svoboščine, priznane v tej listini, ali jih omejiti bolj, kakor je predvideno v tej listini."

Zgornje besedilo s potrebnimi prilagoditvami povzema besedilo Listine, razglašene dne 7. decembra 2000, in jo bo nadomestilo z dnem začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe.

*

* *

Zgornje besedilo prevzame besedilo Listine, ki je bila razglašena 7. decembra 2000, in jo nadomesti z dnem začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe.